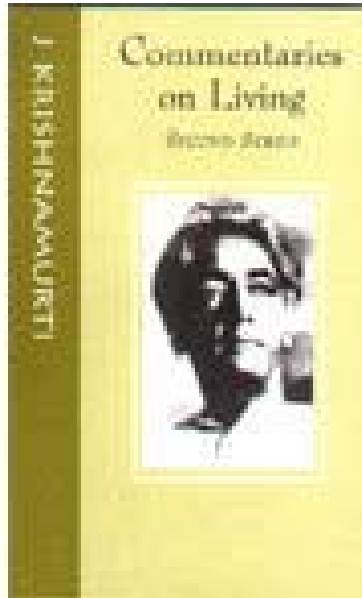

J. KRISHNAMURTI

NÓI CHUYỆN CÙNG SỐNG
COMMENTARIES ON LIVING

First Series

Lời dịch: Ông Không

www.jkrishnamurtiongkhong.com

TẬP I/III

– Tháng 4-2012 –

NÓI CHUYỆN VỀ SỐNG

Tập I/III

COMMENTARIES ON LIVING

First Series

[Nguồn: Internet]

Nội dung

	<i>Trang</i>
1- Ba người cuồng tín	9
2- Đồng hóa	14
3- Bàn tán và Lo lắng	17
4- Suy nghĩ và Tình yêu	20
5- Một mình và Cô lập	23
6- Đệ tử và Người thầy	25
7- Người giàu và Người nghèo	29
8- Nghi lễ và Cải đạo	33
9- Hiểu biết	37
10-Kính trọng	40
11-Chính trị	43
12-Đang trải nghiệm	47
13-Đạo đức	50
14-Đơn giản của Quả tim	53
15-Khía cạnh của Cá thể	56
16-Ngủ	59
17-Tình yêu trong Sự Liên hệ	63
18-Cái đã được biết và Cái không biết được	67
19-Tìm kiếm Sự thật	71
20-Nhạy cảm	76
21-Cá thể và Xã hội	80
22-Cái tôi	83
23-Niềm tin	87
24-Yên lặng	91
25-Từ bỏ Giàu có	94

26-Lặp lại và Cảm xúc	98
27-Máy khâu thanh và Âm nhạc	101
28-Uy quyền	104
29-Thiên định	107
30-Tức giận	111
31-An toàn thuộc Tâm lý	114
32-Tách rời	119
33-Quyền lực	123
34-Chân thật	126
35-Thành tựu	130
36-Từ ngữ	133
37-Ý tưởng và Sự kiện	137
38-Tiếp tục	141
39-Tự phòng vệ	146
40-Con đường của tôi và Con đường của bạn	150
41-Nhận biết	157
42-Cô độc	165
43-Kiên định	170
44-Hành động và ý tưởng	175
45-Sống trong Một thành phố	179
46-Ám ảnh	182
47-Người lãnh đạo tinh thần	186
48-Kích thích	192
49-Vấn đề và Tẩu thoát	196
50-Cái gì là và Cái gì nên là	202
51-Mâu thuẫn	206
52-Ghen tuông	211
53-Tự phát	215
54-Tầng ý thức bên ngoài và Tầng ý thức bên trong	
55-Thách thức và phản ứng	219
56-Sở hữu	223
57-Tự trọng	227

58-Sợ hãi	238
59-Tôi sẽ thương yêu như thế nào	242
60-Vô ích của Kết quả	248
61-Ham muốn Hạnh phúc	252
62-Suy nghĩ và Ý thức	257
63-Hy sinh	261
64-Ngọn lửa và Khói	266
65-Bận tâm của Cái trí	270
66-Kết thúc sự Suy nghĩ	274
67-Ham muốn và Xung đột	278
68-Hành động không Mục đích	283
69-Nguyên nhân và Kết quả	288
70-Trì trệ	293
71-Rõ ràng trong Hành động	297
72-Học thuyết	302
73-Vẻ đẹp	309
74-Hiệp thông	314
75-Sợ hãi và Tẩu thoát	320
76-Trục lợi và hoạt động	322
77-Người học thức hay Người thông minh	333
78-Yên lặng và Ý muốn	340
79-Tham vọng	346
80-Thỏa mãn	352
81-Thông minh không là Tích lũy hiểu biết	358
82-Xao nhãng	364
83-Thời gian	370
84-Đau khổ	376
85-Cảm xúc và Hạnh phúc	383
86-Thấy Cái giả dối như Cái giả dối	389
87-An toàn	394
88-Công việc	401

Chương 1

BA NGƯỜI CUÔNG TÍN

Một ngày nào đó ba người cuồng tín đến gặp tôi. Người đầu tiên là một khát sĩ, một người đã từ bỏ thế giới; người thứ hai là một người nghiên cứu về phương Đông và tin tưởng nhiều trong Tinh huynh đệ; và người thứ ba là một người mê say một không tưởng tuyệt vời. Cả ba người đều tích cực trong công việc riêng của họ và khinh miệt những thái độ và những hoạt động của những người khác, và mỗi người đều được củng cố bởi sự nhận thức riêng của họ. Mỗi người đều hăng hái quyên luyến vào hình thức đặc biệt của sự tin tưởng của họ, và tất cả đều sống một cách tàn nhẫn lạ lùng.

Họ bảo với tôi, đặc biệt người không tưởng, rằng họ sẵn sàng từ bỏ hay hy sinh chính họ và những bạn bè cho điều gì họ tin tưởng. Họ có vẻ khiêm tốn và hòa nhã, nhất là con người của tinh huynh đệ, nhưng có một khô cứng của quả tim và sự không khoan nhượng đặc biệt đó mà thể hiện thái độ của kẻ bề trên. Họ là những người được chọn lựa, những người trung gian; họ biết và họ chắc chắn về những gì họ biết.

Người khát sĩ nói, trong tiến hành một nói chuyện nghiêm túc, rằng ông ấy đang tự chuẩn bị cho đời kế tiếp. Cuộc đời này, ông ấy tuyên bố, chẳng trao tặng cho ông ấy

thứ gì cả, bởi vì ông ấy đã thấy rõ tất cả những ảo tưởng của thế gian và đã từ bỏ những phương cách của thế gian. Ông ấy có vài yếu đuối cá nhân và những khó khăn nào đó trong sự tập trung, ông ấy thêm vào, nhưng trong đời kế tiếp, ông ấy sẽ là người lý tưởng mà ông ấy đã sắp xếp cho chính mình.

Toàn sức sống và quan tâm của ông ấy đều nằm trọn trong sự tin tưởng rằng ông ấy sẽ là cái gì đó trong đời kế tiếp của ông ấy. Chúng tôi nói chuyện khá lâu và sự tập trung của ông ấy luôn luôn vào ngày mai, vào tương lai. Quá khứ đã tồn tại, ông ấy nói, nhưng luôn luôn liên quan đến tương lai; hiện tại chỉ là một đoạn đường sang tương lai, và ngày hôm nay chỉ hứng thú vì ngày mai. Nếu không có ngày mai, ông ấy hỏi, vậy thì tại sao cần thực hiện một nỗ lực? Người ta có thể chỉ như cây rau hay giống như con bò yên ổn.

Toàn bộ sống là một chuyển động liên tục từ quá khứ qua hiện tại thoáng chốc để đến tương lai. Chúng ta nên sử dụng hiện tại, ông ấy nói, để là cái gì đó trong tương lai: để thông minh, để mạnh mẽ, để từ bi. Cả hiện tại lẫn tương lai đều thoáng chốc, nhưng ngày mai thật hoạc được quả. Ông ấy quả quyết rằng ngày hôm nay chỉ là một bàn đạp để bước qua và chúng ta không nên quá lo lắng hay quá ưu tiên cho nó; chúng ta phải kiên định trong lý tưởng của ngày mai và khiến cho chuyển hành trình thành công. Nói chung, ông ấy không dung thứ hiện tại.

Người đàn ông của tình huynh đệ có học thức hơn, và ngôn ngữ của ông ấy văn vẻ hơn; ông ấy giỏi giang khi sử dụng từ ngữ, rất cuốn hút và thuyết phục. Ông ấy cũng đã khắc sâu một ngôi nhà thần thánh cho chính ông trong tương lai. Ông ấy muốn là cái gì đó. Ý tưởng này đầy ắp trong quả tim của ông, và ông đã tập hợp được một số đệ tử cho tương lai đó. Chết, ông ấy nói, là một việc tuyệt vời, bởi vì nó mang

người ta lại gần ngôi nhà thiêng liêng đó mà đang giúp ông ấy có thể sống trong thế giới xấu xa và đau khổ này.

Ông ấy chỉ sống để thay đổi và tô điểm cho thế giới. Ông ấy coi tham vọng đó, cùng những hung tợn và thoái hóa của nó, là điều không tránh khỏi trong một thế giới nơi bạn phải thực hiện những công việc; và rồi thay, nếu bạn muốn những hoạt động có tổ chức nào đó được tiếp tục, bạn phải tàn bạo một chút xíu. Công việc là quan trọng nhất bởi vì nó đang giúp đỡ nhân loại, và bất kỳ người nào phản kháng nó phải bị gạch tên – một cách hòa nhã, dĩ nhiên. Sự tổ chức cho công việc đó có giá trị tối thượng và phải không bị cản trở. “Những người khác có đường đi của họ,” ông nói, “nhưng chúng tôi là cột trụ, và bất kỳ người nào cản trở đều không là người của chúng tôi.”

Người không tưởng là một pha trộn lạ lùng của người lý tưởng và người thực tế. Kinh Thánh của ông ấy không là cái cũ kỹ nhưng là cái mới mẻ. Ông ấy tin tưởng cái tuyệt đối mới mẻ. Ông ấy biết kết quả của tương lai, bởi vì quyền kinh mới mẻ báo trước nó sẽ là gì. Kế hoạch của ông ấy là gây hỗn loạn, tổ chức lại và thực hiện. Hiện tại, ông ấy nói, là thoái hóa, nó phải bị hủy diệt, và từ sự hủy diệt này cái mới mẻ sẽ được xây dựng. Hiện tại phải bị hy sinh cho tương lai. Con người tương lai là quan trọng nhất, không phải con người hiện tại.

“Chúng tôi bắt tạo ra con người tương lai đó như thế nào,” ông ấy nói, “chúng tôi có thể định hình cái trí và quả tim của anh ấy; nhưng chúng tôi phải có quyền hành để làm bất kỳ việc gì tốt đẹp. Chúng tôi sẽ hy sinh chính mình và những người khác để tạo ra một tình trạng mới mẻ. Bất kỳ người nào ngăn cản chúng tôi sẽ giết chết, bởi vì phương tiện không có kết thúc; kết thúc biện minh cho bất kỳ phương tiện nào.”

Muốn đạt được sự hòa bình cuối cùng, bất kỳ hình thức nào của bạo lực đều có thể được sử dụng; do bởi sự tự do cá nhân cuối cùng, sự chuyên chế trong hiện tại là việc không thể tránh khỏi. “Khi chúng tôi có quyền hành trong tay,” ông ấy tuyên bố, “chúng tôi sẽ sử dụng mọi dạng cưỡng bách để tạo ra một thế giới mới mẻ mà không có sự phân biệt giai cấp, mà không có những giáo sĩ. Chúng tôi sẽ không bao giờ chuyển động khỏi đề cương cốt lõi của chúng tôi; chúng tôi cố định ở đó, nhưng chiến lược và chiến thuật của chúng tôi sẽ thay đổi tùy theo hoàn cảnh thay đổi. Chúng tôi lập kế hoạch, tổ chức và hành động để hủy diệt con người hiện tại cho con người tương lai.”

Người khát sĩ, người huynh đệ và người không tưởng, tất cả đều sống cho ngày mai, cho tương lai. Họ không tham vọng trong ý nghĩa của thế gian, họ không thèm khát thanh danh, của cải, hay công nhận. Nhưng họ tham vọng trong cách tinh tế hơn nhiều. Người không tưởng đã đồng hóa chính ông ấy cùng một nhóm người mà ông ấy nghĩ rằng sẽ có quyền hành để định hình lại thế giới; người huynh đệ khao khát được đề cao, và người khát sĩ ao ước đạt được mục đích của ông ấy. Tất cả đều bị ám ảnh bởi sự trở thành riêng của họ, cùng sự thành tựu và sự bành trướng riêng của họ. Họ không thấy rằng sự ham muốn này khước từ hòa bình, tình huynh đệ và hạnh phúc tối thượng.

Tham vọng trong bất kỳ hình thức nào – cho nhóm người, cho sự cứu rỗi cá thể, hay cho sự thành tựu tinh thần – là hành động trì tuệ. Ham muốn luôn luôn thuộc tương lai; ham muốn để trở thành là không hành động trong hiện tại. Ngay lúc này quan trọng hơn ngày mai. Trong ngay lúc này là mọi thời gian, và hiểu rõ ngay lúc này là được tự do khỏi thời gian. Trở thành là sự tiếp tục của thời gian, của đau khổ. Trở thành không chứa đựng đang hiện diện. Đang hiện diện

luôn luôn trong hiện tại , và đang hiện diện là dạng tột đỉnh của sự thay đổi. Trở thành chỉ là sự tiếp tục được bổ sung, và có sự thay đổi cốt lõi chỉ trong hiện tại, trong đang hiện diện.

Chương 2

ĐỒNG HÓA

Tại sao bạn đồng hóa cùng một người khác, cùng một nhóm người, cùng một quốc gia? Tại sao bạn gọi mình là một người Thiên chúa giáo, một người Ấn giáo, một người Phật giáo, hay tại sao bạn lệ thuộc vào một trong vô vàn những giáo phái? Thuộc tôn giáo và thuộc chính trị người ta đồng hóa cùng điều này hay cùng nhóm kia qua truyền thống hay thói quen, qua ép buộc, thành kiến, bắt buộc và lừa dối. Đồng hóa này chấm dứt mọi hiểu rõ sáng tạo, và thế là người ta trở thành một công cụ sai bảo trong bàn tay của ông trùm đảng phái, vị giáo sĩ hay người lãnh đạo ưa thích.

Ngày hôm trước một người nào đó đã nói rằng ông ấy là “một người theo Krishnamurti,” trái ngược với người này hoặc người kia đang theo một nhóm khác. Khi ông ấy đang nói nó, ông ấy hoàn toàn không nhận biết được những hàm ý của sự đồng hóa này. Tất nhiên, ông ấy không là một người dốt nát; ông ấy đọc sách báo rất nhiều, có văn hóa và mọi chuyện như thế. Ông ấy cũng không là người cảm tính hay cảm xúc về vấn đề này; trái lại, ông ấy rất rõ ràng và dứt khoát.

Tại sao ông ấy đã trở thành một “người theo Krishnamurti”? Ông ấy đã theo sau những người khác, đã lệ thuộc một nhóm vào nhiều nhóm và những tổ chức, rồi cuối cùng ông ấy lại đồng hóa cùng con người đặc biệt này. Từ

điều gì ông ấy nói, có vẻ rằng chuyến hành trình đã kết thúc. Ông ấy tìm được lý tưởng và đó là sự kết thúc của vấn đề; ông ấy đã chọn lựa và không điều gì có thể lay chuyển. Lúc này ông ấy cảm thấy thanh thản, yên ổn và háo hức tuân theo tất cả mọi điều đã được nói và sẽ được nói.

Khi chúng ta đồng hóa cùng một người khác, liệu nó là một thể hiện của tình yêu? Liệu đồng hóa hàm ý sự tiến hành của đang trải nghiệm à? Liệu đồng hóa không chấm dứt tình yêu và đang trải nghiệm, hay sao? Chắc chắn, đồng hóa là sở hữu, sự khẳng định của quyền sở hữu; và quyền sở hữu phủ nhận tình yêu, đúng chứ? Sở hữu là mong muốn an toàn; sở hữu là phòng vệ, khiến cho người ta trở thành vô cảm. Trong đồng hóa có kháng cự, dù thô thiển hay tinh tế; và liệu tình yêu là một hình thức của sự kháng cự tự phòng vệ? Liệu tình yêu hiện diện khi có sự phòng vệ?

Tình yêu là mong manh, linh động, thấu nhận; nó là hình thức tột đỉnh của nhạy cảm, và đồng hóa dẫn đến vô cảm. Đồng hóa và tình yêu không theo cùng nhau, bởi vì cái này hủy diệt cái kia. Tại cơ bản, đồng hóa là một qui trình suy nghĩ mà nhờ đó cái trí tự phòng vệ và tự lan rộng; và trong đang trở thành cái gì đó nó phải kháng cự và phòng vệ, nó phải chiếm hữu và loại bỏ. Trong qui trình đang trở thành này, cái trí hay cái tôi ở trên khác nghiệt và có khả năng nhiều hơn; nhưng đây không là tình yêu. Đồng hóa hủy diệt tình yêu, và chỉ trong tình yêu mới có thể có hình thức tột đỉnh của nhạy cảm.

Để trải nghiệm, liệu cần có đồng hóa? Liệu chính hành động của đồng hóa không kết thúc sự thâm nhập, sự khám phá hay sao? Hạnh phúc mà sự thật mang lại không thể hiện diện nếu không có tiến hành trải nghiệm trong tự khám phá. Đồng hóa kết thúc sự khám phá; nó là một hình thức khác

của lười biếng. Đồng hóa là trải nghiệm gián tiếp, và vì vậy hoàn toàn giả dối.

Muốn trải nghiệm, mọi đồng hóa phải kết thúc. Muốn trải nghiệm, phải không có sợ hãi. Sợ hãi ngăn cản trải nghiệm. Do bởi sợ hãi mới tạo ra đồng hóa – đồng hóa cùng một người khác, cùng một nhóm người, cùng một học thuyết và vân vân. Sợ hãi phải kháng cự, kiềm chế; và trong một trạng thái của tự phòng vệ, làm thế nào có thể đang thâm nhập rất mạo hiểm trên đại dương không bản đồ? Sự thật hay hạnh phúc không thể hiện diện nếu không thực hiện chuyến hành trình vào những phương cách của cái tôi. Bạn không thể đi xa nếu bạn bị trôi buộc. Đồng hóa là một nơi ẩn náu. Một nơi ẩn náu cần sự bảo vệ, và cái mà được bảo vệ chẳng mấy chốc bị hủy diệt. Đồng hóa tạo ra sự hủy diệt cho chính nó, và thế là xung đột liên tục giữa những đồng hóa khác nhau.

Chúng ta càng đấu tranh ủng hộ hay chống lại sự đồng hóa nhiều bao nhiêu, sự kháng cự với đang hiểu rõ càng nhiều bấy nhiêu. Nếu người ta nhận biết được toàn qui trình đồng hóa, phía bên ngoài cũng như phía bên trong, nếu người ta thấy rằng diễn tả phía bên ngoài của nó được chiếu rọi bởi đòi hỏi phía bên trong, vậy thì có khả năng khám phá và hạnh phúc. Anh ấy người mà đã đồng hóa không bao giờ có thể biết được tự do, mà một mình nó, tất cả sự thật hiện diện.

Chương 3

BÀN TÁN VÀ LO LẮNG

Bàn tán và lo lắng giống nhau lạ lùng. Cả hai đều là kết quả của một cái trí não động. Một cái trí não động phải cần vô vàn thay đổi của những diễn tả và những hành động, nó phải bị bận tâm; nó phải luôn luôn gia tăng những cảm xúc, những quan tâm thoáng chốc, và bàn tán của chúng ta dựng những yếu tố của tất cả điều này. Bàn tán là chính sự đối nghịch của mãnh liệt và đúng đắn. Nói về một người khác, dễ chịu hay hiểm độc, là một tẩu thoát khỏi chính người ta, và tẩu thoát là nguyên nhân của sự nao động. Trong chính bản chất của nó, tẩu thoát là nao động. Quan tâm những công việc của những người khác dường như là sự bận tâm của hầu hết mọi người, và quan tâm này tự thể hiện trong việc đọc vô số những tạp chí và những tờ báo có những mục lược lật đật đây của chúng, những câu chuyện về những vụ sát nhân, những vụ ly dị và vân vân.

Bởi vì chúng ta quan tâm đến điều gì những người khác suy nghĩ về chúng ta, thế là chúng ta nóng lòng muốn biết tất cả mọi việc về họ; và từ điều này nảy sinh những hình thức tinh tế và thô thiển của sự kên kiệu và sự tôn sùng uy quyền. Vẫn vậy, chúng ta hướng ngoại nhiều hơn và bên trong lại trống rỗng. Chúng ta càng hướng ngoại nhiều bao nhiêu, càng phải có những cảm xúc và những xao nhãng nhiều bấy

nhiều, và việc này là căn nguyên của một cái trí không bao giờ yên lặng, không thể thâm nhập và khám phá thăm thẳm.

Bàn tán là một biểu lộ của một cái trí não động; nhưng chỉ yên lặng không thể hiện một cái trí yên lặng. Yên lặng không hiện diện cùng sự kiềm chế hay kháng cự; nó hiện diện cùng đang hiểu rõ cái gì là. Muốn hiểu rõ cái gì là để hỏi sự nhận biết nhạy bén, bởi vì cái gì là không đứng yên.

Nếu chúng ta không lo lắng, hầu hết chúng ta sẽ cảm thấy rằng chúng ta không đang sống; đối với hầu hết chúng ta, đấu tranh với một vấn đề là một thể hiện của sự hiện diện. Chúng ta không thể tưởng tượng sống mà không có một vấn đề; và chúng ta càng bận tâm bởi một vấn đề nhiều bao nhiêu, chúng ta nghĩ rằng chúng ta càng tỉnh táo nhiều bấy nhiêu. Sự căng thẳng liên tục về một vấn đề mà chính sự suy nghĩ đã tự tạo ra chỉ làm tối tăm cái trí, khiến cho nó vô cảm và kiệt lực.

Tại sao lại có sự bận tâm liên tục bởi một vấn đề? Liệu lo lắng sẽ giải quyết được vấn đề? Hay đáp án của vấn đề hiện diện khi cái trí yên lặng? Nhưng đối với hầu hết mọi người, một cái trí yên lặng là một cái trí khá kinh hãi; họ sợ hãi sự yên lặng, bởi vì chỉ có chúa mới biết được điều gì họ có lẽ khám phá trong chính họ, và lo lắng là một phòng ngừa. Một cái trí sợ hãi sự khám phá phải luôn luôn đang phòng vệ, và não động là sự phòng vệ của nó.

Qua sự căng thẳng liên tục, qua thói quen và ảnh hưởng của những hoàn cảnh, những tầng ý thức bên ngoài của cái trí đã bị kích động và não động. Sự tồn tại hiện đại khuyến khích sự hoạt động và sự xao nhãng trên bề mặt này, nó là một hình thức khác của tự phòng vệ. Phòng vệ là kháng cự, nó ngăn cản đang hiểu rõ. Lo lắng, giống như bàn tán, có sự kết hợp của mãnh liệt và nghiêm túc; nhưng nếu người ta quan sát cận kề hơn người ta sẽ thấy rằng nó nảy sinh từ sự

quyến rũ và không phải là sự đúng đắn. Quyến rũ luôn luôn thay đổi, và đó là lý do tại sao những mục tiêu của bàn tán và lo lắng thay đổi. Thay đổi chỉ là sự tiếp tục được bổ sung. Bàn tán và lo lắng có thể kết thúc chỉ khi nào sự náo động của cái trí được hiểu rõ. Chỉ kháng cự, kiểm soát hay kỷ luật sẽ không tạo ra sự yên lặng, nhưng chỉ làm tối tăm cái trí, đang khiến cho nó vô cảm và giới hạn.

Hiếu kỳ không là phương cách của đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ hiện diện cùng đang hiểu rõ về chính mình. Anh ấy người mà đau khổ không hiếu kỳ; và chính hiếu kỳ, cùng những gợi ý phỏng đoán của nó, là một cản trở cho đang hiểu rõ về chính mình. Phỏng đoán, giống như hiếu kỳ, là một thể hiện của sự náo động; và một cái trí náo động, dù tài năng đến chừng nào, hủy diệt đang hiểu rõ và hạnh phúc.

Chương 4

SUY NGHĨ VÀ TÌNH YÊU

Suy nghĩ cùng nội dung cảm xúc và cảm tính của nó, không là tình yêu. Suy nghĩ luôn luôn phủ nhận tình yêu. Suy nghĩ được hình thành dựa vào ký ức, và tình yêu không là ký ức. Khi bạn suy nghĩ về người nào đó mà bạn thương yêu, suy nghĩ đó không là tình yêu. Bạn có thể nhớ lại những thói quen của một người bạn, những cách cư xử, những đặc điểm, và suy nghĩ về những biến cố dễ chịu hay khó chịu trong sự liên hệ của bạn với người đó, nhưng những hình ảnh mà suy nghĩ khơi dậy không là tình yêu. Bởi chính bản chất của nó, suy nghĩ là tách rời. Ý thức của thời gian và không gian, của tách rời và đau khổ, được sinh ra từ qui trình suy nghĩ, và chỉ khi nào qui trình suy nghĩ kết thúc mới có thể có tình yêu.

Chắc chắn suy nghĩ gây ra cảm thấy của quyền sở hữu, tính sở hữu đó mà nhận biết được hay không nhận biết được nuôi dưỡng sự ghen tuông. Nơi nào ghen tuông hiện diện, chắc chắn tình yêu không hiện diện; và tuy nhiên với hầu hết mọi người, ghen tuông được sử dụng như một thể hiện của tình yêu. Ghen tuông là kết quả của suy nghĩ, nó là một phản ứng thuộc nội dung cảm xúc của suy nghĩ. Khi cảm thấy của sở hữu hay được sở hữu bị ngăn cản, có trạng thái trống rỗng đó đến mức độ ghen tuông thế chỗ tình yêu. Do

bởi suy nghĩ đảm đương vai trò của tình yêu nên tất cả những phức tạp và những đau khổ nảy sinh.

Nếu bạn không suy nghĩ về một người khác, bạn sẽ nói rằng bạn không thương yêu người đó. Nhưng liệu nó là tình yêu khi bạn có suy nghĩ về người đó? Nếu bạn không suy nghĩ về một người bạn mà bạn nghĩ rằng bạn thương yêu, bạn sẽ kinh hãi, đúng chứ? Nếu bạn không suy nghĩ về một người bạn đã chết, bạn sẽ nghĩ rằng bạn không trung thành, không thương yêu, và vân vân. Bạn sẽ nghĩ rằng một trạng thái như thế là dửng dưng, vô cảm, và thế là bạn bắt đầu suy nghĩ về người đó, bạn sẽ có những bức ảnh, những hình ảnh làm bằng tay hay bằng cái trí; nhưng vẫn vậy, lấp đầy quá tim của bạn bằng những sự việc của cái trí là không còn nhường lại chỗ nào cho tình yêu. Khi bạn ở cùng một người bạn, bạn không suy nghĩ về anh ấy; chỉ khi anh ấy vắng mặt thì sự suy nghĩ bắt đầu tái tạo những quang cảnh và những trải nghiệm mà là chết rồi. Sự tái tạo của quá khứ được gọi là tình yêu. Vì vậy, với hầu hết chúng ta, tình yêu là chết rồi, một phủ nhận của sống; chúng ta sống cùng quá khứ, cùng cái chết rồi, thế là chính chúng ta ững chết rồi, mặc dù chúng ta gọi nó là tình yêu.

Luôn luôn qui trình suy nghĩ phủ nhận tình yêu. Chính suy nghĩ mới tạo tác những phức tạp thuộc cảm xúc, không phải tình yêu. Suy nghĩ là cản trở to tát nhất đối với tình yêu. Suy nghĩ tạo ra một phân chia giữa cái gì là và cái gì nên là, và trên sự phân chia này luân lý được đặt nền tảng; nhưng luân lý và vô luân lý không biết được tình yêu. Cấu trúc luân lý, được tạo ra bởi cái trí để giam cầm những quan hệ xã hội vào cùng nhau, không là tình yêu, nhưng là một qui trình khô cứng giống như qui trình của xi măng.

Suy nghĩ không dẫn đến tình yêu, suy nghĩ không vun đắp tình yêu; bởi vì tình yêu không thể được vun đắp như

một cái cây trong vườn. Chính ham muốn vun đắp tình yêu là hành động của suy nghĩ.

Nếu bạn nhận biết, bạn sẽ thấy suy nghĩ đóng một vai trò quan trọng như thế nào trong sống của bạn. Chắc chắn suy nghĩ có vị trí của nó, nhưng nó không liên quan đến tình yêu trong bất kỳ cách nào. Cái gì liên quan đến suy nghĩ có thể được hiểu rõ bởi suy nghĩ, nhưng cái không liên quan đến suy nghĩ không thể bị trói buộc bởi cái trí. Bạn sẽ hỏi, vậy thì tình yêu là gì? Tình yêu là **một** trạng thái hiện diện khi suy nghĩ không hiện diện; nhưng chính định nghĩa về tình yêu lại là một qui trình suy nghĩ, và vì vậy nó không là tình yêu. Chúng ta phải hiểu rõ suy nghĩ, và không cố gắng nắm bắt tình yêu nhờ vào suy nghĩ. Phủ nhận suy nghĩ không sáng tạo tình yêu. Có tự do khỏi suy nghĩ chỉ khi nào ý nghĩa sâu thẳm của nó được hiểu rõ trọn vẹn; và muốn nhận được cái này, đang hiểu rõ thăm thẳm về chính mình là cốt lõi, không phải những khẳng định hời hợt và hão huyền. Thiên định và không lập lại, nhận biết và không định nghĩa, phơi bày những phương cách của suy nghĩ. Nếu không nhận biết và trải nghiệm những phương cách của suy nghĩ, tình yêu không thể hiện diện.

Chương 5

MỘT MÌNH VÀ CÔ LẬP

Mặt trời đã lặn và những cái cây sẫm màu hùng vĩ tương phản bầu trời đen kịt. Con sông mạnh mẽ, rộng rãi chảy an bình và ắt động. Mặt trăng vừa nhìn thấy đ ược trên đường chân trời: nó đang xuất hiện giữa hai cái cây lớn, nhưng nó vẫn chưa tỏa ra những cái bóng.

Chúng tôi đi thẳng l ên bờ dốc đứng của con sông và sử dụng một con đường đ ược vây quanh bởi những cánh đồng lúa mì xanh tươi. Con đường này là một con đường rất cổ xưa; nhiều ngàn người đã giẫm lên nó, và nó phong phú trong truyền thống và yên lặng. Nó lang thang giữa những cánh đồng và những cây xoài, những cây me và những ngôi đền bỏ hoang. Có những cái vườn lớn, những cây đậu ngọt đang tỏa ra không khí hương thơm ngọt ngào. Chim chóc đang nghỉ ngơi qua đêm, và một cái hồ lớn đang bắt đầu phản ánh các vì sao. Thiên nhiên không hiệp thông buổi tối đó. Cây cối kênh kiệu, chúng đã thu vào sự yên lặng và sự tối tăm của chúng. Một vài dân làng huyền thuyên đi ngang qua trên những chiếc xe đạp của họ, và lại nữa có sự yên lặng thăm thẳm và an bình đó hiện diện khi tất cả mọi sự vật đứng một mình.

Một mình này không là trạng thái cô độc gây sợ hãi, gây đau khổ. Nó là một mình của đang hiện diện; nó phong phú, nguyên vẹn, không thoái hóa. Cây me đó không g ặt

diện nếu không là chính nó. Một mình cũng thế. Người ta là một mình giống như ngọn lửa, giống như bông hoa, nhưng người ta không nhận biết sự tinh khiết của nó và sự mãnh liệt của nó. Thật ra, người ta có thể hiệp thông chỉ khi nào có trạng thái một mình. Một mình không là kết quả của phủ nhận, của tự khép kín. Một mình là sự sạch sẽ khỏi tất cả những động cơ, khỏi tất cả những theo đuổi bởi ham muốn, khỏi tất cả những mục đích. Một mình không là một sản phẩm cuối cùng của cái trí. Bạn không thể ao ước được một mình. Một ao ước như thế chỉ là một tẩu thoát khỏi sự đau khổ của không thể hiệp thông.

Cô độc, cùng sợ hãi và đau khổ của nó, là cô lập, hành động không thể tránh khỏi của cái tôi. Qui trình cô lập này, dù lan rộng hay thu hẹp, dẫn đến sự rối loạn. Cô độc không bao giờ có thể tạo ra một mình; một cái phải kết thúc cho cái kia hiện diện. Một mình không thể tách rời và cô độc lại tách rời. Cái mà một mình là linh động và vì vậy vĩnh cửu. Chỉ một mình mới có thể hiệp thông cùng cái không nguyên nhân, cái không đo lường. Đối với một mình, sự sống là vĩnh cửu; đối với một mình, không có chết. Một mình luôn luôn đang hiện diện.

Mặt trăng vừa ló dạng trên những đỉnh cây cao, và những cái bóng dày và đen. Một con chó bắt đầu sủa khi chúng tôi đi ngang qua ngôi làng nhỏ để quay lại dạo bộ theo bờ sông. Con sông bắt động đến độ nó bắt được những những vì sao và những ánh sáng của chiếc cầu dài giữa những dòng nước của nó. Thẳng lên cao bên bờ sông những đứa trẻ đang đứng cười đùa, và một em bé đã ng khóc. Người dân chài đang chùi rửa và cuộn lưới của họ lại. Một con chim đêm lặng lẽ bay qua. Người nào đó bắt đầu hát trên bờ bên kia của con sông rộng, và những từ ngữ của anh ấy rõ ràng và xuyên thấu. Lại nữa, một mình lan tỏa mọi ngõ ngách của sự sống.

Chương 6

ĐỆ TỬ VÀ NGƯỜI THẦY

“Tôi đã được bảo rằng tôi là đệ tử của một người thầy cõi trên nào đó,” anh ấy bắt đầu. “Tôi thực sự muốn biết ông suy nghĩ thế nào về việc này. Tôi lệ thuộc vào một tổ chức mà ông bắt, và những người đứng đầu phía bên ngoài mà đi diện cho những người lãnh đạo hay những người thầy cõi trên phía bên trong đã bảo tôi rằng bởi vì công việc của tôi hiến dâng cho tổ chức nên tôi đã được công nhận là một đệ tử. Tôi đã được bảo rằng tôi có một cơ hội để trở thành một người khai tâm ở mức độ cao nhất trong cuộc đời này.” Anh ấy thâu nhận tất cả điều này rất nghiêm túc, và chúng tôi nói chuyện khá lâu.

Trong bất kỳ hình thức nào, phần thưởng gây thỏa mãn cực kỳ, đặc biệt một phần thưởng tạm gọi là tinh thần khi người ta đứng vững với những vinh quang của thế gian. Hoặc khi người ta không thành công lắm trong thế gian này, nó rất thỏa mãn khi lệ thuộc vào một nhóm đặc biệt được chọn lựa bởi người nào đó mà được nghĩ là một hiện diện tinh thần tiến bộ cao, bởi vì nếu thế người ta là bộ phận của một nhóm đang làm việc cho một ý tưởng vĩ đại, và tự nhiên người ta phải được tưởng thưởng cho sự vâng lời của người ta và cho sự hiến dâng mà người ta đã thực hiện cho nguyên nhân đó. Nếu nó không là một phần thưởng trong ý nghĩa đó, nó là một công nhận về sự tiến bộ tinh thần của người ta; hay

như trong một tổ chức điều hành khéo léo, sự hiệu quả của người ta được công nhận với mục đích để người ta làm việc tốt đẹp hơn.

Trong một thế giới nơi sự thành công được tôn thờ, loại tự tiến bộ này được hiểu rõ và được khuyến khích. Nhưng để được bảo bởi người khác rằng bạn là một đệ tử của một người thầy, hay suy nghĩ rằng bạn là như thế, chắc chắn dẫn đến nhiều hình thức xấu xa của sự trục lợi. Bất hạnh thay, cả người trục lợi lẫn kẻ bị trục lợi đều cảm thấy vui mừng trong sự liên hệ lẫn nhau của họ. Tự thỏa mãn lan rộng này được nghĩ là sự tiến bộ của tinh thần, và nó trở thành đặc biệt xấu xa và tàn nhẫn khi bạn có người trung gian giữa đệ tử và người thầy cõi trên, khi người thầy ở một quốc gia khác hay không thể tiếp cận được và bạn không có sự tiếp cận trực tiếp bằng cá nhân với ông ấy. Không tiếp cận này và không có sự tiếp xúc trực tiếp mở cánh cửa đến tự dối gạt và đến những ảo tưởng vĩ đại nhưng trẻ con; và những ảo tưởng này bị trục lợi bởi những người ranh mãnh, bởi những người theo đuổi danh vọng và uy quyền.

Phần thưởng và hình phạt tồn tại chỉ khi nào không có sự khiêm tốn. Khiêm tốn không là một kết quả cuối cùng của những luyện tập và những phủ nhận thuộc tinh thần. Khiêm tốn không là một thành tựu, nó không là một đức hạnh phải được vun quén. Một đức hạnh vun quén không là một đức hạnh, bởi vì lúc đó nó chỉ là một hình thức khác của sự thành tựu, một ghi lại được thực hiện. Một đức hạnh vun quén không là sự phủ nhận của cái tôi, nhưng là một khẳng định tiêu cực của cái tôi.

Khiêm tốn là không nhận biết sự phân chia của những người cao quý hơn và những người thấp hèn hơn, của người thầy và đệ tử. Chừng nào còn có một phân chia giữa người thầy và đệ tử, giữa sự thật và bạn, đang hiểu rõ không thể xảy

ra. Trong đang hiểu rõ sự thật, không có người thầy hay đệ tử, cũng không có người đi trước hay người đi sau. Sự thật là đang hiểu rõ cái gì là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc mà không có gánh nặng hay cặn bã của khoảnh khắc vừa xảy ra.

Phân thưởng và hình phạt chỉ củng cố cái tôi, mà phủ nhận sự khiêm tốn. Khiêm tốn ở trong hiện tại, không phải trong tương lai. Bạn không thể trở thành khiêm tốn. Chính sự trở thành là sự tiếp tục của tự quan trọng, mà tự phơi bày trong sự luyện tập một đức hạnh. Ý muốn phải thành công, phải trở thành của chúng ta mạnh mẽ làm sao! Làm thế nào thành công và khiêm tốn có thể theo cùng nhau? Tuy nhiên đó là điều gì những người trục lợi và bị trục lợi “tinh thần” theo đuổi, và thế là sẵn có xung đột và đau khổ.

“Ông có ý nói rằng người thầy cõi trên không tồn tại, và rằng là một đệ tử của tôi là một ảo tưởng, một lừa dối?” anh ấy hỏi.

Liệu người thầy có tồn tại hay không tồn tại là vấn đề quá tầm thường. Nó quan trọng đối với người trục lợi, đối với những trường phái và những tổ chức bí mật; nhưng đối với người mà đang tìm kiếm sự thật, mà mang hạnh phúc tối thượng, chắc chắn nghi vấn này hoàn toàn không liên quan. Người giàu có và người nghèo khổ cũng quan trọng như người thầy và người đệ tử. Liệu những người thầy cõi trên có tồn tại hay không tồn tại, liệu có những phân biệt về những người khai tâm, những đệ tử và vân vân, không quan trọng, nhưng điều gì quan trọng là đang hiểu rõ về chính bạn. Nếu không đang hiểu rõ về chính bạn, sự suy nghĩ của bạn, điều mà bạn suy luận ra, không có cơ sở. Nếu đầu tiên không có đang hiểu rõ về chính bạn, làm thế nào bạn có thể biết điều gì là sự thật? Chắc chắn, ảo tưởng xảy ra nếu không có đang hiểu rõ về chính bạn. Thật trẻ con khi được sai bảo và chấp nhận rằng bạn là cái này hay cái kia. Hãy thận trọng với cái

người trao tặng bạn một phần thưởng trong thế giới này hay trong cuộc đời kế tiếp.

Chương 7

NGƯỜI GIÀU VÀ NGƯỜI NGHÈO

Nóng nực, ẩm ướt và sự ồn ào của thành phố rất lớn đó tỏa đây không gian. Con gió nhẹ ẩm áp từ biển, có mùi nhựa đường và xăng. Cùng mặt trời hoàng hôn, đổ rục trong những dòng nước xa xôi, thời tiết vẫn còn nóng nực không thể chịu đựng nổi. Lúc này, nhóm người đông đúc chật kín căn phòng đã rời đi, và chúng tôi ra ngoài đường.

Những con vẹt, giống như những tia sáng xanh rục rỡ, đang quay lại tổ ấm. Từ sáng sớm chúng đã bay về hướng bắc, nơi có nhiều vườn cây ăn quả, những cánh đồng xanh và vùng quê khoáng đạt, và khi chạng vạng chúng quay về qua đêm trong những cái cây của thành phố. Đường bay của chúng không bao giờ êm ả nhưng luôn luôn liều lĩnh, ồn ào vàấp lánh. Chúng không bao giờ bay thẳng giống như những con chim khác, nhưng luôn luôn xoay cánh sang trái hay sang phải, hay bỗng nhiên lao vào một cái cây. Chúng là những con chim náo động nhất trong đường bay, nhưng chúng đẹp làm sao với những cái mỏ màu đỏ và một màu xanh lá cây vàng rực mà chính là sự tột đỉnh của ánh sáng. Những con chim kèn kèn, nặng nề và xấu xí, lượn vòng quanh và nghỉ đêm trên những cây dừa.

Một người đàn ông đang thổi sáo xuất hiện, anh ấy là một người giúp việc thuộc loại nào đó. Anh ấy đi thẳng lên đồi, vẫn đang thổi, và chúng tôi theo sau; anh ấy quẹo vào

một trong những con đường bên hông, miệng vẫn không ngừng thổi. Thật lạ lùng khi nghe tiếng sáo trong một thành phố ồn ào, và âm thanh của nó xuyên thấu quả tim. Nó rất hay, và chúng tôi theo sau người chơi sáo từ khoảng cách xa xa. Chúng tôi băng qua nhiều con đường rồi đến một con đường rộng rãi hơn, có ánh đèn sáng ủa . Xa hơn nữa, một nhóm người đang ngồi bắt chéo chân bên lề đường, và người thổi sáo nhập vào bọn họ. Chúng tôi cũng vậy; và chúng tôi ngồi quanh trong khi anh ấy thổi sáo. Họ là những người tài xế, những người giúp việc, những người gác đêm, cùng nhiều trẻ em và một hay hai con chó; những chiếc xe đi ngang qua, một chiếc được lái bởi một người tài xế; một thiếu phụ ở bên trong, ăn mặc sang trọng và chỉ có một mình, đèn được bật lên bên trong xe. Một chiếc xe khác ngừng lại; người tài xế xuống xe và ngồi cùng chúng tôi. Tất cả họ đang nói chuyện vui vẻ, cười cợt và vung vẩy hai bàn tay, nhưng tiếng sáo không bị dao động, và có hài lòng trong nó.

Chốc lát sau, chúng tôi đứng dậy và đi theo một con đường dẫn đến bờ biển ngang qua những ngôi nhà sáng trưng của những người giàu có. Những gia đình giàu có có một không khí đặc trưng riêng của họ. Dù có văn hóa, kín đáo, cổ điển và lịch sự như thế nào, những người giàu có có sự cách biệt được bảo đảm và không thể dò xét được, một cứng rắn và vững vàng bất khả xâm phạm Họ là những người sở hữu của cải, nhưng bị sở hữu bởi của cải, mà còn tồi tệ hơn cả chết. Sự tự phụ của họ là lòng bác ái, họ nghĩ rằng họ là những người được ủy thác cho những của cải của họ; họ có của bồ thí, tạo ra những hội từ thiện; họ là những người sáng tạo, những người xây dựng, những người trao tặng. Họ xây dựng những nhà thờ, những đền chùa, nhưng thượng đế của họ là thượng đế của vàng bạc của họ. Cùng quá nhiều nghèo khổ và thoái hóa, người ta phải có một lớp da thật dày để trở

thành giàu có. Một số trong họ đến để chất vấn, để tranh cãi, để tìm ra sự thật. Đối với những người giàu có cũng như những người nghèo khổ, tìm được sự thật gian nan lắm. Những người nghèo khổ thèm khát được giàu có và quyền hành, và những người giàu có lại bị trói buộc trong mạng lưới của hành động riêng của họ; và tuy nhiên họ tin tưởng và mạo hiểm đến gần. Họ phỏng đoán, không chỉ về thị trường, nhưng còn về cái tối thượng. Họ đùa giỡn với cả hai, nhưng được thành công chỉ với cái gì trong những quả tim của họ. Những niềm tin và những nghi lễ của họ, những hy vọng, những sợ hãi của họ không liên quan gì đến sự thật, bởi vì những quả tim của họ trống rỗng. Phía bên ngoài càng thể hiện sự vĩ đại nhiều bao nhiêu, sự nghèo khó phía bên trong càng to tát bấy nhiêu.

Từ bỏ thế giới của vị trí, của cái, tiện nghi là một vấn đề tương đối đơn giản; nhưng gạt đi sự khao khát để hiện diện, để trở thành, đòi hỏi sự thông minh và hiểu rõ vô cùng. Uy quyền của sự thật đó, cũng giống hết như uy quyền của tài năng và khả năng. Rõ ràng, hình thức đặc biệt này của sự tin tưởng là một hoạt động của cái tôi; và mặc dù thực hiện việc đó rất gian nan, loại tin tưởng và uy quyền này có thể được xóa sạch. Nhưng cái gì còn tinh tế và bí ẩn nhiều hơn, là uy quyền và động cơ trong đang khao khát để trở thành. Tự bành trướng trong bất kỳ hình thức nào, dù qua của cái hay qua đạo đức, là một qui trình của xung đột, gây ra thù hận và rối loạn. Một cái trí nặng nề bởi đang trở thành không bao giờ có thể yên lặng, bởi vì yên lặng không là một kết quả của luyện tập hay của thời gian. Yên lặng là một trạng thái của đang hiểu rõ, và đang trở thành khước từ đang hiểu rõ này. Đang trở thành sáng chế ý thức của thời gian, mà thật ra chính là sự trì hoãn của đang hiểu rõ. “Tôi sẽ là” là một ảo tưởng được sinh ra từ tự quan trọng.

Biển cả luôn náo động như thành phố, nhưng sự náo động của nó có chiều sâu và chất lượng. Vì sao hôm nay đường chân trời. Chúng tôi quay lại qua một con đường đông đúc những chiếc xe buýt, xe **bi** và con người. Một người nằm ngủ trần truồng bên lề đường; ông ấy là một người ăn mày, kiệt sức, thiếu ăn, và thật khó khăn để đánh thức ông ấy. Xa xa là những bãi cỏ xanh và những bông hoa rực rỡ của một công viên.

Chương 8

NGHI LỄ VÀ CẢI ĐẠO

Trong một vùng khép kín rộng lớn, giữa nhiều cây cối là một nhà thờ. Mọi người, da đen và da trắng, đang đi vào. Phía bên trong có nhiều ánh sáng hơn trong những nhà thờ ở Châu Âu, nhưng sự xếp đặt đều giống hệt. Nghi lễ đang tiến hành và có vẻ đẹp. Khi nó chấm dứt, chẳng có bao nhiêu người da đen nói chuyện với người da trắng, hay người da trắng nói chuyện với người da đen, và tất cả chúng ta đều đi theo những phương hướng khác biệt của chúng ta.

Trên một lục địa khác có một ngôi đền, và họ đang hát một bài hát bằng tiếng Phạn; nghi lễ, một nghi thức Ấn giáo, đang được thực hiện. Giáo dân thuộc về khuôn mẫu văn hóa khác. Âm điệu của những từ ngữ tiếng Phạn rất xuyên thấu và đầy uy quyền; nó có một trọng lượng và chiều sâu lạ thường.

Bạn có thể chuyển từ một niềm tin sang một niềm tin khác, từ một tín điều sang một tín điều khác, nhưng bạn không thể được chuyển đến đang hiểu rõ về sự thật. Niềm tin không là sự thật. Bạn có thể thay đổi cái trí của bạn, quan điểm của bạn, nhưng sự thật hay Thượng đế không là một niềm tin: nó là một trải nghiệm không được đặt nền tảng trên niềm tin hay giáo điều, hay trên bất kỳ trải nghiệm có sẵn nào đó. Nếu bạn có một trải nghiệm được sinh ra từ niềm tin, trải nghiệm của bạn là phản ứng bị quy định của niềm tin đó. Nếu

bạn có một trải nghiệm bất ngờ, tự phát, và sáng chế trải nghiệm thêm nữa dựa vào trải nghiệm đầu tiên, vậy thì trải nghiệm đó chỉ là một tiếp tục của ký ức mà phản ứng để tiếp xúc với hiện tại. Ký ức luôn luôn chết rồi, sống lại chỉ trong tiếp xúc cùng hiện tại đang sống.

Cải đạo là sự thay đổi từ một niềm tin hay giáo điều sang một thứ khác, từ một nghi lễ sang một nghi lễ gây thỏa mãn nhiều hơn, và nó không mở cánh cửa đến sự thật. Trái lại, sự thỏa mãn là một cản trở đối với sự thật. Và tuy nhiên đó là điều gì những tôn giáo có tổ chức và những nhóm người tôn giáo đang gắng sức thực hiện: cải đạo bạn đến một giáo điều, một mê tín, hay một hy vọng hợp lý hơn hay ít hợp lý hơn. Họ trao tặng bạn một cái cũ đẹp đẽ hơn. Nó có lẽ hay nó không có thể thoải mái, lệ thuộc vào tính khí của bạn, nhưng trong bất kỳ trường hợp nào nó đều là một nhà tù.

Thuộc tôn giáo và chính trị tại những mức độ khác nhau của văn hóa, sự cải đạo này luôn luôn đang xảy ra. Những tổ chức, cùng những người đứng đầu của họ, phát triển nhờ vào giam cầm bạn trong những khuôn mẫu học thuyết mà họ đưa ra, dù của tôn giáo hay kinh tế. Trong qui trình này có sẵn sự trục lợi lẫn nhau. Sự thật nằm ngoài tất cả những khuôn mẫu, sợ hãi và hy vọng. Nếu bạn muốn khám phá hạnh phúc tối thượng của sự thật, bạn phải đập nát tất cả những nghi lễ và những khuôn mẫu học thuyết.

Cái trí tìm được an toàn và sức mạnh trong những khuôn mẫu chính trị và tôn giáo, và đây là điều gì tạo ra sự ổn định cho những tổ chức. Luôn luôn có những người phản động và những người mới gia nhập. Những điều này khiến cho những tổ chức, cùng những đầu tư và tài sản của chúng, tiếp tục, và cả quyền hành lẫn thanh danh của những tổ chức quyền rũ những người tôn sùng sự thành công và sự thông minh của thế gian. Khi cái trí phát giác những khuôn mẫu cũ

kỹ không còn gây thỏa mãn và có sức sống nữa, nó được thay đổi đến những niềm tin và những giáo điều đang củng cố và đang gây thỏa mãn nhiều hơn. Vì thế cái trí là sản phẩm của môi trường sống đang tự tạo tác và đang tự duy trì dựa vào những cảm xúc và những đồng hóa; và đó là lý do tại sao cái trí bám vào những mã số của những cách cư xử, những khuôn mẫu của suy nghĩ và vận vận. Chẳng lẽ cái trí còn là kết quả của quá khứ, nó không bao giờ có thể khám phá sự thật hay cho phép sự thật hiện diện. Trong bám vào những tổ chức nó loại bỏ sự tìm kiếm sự thật.

Chắc chắn, những nghi lễ trao tặng cho những người tham gia một bầu không khí mà trong đó họ cảm thấy tốt lành. Cả những nghi lễ tập thể lẫn cá thể tạo ra một yên lặng nào đó cho cái trí; chúng cũng hiển một tương phản đầy sức sống đối với sống lơ đãng hàng ngày. Có một lượng nào đó của vẻ đẹp và trật tự trong những nghi lễ, nhưng tại cơ bản chúng là những chất kích thích; và với tất cả những chất kích thích, chẳng mấy chốc chúng làm ối tâm cả cái trí lẫn quả tim. Những nghi lễ trở thành thói quen; chúng trở thành một nhu cầu và người ta không thể làm bất kỳ việc gì nếu không có chúng. Nhu cầu này được hiểu như là một mối mẻ lại của tinh thần, một tập hợp sức mạnh để đối phó cuộc đời, một thiên định hàng tuần hay hàng ngày, và vận vận; nhưng nếu người ta quan sát kỹ càng qui trình này, người ta thấy rằng những nghi lễ là sự lặp lại rỗng tuếch mà cũng hiển một chỗ trú ẩn tuyệt vời, được kính trọng, thoát khỏi đang hiểu rõ về chính mình. Nếu không có đang hiểu rõ về chính mình, hành động chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Sự lặp lại những câu kinh, những từ ngữ và những cụm từ, làm cho cái trí mê muội, mặc dù lúc đó nó vẫn gây phấn khởi. Trong trạng thái mê muội này, những trải nghiệm có xảy ra nhưng chúng là tự chiều rọi. Dù thỏa mãn đến chừng nào, những trải nghiệm này đều

là ảo tưởng. Đang trải nghiệm sự thật không xảy ra qua bất kỳ lặp lại nào, qua bất kỳ kỳ luyện tập nào. Sự thật không có một kết thúc, một kết quả, một mục đích; nó không thể được mời mọc, bởi vì nó không là một sự việc của cái trí.

Chương 9

HIỂU BIẾT

Chúng tôi đang đợi xe lửa, và nó đến trễ. Sân ga bản thiêu và ồn ào, không khí khô khan. Nhiều người cũng đang đợi, giống như chúng tôi. Trẻ con đang khóc, một bà mẹ đang cho con bú, người bán hàng đang gào thét những món hàng của họ, nước trà và cà phê đang được bán, và nó quả là một nơi náo nhiệt lẫn bận rộn. Chúng tôi đang đi lên xuống sân ga, nhìn ngắm những bước chân riêng của chúng tôi và chuyển động của sự sống quanh chúng tôi. Một thanh niên xuất hiện trước chúng tôi và nói bằng tiếng Anh ngắt quãng. Anh ấy nói đã quan sát chúng tôi, và cảm thấy bị thúc đẩy phải nói điều gì đó với chúng tôi. Bằng một cảm thấy lạ thường, anh ấy hứa sẽ sống một sống trong sạch, và rằng từ giây phút này anh ấy sẽ không bao giờ hút thuốc lá nữa. Anh ấy nói rằng anh ấy không được giáo dục, bởi vì anh ấy chỉ là một người đập xích lô. Anh ấy có hai mắt cương nghị và nụ cười dễ thương.

Chốc sau xe lửa đến. Trong toa xe một người đàn ông tự giới thiệu về mình. Ông ấy là một học giả nổi tiếng; ông ấy biết nhiều ngôn ngữ và có thể dễ dàng trích dẫn một câu nói trong chúng. Ông ấy đã lớn tuổi và nhiều hiểu biết, giàu có và tham vọng. Ông ấy nói về thiên định, nhưng ông ấy tạo ra cảm giác rằng ông ấy không nói từ trải nghiệm riêng của chính mình. Thượng đế của ông ấy là thượng đế của những

quyền sách. Thái độ của ông ấy đối với sống chỉ là truyền thống và tuân phục; ông ấy tin tưởng sự hôn nhân xếp đặt khi còn nhỏ tuổi và một hệ thống nghiêm ngặt của sống. Ông ấy nhận biết được giai cấp hay tầng lớp đặc quyền riêng của ông ấy và những khác biệt trong khả năng thuộc trí năng của những tầng lớp. Ông ấy tự phụ lạ lùng trong hiểu biết và vị trí của ông ấy.

Mặt trời đang lặn, và xe lửa đang băng qua vùng quê dễ thương. Gia súc đang về nhà, tung bụi vàng rực. Có những đám mây đen, ù sộ trên đường chân trời, và tiếng sấm ầm ầm xa xa. Cánh đồng xanh tươi đó đang ôm ấp sự hân hoan lạ thường, và ngôi làng đó thanh thản làm sao trong sự bao bọc của hòn núi quanh co. Sự tối tăm đang bắt đầu. Một con hươu to, màu xanh đang ăn trong cánh đồng, thậm chí nó chẳng thèm ngược nhìn chiếc xe lửa đang gầm thét chạy qua.

Hiểu biết là một lóe sáng giữa hai tối tăm; nhưng hiểu biết không thể thoát ra và vượt khỏi tối tăm đó. Hiểu biết là cần thiết đối với phương pháp kỹ thuật, giống như than đốt cho động cơ; nhưng nó không thể vượt khỏi và vào cái không biết được. Cái không biết được không thể bị trói buộc trong mạng lưới của cái đã được biết. Hiểu biết phải được xóa sạch cho cái không biết được hiện diện; nhưng việc đó gian nan vô cùng!

Chúng ta có sự hiện diện của chúng ta trong quá khứ, sự suy nghĩ của chúng ta được hình thành trên quá khứ. Quá khứ là cái đã được biết, và phản ứng của quá khứ luôn luôn tỏa bóng lên hiện tại, cái không biết được. Cái không biết được không là tương lai, nhưng hiện tại. Tương lai không là gì cả ngoại trừ quá khứ đang theo đuổi hướng đi của nó lướt qua hiện tại không biết được. Khoảng giữa này, khoảng trống này bị lấp đầy bởi những ánh sáng ngắt đoạn của hiểu biết,

đang bịt kín trống không của hiện tại; nhưng trống không này là điều kỳ diệu của sự sống.

Nghiện ngập vào hiểu biết cũng giống như bất kỳ nghiện ngập nào khác; nó trao ặng một tẩu thoát khỏi sự sợ hãi của trống rỗng, của cô độc, của vỡ mộng, sự sợ hãi của không là gì cả. Ánh sáng của hiểu biết là một nắp đậy mỏng manh của một tối tăm nằm dưới nó mà cái trí không thể nào thấu suốt được. Cái trí sợ hãi cái không biết được này, và vì vậy nó tẩu thoát vào hiểu biết, vào những lý thuyết, những hy vọng, những tưởng tượng; và chính hiểu biết này là một cản trở đối với đang hiểu rõ cái không biết được. Xóa sạch hiểu biết là mời mọc sự sợ hãi; và phủ nhận cái trí, mà là dụng cụ duy nhất của sự nhận thức mà người ta có, là mong manh với đau khổ, với hân hoan. Nhưng không thể dùng để xóa sạch hiểu biết. Dốt nát là không được tự do khỏi hiểu biết. Dốt nát là không có được đang hiểu rõ về chính mình; và hiểu biết là dốt nát khi không có đang hiểu rõ những phương cách của cái tôi. Đang hiểu rõ về cái tôi là tự do khỏi hiểu biết.

Có thể có tự do khỏi hiểu biết chỉ khi nào qui trình của thâm lượm, động cơ của tích lũy, được hiểu rõ. Ham muốn tích lũy là ham muốn an toàn, vĩnh cửu. Ham muốn vĩnh cửu này qua đồng hóa, qua chỉ trích và bệnh vực, là nguyên nhân của sự sợ hãi, mà hủy diệt mọi hiệp thông. Khi có hiệp thông, không có nhu cầu của tích lũy. Tích lũy là sự kháng cự tự khép kín, và hiểu biết củng cố sự kháng cự này. Tôn thờ hiểu biết là một hình thức của sùng bái thần tượng, và nó sẽ không xóa sạch xung đột và đau khổ trong sống của chúng ta. Lớp áo của hiểu biết che đậy nhưng không bao giờ có thể giải thoát chúng ta khỏi hoang mang và đau khổ luôn gia tăng. Những phương cách của cái trí không dẫn đến sự thật và hạnh phúc của nó. Biết là khước từ cái không biết được.

Chương 10

KÍNH TRỌNG

Ông ấy khẳng định rằng ông ấy không tham lam, rằng ông ấy hài lòng với chút ít, và sống đã quá tốt lành đối với ông ấy, mặc dù ông ấy trải qua những đau khổ thông thường thuộc sự hiện diện của con người. Ông ấy là một người trầm lặng, kín đáo, hy vọng không bị quấy rầy lắm nhờ vào cách sống đơn giản của ông ấy. Ông ấy nói rằng ông ấy không có tham vọng nhưng cầu nguyện Thượng đế ban cho những thứ mà ông ấy có, cho gia đình ông ấy, và thậm chí cho dòng chảy sông của ông ấy. Ông ấy cảm ơn vì không bị ngập lặn trong những vấn đề và những xung đột, như bạn bè và những người thân thuộc. Thật mau lẹ, ông ấy rất được kính trọng và có hạnh phúc trong suy nghĩ rằng ông ấy thuộc về một nhóm người ưu tú của xã hội. Ông ấy không bị quyến rũ bởi những người phụ nữ khác, và có một sống gia đình an bình, mặc dù đã có những cãi cọ thông thường giữa người chồng và người vợ. Ông ấy không có những xấu xa đặc biệt, thường xuyên cầu nguyện và tôn thờ Thượng đế. “Có gì quan trọng với tôi,” ông ấy hỏi, “khi tôi không có những vấn đề gì cả?” Ông ấy không chờ đợi một trả lời, nhưng mỉm cười thỏa mãn và hơi buồn bã rồi tiếp tục kể về quá khứ của ông ấy, điều gì ông ấy đang làm, và loại giáo dục nào ông ấy đang trao cho con cái của ông ấy. Ông ấy tiếp tục nói rằng ông ấy không vọng lượng, nhưng có bố thí chút ít tiền bạc đó đây. Ông ấy cam

đoan rằng mỗi người phải đấu tranh để kiếm được một vị trí cho chính họ trong thế giới.

Kính trọng là một kính tởm; nó là một “tội lỗi” gây thoái hóa cái trí và quả tim. Nó len lén ở trong người ta từ lúc nào không biết được và hủy diệt tình yêu. Được kính trọng là cảm thấy thành công khi tạo ra cho người ta một vị trí trong thế giới, thiết lập quanh người ta một bức tường của vững chắc, của bảo đảm mà theo cùng nó là tiền bạc, quyền hành, khả năng hay đạo đức. Tính loại trừ của sự bảo đảm này nuôi dưỡng thù hận và đối địch trong quan hệ con người, trong xã hội. Những người được kính trọng luôn luôn là tinh hoa của xã hội, vì vậy họ luôn luôn là nguyên nhân của đấu tranh và đau khổ. Những người được kính trọng, giống như những người bị khinh miệt, luôn luôn phó mặc cho những hoàn cảnh; những ảnh hưởng của môi trường sống và trọng tải của truyền thống là vô cùng quan trọng đối với họ, bởi vì những việc này che giấu uy quyền bên trong của họ. Những người được kính trọng luôn luôn là những người phòng vệ, sợ hãi và ngờ vực. Sợ hãi ở trong những quả tim của họ, thế là tức giận là sự chính đáng của họ; đạo đức và niềm tin của họ là sự phòng vệ của họ. Họ giống như cái trống, trống rỗng bên trong nhưng kêu to khi được đánh. Những người được kính trọng không bao giờ có thể mở toang cho sự thật, bởi vì, giống như những người bị khinh miệt, họ bị khép kín trong sự quan tâm của tự hoàn thiện riêng của họ. Hạnh phúc khước từ họ, do bởi họ lẩn trốn sự thật.

Không tham lam và không rộng lượng có liên quan mật thiết với nhau. Cả hai đều là một qui trình tự khép kín, một hình thức tiêu cực của tự quan tâm về chính mình. Muốn tham lam, bạn phải tích cực, hướng ngoại; bạn phải đấu tranh, ganh đua, hung hăng. Nếu bạn không có năng lượng vô hạn này, bạn không được tự do khỏi tham lam, nhưng chỉ tự

khép kín. Hướng ngoại là một quấy rầy, một đấu tranh đau khổ, thế là tự quan tâm về chính mình được che đậy bởi từ ngữ không tham lam. Rộng lượng của bàn tay là một việc, nhưng rộng lượng của quả tim là một việc khác. Rộng lượng của bàn tay là một việc khá đơn giản, lệ thuộc vào khuôn mẫu văn hóa và vân vân; nhưng rộng lượng của quả tim lại có ý nghĩa bao la vô cùng, đòi hỏi đang hiểu rõ và nhận biết tổng thể.

Lại nữa không rộng lượng là một hướng nội dễ chịu và mù quáng trong cái tôi, mà trong nó không có hướng ngoại. Hướng nội có những hoạt động riêng của nó, giống như những hoạt động của một người nằm mơ, nhưng chúng không bao giờ thức dậy bạn. Tiến hành thức dậy là một tiến trình đau khổ, và thế là, cả khi già nua lẫn khi còn trẻ, bạn thích được bỏ lại một mình để được kính trọng, để chết.

Không giống như rộng lượng của quả tim, rộng lượng của bàn tay là **ột** chuyển động hướng ngoại, nhưng nó thường là đau khổ, dối gạt và tự phơi bày. Dễ dàng có được rộng lượng của bàn tay; nhưng rộng lượng của quả tim không là một sự việc để được vun quén, nó là sự tự do khỏi mọi tích lũy. Muốn tha thứ phải có một tổn thương; và để bị tổn thương, chắc chắn phải có những thâm lượm của kiêu hãnh. Không có rộng lượng của quả tim chừng nào còn có một ký ức dính dáng, “cái tôi” và “cái của tôi”.

Chương 11

CHÍNH TRỊ

Đã có mưa suốt ngày trong những hẻm núi cao vút. Nó không là một cơn mưa dịu dàng, hòa nhã, nhưng là một trong những trận mưa trút nước mà rửa sạch đường sá và bật gốc cây cối trên sườn đồi, lở đất và những dòng nước ồn ào mà trở nên yên lặng trong một vài tiếng đồng hồ. Một cậu trai nhỏ, ướt đẫm đang đùa giỡn trong một cái ao nông và chẳng thèm quan tâm đến giọng nói cao tiếng và tức giận của người mẹ. Một con bò đang đi xuống con đường bùn lầy khi chúng tôi vượt qua nó. Những đám mây dường như lan rộng và bao phủ đất đai cùng với nước. Chúng tôi bị ướt nên cởi hết quần áo ngoài, và mưa thật dịu dàng trên làn da. Ngôi nhà ở cao trên sườn núi, và thị trấn nằm phía dưới. Một cơn gió mạnh đang thổi từ phương tây, mang theo những đám mây đen kịt và cuồng nộ.

Có một lò sưởi trong phòng, và nhiều người đang chờ đợi để nói chuyện về nhiều vấn đề. Mưa, đang đập trên những cửa sổ, đã tạo nên những vũng nước lớn trên nền nhà, và thậm chí nước còn trôi xuống theo ống khói, khiến cho lửa lò sưởi kêu lèo xèo.

Ông ấy là một người chính trị rất nổi tiếng, thực tế, chân thật cực kỳ và yêu thương tổ quốc mãnh liệt. Không là cái trí nông cạn hay đang tự tìm kiếm cho chính mình, tham vọng của ông ấy không phải cho ông ấy, nhưng cho một ý

tuông và cho nhân dân. Ông ấy không là một diễn giả hùng biện rỗng tuếch hay người đi kiếm phiếu bầu; ông ấy đau khổ vì nguyên nhân của ông ấy và, lạ lùng thay lại không cay đắng. Có vẻ ông ấy là một học giả hơn là một người chính trị. Nhưng chính trị là lương thực cho sống của ông ấy, và đảng của ông ấy vâng lệnh ông ấy, mặc dù khá căng thẳng. Ông ấy là một người mơ mộng, nhưng ông ấy đã gạt đi mọi thứ để hiến dâng cho chính trị. Người bạn của ông ấy, người kinh tế đứng đầu, cũng có mặt; người bạn có những lý thuyết và những thông tin khó hiểu liên quan đến sự phân phối những lợi tức khổng lồ. Dường như người bạn thân thiết với những người kinh tế của cả cánh tả lẫn cánh hữu, và có những lý thuyết riêng để vực dậy nền kinh tế của nhân loại. Người bạn nói chuyện rất thoải mái, và không cần những dẫn đo cho những từ ngữ. Cả hai người đã hô hào được những đám đông lớn.

Liệu bạn đã nhận thấy, trong báo chí, nhiều không gian đã được dành riêng cho chính trị, dành riêng cho những câu nói của những người chính trị và những hoạt động của họ? Dĩ nhiên, cũng có những tin tức khác, nhưng tin tức chính trị thống trị; sống chính trị và kinh tế trở thành quan trọng nhất. Những hoàn cảnh phía bên ngoài, thoải mái, tiền bạc, vị trí và quyền hành – dường như định hình và điều phối sự hiện diện của chúng ta. Sự khoa trương phía bên ngoài – tước hiệu, trang phục, chào mừng, lá cờ – đã trở thành mỗi lúc một quan trọng, và tiến hành tổng thể của sự sống đã bị quên lãng hay cố ý gạt đi. Quá dễ dàng khi quẳng mình trong hoạt động chính trị và xã hội hơn là đang hiểu rõ sống như một tổng thể; gắn kết với bất kỳ sự suy nghĩ được tổ chức nào, với hoạt động tôn giáo hay chính trị; trao tặng một tẩu thoát được kính trọng khỏi những tầm thường và vất vả của sống hàng ngày. Bằng một quả tim nhỏ nhoi bạn có thể nói

về những chủ đề to tát và về những người lãnh đạo thịnh hành; bạn có thể che giấu sự nông cạn của bạn bằng những cụm từ dễ dàng về những vấn đề của thế giới; rất sung sướng và kèm theo sự khuyến khích của công chúng, cái trí não động của bạn có thể yên tâm để truyền bá học thuyết của một tôn giáo mới mẻ hay của một tôn giáo cũ kỹ.

Chính trị là điều hòa những kết quả; và bởi vì hầu hết chúng ta đều quan tâm đến những kết quả, phía bên ngoài đã đảm đương sự quan trọng thông trị. Bằng cách thực hiện khéo léo những kết quả chúng ta hy vọng tạo ra trật tự và hòa bình; nhưng, bất hạnh thay, nó không đơn giản như thế. Sống là một tiến hành tổng thể, phía bên trong cũng như phía bên ngoài; rõ ràng phía bên ngoài gây ảnh hưởng phía bên trong, nhưng phía bên trong luôn luôn ảnh hưởng thế phía bên ngoài. Điều gì bạn là, bạn tạo ra phía bên ngoài. Phía bên ngoài và phía bên trong không thể bị tách rời và bị kẹt kẹt trong những cái ngăn kín mít, bởi vì chúng liên tục đang trao đổi lẫn nhau; nhưng sự khao khát phía bên trong, những theo đuổi và những động cơ giấu giếm, luôn luôn mạnh mẽ hơn. Sự sống không lệ thuộc vào hạt động thuộc kinh tế hay chính trị; sự sống không chỉ là một phô trương phía bên ngoài, giống như một cái cây không chỉ là chiếc lá hay cái cành. Sự sống là một tiến hành tổng thể mà vẻ đẹp của nó được khám phá chỉ trong hiệp thông cùng nó. Hiệp thông này không xảy ra trên mức độ hơi hợt của những điều hòa thuộc kinh tế và chính trị; nó sẽ được tìm ra vượt khỏi những nguyên nhân và những kết quả.

Bởi vì chúng ta đùa giỡn cùng những nguyên nhân và những kết quả và không bao giờ vượt khỏi chúng, ngoại trừ bằng từ ngữ, sống của chúng ta quả là trống rỗng, không có ý nghĩa bao nhiêu. Do bởi lý do này nên chúng ta trở thành những nô lệ cho những phản kích thuộc chính trị và chủ

nghĩa cảm xúc thuộc tôn giáo. Có hy vọng chỉ trong sự hiệp thông vô số tiến trình của tất cả những sự việc mà chúng ta đã được cấu thành từ chúng. Sự hiệp thông này không hiện diện qua bất kỳ học thuyết nào, hay qua tuân theo bất kỳ uy quyền đặc biệt nào, thuộc tôn giáo hay chính trị; nó hiện diện chỉ qua sự nhận biết thăm thẳm và tổng thể. Sự nhận biết này phải thâm nhập vào những tầng sâu thẳm hơn của ý thức chứ không phải mãi nguyện bởi những phản ứng trên bề mặt.

Chương 12

ĐANG TRẢI NGHIỆM

Thung lũng trong bóng râm của những hòn núi, và mặt trời hoàng hôn chạm vào những đỉnh núi xa xa; tia sáng buổi chiều của chúng dường như đến từ phía bên trong. Ở phía bắc của con đường dài, những đỉnh núi trụi trụi không còn cây cối, bị phơi ra bởi trận hỏa hoạn; ở phía nam, những quả đồi xanh tươi đầy bụi rậm và cây ổi. Con đường chạy thẳng, phân chia thung lũng dài và đẹp. Buổi chiều đặc biệt này, dường như những hòn núi quá gần gũi, quá mơ mộng, quá thanh thoát và hiền lành. Những con chim nặng nề đang bay lượn đảo vòng trong bầu trời không cần chút nỗ lực. Những con sóc đất đang lười biếng băng ngang qua đường, và có tiếng gầm thét của chiếc máy bay xa xa. Ở cả hai bên của con đường là những vườn cam được trồng rất trật tự và được chăm sóc cẩn thận. Sau ngày nóng bức mùi cây ngải đắng tím rất nồng, và mùi của quả đất lẫn cỏ khô cũng vậy. Những cây cam màu tối, có những quả sáng rực. Con chim cú đang kêu, và một con chim cu biến mất vào bụi cây. Một con rắn thần lằn dài, bị chọc ghẹo bởi con chó, uốn mình lẩn trong những bụi cỏ dại khô. Yên lặng của chiều tối đang lướt qua đất đai.

Trải nghiệm là một việc, và đang trải nghiệm là một việc khác. Trải nghiệm là một chương ngại của trạng thái đang trải nghiệm. Dù trải nghiệm đó dễ chịu hay xấu xa như thế nào, nó ngăn cản nở hoa của đang trải nghiệm. Trải

nghiệm đã ở sẵn trong mạng lưới của thời gian, nó ở sẵn trong quá khứ, nó đã trở thành một ký ức được sống lại chỉ như một phản ứng đến hiện tại. Sự sống là hiện tại, nó không là trải nghiệm đó. Trọng tải và sức mạnh của trải nghiệm tỏa bóng lên hiện tại, và thế là đang trải nghiệm trở thành trải nghiệm. Cái trí là trải nghiệm, cái đã được biết, và nó không bao giờ có thể ở trong trạng thái đang trải nghiệm; bởi vì cái gì nó trải nghiệm là sự tiếp tục của trải nghiệm. Cái trí chỉ biết sự tiếp tục, và nó không bao giờ có thể thấu nhận cái mới mẻ chừng nào sự tiếp tục của nó còn tồn tại. Cái gì tiếp tục không bao giờ có thể ở trong trạng thái đang trải nghiệm. Trải nghiệm không là phương tiện dẫn đến đang trải nghiệm, một trạng thái không có trải nghiệm. Trải nghiệm phải kết thúc cho đang trải nghiệm hiện diện.

Cái trí chỉ có thể mời mọc tự chiếu rọi riêng của nó, cái đã được biết. Chỉ có đang trải nghiệm cái không biết được nếu cái trí không còn trải nghiệm. Suy nghĩ là sự diễn tả của trải nghiệm; suy nghĩ là một phản hồi của ký ức; và chừng nào suy nghĩ còn can thiệp, không thể có đang trải nghiệm. Không phương tiện, không phương pháp nào có thể kết thúc trải nghiệm; bởi vì chính phương tiện là một cản trở cho đang trải nghiệm. Biết sự kết thúc là biết sự tiếp tục, và có một phương tiện dẫn đến sự kết thúc là duy trì cái đã được biết. Ham muốn cho sự thành tựu phải bị ẩn mắt; chính là ham muốn này mới tạo ra phương tiện và kết thúc. Khiêm tốn là cốt lõi cho đang trải nghiệm. Nhưng cái trí quá hăm hở thăm thâu đang trải nghiệm vào trải nghiệm! Nó chuyên động thật mau lẹ để suy nghĩ về cái mới mẻ và do đó lại khiến cho cái mới mẻ thành cái cũ kỹ! Thế là nó thiết lập người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, mà sinh ra sự xung đột của có hai.

Trong trạng thái của đang trải nghiệm, không có người trải nghiệm cũng như vật được trải nghiệm. Cái cây, con chó

và vì sao hôm **p**ải không được trải nghiệm bởi người trải nghiệm; chúng là chính chuyển động của đang trải nghiệm. Không có **k**hông trống giữa người quan sát và vật được quan sát; không có **t**hời gian, không khoảng ngừng thuộc không gian cho suy nghĩ tự đồng hóa. Sự suy nghĩ ho àn toàn vắng mặt, nhưng có đang hiện diện. Trạng thái của đang hiện diện này không thể bị suy nghĩ hay bị thiên định về nó, nó không là một sự việc để đạt được. Người trải nghiệm phải không còn trải nghiệm, và chỉ lúc đó mới có đang hiện diện. Trong yên **l**ặng của chuyển động của nó là cái không thời gian.

Chương 13

ĐẠO ĐỨC

Biển rất lặng và gần như không có những gợn sóng trên những bãi cát trắng. Quanh khu vịnh rộng rãi, ở phía bắc là thị trấn, và ở phía nam là những cây dừa, hầu như chạm vào nước. Ngay trong tầm mắt ra khỏi cồn cát ngầm là con đầu tiên trong những con cá mập, và xa xa chúng là những chiếc thuyền của dân chài, một vài khúc gỗ buộc vào nhau bằng dây thừng chắc. Họ đang tiến về một cái làng nhỏ ở phía nam những cây dừa. Mặt trời hoàng hôn rực sáng, không phải nơi người ta chờ đợi nó, nhưng ở phía đông; nó là một mặt trời đối nghịch, và những đám mây, đồ sộ và có hình thể đẹp, được thắp sáng cùng tất cả những màu sắc của quang phổ. Nó thực sự quá diễm ảo, và hầu như đau đớn khi phải nhìn về hướng nó. Những dòng nước bắt được những màu sắc rực rỡ và tạo nên một con đường ánh sáng lạ kỳ đến tận đường chân trời.

Có vài người đá nh cá đang từ thị trấn trở lại những cái làng của họ, nhưng bãi biển hầu như bị bỏ hoang và yên lặng. Một vì sao cô đơn lơ lửng bên trên những đám mây. Trên đường chúng tôi quay về, một phụ nữ tham gia cùng chúng tôi và bắt đầu nói về những sự việc nghiêm túc. Bà ấy nói bà ấy thuộc một tổ chức nào đó nơi những thành viên đã thiên định và vun quén những đạo đức cốt lõi. Mỗi tháng một đạo đức đặc biệt được chọn, và suốt những ngày tiếp theo, nó

được vun quén và thực hành. Từ thái độ và câu nói của bà ấy, có vẻ rằng bà ấy đã có nền tảng vững chắc trong tự kỷ luật và trong chừng mực nào đó không còn nấn nại với những người không quen thuộc tâm tính và mục đích của bà ấy.

Đạo đức của quả tim và không của cái trí, khi cái trí vun quén đạo đức, nó là sự toan tính ranh mãnh; nó là một tự phòng vệ, một điều chỉnh khôn ngoan đến môi trường sống. Tự hoàn hảo chính là sự phủ nhận của đạo đức. Làm thế nào có thể có đạo đức nếu có sợ hãi? Sợ hãi thuộc cái trí và không thuộc quả tim. Sợ hãi tự che giấu nó dưới những hình thức khác nhau: đạo đức, kính trọng, điều chỉnh, phục vụ và vân vân. Sợ hãi sẽ luôn luôn hiện diện trong những liên hệ và những hoạt động của cái trí. Cái trí không tách rời những hoạt động của nó; nhưng nó tự tách rời, vì vậy cho chính nó sự tiếp tục và vĩnh cửu. Giống như một đứa trẻ luyện tập đàn dương cầm, cái trí cũng ranh mãnh luyện tập đạo đức để khiến cho chính nó được vĩnh cửu và chi phối nhiều hơn trong gặp gỡ sống, hay kiếm được cái gì nó nghĩ rằng tối thượng. Phải có mong manh để gặp gỡ sống chứ không phải bức tường kính trọng của đạo đức tự khép kín. Cái tối thượng không thể kiếm được; không có con đường, không có sự phát triển tăng dần theo toán học để đến được nó. Sự thật phải hiện diện, bạn không thể đi đến sự thật, và đạo đức được vun quén của bạn sẽ không đưa bạn đến với nó. Cái gì bạn kiếm được không là sự thật, nhưng là sự ham muốn tự chiếu rọi riêng của bạn; và trong sự thật, một mình nó, có hạnh phúc.

Sự thích ứng ranh mãnh của cái trí trong sự tồn tại vĩnh cửu tự tạo riêng của chính nó nuôi dưỡng sự sợ hãi. Chính là sợ hãi này phải được hiểu rõ sâu thẳm, không phải làm thế nào để có đạo đức. Một cái trí tầm thường có lẽ luyện tập đạo đức, nhưng nó vẫn còn tầm thường. Lúc đó đạo đức là một tẩu thoát khỏi sự tầm thường riêng của nó, và đạo đức

mà nó thâm lược sẽ vẫn còn tầm thường. Nếu sự tầm thường này không được hiểu rõ, làm thế nào có thể có được một đang trải nghiệm sự thật? Làm thế nào một cái trí đạo đức, tầm thường có thể mở cửa đến cái không thể đo lường được?

Trong hiểu rõ qui trình của cái trí, mà là cái tôi, đạo đức hiện diện. Đạo đức không là sự kháng cự được tích lũy; nó là sự nhận biết tự phát và đang hiểu rõ cái gì là. Cái trí không thể đang hiểu rõ; nó có thể diễn giải cái gì được hiểu rõ thành hành động, nhưng nó không thể đang hiểu rõ. Muốn đang hiểu rõ, phải có sự nhiệt tình của nhận ra và thâm nhận, mà quả tim có thể trao tặng chỉ khi nào cái trí yên lặng. Nhưng yên lặng của cái trí không là kết quả của sự toan tính ranh mãnh. Ham muốn được yên lặng là tai ương của sự thành tựu, cùng những xung đột và đau khổ vô tận của nó. Khao khát để hiện diện, tích cực hay tiêu cực, là phủ nhận sự đạo đức của quả tim. Đạo đức không là xung đột và thành tựu, luyện tập lâu dài và kết quả, nhưng một trạng thái của đang hiện diện mà không là kết quả của sự ham muốn tự chiếu rọi. Không có đang hiện diện nếu có một đấu tranh để hiện diện. Trong đấu tranh để hiện diện có kháng cự và phủ nhận, hành xác và từ bỏ; nhưng khuất phục những thứ này không là đạo đức. Đạo đức là yên lặng của sự tự do khỏi khao khát để hiện diện, và yên lặng này của quả tim, không của cái trí. Qua luyện tập, ép buộc, kháng cự, cái trí có thể khiến cho nó yên lặng, nhưng một kỷ luật như thế hủy diệt đạo đức của quả tim, mà không có nó không có an bình, không có hạnh phúc; bởi vì đạo đức của quả tim là đang hiểu rõ.

Chương 14

ĐƠN GIẢN CỦA QUẢ TIM

Bầu trời khoáng đạt và bao trọn. Không có những con chim cánh rộng to lớn mà bình bồng dễ dàng từ thung lũng này sang thung lũng khác, thậm chí không có cả một đám mây trôi qua. Cây cối yên lặng và những đoạn gấp gập ghềnh của những quả đồi đen kịt bóng râm. Con nai háo hức, bị mê mải bởi sự tò mò, đang nhìn ngắm, và bỗng nhiên phóng đi mất dạng khi chúng tôi đến gần. Dưới một bụi cây, có cùng màu sắc như quả đất, là một con ếch có sừng bằng, mắt sáng rực và không động đậy. Ở phía tây những hòn núi sắc nét và rõ ràng tương phản mặt trời hoàng hôn. Xa xa phía dưới là một ngôi nhà lớn; nó có một hồ bơi, và một số người đang tắm trong hồ. Có một cái vườn xinh xinh quanh ngôi nhà; nơi đó trông có vẻ thịnh vượng và tách biệt, và có bầu không khí đặc biệt đó của những người giàu có. Xa hơn một con đường đầy bụi là một cái chòi nhỏ trong cánh đồng cỏ. Nghèo đói, tồi tàn, cực nhọc, thậm chí tại khoảng cách đó, có thể nhìn thấy dễ dàng. Được nhìn thấy từ cao độ đó, hai cái nhà không tách rời nhau lắm; xấu xí và đẹp đẽ đang hiệp thông cùng nhau.

Đơn giản của quả tim còn quan trọng và có ý nghĩa nhiều hơn đơn giản của những sở hữu. Thỏa mãn cùng một ít sự vật là một việc tương đối dễ dàng. Từ bỏ sự thoải mái, hay từ bỏ hút thuốc và những thói quen khác, không thể hiện đơn

giản của quả tim. Khoác vào một cái khố trong một thế giới bị cuốn hút bởi quần áo, những tiện nghi và những giải trí, không thể hiện một hiện diện tự do. Có một người đã từ bỏ thế giới và những phương cách của nó, nhưng những ham muốn và đam mê của anh ấy đang nuốt trọn anh ấy; anh ấy khoác vào những chiếc áo của một thầy tu, nhưng anh ấy không biết đến hòa bình. Đôi mắt của anh ấy luôn luôn đang tìm kiếm, và cái trí của anh ấy rầu rĩ bởi những ngờ vực và những hy vọng của anh ấy. Phía bên ngoài bạn kỷ luật và từ bỏ, bạn lập biểu đồ hướng đi của bạn, từng bước một, để đến được kết thúc đó. Bạn đo lường sự tiến bộ của thành tựu riêng của bạn tùy theo những tiêu chuẩn của đạo đức: bạn đã từ bỏ cái này hay cái kia như thế nào, bạn đã kiểm soát cách cư xử của bạn như thế nào, bạn tử tế và khoan dung như thế nào, và vân vân và vân vân. Bạn đã học hành nghệ thuật của tập trung, và bạn rút lui vào một cánh rừng, một tu viện, hay một căn phòng tối thui để thiền định; bạn trải qua những ngày của bạn trong cầu nguyện và tỉnh thức. Phía bên ngoài bạn đã đơn giản sống của bạn, và qua sự sắp xếp có tính toán lẫn đầy cân nhắc này bạn hy vọng kiếm được hạnh phúc mà không thuộc thế giới này.

Nhưng liệu sự thật kiếm được nhờ vào sự kiểm soát và những luật lệ phía bên ngoài? Mặc dù đơn giản phía bên ngoài, gạt bỏ đi sự thoải mái, chắc chắn là cần thiết, liệu sự thể hiện bên ngoài này mở cánh cửa đến sự thật? Bạn tâm bởi sự thoải mái và sự thành công đè nặng cái trí và quả tim, và phải có tự do để chuyển động; nhưng tại sao chúng ta lại quá quan tâm đến những biểu hiện bên ngoài? Tại sao chúng ta quá hăm hở quả quyết phải tạo ra một thể hiện bên ngoài về ý định của chúng ta? Liệu nó là sự sợ hãi của tự đối gạt, hay của điều gì người khác có lẽ nói? Tại sao chúng ta ao ước phải tự tin tưởng về sự hiệp thông của chúng ta? Liệu toàn

vấn đề này không nằm trong sự ham muốn để được bảo đảm, được thuyết phục về sự quan trọng riêng của chúng ta trong đang trở thành.

Ham muốn để hiện diện là khởi đầu của sự phức tạp. Bị thúc đẩy bởi sự ham muốn luôn luôn gia tăng của hiện diện, phía bên trong và phía bên ngoài, chúng ta tích lũy hay từ bỏ, vun đắp hay phủ nhận. Thấy rằng thời gian tước đoạt tất cả mọi thứ, chúng ta bám vào cái không thời gian. Đấu tranh để hiện diện này, tích ực hay tiêu cực, qua quyền luyện hay tách rời, không bao giờ có thể được giải quyết bởi bất kỳ sự thể hiện, kỷ luật hay rèn luyện bên ngoài nào; nhưng đang hiểu rõ về đấu tranh này sẽ sáng tạo, một cách tự nhiên và tự phát, sự tự do khỏi tích lũy bên ngoài và bên trong cùng những xung đột của chúng. Sự thật không thể đạt được qua sự tách rời; nó không thể đến được qua bất kỳ phương tiện nào. Tất cả phương tiện và kết thúc là một hình thức của quyền luyện, và chúng phải được xóa sạch cho sự hiện diện của sự thật.

Chương 15

NHỮNG KHÍA CẠNH CỦA CÁ THỂ

Ông ấy đến gặp chúng tôi được vây quanh bởi những môn đệ của ông ấy. Họ thuộc mọi loại người, những người giàu có lẫn những người nghèo khổ, viên chức chính phủ cấp cao và những góa phụ, những người cuồng tín và những người trẻ tuổi với một nụ cười. Họ có một số mạng của hạnh phúc và vui vẻ, và những cái bóng đang nhảy múa trên ngôi nhà màu trắng. Trong tán lá dày, những con vẹt đang kêu, và một chiếc xe tải ồn ào đang chạy qua. Người thanh niên sôi nổi và quả quyết vào sự quan trọng của đạo sư, người thầy; những người khác đồng ý cùng anh ấy và mỉm cười thỏa mãn khi anh ấy đưa ra những quan điểm, rõ ràng và khách quan. Bầu trời rất xanh và một con chim ưng có cổ trắng đang bay hâu như không vẫy cánh bên trên chúng tôi. Hôm nay là một ngày đẹp trời. Chúng ta hủy diệt lẫn nhau lạ lùng làm sao, người đệ tử và vị đạo sư, và vị đạo sư người đệ tử! Chúng ta tuân phục, phá vỡ với mục đích định hình lại dễ dàng làm sao! Một con chim đang lôi ra một con trùng dài từ đất ẩm ướt.

Chúng ta là nhiều và không phải là một. Một chỉ hiện diện khi nhiều không còn. Nhiều rất âm ỉ, đấu tranh với nhau suốt ngày đêm, và đấu tranh này là đau khổ của sống. Chúng ta hủy diệt một, nhưng một khác xuất hiện thay thế nó; và dường như đây là một qui trình vô tận thuộc sống của chúng ta. Chúng ta cố gắng áp đặt một vào nhiều, nhưng

chẳng mấy chốc một trở thành nhiều. Tiếng nói của nhiều là tiếng nói của một, và tiếng nói của một đảm đương uy quyền; nhưng nó vẫn còn là huyền thuyên đó của một tiếng nói. Chúng ta là những tiếng nói của nhiều, và chúng ta cố gắng nắm bắt tiếng nói yên lặng của một. Một là nhiều nếu nhiều yên lặng để nghe tiếng nói của một. Nhiều không bao giờ có thể tìm ra một.

Nghi vấn của chúng ta là: không phải làm thế nào để nghe tiếng nói của một nhưng phải hiểu rõ cấu trúc, bản chất của nhiều mà chúng ta là. Một khía cạnh của nhiều không thể hiểu rõ nhiều; một thực thể không thể hiểu rõ nhiều thực thể mà chúng ta là. Mặc dù một khía cạnh cố gắng kiểm soát, kỷ luật, định hình những khía cạnh khác, những nỗ lực của nó luôn luôn gây ra sự khép kín, chật hẹp. Tổng thể không thể được hiểu rõ qua mảnh, và đó là lý do tại sao chúng ta không bao giờ hiểu rõ. Chúng ta không bao giờ thấy tổng thể đó, chúng ta không bao giờ nhận biết tổng thể đó, bởi vì chúng ta quá bận tâm với mảnh. Mảnh tự đập vỡ chính nó và trở thành nhiều. Muốn nhận biết tổng thể đó, sự xung đột của nhiều, phải có đang hiểu rõ về ham muốn. Chỉ có một hoạt động của ham muốn; mặc dù có những đòi hỏi và những theo đuổi xung đột khác nhau, tất cả chúng đều là kết quả của ham muốn. Ham muốn có lẽ được thăng hoa hay bị kiềm chế; nó phải được hiểu rõ mà không có anh ấy, người hiểu rõ. Nếu thực thể mà hiểu rõ hiện diện ở đó, vậy thì nó vẫn còn là thực thể của ham muốn. Hiểu rõ không người trải nghiệm là được tự do khỏi một và khỏi nhiều. Tất cả những hoạt động của tuân phục và phủ nhận, của phân tích và chấp nhận, chỉ cũng cố người trải nghiệm. Người trải nghiệm không bao giờ có thể hiểu rõ tổng thể đó. Người trải nghiệm là những tích lũy, và không có đang hiểu rõ trong cái bóng của quá khứ. Lệ thuộc vào quá khứ có lẽ trao tặng một phương cách của hành

động, nhưng ôm ấp một phương tiện không là đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ không thuộc về cái trí, không thuộc về suy nghĩ; và nếu suy nghĩ bị kỷ luật vào sự yên lặng để nắm bắt cái không thuộc về cái trí, vậy thì cái được trải nghiệm chỉ là sự chiếu rọi của quá khứ. Trong nhận biết toàn qui trình này có một yên lặng không thuộc về người trải nghiệm. Chỉ trong yên lặng này, đang hiểu rõ hiện diện.

Chương 16

NGỦ

Mùa đông năm nay lạnh lắm và cây cối xác xơ, những cành cây trụi lá phơi ra bầu trời. Chẳng có bao nhiêu cây cối thuộc loại xanh tươi mãi, và thậm chí nếu có chúng cũng cảm nhận những cơn gió lạnh buốt và những đêm băng giá. Xa xa những hòn núi cao có tuyết phủ dày, và những đám mây trắng cuộn cuộn treo lơ lửng trên chúng. Cỏ có màu nâu, do bởi đã không có mưa nhiều tháng rồi, và những cơn mưa mùa xuân còn lâu lắm. Quả đất nằm im lìm và bỏ hoang. không có chuyển động reo hò của những con chim đang làm tổ trong những bờ rào xanh tươi, và những con đường khô cứng đầy bụi bặm. Trên hồ có vài con vịt, đang nghỉ ngơi trên đường bay về hướng nam. Những hòn núi hứa hẹn một mùa xuân mới mẻ, và quả đất đang mơ mộng nó.

Điều gì xảy ra nếu chúng ta phủ nhận giấc ngủ? Liệu chúng ta có nhiều thời gian hơn để đấu tranh, để mưu mô, để tạo ra những ranh mãnh? Liệu chúng ta sẽ hung tợn và tàn nhẫn hơn? Liệu sẽ có nhiều thời gian hơn cho khiêm tốn, từ bi và thanh đạm? Liệu chúng ta sẽ sáng tạo hơn? Ngủ là một việc lạ lùng, nhưng quan trọng cực kỳ. Đối với hầu hết mọi người, những hoạt động của ban ngày tiếp tục qua giấc ngủ chập chờn về đêm của họ; giấc ngủ của họ là sự tiếp tục thuộc sống của họ, đỡ đỡ hay phần khởi, một trái rỗng tại một mức độ nào đó của cùng sự vô vị hay đấu tranh vô nghĩa.

Cơ thể được làm tươi trẻ lại qua giấc ngủ; cơ quan bên trong, có một sống của riêng nó, tự làm mới mẽ chính nó. Suốt giấc ngủ, những ham muốn không hoạt động, và vì vậy không cản trở các cơ quan; và do cơ thể được tươi trẻ lại, những hoạt động của ham muốn có cơ hội thêm nữa cho phần khởi và bành trướng. Chắc chắn, người ta càng ít cản trở các cơ quan bên trong nhiều bao nhiêu, chúng càng tươi trẻ hơn bấy nhiêu; cái trí càng ít can thiệp vào các cơ quan nhiều bao nhiêu, sự vận hành của các cơ quan càng tự nhiên và lành mạnh nhiều hơn bấy nhiêu. Nhưng bệnh tật của các cơ quan là một vấn đề khác, được sinh ra bởi cái trí hay bởi sự yếu ớt riêng của nó.

Giấc ngủ quan trọng cực kỳ. Những ham muốn càng được củng cố nhiều bao nhiêu, ý nghĩa của giấc ngủ càng ít hơn bấy nhiêu. Những ham muốn tích cực hay tiêu cực, tại cơ bản luôn luôn là tích cực, và giấc ngủ là sự ngưng lại tạm thời của tích cực này. Giấc ngủ không là đối nghịch của ham muốn, giấc ngủ không là tiêu cực, nhưng một tình trạng mà ham muốn không thể thâm nhập. Đang yên lặng của những tầng ý thức bên ngoài xảy ra suốt giấc ngủ, và vì vậy chúng có thể thâm nhập những hàm ý của những tầng sâu thẳm hơn; nhưng đây chỉ là một hiểu rõ bộ phận của tổng thể vấn đề. Chắc chắn tất cả những tầng ý thức có thể hiệp thông cùng nhau trong suốt những giờ thức giấc, và cũng cả trong suốt giấc ngủ; và dĩ nhiên đây là điều cốt lõi. Hiệp thông này giải thoát cái trí khỏi tự quan trọng riêng của nó, và thế là cái trí không trở thành nhân tố thống trị. Vì vậy nó không còn, một cách tự do và tự nhiên, những nỗ lực và những hoạt động tự khép kín của nó. Trong tiến hành này, sự thúc đẩy đề trở thành hoàn toàn được tan biến, động lực tích lũy không còn nữa.

Nhưng có cái gì đó còn nhiều hơn nữa mà xảy ra trong giấc ngủ. Có, đã tìm được một đáp án cho những vấn đề của chúng ta. Khi cái trí bên ngoài yên lặng, nó có thể thấu nhận một đáp án, mà là một công việc đơn giản. Nhưng điều gì có ý nghĩa và quan trọng hơn tất cả việc này là sự mới mẻ lại mà không là một vun đắp. Người ta có thể cố ý vun đắp một tài năng, một khả năng, hay phát triển một phương pháp kỹ thuật, một khuôn mẫu của hành động và cư xử; nhưng đây không là mới mẻ lại. Sự vun đắp không là sáng tạo. Mới mẻ sáng tạo này không xảy ra nếu có bất kỳ loại nỗ lực nào của một người trở thành. Tự nguyện, cái trí phải buông bỏ tất cả những thói thúc tích lũy, xóa sạch đang lưu trữ trải nghiệm như một phương tiện dẫn đến trải nghiệm và thành tựu thêm nữa. Do bởi sự bề cong của thời gian mới ngăn cản sự mới mẻ sáng tạo. Như chúng ta biết nó, ý thức thuộc về thời gian, nó là một qui trình của đang ghi lại và đang lưu trữ trải nghiệm tại những mức độ khác nhau của nó. Bất kỳ việc gì xảy ra trong ý thức này là sự chiếu rọi riêng của nó; nó có chất lượng riêng của nó, và nó có thể đo lường được. Suốt giấc ngủ, hoặc ý thức này được củng cố, hoặc cái gì đó hoàn toàn khác hẳn xảy ra. Đối với hầu hết chúng ta, giấc ngủ củng cố trải nghiệm, nó là một qui trình của đang ghi lại và đang lưu trữ mà trong đó có sự bành trướng nhưng không có sự mới mẻ. Sự bành trướng trao tặng một cảm thấy của phần khởi, của đạt được tất cả, của đã hiểu rõ, và vân vân; nhưng tất cả việc này không là sự mới mẻ sáng tạo. Qui trình của trở thành này phải hoàn toàn kết thúc, không phải như một phương tiện dẫn đến trải nghiệm thêm nữa, nhưng như một kết thúc trong chính nó.

Suốt giấc ngủ, và thường thường suốt những giờ thức giấc, khi sự trở thành hoàn toàn kết thúc, khi kết quả của một

nguyên nhân đã kết thúc, vậy là cái vượt khỏi thời gian, vượt khỏi sự đo lường của nguyên nhân và kết quả, hiện diện.

Chương 17

TÌNH YÊU TRONG SỰ LIÊN HỆ

Con đường băng ngang qua một nông trại và leo lên một quả đồi nhìn xuống vô số những cái nhà nông trại, những con bò cùng những con bê của chúng, những con gà, những con ngựa và những cái máy ở nông trại. Nó là một con đường đẹp, lang thang qua những cánh rừng, và thường được sử dụng bởi những con nai và những con thú hoang khác mà để lại những dấu chân của chúng đó đây và trên mặt đất mềm mại. Khi nó rất yên lặng, những tiếng nói từ nông trại, tiếng cười và âm thanh của chiếc radio, sẽ được mang đến từ xa. Đó là một trang trại được giữ gìn cẩn thận và có một bầu không khí ưa ngăn nắp quanh nó. Thường thường những tiếng nói được cất lên trong sự giận dữ, được theo sau bởi sự yên lặng của những đứa trẻ. Có một bài hát giữa những cái cây và những tiếng nói giận dữ thậm chí còn lẫn át bài hát này. Bỗng nhiên một người phụ nữ ra khỏi ngôi nhà, đóng sầm cửa lại; bà ta bắt đầu đi đến chuồng bò và bắt đầu đánh một con bò bằng một cây gậy. Tiếng ồn ào chát chúa này của sự đánh đập vọng lên trên quả đồi.

Quá dễ dàng để hủy diệt sự vật mà chúng ta thương yêu! Quá mau lẹ để dựng lên một rào cản giữa chúng ta, một từ ngữ, một cử chỉ, một nụ cười! Sức khỏe, tâm trạng và ham muốn tỏa ra một cái bóng, và cái gì rạn vỡ trở thành nhàm chán và phiến toái. Qua sự sử dụng chúng ta đã tự làm kiệt

lực chính chúng ta, và cái mà **nhẹ** bèn và rõ ràng trở thành trì trệ và rối loạn. Qua sự xung đột liên tục, hy vọng và thất vọng, cái mà **đẹp đẽ** và đơn giản trở thành kinh hãi và ngóng trông. Sự liên hệ là phức tạp và khó khăn, và **chẳng** mấy người có thể thoát khỏi nó mà không bị trầy trụa. Mặc dù chúng ta muốn nó bất động, bền bỉ, tiếp tục, sự liên hệ là một chuyên động, một tiến hành cần phải được hiểu rõ tổng thể **thăm thẳm** và không bị biến thành sự tuân phục vào một khuôn mẫu phía bên trong hay phía bên ngoài. Sự tuân phục, mà là **cấu trúc** của xã hội, mất đi trọng lượng và uy quyền của nó chỉ khi nào có tình yêu. Tình yêu trong sự liên hệ là một tiến hành làm tinh khiết bởi vì nó **bộc lộ** những phương cách của cái tôi. Nếu không có sự **bộc lộ** này, sự liên hệ chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

Nhưng chúng ta **đấu tranh** chống lại sự **bộc lộ** này biết bao! **Đấu tranh** mang nhiều hình thức: chi phối hay nhượng bộ, sợ hãi hay hy vọng, ganh tỵ hay chấp nhận, và vân vân và vân vân. Sự khó khăn là rằng chúng ta không thương yêu; và nếu chúng ta có thương yêu chúng ta **lấn** nó vận hành trong một phương hướng đặc biệt, chúng ta không cho nó tự do. Chúng ta thương yêu **lãng** những cái trí của chúng ta và không phải những quả tim của chúng ta. Cái trí có thể tự thay đổi chính nó, nhưng tình yêu không **thể**. Cái trí có thể tự khiến cho chính nó trở thành vô cảm, nhưng tình yêu không thể; cái trí luôn luôn có thể co rút, loại trừ, trở thành cá nhân hay không cá nhân. Tình yêu không thể bị so sánh và bị bao bọc. Sự khó khăn của chúng ta nằm trong điều mà chúng ta gọi là tình yêu, mà thật ra lại là của cái trí. Chúng ta nhét đầy những quả tim của chúng ta bằng những sự việc của cái trí và thế là khiến cho những quả tim của chúng ta luôn luôn trống rỗng và ngóng trông. Chính là cái trí mà **bám chặt**, mà **ganh tỵ**, mà **giam cầm** và **hủy diệt**. Sống của chúng ta bị chi phối

bởi những trung tâm của cơ thể và bởi cái trí. Chúng ta không thương yêu và **th** cho nó một mình, nhưng khao khát để được thương yêu; chúng ta ban phát với mục đích nhận lại, đó là sự quảng đại của cái trí và không phải của quả tim. Cái trí đang luôn luôn tìm kiếm vĩnh cửu, an toàn; và **h** tình yêu có thể được làm cho vĩnh cửu bởi cái trí? Liệu cái trí, mà chính bản thể của nó thuộc thời gian, có thể nắm bắt tình yêu, mà là vĩnh cửu riêng của nó?

Nhưng ngay **ả** tình yêu của quả tim cũng có những ranh mãnh riêng của nó; bởi vì chúng ta làm thoái hóa quả tim của chúng ta trầm trọng đến độ nó do dự và hoang mang. Chính bởi việc này mới khiến cho sống trở nên đau khổ và phiền muộn. Một tích tắc chúng ta nghĩ rằng chúng ta có tình yêu, và tích tắc sau nó mất rồi. Rồi thì xuất hiện một sức mạnh không thể suy nghĩ được, không thuộc cái trí, những nguồn của nó có lẽ không thể đo lường được. Lại nữa, sức mạnh này bị hủy diệt bởi cái trí; bởi vì trong trận chiến này dường như cái trí luôn là kẻ chiến thắng. Sự xung đột này bên trong chính chúng ta sẽ không được giải quyết bởi cái trí ranh mãnh hay **bi** quả tim do dự. Không có phương tiện nào, không có phương cách nào khiến cho xung đột này kết thúc. Chính tìm kiếm một phương tiện là một thôi thúc khác của cái trí để là người thấu triệt, để xua đuổi xung đột với mục đích được an bình, để có tình yêu, để trở thành cái gì đó.

Khó khăn lớn nhất của chúng ta là nhận biết một cách tổng thể và thăm thẳm rằng không có phương tiện dẫn đến tình yêu như một kết thúc ao ước của cái trí. Khi thực sự và thăm thẳm chúng ta **h** rõ điều này, vậy thì có một khả năng của thấu nhận cái gì đó mà không thuộc thế giới này. Nếu không có sự hiệp thông của cái gì đó đó, dù chúng ta sẽ thực hiện bất kỳ việc gì, không thể có hạnh phúc vĩnh cửu trong sự liên hệ. Nếu bạn đã nhận được ân lành đó và tôi

không nhận được, tự nhiên bạn và tôi sẽ xung đột. Bạn có lẽ không xung đột, nhưng tôi sẽ; và trong đau khổ và phiền muộn của tôi, tôi tự cắt đứt. Đau khổ cũng loại trừ như vui thú, và nếu không có tình yêu đó mà không do sự tạo tác của tôi, sự liên hệ là đau khổ. Nếu có ân lành của tình yêu đó, bạn không thể làm gì cả ngoại trừ thương yêu tôi dù tôi có lẽ là gì, bởi vì lúc đó bạn không định hình tình yêu tùy theo cách cư xử của tôi. Cái trí có thể đùa giỡn bất kỳ trò chơi ranh mãnh nào, bạn và tôi là tách rời; mặc dù chúng ta có thể hiệp thông cùng nhau tại những mấu chốt nào đó, sự hiệp thông không phải cùng bạn, nhưng bên trong chính tôi. Hiệp thông này không được tạo ra bởi cái trí tại bất kỳ thời gian nào; nó hiện diện chỉ khi nào cái trí hoàn toàn yên lặng, do bởi đã đến được sự kết thúc của trói buộc riêng của nó. Chỉ lúc đó không có đau khổ trong sự liên hệ.

Chương 18

CÁI ĐÃ ĐƯỢC BIẾT và CÁI KHÔNG BIẾT ĐƯỢC

Những cái bóng buổi chiều rất dài trên những dòng nước
Nim lìm, và con sông đang trở nên yên lặng sau nguyên
ngày náo động. Cá đang nhảy ra khỏi mặt nước, và những
con chim to đang bay đến để trú đêm trong những cái cây.
Không một đám mây trong bầu trời xanh lác; một con
thuyền đầy người đang trôi theo dòng nước; họ đang ca hát
và vỗ nhịp, và một con bò được gọi ở xa xa. Có hương thơm
của chiều tối. Một vòng hoa cúc vạn thọ đang bông bênh
cùng dòng nước, lấp lánh trong mặt trời hoàng hôn. Tất cả
đều đẹp đẽ và sinh động làm sao – con sông, những con
chim, những cái cây và những người dân làng.

Chúng tôi đang ngồi dưới một cái cây, nhìn ra con
sông. Gần cái cây là một ngôi đền nhỏ, và một vài con bò ốm
yếu đi loanh quanh. Ngôi đền rất sạch sẽ, được quét dọn cẩn
thận, và những bụi hoa được tưới nước và được chăm sóc.
Một người đàn ông đang thực hiện những nghi lễ buổi tối của
ông ấy, giọng đọc kinh đầy nhẫn nại và đau khổ. Dưới những
tia nắng cuối cùng của mặt trời, nước là màu của những bông
hoa mới nở. Chốc nữa một người nào đó sẽ tham gia cùng
chúng tôi và bắt đầu kể về những trải nghiệm của ông ấy.
Ông ấy nói đã hy sinh sống của ông ấy trong nhiều năm để
tìm kiếm Thượng đế, đã thực hành nhiều khổ hạnh và từ bỏ

nhiều sự vật quý báu. Ông ấy cũng giúp đỡ rất nhiều trong công tác xã hội, trong xây dựng một ngôi trường, và vân vân. Ông ấy quan tâm nhiều thứ, nhưng quan tâm lớn nhất của ông ấy là tìm được Thượng đế; và bây giờ, sau nhiều năm, tiếng nói của Ngài đang được nghe, và nó hướng dẫn ông ấy trong những việc nhỏ nhoi cũng như những việc to lớn. Ông ấy không có ý muốn của riêng mình, nhưng tuân theo tiếng nói bên trong của Thượng đế. Nó không bao giờ dỗi gạt ông ấy mặc dù ông ấy thường gây hư hỏng sự rõ ràng của nó; lời cầu nguyện của ông ấy luôn luôn dành cho sự tinh khiết của con thuyền, để cho nó có thể xứng đáng nhận tiếng nói.

Liệu cái vô hạn có thể tìm được bởi bạn và tôi? Liệu cái không thuộc thời gian có thể tìm được bởi việc đó mà được tạo ra từ thời gian? Liệu một kỷ luật được thực hiện chuyên cần có thể dẫn dắt chúng ta đến cái không biết được? Liệu có một phương tiện dẫn đến cái không khởi đầu và không kết thúc? Liệu sự thật đó bị trói buộc trong mạng lưới những ham muốn của chúng ta? Điều gì chúng ta có thể kiểm được là sự chiếu rọi của cái đã được biết; nhưng cái không biết được không thể bị nắm bắt bởi cái đã được biết. Cái được đặt tên không là cái không thể đặt tên, và bằng đặt tên chúng ta chỉ đánh thức những phản ứng bị quy định. Những phản ứng này, dù cao cả và hài lòng, không là sự thật. Chúng ta phản ứng đến những kích thích, nhưng sự thật không trao tặng sự kích thích: nó là.

Cái trí chuyển động từ cái đã được biết sang cái đã được biết, và nó không thể vượt khỏi để vào cái không biết được. Bạn không thể suy nghĩ về cái gì đó mà bạn không biết; việc đó không thể được. Điều gì bạn suy nghĩ hiện diện từ cái đã được biết, quá khứ, dù rằng quá khứ đó xa xôi, hay ngay tại giây phút vừa trôi qua. Quá khứ này bị suy nghĩ, bị định hình và bị quy định bởi nhiều ảnh hưởng, tự thay đổi

chính nó tùy theo những hoàn cảnh và những áp lực, nhưng luôn luôn vẫn còn là một qui trình của thời gian. Suy nghĩ chỉ có thể phủ nhận hay khẳng định, nó không thể khám phá hay tìm ra cái mới mẻ. Suy nghĩ không thể bắt gặp cái mới mẻ, nhưng khi suy nghĩ yên lặng, lúc đó có lẽ có cái mới mẻ – mà tức khắc được chuyển vào cái cũ kỹ, vào cái trải nghiệm, bởi suy nghĩ. Suy nghĩ luôn luôn đang định hình, đang thay đổi, đang điem tô tùy theo một khuôn mẫu của trải nghiệm. Chức năng của suy nghĩ là để truyền đạt nhưng không phải để ở trong trạng thái của đang trải nghiệm. Khi đang trải nghiệm ngừng lại, ngay đó suy nghĩ đảm đương và đặt tên đang trải nghiệm trong bảng phân loại của cái đã được biết. Suy nghĩ không thể thâm nhập cái không biết được, và thế là nó không bao giờ có thể khám phá hay trải nghiệm sự thật.

Những kỷ luật, những từ bỏ, những tách rời, những nghi lễ, luyện tập đạo đức – tất cả những việc này, dù cao cả đến mức độ nào, là qui trình của suy nghĩ; và suy nghĩ chỉ có thể làm việc hướng đến một kết thúc, hướng về một thành tựu, mà luôn luôn là cái đã được biết. Thành tựu là an toàn, một vĩnh cửu tự phòng vệ của cái đã được biết. Tìm kiếm an toàn trong cái không tên là khúc từ nó. Sự an toàn có lẽ được tìm ra chỉ ở trong sự chiếu rọi của quá khứ, của cái đã được biết. Vì lý do này cái trí phải yên lặng tuyệt đối và thăm thẳm; nhưng yên lặng này không thể kiếm được qua hiến dâng, thăng hoa hay kiềm chế. Yên lặng này hiện diện khi cái trí không còn đang tìm kiếm, không còn bị trói buộc trong qui trình của trở thành. Yên lặng này không được tích lũy, nó có thể không được thành tựu qua luyện tập. Yên lặng phải không biết được đối với cái trí giống như cái không thời gian; bởi vì nếu cái trí trải nghiệm yên lặng đó, vậy thì có người trải nghiệm mà là kết quả của những trải nghiệm quá khứ, mà đã biết được một yên lặng của quá khứ; và cái gì được trải

nghiệm bởi người trải nghiệm chỉ là một lặp lại tự chiếu rọi. Cái trí không bao giờ có thể trải nghiệm cái mới mẻ, và vì vậy cái trí phải tuyệt đối yên lặng.

Cái trí có thể yên lặng chỉ khi nào nó không đang trải nghiệm, đó là, khi nó không đang quy định hay đang đặt tên, đang ghi lại hay đang lưu trữ trong ký ức. Đang đặt tên và đang ghi lại này là một qui trình liên tục của những tầng khác nhau của ý thức, không chỉ của cái trí bên ngoài. Nhưng khi cái trí bên ngoài yên lặng, cái trí bên trong có thể công hiến những hàm ý của nó. Khi toàn ý thức yên lặng và bất động, được tự do khỏi tất cả trở thành, tự phát, vậy thì chỉ lúc đó cái vô hạn mới hiện diện. Ham muốn duy trì sự tự do này tạo ra sự tiếp tục cho ký ức của người trở thành, mà là một cản trở cho sự thật. Sự thật không có sự tiếp tục; nó từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, luôn luôn mới mẻ, luôn luôn trong sáng. Cái gì có sự tiếp tục không bao giờ có thể sáng tạo.

Cái trí bên ngoài chỉ là một dụng cụ của truyền đạt, nó không thể đo lường cái vô hạn. Sự thật không phải để truyền đạt; và khi nó có thể truyền đạt, nó không còn là sự thật.

Đây là thiên định.

Chương 19

TÌM KIẾM SỰ THẬT

Ông ấy đã đến đây từ rất xa, hàng ngàn dặm bằng tàu thủy và máy bay. Ông ấy chỉ nói được ngôn ngữ riêng của ông ấy, và khó khăn lắm để điều chỉnh bản thân ông ấy với môi trường bực bội và mới mẻ này. Ông ấy hoàn toàn không quen thuộc với loại thức ăn và khí hậu này; được sinh ra và lớn lên trong một cao độ rất cao, sức nóng ẩm ướt đang tác động vào ông ấy. Ông ấy là một người đọc sách nhiều, một người khoa học thuộc loại nào đó, và đã thực hiện vài công việc viết lách. Dường như ông ấy quen thuộc với cả triết lý Phương Đông lẫn Phương Tây, và đã là một người Thiên chúa giáo. Ông ấy nói rằng ông ấy đã bắt đầu với tất cả những thứ này lâu lắm rồi, nhưng phải tiếp tục vì gia đình. Hôn nhân của ông ấy là cái gì đó được hiểu như một hôn nhân hạnh phúc, và ông ấy thương yêu hai người con. Chúng đang học đại học trong quốc gia xa xôi đó, và có một tương lai sáng lạn. Nhưng bắt đầu này liên quan đến sống và hành động của ông ấy đã gia tăng liên tục qua nhiều năm tháng, và cách đây vài tháng nó đã đạt đến một khủng hoảng. Ông ấy đã từ bỏ gia đình, thực hiện tất cả những sắp xếp cần thiết cho người vợ và con cái, và lúc này ông ấy ở đây. Ông ấy có vừa đủ tiền bạc để tiếp tục, và đã đến để tìm kiếm Thượng đế. Ông ấy nói rằng ông ấy không có cách nào để cân bằng được, và rất rõ ràng trong mục đích của ông ấy.

Cân bằng không là một vấn đề để được đánh giá bởi những người thất bại, hay bởi những người thành công. Những người thành công có lẽ là những người mất cân bằng; và những người thất bại trở thành cay đắng, yếm thế, hoặc tìm ra một tẩu thoát qua ảo tưởng tự chiếu rọi nào đó. Cân bằng không nằm trong bàn tay của những người phân tích; phù hợp vào một tiêu chuẩn không nhất thiết thể hiện sự cân bằng. Chính tiêu chuẩn có lẽ là sản phẩm của một văn hóa mất cân bằng. Một xã hội tham lợi cùng những khuôn mẫu và những tiêu chuẩn của nó, dù thuộc cánh tả hay cánh hữu, dù sự tham lợi của nó được giao cho Chính thể hay những công dân của nó. Cân bằng là không tham lợi. Ý tưởng về cân bằng và không cân bằng vẫn còn trong lãnh vực của sự suy nghĩ và vì vậy không thể là trọng tài. Chính suy nghĩ, sự đáp trả bị quy định bởi những tiêu chuẩn và những đánh giá của nó, là không đúng đắn. Sự thật không là một ý tưởng, một kết luận.

Liệu Thượng đế được tìm ra bởi sự tìm kiếm của anh ấy? Liệu bạn có thể đuổi theo cái không thể biết được? Muốn tìm được, bạn phải biết cái gì bạn đang tìm kiếm. Nếu bạn tìm kiếm để tìm được, cái gì bạn tìm được sẽ là một tự chiếu rọi; nó sẽ là cái gì bạn ham muốn, và sự sáng chế của ham muốn không là sự thật. Tìm kiếm sự thật là phủ nhận nó. Sự thật không có nơi ở cố định; không có con đường, không có người hướng dẫn đến nó, và từ ngữ không là sự thật. Sự thật sẽ được tìm ra trong một khuôn mẫu đặc biệt, trong một môi trường đặc biệt, giữa những con người nào đó, hay sao? Liệu sự thật ở đây và không ở đó? Liệu một người đó là người hướng dẫn đến sự thật, và không phải một người khác? Liệu có một người hướng dẫn? Khi sự thật được tìm kiếm, cái gì được tìm ra chỉ có thể có được từ sự đốt nát, bởi vì chính tìm

kiếm được sinh ra từ sự dốt nát. Bạn không thể tìm kiếm sự thật; bạn phải ngừng lại cho sự thật hiện diện.

“Nhưng liệu tôi không thể tìm được cái không tên? Tôi đã đến quốc gia này bởi vì ở đây có một cảm thấy vĩ đại cho sự tìm kiếm đó. Thuộc vật chất người ta có thể được tự do nhiều hơn ở đây, người ta không cần quá nhiều vật dụng; ở đây những sở hữu không quyến rũ người ta như bất kỳ nơi nào khác. Đó là một lý do tại sao người ta đi đến một tu viện. Nhưng có những tẩu thoát thuộc tâm lý trong đến một tu viện, và bởi vì tôi không muốn tẩu thoát vào sự cô lập có trật tự, tôi hiện diện ở đây, đang sống sống của tôi để tìm được cái không tên. Liệu tôi có thể tìm được nó?”

Liệu nó là một vấn đề của năng lực? Năng lực không hàm ý tuân theo một nguồn của hành động đặc biệt, một con đường được xác định trước, cùng tất cả những điều chỉnh cần thiết, hay sao? Khi bạn đưa ra câu hỏi đó, bạn không đang hỏi bạn, một cá thể bình thường, liệu có phương tiện cần thiết để đạt được điều gì bạn ao ước, hay sao? Chắc chắn, câu hỏi của bạn hàm ý rằng chỉ những người ngoại lệ mới tìm được sự thật, và không phải con người hàng ngày. Liệu sự thật được ban phát chỉ cho một ít người, cho những người thông minh ngoại lệ? Tại sao chúng ta hỏi liệu chúng ta có năng lực để tìm được nó? Chúng ta có cái vấp , mẩu mực của cái người mà được nghĩ rằng đã khám phá sự thật; và cái mẩu mực, bởi vì đã được nâng cao vượt khỏi chúng ta, tạo ra sự hoang mang trong chính chúng ta. Vẫn vậy, mẩu mực làm ra vẻ quan trọng vô cùng và có sự ganh đua giữa mẩu mực và chính chúng ta; chúng ta cũng ao ước để là người phá vỡ kỷ lục. Liệu câu hỏi này, “Tôi có năng lực đó hay không?”, nảy sinh từ sự so sánh nhận biết được hay không nhận biết được của người ta giữa người ta là gì và người ta nghĩ rằng mẩu mực là gì?

Tại sao bạn so sánh chính bạn với lý tưởng? Và liệu sự so sánh mang lại đang hiểu rõ? Lý tưởng khác biệt chúng ta? Liệu nó không là một tự chiều rọi, một sự việc bị tạo tác ở nhà, hay sao; và thế là liệu nó không ngăn cản đang hiểu rõ về chính chúng ta như chúng ta là, hay sao? Liệu sự so sánh không là một lần tránh khỏi đang hiểu rõ về chính chúng ta, hay sao? Có quá nhiều cách tẩu thoát khỏi chính chúng ta, và sự so sánh là một trong những cách đó. Chắc chắn, nếu không đang hiểu rõ về chính người ta, sự tìm kiếm cái tạm gọi là sự thật là một tẩu thoát khỏi chính người ta. Nếu không đang hiểu rõ về chính mình, thượng đế mà bạn tìm kiếm là thượng đế của ảo tưởng; và chắc chắn ảo tưởng mang lại xung đột và đau khổ. Nếu không đang hiểu rõ về chính mình, không thể có suy nghĩ đúng đắn; và lúc đó tất cả hiểu biết đều là dốt nát mà chỉ có thể dẫn đến hỗn loạn và hủy diệt. Đang hiểu rõ về chính mình không là một kết thúc cuối cùng; nó là cái chìa khóa duy nhất mở toang đến cái không thể cạn kiệt.

“Liệu nhận được đang hiểu rõ về chính mình không gian khổ cực kỳ, hay sao; và liệu nó không mất quá nhiều thời gian, hay sao?”

Chính nhận biết rằng nhận được đang hiểu rõ về chính mình gian khổ cực kỳ là một cản trở cho đang hiểu rõ về chính mình. Nếu tôi được phép đề nghị, không nên nghĩ rằng nó sẽ gian khổ, hay sẽ tốn thời gian; đừng khẳng định trước nó là gì và nó không là gì. Hãy ~~kh~~ sự. Đang hiểu rõ về chính mình phải được phát hiện trong hành động của sự liên hệ; và tất cả hành động là sự liên hệ; đang hiểu rõ về chính mình không xảy ra qua tự cô lập, qua rút lui; phủ nhận sự liên hệ là chết. Chết là sự kháng cự cuối cùng. Sự kháng cự, mà là kiểm chế, thay thế hay thăng hoa trong bất kỳ hình thức nào, là một cản trở cho dòng chảy của đang hiểu rõ về chính

mình; nhưng sự kháng cự phải được phát hiện trong sự liên hệ, trong hành động. Kháng cự, dù tiêu cực hay tích cực, cùng những so sánh và những bên vực của nó, những chỉ trích và những đồng hóa của nó, là phủ nhận cái gì là. Cái gì là là cái tuyệt đối; và nhận biết cái tuyệt đối, mà không có bất kỳ chọn lựa nào, là sự bộc lộ của nó. Bộc lộ này là khởi đầu của thông minh. Thông minh là cốt lõi cho sự hiện diện của cái không biết được, cái không cạn kiệt.

Chương 20

NHẠY CẢM

Một cái vườn dễ thương, cùng những bãi cỏ trũng thấp và những cây cỏ thụ có bóng mát. Ngôi nhà đơn, cùng những căn phòng rộng rãi, thoáng khí và cân đối. Những cái cây ban ặng chỗ ẩn náu cho nhiều chim chóc và nhiều con sóc, và những con c him thuộc mọi kích cỡ đang đến tuổi phun nước, thỉnh thoảng có cả những con chim ưng, nhưng thường là những con quạ, những con sẻ và những con vẹt liến thoắng. Ngôi nhà và cái vườn rất tách biệt, chúng càng tách biệt nhiều thêm khi chúng được bao bọc bên trong những bức tường cao, màu trắng. Thật dễ chịu bên trong những bức tường đó, và vượt khỏi chúng là sự ồn ào của con đường và ngôi làng. Con đường đi ngang qua những cái cổng, và một vài yard dọc theo con đường đó là cái làng, trên vùng phụ cận của một thị trấn lớn. Cái làng bản thủ, với những đường mương không nắp đậy chạy dọc con đường chính, hẹp của nó. Những căn nhà mái tranh, những bậc thềm phía trước được trang trí, và trẻ em đang đùa giỡn trên đường làng. Vài người thợ dệt căng ra những sợi chỉ đầy màu sắc để làm ra vải vóc, và một nhóm trẻ em đang nhìn ngắm họ làm việc. Nó là một quang cảnh vui vẻ, sáng sủa, ồn ào và bốc mùi. Người dân làng mới tắm rửa, và họ mặc mỏng manh bởi vì khí hậu rất nóng. Gần đến tối một số người trong bọn họ say rượu rồi bắt đầu lớn tiếng và lỗ mǎng.

Chỉ là một bờ tường rất mỏng tách rời cái vườn dễ thương khỏi cái làng nhộn nhịp. Phủ nhận cái xấu xa và giam cầm vẻ đẹp là vô cảm. Sự vun đắp những đối nghịch luôn luôn làm chặt hẹp cái trí và giới hạn quả tim. Đạo đức không là một đối nghịch; và nếu nó có một đối nghịch, nó không còn là đạo đức. Nhận biết được vẻ đẹp của cái làng đó là nhạy cảm với cái vườn xanh ngắt, đang nở hoa. Chúng ta chỉ muốn nhận biết vẻ đẹp, và chúng ta lẩn tránh cái xấu xí. Kiểm chế này chỉ nuôi dưỡng sự vô cảm, nó không tạo ra sự trân trọng vẻ đẹp. Cái tốt lành không ở trong cái vườn, không tách khỏi cái làng, nhưng trong nhạy cảm mà nằm vượt khỏi cả hai. Phủ nhận hay đồng hóa dẫn đến sự nông cạn, mà là vô cảm. Nhạy cảm không phải một việc để được chăm sóc cẩn thận bởi cái trí, mà chỉ có thể phân chia và thống trị. Có tốt lành và xấu xa; nhưng theo đuổi cái này và lẩn tránh cái kia không dẫn đến nhạy cảm đó mà cốt lõi cho sự hiện diện của sự thật.

Sự thật không đối nghịch ảo tưởng, giả dối, và nếu bạn cố gắng tiếp cận nó như một đối nghịch, nó không bao giờ hiện diện. Sự thật chỉ có thể hiện diện khi những đối nghịch kết thúc. Chỉ trích hay đồng hóa nuôi dưỡng sự xung đột của những đối nghịch, và xung đột chỉ làm tăng thêm xung đột. Một sự kiện được tiếp cận một cách không cảm xúc, không phủ nhận hay bào chữa, không tạo ra xung đột. Một sự kiện, trong chính nó, không có đối nghịch; nó có một đối nghịch chỉ khi nào có một thái độ phòng vệ hay thích thú. Chính thái độ này dựng lên những bức tường của vô cảm và hủy diệt hành động. Nếu chúng ta ưa thích ở trong cái vườn hơn, có một kháng cự với cái làng; và nơi nào có kháng cự không thể có hành động, hoặc trong cái vườn hay hướng về cái làng. Có lẽ có hoạt động, nhưng không phải hành động. Hoạt động được đặt nền tảng trên một ý tưởng, và hành động

lại không. Những ý tưởng có những đối nghịch, và chuyển động bên trong những đối nghịch chỉ là hoạt động, dù kéo dài hay được thay đổi đến chừng nào. Hoạt động không bao giờ có thể đang giải thoát.

Hoạt động có một quá khứ và một tương lai, nhưng hành động lại không. Hành động luôn luôn trong hiện tại, và vì vậy ngay tức khắc. Đối mới là hoạt động, không phải hành động, và cái gì được đối mới cần đối mới thêm nữa. Đối mới là không hành động, một hoạt động được sinh ra như một đối nghịch. Hành động là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, và, lạ lùng làm sao, nó không tiềm ẩn sự mâu thuẫn; nhưng hoạt động, mặc dù nó có lẽ hiện diện mà không có một gián đoạn, lại đầy những mâu thuẫn. Hoạt động của cách mạng chất đầy những mâu thuẫn và vì vậy không bao giờ có thể giải thoát. Xung đột, chọn lựa, không bao giờ có thể là một nhân tố giải thoát. Nếu có chọn lựa, có hoạt động và không phải hành động; bởi vì chọn lựa được đặt nền tảng trên ý tưởng. Cái trí có thể buông thả trong hoạt động, nhưng nó không thể hành động. Hành động nảy ra từ một cái nguồn khác hẳn.

Mặt trăng hiện ra bên trên cái làng, sáng tạo những cái bóng qua cái vườn.

Chương 21

CÁ THỂ VÀ XÃ HỘI

Chúng tôi đang dạo bộ dọc theo một con đường đông đúc. Hai bên vỉa hè đông nghẹt người, và mùi của khói thải từ những chiếc xe hơi và xe buýt bịt kín lỗ mũi của chúng tôi. Cửa hàng phơi bày nhiều thứ xoàng xoàng và đắt tiền. Bầu trời màu bạc nhạt, và thật dễ chịu trong công viên khi chúng tôi thoát khỏi khu buôn bán ồn ào đó. Chúng tôi đi sâu hơn nữa vào công viên và ngồi xuống.

Ông ấy đang nói rằng Chính thể, cùng quân đội và luật pháp của nó, đang cuốn hút những cá thể hầu như khắp mọi nơi, và hiện nay tôn sùng Chính thể đang thế chỗ tôn sùng Thượng đế. Trong hầu hết mọi quốc gia Chính thể đang soi mói vào những sống rất riêng tư của nhân dân của nó; họ đang được dạy bảo phải đọc điều gì và suy nghĩ ra sao. Chính thể đang nhòm ngó những công dân của nó, theo dõi họ cẩn thận, đảm trách chức năng của Giáo hội. Nó là tôn giáo mới. Hồi trước con người là một nô lệ của Giáo hội, nhưng bây giờ họ là một nô lệ của Chính thể. Trước kia nó là giáo hội, và hiện nay nó là Chính thể mà điều khiển sự giáo dục của anh ấy; và không quan tâm gì đến sự giải thoát của con người.

Sự liên hệ của cá thể với xã hội là gì? Chắc chắn, xã hội tồn tại cho cá thể, và không phải ngược lại. Xã hội tồn tại cho sự nở hoa của con người; nó tồn tại vì mục đích trao tặng

sự tự do cho cá thể để cho anh ấy có lẽ có cơ hội được thức dậy thông minh tột đỉnh. Thông minh này không là sự vun đắp thuần túy của một phương pháp kỹ thuật hay của hiểu biết; nó là hiệp thông cùng sự thật sáng tạo đó mà không thuộc cái trí giả tạo. Thông minh không là một kết quả được tích lũy, nhưng sự tự do khỏi thành tựu và thành công liên tục gia tăng.

Thông minh không bao giờ đứng yên; nó không thể bị sao chép và bị tiêu chuẩn hóa, và vẫn vậy không thể được dạy dỗ. Thông minh sẽ được khám phá trong tự do.

Ý muốn tập thể và hành động của nó, mà là xã hội, không công hiến tự do này cho cá thể; bởi vì xã hội, không phải là chất hữu cơ thay đổi, luôn luôn cố định. Xã hội được thiết lập, được sắp xếp vào chung vì sự thuận tiện của con người; nó không có cơ cấu độc lập của riêng nó. Con người có lẽ điều khiển xã hội, hướng dẫn nó, định hình nó, áp chế nó, tùy thuộc vào những trạng thái tâm lý của họ; nhưng xã hội không là ông chủ của con người. Nó có lẽ ảnh hưởng anh ấy, nhưng con người luôn luôn phá vỡ nó. Có xung đột giữa con người và xã hội bởi vì con người xung đột với chính anh ấy; và xung đột đó là giữa cái cố định và cái đang sống. Xã hội là sự thể hiện phía bên ngoài của con người. Sự xung đột giữa chính anh ấy và xã hội là sự xung đột trong chính anh ấy. Xung đột này, bên trong và bên ngoài, sẽ luôn luôn tồn tại cho đến khi thông minh tột đỉnh được thức dậy.

Chúng ta là những thực thể xã hội cũng như những cá thể; chúng ta là những công dân cũng như những con người, những con người đang trở thành bị tách rời nên phải sống trong đau khổ và vui thú. Nếu muốn có hòa bình, chúng ta phải hiểu rõ sự liên hệ đúng đắn giữa con người và công dân. Dĩ nhiên, Chính thể ưa thích chúng ta là **những** công dân hoàn toàn; nhưng đó là sự dốt nát của chính thể. Chính chúng

ta ưa thích chuyên giao con người sang công dân; bởi vì là một công dân dễ dàng hơn là một con người. Là một công dân tốt là vận hành hiệu quả trong khuôn mẫu của một xã hội được thiết lập sẵn. Hiệu quả và tuân phục được yêu cầu nơi công dân, bởi vì họ tôi luyện anh ấy, khiến cho anh ấy tàn nhẫn; và vì vậy anh ấy có thể hy sinh con người cho công dân. Một công dân tốt không nhất thiết phải là một con người tốt; nhưng một con người tốt chắc chắn là một công dân tốt, không thuộc bất kỳ xã hội hay quốc gia đặc biệt nào. Bởi vì tại cơ bản anh ấy là một con người tốt, những hành động của anh ấy sẽ không chống lại xã hội, anh ấy sẽ không chống lại một con người khác. Anh ấy sẽ sống trong đồng hợp tác cùng những con người tốt lành khác; anh ấy sẽ không tìm kiếm uy quyền, bởi vì anh ấy không có uy quyền; anh ấy có thể hiệu quả mà không có sự tàn nhẫn của nó. Công dân gắng sức hy sinh con người; nhưng tự nhiên con người đang tìm kiếm sự thông minh tốt đỉnh sẽ lẩn tránh những dốt nát của công dân. Vì vậy Chính thể sẽ chống lại con người tốt lành, con người của thông minh; nhưng một con người như thế được tự do khỏi tất cả những chính phủ và những quốc gia.

Con người thông minh sẽ sáng tạo một xã hội tốt lành; nhưng một công dân tốt sẽ không sáng tạo một xã hội mà trong đó con người có thể thuộc về thông minh tốt đỉnh. Xung đột giữa công dân và con người là điều không tránh khỏi nếu công dân có uy quyền hơn và bất kỳ xã hội nào mà có ý lo là con người đều phải gánh chịu số phận bi thảm. Có sự hiệp thông giữa công dân và con người chỉ khi nào qui trình tâm lý của con người được hiểu rõ. Chính thể, xã hội hiện nay, không quan tâm đến con người phía bên trong, nhưng chỉ quan tâm đến con người phía bên ngoài, công dân. Nó có thể phủ nhận con người phía bên trong, nhưng anh ấy luôn luôn khuất phục phía bên ngoài, đang hủy diệt những kẻ

hoạch được sáng chế ranh mãnh cho công dân. Chính tắc hy sinh hiện tại cho tương lai, luôn luôn bảo vệ chính nó cho tương lai; nó coi tương lai là quan trọng nhất, và không phải hiện tại. Nhưng đối với con người thông minh, hiện tại có sự quan trọng nhất, cái ngay lúc này và không phải cái ngày mai. Cái gì là có thể được hiểu rõ chỉ bằng cách xóa sạch ngày mai. Đang hiểu rõ cái gì là sáng tạo sự thay đổi trong hiện tại tức khắc. Chính sự thay đổi này có tầm quan trọng cực kỳ, và không phải làm thế nào hòa hợp được công dân với con người. Khi thay đổi này xảy ra, xung đột giữa con người và công dân kết thúc.

Chương 22

CÁI TÔI

Ở chỗ ngồi đối diện là một người đàn ông có chức vụ và uy quyền. Ông ấy nhận biết rõ ràng về điều này, bởi vì cái nhìn của ông ấy, cử chỉ của ông ấy, thái độ của ông ấy khẳng định sự quan trọng của ông ấy. Ông ấy nắm chức vụ rất cao trong Chính phủ, và những con người quanh ông ấy rất khúm núm. Ông ấy nói lớn tiếng cho người nào đó rằng quấy rầy ông ấy bởi những công việc văn phòng nhỏ nhen là việc rất xúc phạm. Ông ấy đang quát tháo về những việc làm của những nhân viên của ông ấy, và những người lắng nghe trông rất lo lắng và sợ hãi. Chúng tôi đang ở trong máy bay cao trên những đám mây, mười tám ngàn feet, và qua những khoảng trống trong những đám mây là biển cả xanh lơ. Khi những đám mây hơi tan ra, có những hòn núi phủ đầy tuyết, những hòn đảo và những cái vịnh rộng thông ra biển. Những ngôi nhà cô đơn và những cái làng nhỏ xíu trông đẹp đẽ vô cùng và xa xôi quá! Một con sông chảy ra biển từ những hòn núi. Nó chảy qua một thị trấn rất lớn, đầy khói và dơ bẩn, nơi nước của nó bị ô nhiễm, nhưng xa hơn chút xíu lại sạch sẽ và lấp lánh.

Cách đó vài chỗ ngồi một sĩ quan trong bộ đồng phục, ngực của ông ấy phủ đầy huy chương, tự tin và kiêu hãnh. Ông ấy thuộc một giai cấp tách rời mà tồn tại khắp thế giới.

Tại sao chúng ta lại khao khát được công nhận, được
thâu nhận thêm nhiều công nhận, được khuyến khích? Tại
sao chúng ta là những người kên kiệu như thế? Tại sao
chúng ta bám vào cái riêng **lợi** của tên tuổi, chức vụ, thâu
lợi. Liệu vô danh đang thoái hóa, và không được biết đến là
hèn hạ. Tại sao chúng ta theo đuổi những nổi tiếng, những ưa
chuộng? Tại sao chúng ta không thỏa mãn để là chính chúng
ta? Tại sao chúng ta sợ hãi và nhục nhã về chúng ta là gì, tại
sao danh tánh, vị trí và thâu lợi đó trở thành quan trọng như
thế? Thật lạ lùng khi sự ham muốn được công nhận, được
hoan nghênh mạnh mẽ làm sao! Trong sự phấn khích của một
trận chiến, người ta làm những việc không thể tin nổi và nhờ
đó người ta được tôn vinh; người ta trở thành một anh hùng
khi giết chết một người bạn. Qua đặc ân, khôn ngoan hay
năng lực và hiệu quả, người ta đến được nơi nào đó gần đỉnh
– mặc dù đỉnh không bao giờ là đỉnh, bởi vì luôn luôn có
nhiều hơn và nhiều hơn trong say sưa sự thành công. Quốc
gia hay kinh doanh là chính bạn; bạn lệ thuộc vào những chủ
đề, bạn là uy quyền. Tôn giáo cốt chức trao tặng vị trí,
thanh danh và tôn vinh; cũng vậy, ở đó bạn là người nào đó,
tách rời và quan trọng. Hay, lại nữa, bạn trở thành một môn
đệ của một người thầy, của một đạo sư hay bậc thầy cõi trên,
hay bạn đồng hợp tác cùng họ trong những công việc của họ.
Bạn vẫn còn quan trọng, bạn đại diện cho họ, bạn chia sẻ
trách nhiệm của họ, bạn có và những người khác thâu nhận.
Mặc dù nhân danh họ, bạn vẫn còn là phương tiện. Bạn có lẽ
khoác vào một cái khố hay cái áo thầy tu, nhưng chính là bạn
mà đang tạo ra hành động, chính là bạn mà đang từ bỏ.

Trong cách này hay cách khác, tình **ế** hay thô thiển,
cái tôi được nuôi dưỡng và được duy trì. Cũng như những
hoạt động hư hỏng và chống đối xã hội của nó, tại sao cái tôi
lại tự khẳng định chính nó? Mặc dù chúng ta đang hỗn loạn

và đau khổ, với những niềm vui thoáng chốc, tại sao cái tôi bám vào những thỏa mãn phía bên ngoài và phía bên trong, bám vào những theo đuổi mà chắc chắn mang lại đau khổ và phiền muộn? Sự khao khát thực hiện hoạt động tích cực như đối nghịch với sự tiêu cực khiến cho chúng ta ham muốn để hiện diện; sự khao khát của chúng ta khiến cho chúng ta cảm thấy rằng chúng ta đang sống, có một mục đích cho sống của chúng ta, do thăng hoa chúng ta từ từ xóa sạch những nguyên nhân của xung đột và đau khổ. Chúng ta cảm thấy rằng nếu hoạt động của chúng ta không còn, chúng ta sẽ không là gì cả, chúng ta sẽ bị hụt hẫng, sống sẽ không có ý nghĩa gì cả; thế là chúng ta tiếp tục trong xung đột, trong hỗn loạn, trong thù hận. Nhưng chúng ta cũng nhận biết rằng có cái gì đó còn ý nghĩa nhiều hơn nữa, rằng có cái khác lạ mà ở trên và vượt khỏi tất cả đau khổ này. Vẫn vậy chúng ta đang đấu tranh liên tục bên trong chính chúng ta. Bên ngoài chúng ta càng có vẻ vĩ đại bao nhiêu, bên trong chúng ta càng nghèo khó bấy nhiêu; nhưng giải thoát khỏi sự nghèo khó này không là cái khó. Nguyên nhân của trống rỗng phía bên trong này là sự ham muốn để trở thành; và, dù bạn làm bất kỳ việc gì, trống rỗng này không bao giờ có thể được lấp kín. Bạn có lẽ tẩu thoát khỏi nó một cách thô thiển, hay một cách thanh tao; nhưng nó vẫn kề cận bạn như cái bóng của bạn. Bạn có lẽ không muốn nhìn vào trống rỗng này, nhưng vẫn vậy nó hiện diện ở đó. Những tội điếm và những từ bỏ mà cái tôi đả trách không bao giờ có thể xua đuổi nghèo khó bên trong này. Bằng những hoạt động của nó, phía bên trong và phía bên ngoài, cái tôi cố gắng kiếm được sự giàu có, gọi nó là trải nghiệm hay tặng cho nó một cái tên khác tùy theo sự thuận tiện và sự thỏa mãn của nó. Cái tôi không bao giờ có thể vô danh; nó có thể khoác vào chiếc áo mới, nhận vợ những cái tên khác nhau, nhưng đồng hóa là chính bản chất của nó. Qui

trình đồng hóa này ngăn cản sự nhận biết được bản chất riêng của nó. Qui trình tích lũy của đồng hóa thiết lập cái tôi, tích cực hay tiêu cực; và hoạt động của nó luôn luôn đang tự khép kín, dù cái vòng khép kín này rộng lớn đến chừng nào. Mọi nỗ lực của cái tôi để hiện diện hay không hiện diện là một chuyển động lẩn tránh cái gì là. Ngoại trừ cái tên, những thuộc tính, những đặc điểm, những sở hữu của nó, cái tôi là gì? Liệu có cái ‘Tôi’, cái ngã, khi những phẩm chất của nó bị xóa sạch? Do bởi sự sợ hãi của không là gì cả mới thúc đẩy cái tôi hoạt động; nhưng nó không là gì cả, nó là một trống rỗng.

Nếu chúng ta có thể đối diện sự trống rỗng đó, ở cùng sự cô độc đau đớn đó, vậy thì sợ hãi hoàn toàn biến mất và một thay đổi cơ bản xảy ra. Muốn việc này xảy ra, phải có đang trải nghiệm sự trống rỗng đó – mà bị ngăn cản nếu có một người trải nghiệm. Nếu có một ham muốn thực hiện đang trải nghiệm sự trống rỗng đó với mục đích khuất phục nó, thoát lên trên và vượt khỏi nó, vậy thì không có đang trải nghiệm; bởi vì cái tôi, như một nhận dạng, tiếp tục. Nếu người trải nghiệm có một trải nghiệm, không còn trạng thái của đang trải nghiệm nữa. Chính là đang trải nghiệm cái gì là mà không đặt tên mới sáng tạo sự tự do khỏi cái gì là.

Chương 23

NIỀM TIN

Chúng tôi ở trên cao trong những hòn núi và thời tiết rất khô khan. Đã không có mưa trong nhiều tháng, và những dòng suối nhỏ yên lặng. Những cây thông đang biến thành màu nâu, và một số cây đã chết rồi, nhưng gió lẩn trong chúng. Những hòn núi duỗi dài, gập ghềnh này kế tiếp gập ghềnh khác, đến tận đường chân trời. Hầu hết động vật hoang dã đã trốn đến những cánh đồng cỏ mát mẻ và màu mỡ hơn, chỉ còn sót lại những con sóc và vài con chim gù cùi. Có những con chim nhỏ hơn, nhưng chúng cũng im lặng suốt ngày. Một cây thông chết chuyển thành màu trắng bệch sau nhiều mùa hè. Thậm chí trong chết nó vẫn đẹp đẽ, duyên dáng và mạnh mẽ không bị ô nhiễm bởi cảm tính. Đất khô cứng và những con đường đầy đá lẫn bụi bặm.

Bà ấy nói rằng bà ấy đã đi theo vô số tổ chức tôn giáo, nhưng cuối cùng đã hài lòng trong một tổ chức. Bà ấy đã làm việc cho nó như một người giảng thuyết và người truyền bá, một cách thực tế khắp thế giới. Bà ấy nói rằng bà ấy đã từ bỏ gia đình, những thoải mái và nhiều sự việc khác chỉ vì lợi ích của tổ chức này; bà ấy tin tưởng những niềm tin của nó, những giáo điều và những giáo lý của nó, đã tuân theo những người đứng đầu của nó, và cố gắng thiên định. Bà ấy được kính trọng bởi những hội viên cũng như những người đứng đầu. Lúc này, bà ấy tiếp tục, khi đã nghe điều gì

tôi giải thích về những niềm tin, những tổ chức, những nguy hiểm của tự dối gạt, và vân vân, bà ấy đã rút lui khỏi tổ chức này và những hoạt động của nó. Bà ấy không còn hứng thú nhiệm vụ cứu rỗi thế giới, nhưng lại đang bận tâm bởi gia đình nhỏ nhoi của bà ấy cùng những rắc rối của nó, và chỉ quan tâm chút ít thế giới hỗn loạn này. Bà ấy có vẻ cay đắng, mặc dù phía bên ngoài tỏ ra tử tế và rộng lượng, bởi vì bà ấy nói rằng sống của bà ấy dường như quá lãng phí. Sau tất cả nhiệt thành và công việc quá khứ của bà ấy, lúc này bà ấy ở đâu? Điều gì đã xảy ra cho bà ấy? Tại sao bà ấy lại quá thờ ơ dẫn và mệt mỏi, và tại tuổi tác của bà ấy, tại sao lại quá quan tâm đến những vấn đề tầm thường như thế?

Chúng ta dễ dàng hủy diệt sự nhạy cảm tinh tế của đang hiện diện của chúng ta. Đấu tranh và xung đột liên tục, những sợ hãi và những tẩu thoát lo âu, chẳng mấy chốc khiến cho cái trí và quả tim mờ dần; và cái trí ranh mãnh vội vàng tìm kiếm những thay thế để có sự nhạy cảm của sống. Những vui chơi, gia đình, chính trị, những niềm tin và những thần thánh thay thế vai trò của tình yêu và rõ ràng. Rõ ràng bị mất hút bởi hiểu biết và niềm tin, và tình yêu bị mất hút bởi những cảm xúc. Niềm tin mang lại rõ ràng? Bức tường khép kín của niềm tin tạo ra hiểu rõ? Sự cần thiết của những niềm tin là gì, và liệu chúng không làm tối tăm thêm cái trí đã bị che phủ rồi, hay sao? Hiểu rõ cái gì là không đòi hỏi những niềm tin, nhưng sự nhận biết hiệp thông, nó là nhận biết trực tiếp mà không có sự can thiệp của ham muốn. Do bởi ham muốn mới tạo ra hỗn loạn, và niềm tin là sự mở rộng của ham muốn. Những phương cách của ham muốn rất tinh tế, và nếu không hiểu rõ chúng niềm tin chỉ gia tăng xung đột, hoang mang và thù hận. Một cái tên khác cho niềm tin là trung thành, và trung thành cũng là chỗ ẩn náu của ham muốn.

Chúng ta nương tựa niềm tin như một phương tiện của hành động. Niềm tin trao tặng chúng ta sức mạnh đặc biệt đó mà đến từ sự loại trừ; và bởi vì hầu hết chúng ta quan tâm đến hành động, niềm tin trở thành một cần thiết. Chúng ta cảm thấy chúng ta không thể hành động nếu không có niềm tin, bởi vì chính niềm tin cho chúng ta cái gì đó để sống nhờ, để làm việc vì nó. Đối với hầu hết chúng ta, sống không có ý nghĩa ngoại trừ cái mà niềm tin cho nó; niềm tin có ý nghĩa lớn lao hơn sống. Chúng ta nghĩ rằng sống phải được sống trong khuôn mẫu của niềm tin; bởi vì nếu không có khuôn mẫu của loại nào đó, làm thế nào có thể có hành động? Thế là, hành động của chúng ta được đặt nền tảng trên ý tưởng, hay kết quả của một ý tưởng; và vậy là, hành động không quan trọng bằng ý tưởng.

Liệu những sự việc của cái trí, dù khác thường và tinh tế, có khi nào tạo ra sự trọn vẹn của hành động, một thay đổi cơ bản trong hiện diện của người ta và vì vậy trong trật tự xã hội? Liệu ý tưởng là phương tiện của hành động? Ý tưởng có lẽ tạo ra một chuỗi những hành động nào đó, nhưng đó chỉ là hoạt động; và hoạt động hoàn toàn khác hẳn hành động. Chính trong hoạt động này mà người ta bị trói buộc; và khi bởi vì lý do nào đó hay hoạt động khác ngăn cản, vậy thì người ta cảm thấy hụt hẫng và sống trở thành vô nghĩa, trống rỗng. Chúng ta nhận biết được trống rỗng này, có ý thức hay không ý thức, và vì thế ý tưởng và hoạt động trở thành quan trọng nhất. Chúng ta lấp đầy trống rỗng này bằng niềm tin, và hoạt động trở thành một cần thiết gây thoái hóa. Vì lợi ích của hoạt động này, chúng ta sẽ từ bỏ; chúng ta sẽ điều chỉnh chính chúng ta đến bất kỳ sự phiền phức nào, đến bất kỳ ảo tưởng nào.

Hoạt động của niềm tin đang gây hỗn loạn và hủy diệt; thoát đầu đường như nó có trật tự và xây dựng, nhưng trong

sự thức dậy của nó có xung đột và đau khổ. Mọi loại niềm tin, tôn giáo hay chính trị, ngăn cản đang hiểu rõ về liên hệ, và không thể có hành động nếu không có đang hiểu rõ này.

Chương 24

YÊN LẶNG

Nó là một động cơ mạnh và rất êm ái; nó dễ dàng leo lên những quả đồi, không bị tắt máy, và chiếc xe tải nhỏ thật tuyệt vời. Con đường leo lên rất dốc ra khỏi thung lũng và chạy giữa những vườn cam và những cây óc chó cao tán rộng. Cả hai bên đường những vườn cây vươn dài đến bốn mươi dặm, thẳng đến tận chân những hòn núi. Từ từ thẳng lại, con đường băng qua một hay hai thị trấn nhỏ, và sau đó tiếp tục vào vùng quê trồng trái, xanh rục bởi cỏ linh lăng. Lại ngoằn ngoèo qua nhiều quả đồi, cuối cùng con đường dẫn vào sa mạc.

Nó là một con đường bằng phẳng, tiếng kêu rền rền của động cơ thật bền bỉ, và xe cộ rất ít. Có một nhận biết mãnh liệt được vùng quê, chiếc xe hơi thỉnh thoảng đang vượt qua, hay những bảng chỉ đường, bầu trời xanh kinh ngạc, cơ thể đang ngồi trong chiếc xe; nhưng cái trí rất yên lặng. Nó không là yên lặng của kiệt lực, hay của thư giãn, nhưng một yên lặng nhận biết lạ thường. Không vị trí mà từ đó cái trí được yên lặng; không người quan sát về yên lặng này; người trải nghiệm hoàn toàn không hiện diện. Mặc dù có những linh tinh, không lẫn tẩn trong yên lặng này. Người ta nghe tiếng gầm thét của gió khi chiếc xe chạy nhanh, tuy nhiên yên lặng này không tách khỏi sự ồn ào của gió, khỏi những âm thanh của chiếc xe, và khỏi từ ngữ được nói ra. Cái

trí không nhớ lại yên lặng lần trước, những yên lặng đó mà nó đã biết; nó không nói, ‘Đây là yên lặng.’ Không có diễn đạt bằng từ ngữ, mà chỉ là sự công nhận và sự khẳng định về một trải nghiệm tương tự nào đó. Bởi vì không diễn đạt bằng từ ngữ, suy nghĩ bật tắt. Không ghi lại, và thế là suy nghĩ không thể trói chặt yên lặng để suy nghĩ về nó; vì từ ngữ ‘yên lặng’ không là yên lặng. Khi từ ngữ không còn, cái trí không thể vận hành, và thế là người trải nghiệm không thể giam cầm yên lặng như một phương tiện của vui thú thêm nữa. Không qui trình thâu lượm đang làm việc, và cũng không phòng chừng hay đồng hóa. Sự chuyển động của cái trí tuyệt đối vắng mặt.

Chiếc xe ngừng lại tại những ngôi nhà. Tiếng chó sủa, tiếng bốc dỡ hàng của chiếc xe và sự quấy rầy thông thường không cách nào gây ảnh hưởng yên lặng lạ thường này. Không bức bối, và yên lặng tiếp tục. Gió lẩn trong những cây thông, những cái bóng dài, và một con mèo hoang vụt chạy qua giữa những bụi cây. Trong yên lặng này có chuyển động, và chuyển động này không là một xao nhãng. Không có chú ý cố định để từ đó bị xao nhãng. Có xao nhãng khi sự quan tâm chính yếu chuyển hướng; nhưng yên lặng này không có quan tâm, và vì vậy không có lang thang khỏi. Chuyển động không rời xa yên lặng này nhưng thực về nó. Nó là yên lặng, không phải của chết, không phải của thoái hóa, nhưng của sống mà tuyệt đối không còn xung đột trong nó. Với hầu hết chúng ta, sự đấu tranh của đau khổ và vui thú, sự thôi thúc của hoạt động, cho chúng ta một ý thức của sống; và nếu sự thôi thúc đó không còn nữa, chúng ta sẽ bị hụt hẫng và chẳng mấy chốc tan rã. Nhưng yên lặng này cùng chuyển động của nó là sáng tạo luôn luôn đang tự làm mới mẻ lại. Nó là một chuyển động không khởi đầu và vì vậy không kết thúc; cũng không có một tiếp tục. Chuyển động hàm ý thời

gian; nhưng ở đây không có thời gian. Thời gian là nhiều hơn và ít hơn, xa xôi hơn hay gần gũi hơn, hôm qua hay ngày mai; nhưng trong yên lặng này tất cả so sánh đều kết thúc. Nó không phải một yên lặng mà đến một kết thúc để bắt đầu lại; không có sự lặp lại. Nhiều lựa bịp của cái trí ranh mãnh hoàn toàn vắng mặt.

Nếu yên lặng này là một ảo tưởng cái trí sẽ có một liên quan nào đó với nó, cái trí sẽ hoặc phủ nhận nó hoặc bám chặt nó, lý luận nó, hay bằng sự thỏa mãn tinh tế đồng hóa cùng nó; nhưng vì cái trí không liên quan với yên lặng này, cái trí không thể chấp nhận hay phủ nhận nó. Cái trí chỉ có thể vận hành bằng những chiếu rọi riêng của nó, bằng những sự việc thuộc về chính nó; nhưng nó không có liên quan với những sự việc mà không thuộc nguồn gốc riêng của nó. Yên lặng này không thuộc cái trí, và vì vậy cái trí không thể vun quén hay trở nên đồng hóa cùng nó. Nội dung của yên lặng này sẽ không đo lường được bởi những từ ngữ.

Chương 25

TỪ BỎ GIÀU CÓ

Chúng tôi đang ngồi dưới bóng một cây lớn, nhìn ra một thung lũng xanh. Con chim gõ kiến bận rộn và có những con kiến trong hàng dài đang bò tới lui giữa hai cái cây. Gió từ biển thổi vào, mang mùi của sương mù xa xôi. Những hòn núi xanh đậm và mơ mộng; thường thường chúng dường như quá gần gũi, nhưng lúc này chúng xa xăm lắm. Một con chim nhỏ đang uống nước từ cái vũng nhỏ xíu được tạo ra bởi một ống nước rò rỉ. Hai con sóc màu xám với những cái đuôi lông lù xù đang rượt đuổi nhau lên xuống một cái cây; chúng sẽ leo lên đỉnh cây và vụt xuống mặt đất theo hình xoắn ốc bằng một tốc độ kinh hoàng, và tiếp tục leo lên lại.

Hồi trước ông ấy là một người giàu có và đã từ bỏ những của cải của ông ấy. Ông ấy đã có nhiều sở hữu và đã ném trái gánh nặng trách nhiệm của chúng, bởi vì ông ấy là một người từ tâm và quả tim không quá khô cứng. Ông ấy cho đi rất hào phóng và quên bằng những thứ đã cho đi. Ông ấy tốt lành với những người giúp đỡ ông ấy và lo liệu những lợi ích của họ, và kiếm tiền dễ dàng trong một thế giới mà khẳng định vào việc kiếm tiền. Ông ấy không giống như những người mà tài khoản ngân hàng và những đầu tư của họ còn quan trọng hơn chính họ, mà cô độc và sợ hãi những con người và những nhu cầu của những người khác, mà tự khóa chặt trong bầu không khí đặc biệt của sự giàu có của họ. Ông

ấy không là một đe dọa đối với gia đình và cũng không nhượng bộ dễ dàng, và ông ấy có nhiều bạn bè, nhưng không phải bởi vì ông ấy giàu có. Ông ấy đang nói rằng ông ấy đã từ bỏ những của cải bởi vì nó đã gây chấn động ông ấy vào một ngày nào đó, khi ông ấy đang đọc điều gì đó, kiếm tiền và giàu có của ông ấy thật ngu xuẩn làm sao. Lúc này, ông ấy chỉ còn một chút ít vật dụng tùy thân và đang cố gắng theo một sống đơn giản để tìm ra tất cả việc đó là gì và liệu có cái gì đó vượt khỏi những ham muốn của cái vật chất.

Tương đối dễ dàng để mãn nguyện bởi một chút ít; chẳng khó khăn lắm để được tự do khỏi gánh nặng của nhiều sự việc khi người ta đang thực hiện một chuyến hành trình tìm kiếm cái gì đó. Sự thôi thúc của tìm kiếm phía bên trong khai quang sự hỗn loạn của nhiều sở hữu, nhưng được tự do khỏi những sự vật phía bên ngoài không có nghĩa một sống đơn giản. Đơn giản và trật tự phía bên ngoài không nhất thiết phải là yên lặng và hồn nhiên phía bên trong. Cũng tốt lành lắm khi được đơn giản phía bên ngoài, bởi vì nó trao tặng một tự do nào đó, nó là một hành động thiện ý của hiệp thông tổng thể; nhưng tại sao chúng ta luôn luôn bắt đầu bằng đơn giản phía bên ngoài mà không phải bằng đơn giản phía bên trong. Liệu phải thuyết phục chính chúng ta và những người khác về ý định của chúng ta? Tại sao chúng ta phải thuyết phục mình? Sự tự do khỏi những sự việc cần đến thông minh, không phải những hành động thiện ý và những thuyết phục; và thông minh không thuộc cá nhân. Nếu người ta nhận biết tất cả những hàm ý của nhiều sở hữu, chính nhận biết đó giải thoát, và vì vậy không có nhu cầu cho những khẳng định và những hành động thiện ý. Chỉ khi nào nhận biết thông minh này không vận hành thì chúng ta mới nương dựa vào những kỹ luật và những tách rời. Sự nhân mạnh không phải vào nhiều hơn hay ít hơn, nhưng vào thông minh; và con người

thông minh, bởi vì mãn nguyện bởi chút ít, được tự do khỏi nhiều sở hữu.

Nhưng mãn nguyện là một việc và đơn giản là một việc hoàn toàn khác hẳn. Ham muốn cho mãn nguyện hay cho đơn giản là đang trói buộc. Ham muốn tạo ra sự phức tạp. Mãn nguyện hiện diện cùng nhận biết cái gì là, và đơn giản hiện diện cùng tự do khỏi cái gì là. Cũng tốt lành khi được đơn giản phía bên ngoài, nhưng đơn giản và rõ ràng phía bên trong lại quan trọng vô cùng. Rõ ràng không hiện diện qua một cái trí có mục đích và khẳng định; cái trí không thể sáng tạo nó. Cái trí có thể tự điều chỉnh, có thể sắp đặt những suy nghĩ của nó vào trật tự; nhưng đây không là rõ ràng hay đơn giản.

Hành động của ý muốn tạo ra hỗn loạn; bởi vì ý muốn, dù được thăng hoa như thế nào, vẫn còn là dụng cụ của ham muốn. Ý muốn để là, để trở thành, dù xứng đáng và cao cả, có lẽ có một hướng dẫn, có lẽ sáng tỏ một phương cách trong hỗn loạn, nhưng một qui trình như thế dẫn đến cô lập, và rõ ràng không thể hiện diện bởi cô lập. Hành động của ý muốn có lẽ tạm thời thấp sáng nền bề mặt tức khắc, cần thiết cho thuần túy hoạt động, nhưng nó không bao giờ có thể khai quang nền quá khứ; bởi vì chính ý muốn là kết quả của nền quá khứ này. Nền quá khứ nuôi dưỡng và áp ủ ý muốn, và ý muốn có lẽ mài bén nền quá khứ, nổi bật những tiềm năng của nó; nhưng ý muốn không bao giờ có thể xóa sạch nền quá khứ.

Đơn giản không thuộc cái trí. Một đơn giản có kế hoạch chỉ là một điều chỉnh ranh mãnh, một phòng vệ chống lại đau khổ và vui thú; do bởi một hành động tự khép kín mới nuôi dưỡng những hình thức khác nhau của xung đột và hỗn loạn. Chính xung đột mang lại tối tăm, phía bên trong lẫn phía bên ngoài. Xung đột và rõ ràng không thể cùng hiện

diện; và chính là giải thoát khỏi xung đột mới sáng tạo đơn giản, không phải khuất phục xung đột. Cái gì bị khuất phục phải được khuất phục lặp đi và lặp lại. Đang hiểu rõ xung đột là đang hiểu rõ ham muốn. Ham muốn có lẽ tự làm xao nhãng chính nó như người quan sát, người hiểu rõ; nhưng xao nhãng của ham muốn này chỉ là trì hoãn và không phải hiểu rõ. Hiện tượng của người quan sát và vật được quan sát không là một qui trình phân hai, nhưng là một qui trình hiệp thông; và chỉ trong đang trải nghiệm sự kiện của qui trình hiệp thông này mới có tự do khỏi ham muốn, khỏi xung đột. Nghi vấn của làm thế nào trải nghiệm sự kiện này không bao giờ nên hiện diện. Nó phải xảy ra; và nó xảy ra chỉ khi nào có tỉnh táo và nhận biết thụ động. Bạn không thể biết trải nghiệm thực sự của đối diện một con rắn độc bằng cách tưởng tượng hay phỏng đoán về nó khi đang ngồi yên ổn trong căn phòng của bạn. Muốn gỡ gỡ con rắn độc bạn phải mạo hiểm đi ra ngoài vượt khỏi những con đường tráng nhựa và những ánh đèn nhân tạo.

Suy nghĩ có thể ghi lại nhưng nó không thể trải nghiệm tự do khỏi xung đột; bởi vì đơn giản hay rõ ràng không thuộc cái trí.

Chương 26

LẠP LẠI VÀ CẢM XÚC

Tiếng ồn và mùi của thành phố tràn vào qua cửa sổ mở. Trong cái vườn hình vuông rộng lớn, mọi người đang ngồi trong bóng mát đọc tin tức, những bàn tán về thế giới. Những con chim bồ câu đang bước đi khệnh khạng tìm kiếm những món khoái khẩu, và trẻ em đang nô đùa trên những bãi cỏ xanh. Mặt trời tạo ra những cái bóng đẹp.

Anh ấy là một phóng viên, sắc sảo và thông minh. Anh ấy không những muốn một phỏng vấn, nhưng cũng còn muốn bàn luận một số vấn đề riêng của anh ấy. Khi phỏng vấn cho tờ báo của anh ấy chấm dứt, anh ấy kể về nghề nghiệp của anh ấy và nó xứng đáng như thế nào – không phải tài chánh, nhưng sự quan trọng của nó trong thế giới. Anh ấy là một người to lớn, khôn ngoan, có khả năng và tự tin. Anh ấy leo lên thật nhanh trong thế giới báo chí, và trong nó có một tương lai cho anh ấy.

Những cái trí ủa chúng ta bị nghẹt cứng bởi quá nhiều hiểu biết đến độ hầu như nó không thể trải nghiệm một cách hiệp thông. Trải nghiệm về trải nghiệm đó phỏng theo khuôn mẫu của những trải nghiệm khác, của những uy quyền xã hội và tôn giáo. Chúng ta là kết quả của những suy nghĩ và những ảnh hưởng của những người khác; chúng ta bị quy định bởi sự tuyên truyền thuộc chính trị cũng như thuộc tôn giáo. Đền chùa, nhà thờ và thánh đường có một ảnh hưởng lạ

lòng mang máng trong những sống của chúng ta, và những học thuyết chính trị trao tặng những chất liệu rõ rệt nào đó vào suy nghĩ của chúng ta. Chúng ta bị tạo ra và bị hủy diệt bởi tuyên truyền. Những tôn giáo có tổ chức là những người tuyên truyền siêu hạng, mọi phương tiện đang được sử dụng để thuyết phục và sau đó để giam cầm.

Chúng ta là một khối của những phản ứng hỗn loạn, và trung tâm của chúng ta cũng mỏng manh như tương lai được hứa hẹn. Những từ ngữ quan trọng lạ lùng đối với chúng ta; chúng có một ảnh hưởng vào hệ thần kinh mà những cảm xúc của nó còn quan trọng hơn cái gì vượt khỏi biểu tượng. Biểu tượng, hình ảnh, lá cờ, âm thanh, là quan trọng nhất; cái thay thế, và không phải sự thật, là sức mạnh của chúng ta. Chúng ta đọc về những trải nghiệm của những người khác, chúng ta quan sát những người khác đùa giỡn, chúng ta tuân theo những mẫu mực của những người khác, chúng ta trích dẫn những người khác. Chúng ta trông rỗng trong chính chúng ta và chúng ta cố gắng lấp đầy sự trống rỗng này bằng những từ ngữ, những cảm xúc, những hy vọng và những tưởng tượng; nhưng sự trống rỗng tiếp tục.

Lặp lại, cùng những cảm xúc của nó, dù dễ chịu và cao quý đến chừng nào, không là trạng thái của đang trải nghiệm; sự lặp lại liên tục của một nghi lễ, một từ ngữ, một lời cầu nguyện, là một cảm xúc thỏa mãn được trao tặng bởi một thuật ngữ 'cao cả'. Nhưng đang trải nghiệm không là cảm xúc, và chẳng mấy chốc sự phản ứng giác quan sẽ nhường chỗ cho cái thực sự. Cái thực sự, cái gì là, không thể được hiểu rõ qua sự cảm xúc thuần túy. Những giác quan đảm trách một vai trò bị giới hạn, nhưng đang hiểu rõ hay đang trải nghiệm vượt trên và vượt khỏi những giác quan. Cảm xúc trở thành quan trọng chỉ khi nào đang trải nghiệm không còn; lúc đó những từ ngữ có ý nghĩa và những biểu

tượng thông tri; lúc đó cái máy hát lặp lại lời cuốn. Đang trải nghiệm không là một tiếp tục; bởi vì cái gì có sự tiếp tục là cảm xúc, tại bất kỳ mức độ nào. Sự lặp lại của cảm xúc tạo ra dáng vẻ loáng thoáng của một trải nghiệm mới mẻ, nhưng những cảm xúc không bao giờ có thể mới mẻ. Sự tìm kiếm cái mới mẻ không ở trong những cảm xúc được lặp lại. Cái mới mẻ hiện diện chỉ khi nào có đang trải nghiệm; và đang trải nghiệm có thể xảy ra chỉ khi nào sự thôi thúc và sự theo đuổi cảm xúc đã kết thúc. Ham muốn cho sự lặp lại một trải nghiệm là đặc điểm mù quáng của cảm xúc, và sự phong phú của ký ức là sự bành trướng của cảm xúc. Ham muốn cho sự lặp lại một trải nghiệm, dù của riêng bạn hay của một người khác, dẫn đến vô cảm, đến chết. Lặp lại một sự thật là một đối trá. Sự thật không thể được lặp lại, nó không thể được tuyên truyền hay được sử dụng. Cái mà có thể được sử dụng và được lặp lại không có sự sống trong chính nó, nó là máy móc, chết rồi. Một sự việc chết rồi có thể được sử dụng, nhưng không phải sự thật. Đầu tiên bạn có thể giết chết và phủ nhận sự thật, và sau đó sử dụng nó; nhưng nó không còn là sự thật. Những người tuyên truyền không quan tâm đến đang trải nghiệm; họ quan tâm đến sự tổ chức của cảm xúc, thuộc tôn giáo hay chính trị, thuộc xã hội hay riêng tư. Người tuyên truyền, thuộc tôn giáo hay thế gian, không thể là người nói của sự thật.

Đang trải nghiệm chỉ có thể hiện diện khi không còn sự ham muốn cho cảm xúc; đặt tên, khoác vào một thuật ngữ phải kết thúc. Không có qui trình suy nghĩ nếu không có sự diễn đạt bằng từ ngữ; và bị trói buộc trong sự diễn đạt bằng từ ngữ phải là một tù nhân cho những ảo tưởng của ham muốn.

Chương 27

MÁY THÊU THANH VÀ ÂM NHẠC

Chắc chắn rằng âm nhạc của máy thêu thanh là một tài sản thoát tuyệt vời. Nhà kế bên, họ để cái máy đó rên rỉ suốt ngày đến tận khuya. Người cha đến văn phòng khá sớm. Người mẹ và người con gái làm việc trong nhà hay ngoài vườn; và khi họ làm việc trong vườn máy thêu thanh phát ra càng lớn tiếng hơn. Chắc chắn, cậu con trai cũng thích âm nhạc và những tiết mục quảng cáo, bởi vì khi cậu ấy ở nhà máy thu thanh cũng om sòm giống hệt như vậy. Qua phương tiện của máy thêu thanh người ta có thể nghe bất tận mọi loại nhạc, từ nhạc cổ điển đến nhạc mới nhất; người ta có thể nghe những vở kịch, tin tức bí mật, và tất cả những vấn đề đang được phát thanh liên tục. Không cần nói chuyện, không cần trao đổi những suy nghĩ, bởi vì hầu như máy thêu thanh làm mọi việc cho bạn. Máy thêu thanh, họ nói, giúp học sinh học hành; và có nhiều sữa hơn nếu tại giờ vắt sữa những con bò được nghe âm nhạc.

Điều lạ lùng về tất cả việc này là dường như máy thêu thanh chẳng thay đổi bao nhiêu dòng sống. Nó có lẽ khiến cho vài sự việc thuận tiện hơn một chút; chúng ta có thể nhận được tin tức toàn cầu một cách nhanh chóng và nghe những vụ giết người được diễn tả sinh động nhất; nhưng thông tin sẽ không khiến cho chúng ta thông minh. Mức độ hời hợt của thông tin về những kinh hoàng của vụ thả bom nguyên tử, về

những đồng minh quốc tế, nghiên cứu chất diệt lục, và vân vân, dường như không tạo ra bất kỳ sự khác biệt cơ bản nào trong những sống của chúng ta. Chúng ta mãi mãi là những người có đầu óc chiến tranh, chúng ta thù hận nhóm người khác, chúng ta chê bai người lãnh đạo chính trị này và ủng hộ người khác, chúng ta bị lừa bịp bởi những tôn giáo có tổ chức, chúng ta là người theo chủ nghĩa quốc gia và những đau khổ của chúng ta tiếp tục; và chúng ta mãi mê trong những tẩu thoát, những tẩu thoát càng được tổ chức cẩn thận và càng được kính trọng nhiều bao nhiêu càng tốt đẹp bấy nhiêu. Tẩu thoát tập thể là hình thức cao nhất của sự an toàn. Trong đối diện cái gì là, chúng ta có thể làm việc gì đó về nó; nhưng chắc chắn trốn chạy cái gì là khiến cho chúng ta đốt nát và dờ dẫm, những nô lệ cho cảm xúc và hỗn loạn.

Liệu âm nhạc không trao tặng chúng ta, rất tinh tế, một tẩu thoát vui vẻ khỏi cái gì là, hay sao? Âm nhạc hay ho dẫn chúng ta thoát khỏi chính chúng ta, thoát khỏi những đau khổ, những tầm thường và những lo âu hàng ngày của chúng ta, nó khiến cho chúng ta quên lãng; hay nó tăng cường sức mạnh cho chúng ta để đương đầu với sống, nó gây hứng khởi, tạo sức sống và làm an bình chúng ta. Nó trở thành một cần thiết trong cả hai trường hợp, dù như một phương tiện quên lãng hay như một nguồn phấn khởi. Lệ thuộc vào vẻ đẹp và lẫn tránh xấu xa là một tẩu thoát mà trở thành một vấn đề hành hạ khi sự tẩu thoát của chúng ta bị cắt đứt. Khi vẻ đẹp trở thành nhu cầu cho hạnh phúc của chúng ta, vậy thì đang trải nghiệm kết thúc và cảm xúc bắt đầu. Khoảnh khắc của đang trải nghiệm hoàn toàn khác biệt sự theo đuổi cảm xúc. Trong đang trải nghiệm không có sự nhận biết của người trải nghiệm và những cảm xúc của anh ấy. Khi đang trải nghiệm kết thúc, vậy thì bắt đầu những cảm xúc của người trải nghiệm; và chính những cảm xúc này mà người trải

nghiệm thềm muốn và theo đuổi. Khi những cảm xúc trở thành một bắt buộc, lúc đó âm nhạc, con sông, bức tranh chỉ là phương tiện để tăng thêm cảm xúc. Những cảm xúc trở thành thống trị nhất, và không phải đang trải nghiệm. Ao ước lặp lại một trải nghiệm là sự đòi hỏi có được cảm xúc; và khi những cảm xúc có thể được lặp lại, đang trải nghiệm không thể.

Chính là sự ham muốn có được cảm xúc mới khiến cho chúng ta bám vào âm nhạc, chiếm hữu vẻ đẹp. Lệ thuộc vào giới hạn và hình thức phía bên ngoài chỉ thể hiện sự trống rỗng của đang hiện diện riêng của chúng ta, vì trống rỗng này nên chúng ta lấp đầy bằng âm nhạc, bằng nghệ thuật, bằng sự yên lặng cố ý. Do bởi trống rỗng không thay đổi này bị lấp đầy hay bị che đậy bởi những cảm xúc nên luôn luôn có sự hãi liên tục về cái gì là, về cái gì chúng ta là. Những cảm xúc có một khởi đầu và một kết thúc, chúng có thể được lặp lại và được lan rộng; nhưng đang trải nghiệm không ở trong những giới hạn của thời gian. Điều gì cốt lõi là đang trải nghiệm, mà bị khước từ trong theo đuổi hay cảm xúc. Những cảm xúc bị giới hạn, cá nhân, chúng gây xung đột và đau khổ; nhưng đang trải nghiệm, mà hoàn toàn khác hẳn sự lặp lại của một trải nghiệm, không có tiếp tục. Chỉ trong đang trải nghiệm mới có mới mẻ, sự thay đổi.

Chương 28

UY QUYỀN

Những cái bóng đang nhảy múa trên bãi cỏ xanh; và mặc dù mặt trời hùng hực, bầu trời rất xanh và dịu. Một con bò đang nhìn ngắm bãi cỏ xanh và những con người bên kia hàng rào. Sự tụ họp của con người thật xa lạ đối với nó, nhưng bãi cỏ xanh lại quen thuộc, mặc dù những cơn mưa đã qua lâu lắm rồi và quả đất đang bị nóng cháy. Một con thằn lằn đang chộp những con ruồi và những con côn trùng khác trên cành một cây sồi. Những hòn núi xa xa mù sương và quyền rũ.

Bà ấy nói, dưới những cái cây sau nói chuyện, rằng bà ấy đã đến để lắng nghe kèm theo nghi vấn: Liệu người thầy của những người thầy đang nói chuyện? Bà ấy rất nghiêm túc nhưng lúc này nghiêm túc đó trở thành cố chấp. Cố chấp này được che đậy bởi những nụ cười và bởi sự khoan dung có lý luận, một khoan dung đã được suy nghĩ rất cẩn thận và được vun quén; nó là một sự việc của cái trí và vì vậy có thể bị kích động thành bạo lực, tức giận và nhẫn tâm. Bà ấy to lớn và nói năng mềm mỏng, nhưng ở đó lẫn khuất sự chỉ trích, được nuôi dưỡng bởi những niềm tin và những kết luận của bà ấy. Bà ấy kiểm chế và nghiêm khắc, nhưng đã hiến dâng sống của bà ấy cho tình huynh đệ và cho những nguyên nhân tốt lành. Bà ấy thêm vào, sau một khoảng ngừng, rằng bà ấy sẽ biết khi nào người thầy nói, bởi vì bà ấy và nhóm người

của bà ấy có những phương cách huyền bí nào đó để biết nó, mà thậm chí không biết được đối với những người khác. Vui thú của hiểu biết độc quyền chắc chắn thể hiện trong thái độ bà ấy nói nó, trong cử chỉ và cái đầu nghiêng ngả.

Hiểu biết riêng tư, độc quyền công hiến sự vui thú gây thỏa mãn sâu thẳm. Biết cái gì đó mà những người khác không biết là một nguồn liên tục của thỏa mãn; nó cho người ta cảm thấy của tiếp xúc cùng những sự việc sâu thẳm hơn mà trao tặng thanh danh và uy quyền. Bạn tiếp xúc trực tiếp, bạn có cái gì đó mà những người khác không có, và thế là bạn quan trọng, không chỉ đối với chính bạn, mà còn đối với những người khác. Những người khác hướng về bạn, hơi hơi sợ hãi, bởi vì họ muốn chia sẻ điều gì bạn có; nhưng bạn ban phát, luôn luôn biết nhiều hơn. Bạn là người lãnh đạo, người có uy quyền; và vị trí này đến khá dễ dàng, bởi vì con người muốn được chỉ bảo, muốn được dẫn dắt. Chúng ta càng nhận biết rằng chúng ta bị lạc lõng và hoang mang **nhều** bao nhiêu, chúng ta càng háo **lức** được chỉ bảo và được dẫn dắt nhiều bấy nhiêu; thế là uy quyền được dựng lên nhân danh Chính thể, nhân danh tôn giáo, nhân danh **ột** người thầy hay một người lãnh đạo đảng phái.

Tôn thờ uy quyền, dù trong những việc to tát hay nhỏ nhen, là tội lỗi, và còn tội lỗi nhiều hơn nữa trong những vấn đề thuộc tôn giáo. Không có trung gian giữa bạn và sự thật; và nếu có một người, anh ấy là một người biến dạng, một người sáng chế ranh mãnh, không thành vấn đề anh ấy là ai, dù là đáng cứu rỗi cao nhất hay vị đạo sư hay người thầy mới nhất của bạn. Con người mà biết không biết; anh ấy chỉ có thể biết những thành kiến riêng của anh ấy, những niềm tin tự chiếu rọi và những ham muốn giác quan của anh ấy. Anh ấy không thể biết được sự thật, cái không thể đo lường. Vị trí và uy quyền có thể được thiết lập, được vun quén một cách ranh

mãnh, nhưng không phải khiêm tốn. Đạo đức trao tặng tự do, nhưng khiêm tốn được vun quén không là đạo đức, nó chỉ là cảm xúc và vì vậy gây thoái hóa và hủy diệt; nó là một ngục tù, để bị phá vỡ tiếp tục và tiếp tục.

Rất quan trọng phải tìm ra, không phải ai là người thầy, vị thánh, người lãnh đạo, nhưng tại sao bạn theo sau. Bạn chỉ theo sau để trở thành cái gì đó, để kiếm được, để rõ ràng. Rõ ràng không thể được ban phát bởi một người khác. Sự hỗn loạn ở trong chúng ta; chúng ta đã tạo ra nó, và chúng ta phải khai quang nó. Chúng ta cố để kiếm được một vị trí gây thỏa mãn, một an toàn phía bên trong, một chỗ trong thứ bậc của niềm tin có tổ chức; nhưng tất cả việc này đều là hoạt động tự khép kín đang dẫn đến xung đột và đau khổ. Nhất thời bạn có thể cảm thấy hạnh phúc trong sự thành tựu của bạn, bạn có lẽ tự thuyết phục rằng vị trí của bạn là hiển nhiên, rằng nó là số mạng của bạn; nhưng chừng nào bạn còn muốn trở thành cái gì đó, tại bất kỳ mức độ nào, chắc chắn phải có đau khổ và hỗn loạn. Đang hiện diện như không là gì cả không là sự phủ nhận. Hành động tích cực và tiêu cực của ý muốn, mà là sự ham muốn được mài bén và được nâng lên cực điểm, luôn luôn dẫn đến đấu tranh và xung đột; nó không là phương tiện của đang hiểu rõ. Thiết lập uy quyền và theo sau nó là khước từ đang hiểu rõ. Khi có đang hiểu rõ có tự do, mà không thể được mua bán, hay được ban phát bởi một người khác. Cái gì được mua bán có thể bị mất đi, và cái gì được ban phát có thể bị lấy lại; và thế là uy quyền và sợ hãi của nó được nuôi dưỡng. Sợ hãi sẽ không bị xua đuổi bởi những đồ dành và những cây đèn cây; nó kết thúc cùng sự kết thúc của ham muốn để trở thành.

Chương 29

THIÊN ĐỊNH

Ông ấy đã thực hành nhiều năm việc gì ông ấy gọi là thiên định; ông ấy đã tuân theo những kỷ luật nào đó sau khi đã đọc nhiều quyển sách về chủ đề đó, và đã đến một tu viện của loại nào đó nơi họ thiên định nhiều tiếng đồng hồ một ngày. Ông ấy không cảm tính về nó, ông ấy cũng không bị mê muội bởi những giọt nước mắt của tự hiến dâng. Ông ấy nói rằng, mặc dù sau nhiều năm này cái trí của ông ấy được kiểm soát, thỉnh thoảng nó vẫn len lén trốn khỏi sự kiểm soát; rằng không có hân hoan trong thiên định của ông ấy; và rằng những kỷ luật tự áp đặt đã khiến cho ông ấy trở thành khá khô khan và ðẫn. Chẳng hiểu vì sao, ông ấy không thỏa mãn lắm bởi toàn bộ việc đó. Ông ấy đã tham gia vô số những tổ chức tạm gọi là tôn giáo, nhưng lúc này ông ấy đã từ giã tất cả và đang tự tìm kiếm Thượng đế mà tất cả họ đã hứa hẹn. Ông ấy đang già nua theo năm tháng và đang bắt đầu cảm thấy khá mệt mỏi.

Thiên định đúng đắn là cốt lõi để xóa sạch cái trí, vì nếu không có trống không của cái trí, không thể có mới mẻ. Chỉ tiếp tục là thoái hóa. Cái trí kiệt lực bởi lặp lại liên tục, bởi xung đột của sử dụng sai lầm, bởi những cảm xúc mà khiến cho nó ðờ ðẫn và nhàm chán. Kiểm soát cái trí không quan trọng; điều gì quan trọng là tìm ra những quan tâm của cái trí. Cái trí là nột mớ của những quan tâm mâu thuẫn, và

chỉ củng cố một quan tâm chống lại một quan tâm khác là điều gì chúng ta gọi là tập trung, qui trình của kỷ luật. Kỷ luật là sự vun quén của kháng cự, và nơi nào có kháng cự không có đang hiểu rõ. Một cái trí kỷ luật khéo léo không là một cái trí tự do, và chính là trong tự do nên bất kỳ khám phá nào mới có thể được thực hiện. Phải có tự phát để lật tung những chuyển động của cái tôi, tại bất kỳ mức độ nào nó có lẽ được giao cho. Mặc dù có lẽ có những khám phá khó chịu, những chuyển động của cái tôi phải được phơi bày và được hiểu rõ; nhưng những kỷ luật hủy diệt sự tự phát mà trong nó những khám phá được thực hiện. Những kỷ luật, dù chính xác, cố định cái trí trong một khuôn mẫu. Cái trí sẽ tự điều chỉnh đến khuôn mẫu đó bởi vì nó đã được huấn luyện; nhưng cái mà nó điều chỉnh đến không là sự thật. Những kỷ luật chỉ là những áp đặt và vì vậy không bao giờ có thể là phương tiện của xóa sạch. Qua tự kỷ luật cái trí có thể củng cố chính nó trong mục đích của nó; nhưng mục đích này là tự chiếu rọi và vì vậy nó không là sự thật. Cái trí sáng chế sự thật trong hình ảnh riêng của nó, và những kỷ luật chỉ tạo sức sống cho hình ảnh đó.

Chỉ trong khám phá mới có thể có hân hoan – từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc khám phá những phương cách của cái tôi. Cái tôi, tại bất kỳ mức độ nào nó được giao phó, vẫn còn thuộc cái trí. Bất kỳ điều gì mà cái trí có thể suy nghĩ đều thuộc cái trí. Cái trí không thể suy nghĩ cái gì đó mà không thuộc chính nó; nó không thể suy nghĩ cái không biết được. Tại bất kỳ mức độ nào cái tôi là cái đã được biết; và mặc dù có lẽ có nhiều tầng của cái tôi mà cái trí bề mặt không nhận biết được, chúng được phơi bày trong hành động của sự liên hệ; và khi sự liên hệ không bị giới hạn trong một khuôn mẫu, nó cho một cơ hội của tự phơi bày. Sự liên hệ là hành động của cái tôi, và muốn hiểu rõ hành động này phải

có nhận biết không chọn lựa; bởi vì chọn lựa là nhấn mạnh một quan tâm chống lại một quan tâm khác. Nhận biết này là đang trải nghiệm hành động của cái tôi, và trong đang trải nghiệm này không có người trải nghiệm hay vật được trải nghiệm. Vẫn vậy cái trí được trống không khỏi những tích lũy của nó; không còn cái “tôi,” người lượm lặt. Những tích lũy, những kỷ niệm được lưu trữ là cái “tôi”; cái “tôi” không là một thực thể tách khỏi những tích lũy. Cái “tôi” tự tách khỏi những đặc tính của nó như người quan sát, người nhìn ngắm, người kiểm soát, với mục đích để bảo vệ chính nó, cho chính nó sự liên tục trong cái thoáng chốc. Đang trải nghiệm tiến hành tổng thể hiệp thông đó giải thoát cái trí khỏi sự phân hai của nó. Vẫn vậy tiến hành tổng thể của cái trí, những hiển lộ cũng như những giấu giếm, được trải nghiệm và được hiểu rõ – không phải từng mảnh một, hoạt động kế tiếp hoạt động, nhưng trong tổng thể của nó. Vậy thì, những giấc mộng và những hoạt động hàng ngày luôn luôn là một tiến hành trống không. Cái trí phải tuyệt đối trống không để thâm nhận; nhưng khao khát để trống không với mục đích để thâm nhận là một cản trở cố hữu, và điều này phải được hiểu rõ hoàn toàn, không phải tại bất kỳ mức độ đặc biệt nào. Khao khát trải nghiệm phải hoàn toàn được kết thúc, mà xảy ra chỉ khi nào người trải nghiệm không đang tự nuôi dưỡng trên những trải nghiệm và những kỷ niệm của chúng.

Xóa sạch cái trí phải xảy ra không chỉ trên những tầng bên ngoài của nó, nhưng cũng còn cả trong những tầng bên trong giấu giếm của nó; và điều này có thể xảy ra chỉ khi nào qui trình đặt tên hay trao cho nó một thuật ngữ kết thúc. Đặt tên chỉ củng cố và tiếp tục người trải nghiệm, sự ham muốn vĩnh cửu, đặc điểm của ký ức được cố định. Phải có sự nhận biết yên lặng về đang đặt tên, và vì vậy đang hiểu rõ về chính nó. Chúng ta đặt tên không chỉ để truyền đạt, những còn cả

cho sự tiếp tục và thực chất của một trải nghiệm, làm sống lại nó và lặp lại những cảm xúc của nó. Quy trình đặt tên này phải kết thúc, không chỉ trên những mức độ bề mặt của cái trí, nhưng khắp toàn cấu trúc của nó. Đây là một công việc gian nan, không phải được hiểu rõ dễ dàng hay được trải nghiệm kinh suất; bởi vì toàn ý thức của chúng ta là một qui trình của đang đặt tên và đang diễn tả bằng từ ngữ, rồi sau đó lưu trữ hay ghi lại nó. Chính qui trình này trao chất dinh dưỡng và sức mạnh cho thực thể ảo tưởng, người trải nghiệm như riêng biệt và tách khỏi vật trải nghiệm. Nếu không có những suy nghĩ không có người suy nghĩ. Những suy nghĩ sáng chế người suy nghĩ, mà tự tách rời chính anh ấy để trao tặng anh ấy sự vĩnh cửu; bởi vì những suy nghĩ luôn luôn thoáng chốc.

Có sự tự do khi đang hiện diện toàn bộ, những hiện lộ cũng như những giấu giếm, được xóa sạch khỏi quá khứ. Ý muốn là ham muốn; và nếu có bất kỳ hành động nào của ý muốn, bất kỳ nỗ lực nào để được tự do, để lột trần người ta, vậy thì không bao giờ có thể có sự tự do, sự giải thoát tổng thể của đang hiện diện toàn bộ. Khi tất cả những tầng của ý thức yên lặng, hoàn toàn bất động, chỉ lúc đó mới có cái không thể đo lường được, hạnh phúc đó mà không thuộc thời gian, sự mới mẻ của sáng tạo.

Chương 30

TỨC GIẬN

Thậm chí tại cao độ đó sức nóng đang thẩm thấu. Những khung cửa sổ cảm thấy hừng hực khi sờ vào. Tiếng ù ù của động cơ máy bay êm ả, và nhiều hành khách đang ngủ gà ngủ gật. Quả đất thật xa dưới chúng tôi, đang lơ mờ trong sức nóng, một màu nâu vô tận cùng thỉnh thoảng một chút màu xanh. Chốc sau máy bay hạ cánh, và sức nóng hầu như không thể chịu nổi; chính xác nó là đau đớn, thậm chí trong bóng râm của một tòa nhà bộ đầu của người ta cũng cảm thấy như thể nó sẽ nổ tung. Mùa hè đã đến rồi và quốc gia gần như trở thành một sa mạc. Chúng tôi cất cánh lại và máy bay vút lên, tìm kiếm những cơn gió mát mẻ. Hai người hành khách mới ngồi ghế đối diện và họ đang nói chuyện lớn tiếng; không thể không nghe câu chuyện của họ được. Họ bắt đầu khá êm ả; nhưng chẳng mấy chốc sự tức giận chen vào tiếng nói của họ, tức giận của sự thân mật quá đáng và sự bực mình. Trong hung bạo của họ dường như họ quên đi số hành khách còn lại; họ bực bội lẫn nhau đến độ chỉ có họ hiện diện, và không còn ai khác.

Tức giận có phẩm chất đặc trưng của cô lập đó; giống như đau khổ, nó cắt đứt người ta khỏi mọi thứ, và lúc đó, ít ra, tất cả liên hệ đều kết thúc. Tức giận có sức sống và sức mạnh nhất thời của cô lập. Có một tuyệt vọng lạ lùng trong tức giận; bởi vì cô lập là tuyệt vọng. Sự tức giận của thất

vọng, ghen tuông, thôi thúc gây tổn thương, tạo ra một giải phóng bạo lực mà vui thú của nó là tự bênh vực. Chúng ta chỉ trích những người khác, và chính sự chỉ trích đó là một bênh vực chính chúng ta. Nếu không có loại thái độ nào đó, dù của tự chính đáng hay của tự khiêm tốn, chúng ta là gì? Chúng ta sử dụng mọi phương tiện để bênh vực chúng ta; và tức giận, giống như hận thù, là một trong những cách dễ dàng nhất. Tức giận hồn nhiên, một lóe lên đột ngột mà được quên đi mau lẹ, là một việc; nhưng tức giận mà được thiết lập một cách cố ý, mà đã được trù tính và tìm kiếm để gây tổn thương và hủy diệt, là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Tức giận hồn nhiên có lẽ có nguyên nhân thuộc hệ thần kinh nào đó mà có thể được tìm ra và được chữa trị; nhưng tức giận mà là kết quả của một nguyên nhân thuộc tâm lý còn tinh tế và khó khăn để xử lý hơn nhiều. Hầu hết chúng ta không quan tâm đến trạng thái tức giận, chúng ta tìm kiếm một bênh vực về nó. Tại sao chúng ta không nên tức giận khi có sự cư xử xấu xa của một người khác hay của chính chúng ta? Vì vậy chúng ta bị tức giận một cách chính đáng. Chúng ta không bao giờ nói rằng chúng ta tức giận, và kết thúc ở đó; chúng ta tiếp tục những giải thích tỉ mỉ về nguyên nhân của nó. Chúng ta không bao giờ chỉ nói rằng chúng ta ghen tuông hay đau khổ, nhưng lại bênh vực hay giải thích nó. Chúng ta hỏi làm thế nào có thể có tình yêu mà không có ghen tuông, hay nói rằng những hành động của người nào đó đã khiến cho chúng ta đau khổ, và vân vân.

Chính sự giải thích, sự diễn đạt bằng từ ngữ, dù bằng yên lặng hay nói ra, mới duy trì sự tức giận, mới cho nó mục tiêu và chiều sâu. Sự giải thích yên lặng hay nói ra, hành động như một rào chắn chống lại sự khám phá về chính chúng ta như chúng ta là. Chúng ta muốn được khen ngợi hay được nịnh nọt, chúng ta mong chờ điều gì đó; và khi những

điều này không xảy ra, chúng ta bị thất vọng, chúng ta trở nên cay đắng và ghen tuông. Vậy là, một cách bạo lực hay hòa nhã, chúng ta khiển trách người nào đó; chúng ta nói người nào đó phải chịu trách nhiệm cho sự đau khổ của chúng ta. Bạn quan trọng vô cùng bởi vì tôi lệ thuộc vào bạn để có hạnh phúc của tôi, để có vị trí hay thanh danh của tôi. Qua bạn, tôi thành tựu, thế là bạn rất quan trọng đối với tôi; tôi phải bảo vệ bạn, tôi phải sở hữu bạn. Qua bạn, tôi tẩu thoát khỏi chính tôi; và khi tôi bị quăng lại vào chính tôi, vì sợ hãi tình trạng riêng của tôi, tôi trở nên tức giận. Tức giận mang nhiều hình thức c: thất vọng, bực bội, đau khổ, ghen tuông, và vân vân.

Đang tích lũy tức giận, mà là bực bội, cần đến thuốc giải của tha thứ; nhưng đang tích lũy tức giận còn quan trọng hơn tha thứ. Tha thứ không cần thiết khi không tích lũy tức giận. Tha thứ có cần thiết nếu có sự bực bội; nhưng được tự do khỏi nịnh nọt và khỏi ý thức của tổn thương, mà không có sự khô cằn của dửng dưng, tạo ra tình yêu, từ bi. Tức giận không thể xóa sạch bởi hành động của ý muốn, bởi vì ý muốn là bộ phận của bạo lực. Ý muốn là kết quả của ham muốn, sự khao khát để lừa dối; và trong chính bản chất của nó, ham muốn là hung hăng, thống trị. Kiểm chế tức giận bằng sự vận dụng của ý muốn là thay đổi tức giận đến một mức độ khác, cho nó một cái tên khác; nhưng nó vẫn còn là bộ phận của bạo lực. Muốn được tự do khỏi bạo lực, mà không là sự vun quén của không bạo lực, phải có đang hiểu rõ về ham muốn. Không có sự thay thế thuộc tinh thần cho ham muốn; nó không thể kiểm chế hay nhượng bộ. Phải có một nhận biết yên lặng và không chọn lựa về ham muốn; và nhận biết thụ động này là đang trải nghiệm hiệp thông cùng ham muốn mà không có một người trải nghiệm đang trao cho nó một cái tên.

Chương 31

AN TOÀN TÂM LÝ

Ông ấy nói rằng ông ấy đã thâm nhập vào nghi vấn rất thấu suốt, đã đọc rất kỹ càng điều gì đã được viết về chủ đề, và ông ấy được thuyết phục rằng có những người thầy cõi trên trong những vùng đất khác nhau của thế giới. Họ không hiện ra phần vật chất ngoại trừ cho những đệ tử đặc biệt của họ, nhưng họ hiệp thông cùng những người khác qua phương tiện khác. Họ tạo ra một ảnh hưởng từ tâm và hướng dẫn cả suy nghĩ lẫn hành động của những người lãnh đạo thế giới, mặc dù chính những người lãnh đạo không nhận biết được nó; và họ tạo ra cách mạng và hòa bình. Ông ấy được thuyết phục, ông ấy đã nói, rằng mỗi châu lục đều có một nhóm những người thầy cõi trên, định hình số mạng của nó và ban cho nó ân lành của họ. Ông ấy đã biết nhiều đệ tử của những người thầy cõi trên – ít ra họ đã kể cho ông ấy về điều đó, ông ấy thêm vào để bảo đảm. Ông ấy rất thiết tha và ao ước có nhiều hiểu biết hơn về những người thầy cõi trên. Liệu có thể có trải nghiệm trực tiếp, tiếp xúc trực tiếp cùng họ?

Con sông êm đềm làm sao! Hai con chim bói cá nhỏ xíu rục rĩ đang bay lên xuống gần sát bờ sông và ngay trên mặt nước; có vài con ong đang lượn lật nước cho tổ của chúng và một con thuyền của người dân chài nằm giữa dòng chảy. Những cái cây dọc theo con sông dày đặc lá, và những cái bóng của chúng đậm màu và tối đen, trong những cánh

đồng là một màu xanh rực sáng của những cây lúa mới trồng, và có những con chim ăn lúa màu trắng đang hót. Đó là một cảnh rất thanh bình, và dường như thật đáng tiếc khi phải nói chuyện về những vấn đề nhỏ nhen tầm thường của chúng ta. Bầu trời là màu xanh dịu của chiều tối. Những thị trấn ồn ào ở xa xa; có một ngôi làng bên kia con sông, và một con đường quanh co dọc theo bờ sông. Một cậu bé đang cất tiếng hát bằng một giọng rất cao, rõ ràng mà không quấy rầy sự yên tĩnh của nơi đó.

Chúng ta là một chủng tộc lạ lùng; chúng ta lang thang tìm kiếm cái gì đó trong những nơi xa xôi khi nó rất gần gũi chúng ta. Về đẹp luôn luôn ở đó, không bao giờ ở đây; sự thật không bao giờ trong tổ ấm của chúng ta nhưng trong một vị trí xa xôi nào đó. Chúng ta đi đến phía bên kia của thế giới để tìm kiếm những người thầy, và chúng ta không nhận biết được người giúp việc; chúng ta không hiểu rõ những sự việc chung của sống, những đấu tranh và những vui vẻ hàng ngày, và tuy nhiên chúng ta lại cố gắng nắm bắt những huyền bí và những huyền hoặc. Chúng ta không hiểu rõ về chính chúng ta nhưng chúng ta sẵn lòng phục vụ hay tuân theo ông ấy, người hứa hẹn một phần thưởng, một hy vọng, một không tưởng. Chừng nào chúng ta còn bị hoang mang, điều gì chúng ta chọn lựa cũng phải là hoang mang. Chúng ta không thể nhận biết rõ ràng khi chúng ta mê muội; và lúc đó điều gì chúng ta thấy chỉ là từng phần và vì thế không là sự thật. Chúng ta biết tất cả những điều này, và vẫn vậy những ham muốn của chúng ta, những khao khát của chúng ta quá mạnh mẽ đến độ xô đẩy chúng ta vào những ảo tưởng và những đau khổ vô tận.

Niềm tin nơi người thầy sáng chế người thầy, và trải nghiệm bị định hình bởi niềm tin. Tin tưởng một khuôn mẫu đặc biệt của hành động, hay một học thuyết, có sản sinh cái

gì được ao ước; nhưng phải hy sinh bao nhiêu và đau khổ bao nhiêu! Nếu một cá thể có khả năng, vậy thì niềm tin trở thành một sự việc có uy lực to tát trong bàn tay của anh ấy, một vũ khí còn nguy hiểm hơn một khẩu súng. Đối với hầu hết chúng ta, niềm tin có một ý nghĩa quan trọng hơn cái thực sự. Đang hiểu rõ cái gì là không ảm đến niềm tin; ngược lại, niềm tin, ý tưởng, thành kiến, là một cản trở rõ ràng cho đang hiểu rõ. Nhưng chúng ta thích những niềm tin của chúng ta, những giáo đi ều của chúng ta; chúng kích thích chúng ta, chúng hứa hẹn, chúng khuyến khích. Nếu chúng ta hiểu rõ phương cách của những niềm tin của chúng ta và tại sao chúng ta bám vào chúng, một trong những nguyên nhân chính của hận thù sẽ tan biến.

Ham muốn để kiếm được, cho cá nhân hay một nhóm người, dẫn đến dốt nát và ảo tưởng, hủy diệt và đau khổ. Ham muốn này không chỉ cho những thoải mái vật chất nhiều hơn và nhiều hơn, nhưng còn cả uy quyền: uy quyền của tiền bạc, của hiểu biết, của đồng hóa. Khao khát nhiều hơn là khởi đầu của xung đột và đau khổ. Chúng ta cố gắng tẩu thoát khỏi đau khổ này qua mọi hình thức của tự dối gạt, qua kiểm chế, thay thế và thăng hoa; nhưng khao khát tiếp tục, có lẽ tại một mức độ khác. Khao khát tại bất kỳ mức độ nào vẫn còn xung đột và đau khổ. Một trong những phương cách dễ dàng nhất của tẩu thoát là đạo sư, người thầy. Vài người tẩu thoát qua một học thuyết chính trị cùng những hoạt động của nó, những người khác qua những cảm xúc của nghi lễ và kỷ luật, và vẫn vậy những người khác qua người thầy. Vậy là, phương tiện của tẩu thoát trở thành quan trọng nhất, và sợ hãi lẫn cố chấp bảo vệ phương tiện đó. Vì vậy không thành vấn đề bạn là gì; chính là người thầy mới quan trọng. Bạn quan trọng chỉ như một người phục vụ, dù điều đó có nghĩa gì, hay như một đệ tử. Để trở thành một trong những người này, bạn

phải thực hiện những công việc nào đó, tuân phục những khuôn mẫu nào đó, trải qua những khó nhọc nào đó. Bạn đang sẵn lòng làm tất cả những công việc này và còn nhiều hơn nữa, bởi vì sự đồng hóa cùng vui thú và uy quyền. Nhân danh những người thầy, vui thú và uy quyền đã trở thành kính trọng. Bạn không còn bị cô độc, hoang mang, lạc lõng; bạn lệ thuộc vào ông ấy, vào đảng phái, vào ý tưởng. Bạn được an toàn.

Rốt cuộc, đó là điều gì hầu hết chúng ta đều mong muốn: an toàn, bảo đảm. Được mát hút cùng nhiều người là một hình thức của sự an toàn tâm lý; đồng hóa cùng một nhóm người hay cùng một ý tưởng, thế gian hay tinh thần, đều là cảm thấy an toàn. Đó là lý do tại sao hầu hết chúng ta bám vào chủ nghĩa quốc gia, mặc dù nó mang lại hủy diệt và đau khổ gia tăng; đó là lý do tại sao tôn giáo có tổ chức đã trở thành một chỗ ẩn náu vững chắc cho con người, mặc dù nó gây phân chia và nuôi dưỡng hận thù. Khao khát an toàn cho cá thể hay nhóm người dẫn đến sự hủy diệt, và an toàn tâm lý nuôi dưỡng ảo tưởng. Sống của chúng ta là ảo tưởng và đau khổ, cùng những khoảnh khắc hiếm hoi của rõ ràng và hân hoan, vì vậy bất kỳ điều gì hứa hẹn một chỗ ẩn náu chúng ta hăm hở chấp nhận. Vài người thấy được sự vô lý của những không tưởng thuộc chính trị và thế là nương dựa vào tôn giáo, mà là tìm kiếm sự an toàn và hy vọng trong những người thầy, trong những giáo điều, trong những ý tưởng. Bởi vì niềm tin định hình trải nghiệm, những người thầy trở thành một thực sự không thể lẫn tránh. Ngay khi nó đã trải nghiệm vui thú mà sự đồng hóa mang lại, cái trí chắc chắn bị bám rễ và không gì có thể lay chuyển được nó; bởi vì tiêu chuẩn của nó là trải nghiệm.

Nhưng trải nghiệm không là sự thật. Sự thật không thể được trải nghiệm. Nó là. Nếu người trải nghiệm nghĩ rằng

anh ấy trải nghiệm sự thật, vậy thì anh ấy chỉ biết ảo tưởng. Tất cả hiểu biết về sự thật là ảo tưởng. Hiểu biết hay trải nghiệm phải kết thúc cho sự hiện diện của sự thật. Trải nghiệm không thể gặp gỡ sự thật. Trải nghiệm định hình hiểu biết, và hiểu biết biến dạng trải nghiệm; cả hai phải kết thúc cho sự thật hiện diện.

Chương 32

TÁCH RỜI

Ông ấy là một người nhỏ bé và hung hăng, một giáo sư tại một trong những trường đại học. Ông ấy đã đọc quá nhiều đến độ thật khó khăn cho ông ấy để nhận biết những suy nghĩ riêng của ông ấy bắt đầu ở đâu và những suy nghĩ của những người khác kết thúc ở đâu. Ông ấy nói rằng ông ấy đã là một người theo chủ nghĩa quốc gia nhiệt tình, và trong một cách nào đó đã phải chịu đựng đau khổ vì nó. Ông ấy cũng đã là một người tôn giáo thực hành; nhưng lúc này ông ấy đã quẳng đi tất cả mớ rác rưởi đó, cảm ơn Thượng đế, và được tự do khỏi những mê tín. Quả quyết, ông ấy khẳng định rằng tất cả những nói chuyện và những bàn luận đang dẫn dắt con người sai lạc, và điều gì có tầm quan trọng nhất là sự tái cơ cấu kinh tế của con người; bởi vì đầu tiên con người sống nhờ vào bánh mì, và sau đó mọi thứ khác mới đến với anh ấy. Phải có một cách mạng bạo lực và một xã hội không giai cấp mới mẽ được thiết lập. Phương tiện không đặt thành vấn đề nếu mục đích đạt được. Nếu cần thiết họ sẽ xúi giục hỗn loạn, và sau đó tiếp quản và thiết lập trật tự của loại đúng đắn. Tập thể là cốt lõi, và tất cả sự trục lợi cá thể phải bị nghiền nát. Ông ấy rất dứt khoát về tương lai; và bởi vì con người là sản phẩm của môi trường sống, họ sẽ định hình con người cho tương lai; họ sẽ hy sinh mọi thứ vì tương lai, vì thế

giới sẽ là. Huy diệt con người hiện tại chẳng quan trọng lắm, bởi vì họ biết rõ tương lai.

Chúng ta có thể nghiên cứu lịch sử và diễn giải những sự kiện lịch sử tùy theo những thành kiến của chúng ta; nhưng sự chắc chắn về tương lai phải ở trong ảo tưởng. Con người không là kết quả của một ảnh hưởng duy nhất, anh ấy phức tạp vô cùng; và tập trung một ảnh hưởng trong khi giảm thiểu những ảnh hưởng khác là nuôi dưỡng một mất cân bằng mà vẫn vậy sẽ dẫn đến đau khổ và hỗn loạn nhiều hơn. Con người là một qui trình tổng thể. Tổng thể phải được hiểu rõ và không chỉ là một mảnh, dù nhất thời mảnh của anh ấy có lẽ quan trọng bao nhiêu. Hy sinh hiện tại cho tương lai là sự đốt nát của những người điên khùng về quyền hành; và quyền hành là xấu xa. Những người này say mê quyền hành của dẫn dắt con người, họ là những giáo sĩ mới mẻ. Nhưng phương tiện và kết thúc không tách rời, chúng là một hiện tượng kết hợp; phương tiện tạo ra kết thúc. Qua bạo lực không bao giờ có thể có được hòa bình; một chính thể công an không thể sản sinh một công dân hòa bình; qua ép buộc, tự do không thể đạt được. Một xã hội không giai cấp không thể được thành lập nếu đảng phái nắm quyền hành tối cao, nó không bao giờ có thể là kết quả của sự độc tài. Tất cả điều này quá hiển nhiên.

Sự tách rời của cá thể không bị hủy diệt nhờ vào sự đồng hóa của anh ấy cùng tập thể hay cùng một học thuyết. Thay thế không xóa sạch vấn đề của sự tách rời, nó cũng không thể được kiểm chế. Thay thế và kiểm chế có lẽ có tác dụng trong một khoảng thời gian, nhưng sự tách rời sẽ lại vùng dậy hung tợn hơn. Tạm thời, sợ hãi có lẽ xua đuổi nó vào nền quá khứ, nhưng vấn đề vẫn còn hiện diện ở đó. Vấn đề không phải làm thế nào xóa sạch sự tách rời, nhưng tại sao mỗi người chúng ta đặt quá nhiều quan trọng vào nó. Chính

những con người mà ham muốn thiết lập một xã hội không giai cấp lại đang gieo rắc sự phân chia qua những hành động của quyền hành và quyền lực của họ. Bạn tách rời tôi, và tôi tách rời một người khác, và đó là một sự kiện; nhưng tại sao chúng ta lại trao quá nhiều quan trọng cho cảm thấy của tách rời này, cùng tất cả những kết quả ranh mãnh của nó? Mặc dù có một giống nhau to tát giữa tất cả chúng ta, tuy nhiên chúng ta **đều** không giống nhau; và không **gắng** nhau này trao **tặng** mỗi người ý thức của quan trọng trong đang tách rời: tên tuổi, gia đình, tài sản tách rời, và cảm giác của là một thực thể tách rời. Sự tách rời này, ý thức của cá thể này đã gây ra sự thoái hóa nghiêm trọng, và thế là vì nguyên nhân này, sự ham muốn cho công việc và hành động tập thể, sự hy sinh cá thể cho tổng thể, và vân vân. Những tôn giáo có tổ chức đã cố gắng phục tùng ý muốn của riêng biệt vào ý muốn của tổng thể; và lúc này đảng phái, mà đảm trách vai trò của Chính thể, đang thực hiện hết sức mình để nhận chìm cá thể.

Tại sao chúng ta lại bám vào cảm thấy của tách rời? Những cảm xúc của chúng ta tách rời và chúng ta sống bằng những cảm xúc; chúng ta là **những** cảm xúc. Tước đoạt chúng ta khỏi những cảm xúc, vui thú hay đau khổ, và chúng ta không còn **hệ** diện . Những cảm xúc quan trọng đối với chúng ta, và chúng **đọc** đồng hóa cùng sự tác h rời. Sống riêng tư và **sống** công dân có **những** cảm xúc khác nhau tại những mức độ khác nhau, và khi chúng không **đi** thông cùng nhau **liên** có sự xung đột. Nhưng những cảm xúc luôn luôn đấu tranh lẫn nhau dù trong sống riêng tư hay sống công dân. Xung đột vốn có sẵn trong cảm xúc. Chừng nào tôi còn muốn quyền hành hay khiêm tốn, phải có những xung đột của cảm xúc, mà tạo ra sự đau khổ riêng tư và xã hội. Liên tục ham muốn để được nhiều hơn hay ít hơn dẫn đến sự cảm xúc của cá thể và sự tách rời của nó. Nếu chúng ta có thể vẫn

ở cùng sự kiện này mà không có chấ trịch hay bênh vực nó, chúng ta sẽ khám phá rằng những cảm xúc không hình thành sống tổng thể của chúng ta. Vậy thì cái trí như ký ức, mà là cảm xúc, trở nên bình thản, không còn bị xé nát bởi những xung đột riêng của nó; và chỉ đến lúc đó, khi cái trí yên lặng và bất động, có thể có một tình yêu mà không có cái ‘tôi’ và cái ‘của tôi.’” Nếu không có tình yêu này, hành động tập thể chỉ là sự ép buộc, nuôi dưỡng hận thù và sợ hãi, từ đó nảy sinh những xung đột riêng tư và xã hội.

Chương 33

QUYỀN LỰC

Ông ấy là một người rất nghèo, nhưng có khả năng và khôn ngoan; ông ấy mãn nguyện hay ít ra có vẻ như thế, với một chút ít mà ông ấy sở hữu, và ông ấy không có gánh nặng gia đình. Ông ấy thường đến để nói chuyện về những vấn đề, và ông ấy có những giấc mộng vĩ đại cho tương lai; ông ấy háo hức và nhiệt thành, đơn giản trong những vui thú của ông ấy, và hài lòng trong giúp đỡ những công việc nhỏ nhoi cho những người khác. Ông ấy không, ông ấy nói, bị cuốn hút nhiều bởi tiền bạc hay tiện nghi vật chất; nhưng ông ấy thích thể hiện việc gì ông ấy sẽ làm nếu ông ấy có tiền bạc, ông ấy sẽ ủng hộ việc này hay việc kia như thế nào và ông ấy sẽ bắt đầu ngôi trường hoàn hảo như thế nào, và vân vân. Ông ấy khá mơ mộng và dễ dàng bị cuốn hút bởi những nhiệt thành riêng của ông ấy và bởi sự nhiệt thành của người khác.

Nhiều năm trôi qua, và rồi một ngày ông ấy lại đến. Có một thay đổi lạ lùng trong ông ấy. Cái nhìn mơ mộng đã không còn nữa; ông ấy là người thực tế và dứt khoát, hầu như tàn nhẫn trong những quan điểm của ông ấy, và khá hằn học trong những nhận xét của ông ấy. Ông ấy đã đi lại nhiều, và cử chỉ của ông ấy đã được đánh bóng lẫn thạo đời hơn; tinh thoảng ông ấy lại thay đổi sự hấp dẫn của ông ấy. Ông ấy đã được để lại nhiều tiền bạc và đã thành công khi tăng nó lên

gấp bội, và ông ấy đã trở thành một người thay đổi hoàn toàn. Lúc này hầu như chẳng khi nào ông ấy đến nữa; và vào những dịp hiếm hoi nếu chúng tôi có gặp gỡ, ông ấy thật xa xôi và dè dặt.

Cả nghèo khổ lẫn giàu có là một ngục tù. Những người nghèo khổ và những người giàu có tự nhận biết được là những món đồ chơi của những hoàn cảnh. Cả hai đều thoái hóa, bởi vì cả hai đều tìm kiếm cái đang thoái hóa: quyền lực. Quyền lực còn quan trọng hơn những sở hữu; quyền lực còn ý nghĩa hơn của cải và những ý tưởng. Những thứ này có trao tặng quyền lực; nhưng chúng có thể bị gạt đi, và tuy nhiên ý thức của quyền lực vẫn còn lại. Người ta có lẽ nhận được quyền lực qua sống đơn giản, qua đạo đức, qua đảng phái, qua từ bỏ; nhưng những phương tiện như thế chỉ là một thay thế và chúng không nên đối gạt người ta. Sự ham muốn địa vị, thanh danh và quyền lực – quyền lực kiếm được qua hung hăng và khiêm tốn, qua khổ hạnh và hiểu biết, qua trực lợi và tự phủ nhận – được tin tưởng một cách tinh tế và hầu như thuộc bản năng. Trong bất kỳ hình thức nào như thế, chúng đều là quyền lực, và thất bại chỉ là sự phủ nhận của thành công. Có quyền lực, đạt được thành công là trở thành nô lệ, là khước từ đạo đức. Đạo đức trao tặng sự tự do, nhưng nó không là một việc để đạt được. Bất kỳ thành tựu nào, dù của cá thể hay của tập thể, trở thành một phương tiện đối với quyền lực. Thành công trong thế giới này, và quyền lực mà tự kiểm soát và tự phủ nhận mang lại, phải được tránh xa; bởi vì cả hai đều bị ẩn dạng đang hiểu rõ. Do bởi ham muốn thành công mới ngăn cản khiêm tốn; và nếu không có khiêm tốn làm thế nào có thể có đang hiểu rõ? Con người của thành công bị cản trở, bị khép kín; anh ấy bị chất nặng bởi sự quan trọng riêng của anh ấy, bởi những trách nhiệm, những thành tựu và những kỷ niệm của anh ấy. Phải có sự tự do khỏi

những trách nhiệm tự gác vác và khỏi gánh nặng của thành tựu; bởi vì cái mà đè nặng xuống không thể vùn vụt, và muốn hiểu rõ cần đến một cái trí linh động và vùn vụt. Phước lành không giành cho những người thành công, bởi vì họ không thể biết chính vẻ đẹp của sự sống mà là tình yêu.

Ham muốn thành công là ham muốn thống trị. Thống trị là chiếm hữu, và chiếm hữu là phương cách của cô lập. Tự cô lập này là điều gì hầu hết chúng ta đều tìm kiếm, qua tên tuổi, qua liên hệ, qua công việc, qua hình thành ý tưởng. Trong cô lập có quyền lực, nhưng quyền lực nuôi dưỡng hận thù và đau khổ; bởi vì cô lập là kết quả của sợ hãi, và sợ hãi kết thúc tất cả hiệp thông. Hiệp thông là liên hệ; và liên hệ đó có lẽ vui vẻ hay đau khổ đến chừng nào, trong nó có thể quên lãng cái tôi. Cô lập là phương cách của cái tôi, và tất cả hoạt động của cái tôi tạo ra xung đột và đau khổ.

Chương 34

CHÂN THẬT

Có một đám cỏ xanh, cùng những bông hoa rực rỡ dọc theo những đường viền của nó. Nó được giữ gìn thật đẹp và nhiều chăm sóc được trao cho nó, bởi vì mặt trời đã cố gắng đốt cháy bãi cỏ và làm héo tàn những bông hoa. Xa xa khỏi cái vườn tuyệt vời này, đi qua nhiều cái nhà, là biển xanh, lấp lánh trong ánh nắng trời, và trên nó là một cánh buồm trắng. Căn phòng trông ra cái vườn, những cái nhà và những ngọn cây, và từ cửa sổ của nó, vào sáng sớm, biển thật dễ chịu khi nghìn ngấm. Suốt ban ngày nước của nó rực sáng và hung tợn, nhưng luôn luôn có một cánh buồm, ngay cả buổi trưa. Mặt trời sẽ chiếu xuống biển, tạo nên một con đường đỏ rực; sẽ không có hoàng hôn. Sao hôm sẽ lơ lửng trên đường chân trời, và biển mất. Một vệt mặt trăng non sẽ bắt được buổi tối, nhưng cũng vậy nó sẽ biến mất vào biển cả náo động, và bóng tối sẽ phủ lên những dòng nước.

Ông ấy đã nói rất nhiều về Thượng đế, về những lời cầu nguyện buổi sáng và buổi chiều của ông ấy, về những lần nhịn đói, những lời thề nguyện của ông ấy, những ham muốn sôi sục của ông ấy. Ông ấy diễn tả rất rõ ràng và dứt khoát, không chút ngập ngừng để tìm kiếm những từ ngữ đúng đắn; cái trí của ông ấy được đào tạo cẩn thận bởi vì nghề nghiệp của ông ấy cần đến nó. Ông ấy là một người đàn ông nhanh nhẹn và mắt sáng, mặc dù có một cứng ngắt nào đó quanh ông ấy. Sự cố chấp của mục đích và sự vắng mặt của linh

động được bộc lộ trong cách ông ấy giữ vững cơ thể. Chắc chắn ông ấy được thúc đẩy bởi một ý chí mạnh mẽ lạ lùng, mặc dù ông ấy dễ dàng mỉm cười nhưng ý chí của ông ấy luôn luôn chi phối, tinh táo, và cảnh giác. Ông ấy rất điều độ trong sống hàng ngày, và ông ấy phá vỡ những thói quen được thiết lập chỉ bằng kỷ luật của ý chí. Nếu không có ý chí, ông ấy nói, không thể có đạo đức; ý chí là cốt lõi để phá vỡ xấu xa. Trận chiến giữa tốt lành và xấu xa xảy ra liên tục; và ý chí, một mình nó, chặn đứng xấu xa. Ông ấy cũng có một khía cạnh của dịu dàng, bởi vì ông ấy thường nhìn ngắm bãi cỏ và những bông hoa rực rỡ, và mỉm cười; nhưng ông ấy không bao giờ cho phép cái trí lang thang ra khỏi khuôn mẫu của ý chí và hành động của nó. Mặc dù ông ấy kiên trì tránh né những từ ngữ thô lỗ, tức giận và bất kỳ thể hiện nào của nóng nảy, ý chí của ông ấy khiến cho ông ấy bạo lực lạ lùng. Nếu vẻ đẹp phù hợp khuôn mẫu của mục đích của ông ấy, ông ấy sẽ chấp thuận nó; nhưng luôn luôn ẩn náu sự sợ hãi về dục vọng, mà sự đau khổ của nó ông ấy đã cố gắng kiềm chế. Ông ấy đọc sách nhiều và là người lịch sự và ý chí của ông ấy theo cùng ông ấy giống như bóng với hình.

Chân thật không bao giờ có thể đơn giản; chân thật là mảnh đất sinh sản của ý chí, và ý chí không bao giờ có thể lật tung những phương cách của cái tôi. Đang hiểu rõ về chính mình không là sản phẩm của ý chí; đang hiểu rõ về chính mình hệ n dện qua sự nhận biết được những phản ứng khoảnh khắc sang khoảnh khắc đối với chuyển động của sống. Ý chí khóa chặt những phản ứng tự phát này, mà một mình nó bộc lộ cấu trúc của cái tôi. Ý chí là chính bản thể của ham muốn; và đối với đang hiểu rõ về ham muốn, ý chí trở thành một chướng ngại. Ý chí trong bất kỳ hình thức nào, dù của cái trí cao hơn hay của những ham muốn bám rễ sâu, không bao giờ có thể thụ động; và chỉ trong thụ động, trong

yên lặng tĩnh táo, sự thật có thể hiện diện. Xung đột luôn luôn ở giữa những ham muốn, tại bất kỳ mức độ nào mà những ham muốn có lẽ được đưa vào. Cũng có một ham muốn đối nghịch với những ham muốn khác chỉ nuôi dưỡng sự kháng cự thêm nữa, và kháng cự này là ý chí. Đang hiểu rõ không bao giờ có thể hiện diện qua kháng cự. Điều gì quan trọng là đang hiểu rõ về ham muốn, và không phải khuất phục một ham muốn bằng một ham muốn khác.

Ham muốn để thành tựu, để kiếm được là nền tảng của chân thật; và tuy nhiên sự thôi thúc hời hợt hay sâu thẳm này, tạo ra sự tuân phục, mà là khởi đầu của sợ hãi. Sợ hãi giới hạn đang hiểu rõ về chính mình vào những trải nghiệm, và vì vậy không thể thăng hoa những trải nghiệm. Vì bị giới hạn, đang hiểu rõ về chính mình chỉ vun đắp ý thức về chính mình sâu thẳm hơn và rộng rãi hơn, tại những mức độ khác nhau và tại những thời điểm khác nhau cái “tôi” mỗi lúc một dày đặc hơn; thế là xung đột và đau khổ tiếp tục. Bạn có lẽ cố ý quên bẵng hay tự làm mất mình trong hoạt động nào đó, trong vun quén một cái vườn hay một học thuyết, trong hô hào nguyên một chủng tộc sự hăng hái mãnh liệt cho chiến tranh; nhưng lúc này bạn là quốc gia đó, ý tưởng đó, hoạt động đó, thượng đế đó. Sự đồng hóa càng to lớn nhiều bao nhiêu, xung đột và đau khổ của bạn càng bị che kín nhiều bấy nhiêu, và thế là đấu tranh liên tục để được đồng hóa cùng cái gì đó. Ham muốn là một cùng một mục tiêu được chọn lựa này tạo ra sự xung đột của chân thật, mà hoàn toàn khước từ sự đơn giản. Bạn có lẽ ăn năn sám hối, hay khoác vào một miếng vải đơn sơ, hay lang thang như một người ăn mày; nhưng đây không là đơn giản.

Đơn giản và chân thật không bao giờ có thể là những đồng hành. Anh ấy, người mà đồng hóa cùng cái gì đó, tại bất kỳ mức độ nào, có lẽ chân thật, nhưng anh ấy không đơn

giản. Ý chí để hiện diện chính là đối nghịch của đơn giản. Đơn giản hiện diện cùng sự tự do khỏi động cơ tham lợi của ham muốn để đạt được. Đạt được là đồng hóa, và đồng hóa là ý chí. Đơn giản là sự nhận biết thụ động, tỉnh táo mà trong đó người trải nghiệm không đang ghi lại trải nghiệm. Tự phân tích về chính mình ngăn cản nhận biết tiêu cực này; trong phân tích luôn luôn có một động cơ – để được tự do, để được hiểu rõ, để kiểm được – và ham muốn này chỉ nhấn mạnh ý thức về cái tôi. Cũng vậy, những kết luận do tự xem xét nội tâm giam cầm đang hiểu rõ về chính mình.

Chương 35

THÀNH TỰU

Cô ấy đã lập gia đình, nhưng không có con cái. Trong thế giới vật chất, cô ấy nói, cô ấy hạnh phúc, tiền bạc không thành vấn đề, và có những chiếc xe hơi, những khách sạn tốt và du lịch mọi nơi. Chồng cô ấy là một người kinh doanh thành đạt mà sự quan tâm chính là tô điểm người vợ của anh ấy, để thấy rằng cô ấy được thỏa mãn và có mọi thứ mà cô ấy mong ước. Cả hai đều còn khá trẻ và thân thiện. Cô ấy quan tâm đến khoa học và nghệ thuật, và chút ít tôn giáo; nhưng lúc này, cô ấy nói, những sự việc của tinh thần đang xua đuổi mọi thứ khác. Cô ấy quen thuộc những giáo lý của những tôn giáo khác nhau; nhưng không hài lòng về năng lực hiệu quả tổ chức của họ, những nghi lễ và những giáo điều của họ, rất nghiêm túc cô ấy muốn tìm được những sự việc thực sự. Cô ấy không mãn nguyện lắm, và đã đến với những người thầy trong những vùng đất khác nhau của thế giới; nhưng không có gì đã cho cô ấy sự hài lòng lâu dài. Bất mãn của cô ấy, cô ấy nói, không phải phát sinh từ việc không có con cái; cô ấy đã xem xét tất cả vấn đề đó rất thấu đáo. Bất mãn của cô ấy cũng không bởi bất kỳ những thất vọng nào thuộc xã hội. Cô ấy đã dành một số thời gian nào đó cùng một trong những người phân tích nổi tiếng, nhưng vẫn còn có đau khổ và trống rỗng bên trong này.

Tìm kiếm thành tựu là mời mọc tuyệt vọng. Không có thành tựu của cái tôi, nhưng chỉ có củng cố cái tôi qua sở hữu cái gì nó khao khát. Sở hữu, tại bất kỳ mức độ nào, khiến cho cái tôi cảm thấy có hiệu quả, phong phú, đang sống, và cảm xúc này được gọi là thành tựu; nhưng về tất cả những cảm xúc, chẳng mấy chốc nó phai nhạt, vẫn vậy được thay thế bởi một thỏa mãn khác. Tất cả chúng ta đều quen thuộc qui trình của thay thế hay đổi chỗ này, và nó là một trò chơi mà hầu hết chúng ta đều hài lòng. Tuy nhiên, cũng có vài người ham muốn một thỏa mãn bền vững hơn, một thỏa mãn sẽ kéo dài suốt sống; và khi đã tìm được nó, họ hy vọng không bao giờ bị quấy rầy lại. Nhưng có một sợ hãi của bị quấy rầy liên tục không nhận biết được, và những hình thức tinh tế của kháng cự được vun đắp phía sau mà cái trí bảo vệ; và thế là sợ hãi chết là điều không tránh khỏi. Thành tựu và sợ hãi chết là hai phía của một qui trình: củng cố cái tôi. Rốt cuộc, thành tựu là đồng hóa hoàn toàn cùng cái gì đó – cùng con cái, cùng tài sản, cùng những ý tưởng. Con cái và tài sản khá may mắn, nhưng những ý tưởng trao tặng an toàn và bảo đảm to tát hơn. Những từ ngữ, mà là những ý tưởng và những kỷ niệm, cùng những cảm xúc của nó, trở thành quan trọng nhất; và thế là thành tựu hay hoàn tất trở thành từ ngữ.

Không có thành tựu của cái tôi, nhưng chỉ có tiếp tục của cái tôi, cùng những xung đột, những thù hận và những đau khổ luôn gia tăng của nó. Tìm kiếm thỏa mãn vĩnh cửu tại mức độ nào thuộc sự hiện diện của chúng ta là tạo ra hoang mang và đau khổ; bởi vì thỏa mãn không bao giờ có thể vĩnh cửu. Bạn có lẽ nhớ lại một trải nghiệm đã gây thỏa mãn, nhưng trải nghiệm đó chết rồi, và chỉ còn ký ức của nó tồn tại. Ký ức này không có sự sống trong chính nó; nhưng sự sống được trao cho nó qua phản ứng không trọn vẹn của bạn với hiện tại. Bạn đang sống dựa vào những chết rồi,

giống như hầu hết chúng ta. Dốt nát những phương cách của cái tôi dẫn đến ảo tưởng; và ngay khi bị trói buộc trong mạng lưới của ảo tưởng, cắt đứt nó sẽ khó khăn cực kỳ. Nhận ra một ảo tưởng rất gian nan, bởi vì, khi đã tạo ra nó, cái trí không thể nhận biết được nó. Nó phải được tiếp cận một cách phủ nhận, gián tiếp. Nếu những phương cách của ham muốn không được hiểu rõ, ảo tưởng là điều không thể tránh khỏi. Đang hiểu rõ hiện diện, không qua sự nỗ lực của ý chí, nhưng chỉ khi nào cái trí bất động. Cái trí không thể được làm cho bất động, bởi vì chính người làm là một sản phẩm của cái trí, của ham muốn. Phải có một nhận biết toàn qui trình này, một nhận biết không chọn lựa; vậy thì chỉ như thế mới có thể không nuôi dưỡng ảo tưởng. Ảo tưởng gây thỏa mãn, và thế là chúng ta quyến luyến nó. Ảo tưởng có lẽ mang lại đau khổ, nhưng chính đau khổ này phơi bày sự không tổng thể của chúng ta và thúc đẩy chúng ta phải hoàn toàn được đồng hóa cùng ảo tưởng. Vẫn vậy ảo tưởng có ý nghĩa quan trọng trong những sống của chúng ta; nó giúp đỡ che đậy cái gì là, không những phía bên ngoài nhưng còn cả phía bên trong. Sự không quan tâm về cái gì là phía bên trong này dẫn đến diễn giải sai lầm cái gì là phía bên ngoài mà tạo ra hủy diệt và đau khổ. Che đậy cái gì là được xúi giục bởi sợ hãi. Sợ hãi không bao giờ có thể bị khuất phục bởi một hành động của ý chí, bởi vì ý chí là kết quả của sự kháng cự. Chỉ qua nhận biết thụ động và tỉnh táo mới có tự do khỏi sợ hãi.

Chương 36

TỪ NGỮ

Ông ấy đọc sách nhiều; và mặc dù ông ấy rất nghèo, ông ấy nghĩ mình giàu có trong hiểu biết, mà trao tặng ông ấy một hạnh phúc nào đó. Ông ấy dành ra nhiều tiếng đồng hồ với những quyển sách của ông ấy và nhiều thời gian ở một mình. Người vợ của ông ấy đã chết rồi, và hai người con của ông ấy ở cùng những người bà con; và ông ấy khá vui mừng khi được thoát khỏi sự hỗn loạn của tất cả liên hệ, ông ấy thêm vào. Ông ấy kiểm chế lạ lùng, độc lập và hoàn toàn khẳng định. Ông ấy đã đến đây từ rất xa, ông ấy nói, để thâm nhập vào nghi vấn của thiên định, và đặc biệt suy nghĩ về việc sử dụng những câu kinh và cụm từ nào đó, mà sự lặp lại liên tục của chúng rất ích lợi cho sự an bình của cái trí. Cũng vậy, trong chính những từ ngữ có một ma thuật nào đó; những từ ngữ phải được phát âm đúng cách và âm bổng đúng đắn. Những từ ngữ này được truyền xuống từ những thời cổ xưa; và chính vẻ đẹp của những từ ngữ này, cùng ngữ điệu hòa hợp của chúng, tạo ra một bầu không khí sẽ trợ giúp cho sự tập trung. Và ngay lập tức ông ấy bắt đầu ngân nga. Ông ấy có một giọng dễ chịu, và có một du dương được sinh ra từ tình yêu những từ ngữ và ý nghĩa của chúng; ông ấy ngân nga để dàng do bởi thực hành và hiển dâng từ lâu. Khoảnh khắc ông ấy bắt đầu ngân nga, ông ấy quên bằng mọi thứ.

Từ bên kia cánh đồng vọng đến âm thanh của một cây sáo; nó được chơi ngắt quãng, nhưng âm điệu rõ ràng và tinh khiết. Người chơi đang ngồi trong bóng râm đậm của một cái cây lớn, và xa xa anh ấy là những hòn núi. Những hòn núi yên lặng, tiếng ngân nga, và âm thanh ủa tiếng sáo dường như gặp gỡ và tan biến, để bắt đầu lại. Những con vẹt ồn ào bay vụt qua; và lại nữa có những âm điệu của cây sáo, và những ngân nga uy lực sâu thẳm. Vẫn còn sớm vào buổi sáng, và mặt trời lên trên những cái cây. Người ta đang đi từ những ngôi làng của họ đến thị trấn, nói chuyện và cười cợt. Tiếng sáo và tiếng ngân nga rất khăng khăng, và vài người đi ngang dừng lại lắng nghe; họ ngồi bệt xuống đường và mê say trong vẻ đẹp của tiếng ngân nga và sự vinh quang của buổi sáng, không thềm ăn tâm bởi tiếng còi hú của một chiếc xe lửa xa xa; ngược lại, tất cả những âm thanh dường như hòa quyện vào nhau và lấp đầy quả đất. Ngay cả tiếng gọi lớn của một con quạ cũng không gây khó chịu.

Chúng ta bị trói buộc trong những âm thanh của những từ ngữ lạ lùng làm sao, và chính những từ ngữ đã trở thành quan trọng đối với chúng ta như thế nào: quốc gia, Thượng đế, giáo sĩ, dân chủ, cách mạng. Chúng ta sống dựa vào những từ ngữ và hài lòng trong những cảm xúc mà chúng sinh ra; và chính những cảm xúc này đã trở nên quá quan trọng. Những từ ngữ gây thỏa mãn bởi vì những âm thanh của chúng đánh thức lại những cảm xúc bị bỏ quên, và sự thỏa mãn bởi chúng còn lớn lao hơn khi những từ ngữ được thay thế cho cái thực sự, cho cái gì là. Chúng ta cố gắng lấp đầy sự trống rỗng phía bên trong của chúng ta bằng những từ ngữ, bằng âm thanh, bằng ồn ào, bằng hoạt động; âm nhạc và tụng kinh là một tẩu thoát hạnh phúc khỏi chính chúng ta, khỏi sự tâm thương và nhàm chán của chúng ta. Những từ ngữ đầy ấp những thư viện của chúng ta; và chúng ta nói ra

những từ ngữ liên tục không ngừng nghỉ! Chúng ta hầu như không dám lên diện mà không có ột quyển sách, mà không bị bận tâm, một mình. Khi chúng ta một mình, cái trí luôn náo động, đang lang thang khắp mọi nơi, đang lo âu, đang nhớ lại, đang đấu tranh; vì vậy không bao giờ có một trạng thái một mình, cái trí không bao giờ yên lặng.

Chắc chắn, cái trí có thể được khiến cho yên lặng bởi sự lặp lại của một từ ngữ, của một câu kinh, của một lời cầu nguyện, cái trí có thể bị mê muội, bị ngủ say; nó có thể bị bắt buộc phải ngủ say bằng dịu dàng hay hung bạo, và trong ngủ say này có lẽ có những giấc mộng. Nhưng một cái trí bị bắt buộc yên lặng bởi kỷ luật, bởi nghi thức, bởi lặp lại, không bao giờ có thể nhận biết, nhạy cảm và tự do. Bắt buộc này của cái trí, tinh tế hay thô thiển, không là thiền định. Thật dễ chịu khi tụng kinh hay lắng nghe một người nào đó ngân nga du dương; nhưng cảm xúc sống được chỉ dựa vào cảm xúc thêm nữa, và cảm xúc dẫn đến ảo tưởng. Hầu hết chúng ta thích sống dựa vào những ảo tưởng, có vui thú trong tìm ra những ảo tưởng sâu thẳm hơn và bao quát hơn. Nhưng do bởi sợ hãi mất đi những ảo tưởng mới khiến cho chúng ta khước từ hay che kín cái thực sự, sự thật. Không phải rằng chúng ta không thể hiểu rõ sự thật; điều gì khiến cho chúng ta sợ hãi là chúng ta khước từ sự thật và bám vào ảo tưởng. Bị trói buộc mỗi lúc một sâu hơn trong ảo tưởng không là thiền định, trạng trí cái chuông đang giam cầm chúng ta cũng không là thiền định. Nhận biết, không có bất kỳ chọn lựa, được những phương cách ủa cái trí, mà là cái nuôi dưỡng những ảo tưởng, là khởi đầu của thiền định.

Thật lạ lùng khi chúng ta tìm ra những thay thế cho sự việc thực sự quá dễ dàng, và chúng ta ở cùng chúng mãi ngàn năm như thế nào. Biểu tượng, từ ngữ, hình ảnh, trở thành quan trọng nhất, và quanh biểu tượng này chúng ta thiết lập

cấu trúc của tự đối gạt, sử dụng hiểu biết để củng cố nó; và thế là trải nghiệm trở thành một cản trở cho đang hiểu rõ về sự thật. Chúng ta đặt tên, không chỉ để truyền đạt, nhưng còn để củng cố trải nghiệm; củng cố trải nghiệm này là ý thức của cái tôi, và ngay khi người ta bị trói buộc trong qui trình của nó, khó khăn cực kỳ để buông bỏ, đó là, vượt khỏi ý thức của cái tôi. Điều cốt lõi là phải chết đi trải nghiệm của ngày hôm qua và chết đi những cảm xúc của ngày hôm nay, nếu không chết đi liền có sự lặp lại; và lặp lại một hành động, một nghi thức, một từ ngữ, là hảo huyền. Trong lặp lại không có mới mẻ lại. Chết của trải nghiệm là sáng tạo.

Chương 37

Ý TƯỞNG VÀ SỰ KIỆN

Bà ấy đã lập gia đình được nhiều năm, nhưng không có con cái; bà ấy không thể có chúng, và bị buồn bực nhiều lắm bởi sự kiện này. Những người chị của bà ấy đã có con cái, và tại sao bà ấy lại mắc phải lời nguyền. Bà ấy đã lập gia đình từ khi còn rất trẻ, theo phong tục, và đã thấy được nhiều đau khổ; nhưng bà ấy cũng đã trải qua khá nhiều hạnh phúc. Chồng bà ấy là một loại quan chức trong một tập đoàn lớn hay một bộ của chính phủ. Ông ấy cũng lo lắng vấn đề không có con cái của họ, nhưng lúc này có vẻ rằng ông ấy đang thỏa hiệp cùng sự kiện này; và ngoài ra, bà ấy thêm vào, ông ấy là người rất bận rộn. Người ta có thể thấy rằng bà ấy chi phối người chồng, mặc dù không nghiêm trọng lắm. Bà ấy sống dựa vào ông ấy, và vì vậy bà ấy không thể tránh khỏi việc chi phối ông ấy. Bởi vì bà ấy không có con cái, bà ấy đang cố gắng thành tựu chính bà ấy trong người chồng; nhưng trong việc này bà ấy bị thất vọng, bởi vì người chồng yếu đuối và bà ấy phải gánh vác mọi việc. Trong văn phòng, mỉm cười bà ấy nói, ông ấy được coi như một người khất khe, một người chuyên chế, mà bộc lộ uy quyền khắp mọi nơi; nhưng ở nhà ông ấy dịu dàng và hiền lành. Bà ấy muốn người chồng phù hợp vào một khuôn mẫu nào đó, và bà ấy đang ép buộc ông ấy, dĩ nhiên rất nhỏ nhẹ, vào khuôn mẫu của bà ấy; nhưng

ông ấy không biểu lộ chút bực bội nào. Bà ấy không có ai để nương dựa và dâng hiến tình yêu của bà ấy.

Đối với chúng ta ý tưởng còn quan trọng hơn sự kiện; ý tưởng của người ta nên là gì có ý nghĩa nhiều hơn người ta là gì. Tương lai luôn luôn huyền rữ hơn hiện tại. Hình ảnh, biểu tượng có giá trị lớn lao hơn cái thực sự; và chúng ta cố gắng áp đặt ý tưởng, khuôn mẫu vào cái thực sự. Vì vậy chúng ta tạo ra một mâu thuẫn giữa cái gì là và cái gì nên là. Cái gì nên là là ý tưởng, sự tưởng tượng, và vì vậy có một xung đột giữa cái thực sự và cái ảo tưởng – không phải trong chính chúng, nhưng trong chúng ta. Chúng ta thích cái ảo tưởng hơn cái thực sự; ý tưởng cuốn hút nhiều hơn, gây thỏa mãn nhiều hơn, và vì vậy chúng ta bám vào nó. Thế là cái ảo tưởng trở thành cái thực sự và cái thực sự trở thành cái ảo tưởng, và trong xung đột giữa cái tạm gọi là thực sự và cái tạm gọi là ảo tưởng này chúng ta bị trói buộc.

Tại sao chúng ta bám vào ý tưởng, một cách cố ý hay không cố ý, và gạt đi cái thực sự? Ý tưởng, khuôn mẫu, là tự chiếu rọi; nó là một hình thức của tự tôn sùng, của tự tiếp tục, và vì vậy gây thỏa mãn. Ý tưởng cho uy quyền để thống trị, để khẳng định, để hướng dẫn, để định hình; và trong ý tưởng, mà là tự chiếu rọi, không bao giờ có sự phủ nhận của cái tôi, sự tan rã của cái tôi. Vì vậy khuôn mẫu hay ý tưởng làm phong phú cái tôi; và điều này được hiểu là tình yêu. Tôi thương yêu người con trai của tôi hay người chồng của tôi và tôi muốn người ấy là cái này hay cái kia, tôi muốn người ấy là cái gì đó khác hơn người ấy là.

Nếu chúng ta muốn hiểu rõ cái gì là, khuôn mẫu hay ý tưởng phải bị gạt đi. Gạt đi ý tưởng trở thành khó khăn chỉ khi nào không có sự khẩn thiết trong đang hiểu rõ cái gì là. Sự xung đột tồn tại trong chúng ta giữa ý tưởng và cái gì là bởi vì ý tưởng tự chiếu rọi trao tặng sự thỏa mãn lớn lao hơn

cái gì là. Chỉ khi nào cái gì là, cái thực sự, phải được đối diện thì khuôn mẫu mới bị phá vỡ; vì vậy nó không là một vấn đề của làm thế nào được tự do khỏi ý tưởng, nhưng của làm thế nào đối diện cái thực sự. Có thể đối diện cái thực sự chỉ khi nào có một đang hiểu rõ về qui trình của sự thỏa mãn, phương cách của cái tôi.

Tất cả chúng ta đều tìm kiếm tự thành tựu, qua nhiều phương cách khác nhau: qua tiền bạc, qua quyền hành, qua con cái hay người chồng, qua quốc gia hay ý tưởng, qua phục vụ hay hy sinh, qua chi phối hay nhượng bộ. Nhưng liệu có tự thành tựu? Mục tiêu của tự thành tựu luôn luôn là tự chiếu rọi, tự chọn lựa, vì vậy sự khao khát để tự thành tựu này là một hình thức của tự tiếp tục. Dù có ý thức hay không có ý thức, phương cách của tự thành tựu là tự chọn lựa, nó đặt nền tảng trên ham muốn có được thỏa mãn, mà phải là vĩnh cửu; vì vậy sự tìm kiếm có được tự thành tựu là sự tìm kiếm có được vĩnh cửu của ham muốn. Ham muốn luôn luôn thoáng chốc, nó không có nơi ở cố định; nó có lẽ tiếp tục trong một khoảng thời gian cái mục tiêu mà nó bám vào, nhưng trong chính nó ham muốn không vĩnh cửu. Theo bản năng chúng ta nhận biết được điều này, và vì vậy chúng ta cố gắng làm cho vĩnh cửu ý tưởng, niềm tin, sự việc, sự liên hệ; nhưng do bởi việc này không thể được, liền nảy sinh sự sáng chế người trải nghiệm như một bản thể vĩnh cửu, cái “tôi” tách rời và khác biệt sự ham muốn, người suy nghĩ tách rời và khác biệt những suy nghĩ của anh ấy. Chắc chắn, sự tách rời này là giả dối, dẫn đến ảo tưởng.

Tìm kiếm có được vĩnh cửu là sự hò hét liên tục của tự thành tựu; nhưng cái tôi không bao giờ có thể thành tựu, cái tôi không vĩnh cửu, và cái mà trong đó nó thành tựu cũng phải là không vĩnh cửu. Tự tiếp tục là thoái hóa; trong nó không có yếu tố thay đổi và cũng không có hơi thở của cái

mới mẻ. Cái tôi phải kết thúc cho cái mới mẻ hiện diện. Cái tôi là ý tưởng, khuôn mẫu, một mớ của những kỷ niệm; và mỗi thành tựu là sự tiếp tục thêm nữa của ý tưởng, của trải nghiệm. Trải nghiệm luôn luôn đang bị quy định; người trải nghiệm luôn luôn đang tách rời và đang phân biệt chính anh ấy khỏi trải nghiệm. Vì vậy phải có tự do khỏi trải nghiệm, khỏi sự ham muốn để trải nghiệm. Thành tựu là phương cách của che đậy sự nghèo khó phía bên trong, sự trống rỗng, và trong thành tựu có đau khổ và phiền muộn.

Chương 38

TIẾP TỤC

Người đàn ông ngồi ghé đôi diện bắt đầu bằng cách giới thiệu ông ấy, khi ông ấy muốn đặt vài câu hỏi. Ông ấy nói rằng ông ấy đã đọc rất kỹ càng mọi quyển sách nghiêm túc về chết và đời sau, những quyển sách từ những thời cổ xưa cũng như những thời hiện đại. Ông ấy đã là một thành viên của Tổ chức Nghiên cứu Tâm thần, đã tham dự nhiều vụ đồng bóng với những người trung gian có danh tiếng và xuất sắc, và đã chứng kiến nhiều thể hiện mà không thể nào giả dối được. Bởi vì ông ấy đã thâm nhập nghi vấn này rất nghiêm túc, trong nhiều trường hợp chính ông ấy đã thấy những sự việc của một bản chất siêu vật chất; nhưng dĩ nhiên, ông ấy thêm vào, chúng có lẽ được sinh ra từ sự tưởng tượng của ông ấy, mặc dù ông ấy nghĩ rằng chúng không phải. Tuy nhiên, bất kể sự kiện rằng ông ấy đã đọc rất nhiều, nói chuyện với nhiều người giỏi giang, và đã thấy những thể hiện không thể chối cãi được của những người đã chết rồi, ông ấy vẫn không thỏa mãn rằng ông ấy đã hiểu rõ sự thật của vấn đề. Ông ấy tranh luận nghiêm túc vấn đề của niềm tin và không niềm tin; ông ấy có những người bạn tin tưởng sự tiếp tục sau khi chết, và cũng cả những người phủ nhận toàn sự việc và bám chặt vào sống mà được kết thúc bởi cái chết của cơ quan vật chất. Mặc dù ông ấy đã kiếm được trải nghiệm và hiểu biết đáng kể trong những vấn đề vật chất,

trong cái trí của ông ấy vẫn còn một yếu tố của nghi ngờ; và bởi vì ông ấy đang bắt đầu già nua ông ấy muốn biết sự thật. Ông ấy không sợ hãi về chết, nhưng sự thật về nó phải được biết.

Chuyến xe lửa đã ngừng, và vừa ngay lúc đó một chiếc xe hai bánh đang đi ngang qua. Trên xe ngựa là xác chết một người, được bọc trong một tấm vải trắng xóa và cột chặt vào hai thanh tre dài, vừa mới chặt xuống. Từ ngôi làng nào đó, nó đang được mang đến sông để hỏa thiêu. Khi chiếc xe ngựa di chuyển trên con đường gồ ghề, thân thể đang bị lắc lư tàn nhẫn, và dưới lớp vải bọc cái đầu chắc chắn bị gánh chịu nặng nề nhất. Chỉ có một người trong xe ngựa bên cạnh con sông; anh ấy chắc phải là người bà con gần, bởi vì mắt của anh ấy đỏ hoe vì khóc nhiều. Bầu trời là màu xanh thanh thanh của đầu mùa xuân, và trẻ em đang chơi đùa và la hét trong bụi bặm của con đường. Chết chắc phải là một cảnh thông thường, bởi vì mọi người đều đang tiếp tục việc gì họ đang làm. Ngay cả người tìm hiểu về chết cũng không trông thấy chiếc xe ngựa và hàng hóa của nó.

Niềm tin quy định trải nghiệm, và sau đó trải nghiệm củng cố niềm tin. Điều gì bạn tin tưởng, bạn trải nghiệm. Cái trí sai khiến và diễn giải trải nghiệm, mời mọc hay phủ nhận nó. Chính cái trí là kết quả của trải nghiệm, và nó có thể công nhận hay trải nghiệm chỉ với cái mà nó quen thuộc, mà nó biết, tại bất kỳ mức độ nào. Cái trí không thể trải nghiệm cái gì nó không được biết trước. Cái trí và phản ứng của nó có sự quan trọng lớn lao hơn trải nghiệm; và lệ thuộc vào trải nghiệm như một phương tiện của đang hiểu rõ sự thật là bị trôi bồng trong dốt nát và ảo tưởng. Ham muốn để trải nghiệm sự thật là khước từ sự thật; bởi vì ham muốn quy định, và niềm tin là sự đội lốt của ham muốn. Hiểu biết, niềm tin, trung thành, kết luận và trải nghiệm là những cản trở đến

sự thật; chúng chính là cấu trúc của cái tôi. Cái tôi không thể hiện diện nếu không có của cải chông chất của trải nghiệm; và sự sợ hãi về chết là sự sợ hãi của không hiện diện, của không trải nghiệm. Nếu có sự bảo đảm, sự vĩnh cửu của trải nghiệm, sẽ không có sự sợ hãi. Sự sợ hãi hiện diện chỉ trong sự liên quan giữa cái đã được biết và cái không biết được. Cái đã được biết luôn luôn cố gắng nắm bắt cái không biết được; nhưng nó chỉ có thể nắm bắt được cái mà được biết rồi. Cái không biết được không bao giờ có thể được trải nghiệm bởi cái đã được biết; cái đã được biết, cái được trải nghiệm phải kết thúc cho cái không biết được hiện diện.

Ham muốn để trải nghiệm sự thật phải được tìm ra và được hiểu rõ; nhưng nếu có động cơ trong sự tìm kiếm, vậy thì sự thật không hiện diện. Liệu có thể có tìm kiếm mà không có một động cơ, cố ý hay vô tình? Với một động cơ, liệu có tìm kiếm? Nếu bạn biết rồi điều gì bạn muốn, nếu bạn đã thiết lập một mục tiêu, vậy thì tìm kiếm là một phương tiện để đạt được mục tiêu đó, mà là tự chiếu rọi. Vậy thì tìm kiếm chỉ do bởi sự thỏa mãn, không phải về sự thật; và phương tiện được chọn ra tùy theo sự thỏa mãn. Đang hiểu rõ cái gì là không cần động cơ; động cơ và phương tiện ngăn cản đang hiểu rõ. Tìm kiếm, mà là nhận biết không chọn lựa, không phải đạt được cái gì đó; nó là nhận biết được sự khao khát một mục tiêu và phương tiện dẫn đến đó. Nhận biết không chọn lựa này sáng tạo một đang hiểu rõ cái gì là.

Thật lạ lùng làm sao khi con người khao khát sự vĩnh cửu, khao khát sự tiếp tục. Ham muốn này mang nhiều hình thức, từ hình thức thô thiển nhất đến hình thức tinh tế nhất. Cùng những hình thức rõ ràng mà chúng ta quá quen thuộc: tên tuổi, hình thể, nhân cách, và vân vân. Nhưng rất khó khăn để lật tung và hiểu rõ sự khao khát tinh tế hơn. Đồng hóa cùng ý tưởng, cùng đang hiện diện, cùng hiểu biết, cùng trở

thành, tại bất kỳ mức độ nào, đều quá khó khăn để nhận biết và mang ra ánh sáng. Chúng ta chỉ biết sự tiếp tục, và không bao giờ biết sự không tiếp tục. Chúng ta biết sự tiếp tục của trải nghiệm, của ký ức, của những biến cố, nhưng chúng ta không bao giờ biết trạng thái đó mà trong nó sự tiếp tục không hiện diện. Chúng ta gọi nó là chết, cái không biết được, cái huyền bí, và vân vân, và qua đặt tên nó, bằng cách nào đó chúng ta hy vọng nắm bắt nó – mà lại nữa là ham muốn cho sự tiếp tục.

Ý thức của cái tôi là trải nghiệm, sự đặt tên về trải nghiệm, và thế là sự ghi lại về nó; và qui trình này đang xảy ra tại những chiều sâu khác nhau của cái trí. Chúng ta bám vào qui trình ý thức của cái tôi này bất kể những hân hoan thoáng chốc của nó, sự xung đột vô tận của nó, sự hoang mang và đau khổ. Đây là điều gì chúng ta biết; đây là sự tồn tại của chúng ta, sự tiếp tục của chính thân tâm chúng ta, ý tưởng, ký ức, từ ngữ. Ý tưởng tiếp tục, tất cả hay từng phần của nó, ý tưởng mà tạo ra cái “tôi”; nhưng liệu sự tiếp tục này tạo ra sự tự do, mà trong nó một mình, có sự khám phá và mới mẻ lại?

Cái gì có sự tiếp tục không bao giờ có thể khác hơn cái mà nó là, kèm theo những bổ sung nào đó; nhưng những bổ sung này không trao tặng nó một trạng thái mới mẻ. Nó có lẽ nhận vào một lớp vỏ khác biệt, một màu sắc khác biệt; nhưng nó vẫn còn là ý tưởng, ký ức, từ ngữ. Trung tâm này của sự tiếp tục không là một bản thể thuộc tinh thần, bởi vì nó vẫn còn trong cánh đồng của sự suy nghĩ, của ký ức, và vì vậy của thời gian. Nó có thể trải nghiệm chỉ chiều rọi riêng của nó, và qua trải nghiệm tự chiếu rọi của nó nó cho chính nó sự tiếp tục thêm nữa. Vì vậy, chừng nào nó còn tồn tại, nó không bao giờ có thể trả i nghiệm vượt khỏi chính nó. Nó phải chết đi; nó phải không còn cho chính nó sự tiếp tục qua

ý tưởng, qua ký ức, qua từ ngữ. Sự tiếp tục là thoái hóa, và có sự sống chỉ trong chết. Có mới mẻ lại chỉ cùng sự kết thúc của cái trung tâm; lúc đó sinh ra lại không là tiếp tục lại; lúc đó chết giống như sống, một mới mẻ từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc. Mới mẻ này là sáng tạo.

Chương 39

TỰ PHÒNG VỆ

Ông ấy là một người nổi tiếng, và ở trong một vị trí có thể gây tổn hại cho những người khác, mà ông ấy không do dự để thực hiện. Ông ấy là một người nông cạn và ranh mãnh, không rộng lượng, và làm việc vì lợi ích riêng của ông ấy. Ông ấy nói rằng ông ấy không thiết tha lắm khi nói chuyện về những sự việc, nhưng những hoàn cảnh đã ép buộc ông ấy phải đến gặp, và ông ấy đây nè. Từ mọi thứ ông đã nói và đã không nói, khá rõ ràng rằng ông ấy rất tham vọng và định hướng những con người quanh ông ấy; ông ấy keo kiệt khi trả tiền, và dè dặt khi ông ấy muốn cái gì đó. Ông ấy quan tâm đến những người trên ông ấy, đối xử những người ngang hàng ông ấy bằng sự khoan dung hạ mình, và ông ấy hoàn toàn không biết đến những người dưới ông ấy. Ông ấy không bao giờ để mắt đến người tài xế lái xe đưa ông ấy đi. Tiền bạc của ông ấy khiến cho ông ấy ngờ vực, và ông ấy chẳng có bao nhiêu bạn bè. Ông ấy kê về con cái của ông ấy như thể chúng là những đồ chơi dùng để giải trí cho ông ấy, và ông ấy không thể chịu đựng nổi khi một mình, ông ấy nói. Người nào đó đã gây tổn thương ông ấy, và ông ấy không thể trả thù bởi vì người đó vượt khỏi tầm với của ông ấy; thế là ông ấy hành hạ những người trong quyền hạn của ông ấy. Ông ấy không thể hiểu tại sao ông ấy cứ hung dữ không cần thiết như thế, tại sao ông ấy lại ưa thích gây tổn

thương những người mà ông ấy nói rằng ông ấy thương yêu. Khi ông ấy nói chuyện, ông ấy bắt đầu từ từ cởi mở hơn và trở nên thân thiện. Nó là sự thân thiện của khoảnh khắc đó mà sự ám áp của nó sẽ mất đi ngay lập tức nếu nó bị cản trở hay nếu bất kỳ thứ gì được yêu cầu về nó. Vì không có gì đang được yêu cầu về ông ấy, ông ấy cảm thấy tự do và tạm thời biểu lộ thương yêu.

Ham muốn làm thiệt hại, gây tổn thương một người khác, dù bằng một từ ngữ, một cử chỉ, hay kín đáo hơn, rất mạnh mẽ trong hầu hết chúng ta; đó là điều thông thường và tạo ra sự thỏa mãn kinh khủng. Chính ham muốn không bị tổn thương trở thành ham muốn gây tổn thương những người khác; làm hại những người khác là một cách của tự phòng vệ. Tự phòng vệ này mang những hình thức đặc biệt, lệ thuộc vào những hoàn cảnh và những khuynh hướng. Gây tổn thương một người khác dễ dàng lắm, và sự dịu dàng được cần đến rất nhiều để không bị tổn thương! Chúng ta gây tổn thương những người khác bởi vì chính chúng ta bị tổn thương, chúng ta bị bầm dập bởi những xung đột và những đau khổ riêng của chúng ta. Phía bên trong chúng ta càng bị hành hạ nhiều bao nhiêu, sự thôi thúc để bọ o lực phía bên ngoài càng kinh khủng bấy nhiêu. Khốn khổ phía bên trong thôi thúc chúng ta tìm kiếm sự bảo vệ phía bên ngoài; và người ta càng tự phòng vệ nhiều bao nhiêu, sự tấn công vào những người khác càng cần phải hung tợn nhiều bấy nhiêu.

Chúng ta phòng vệ cái gì, vì cái gì mà chúng ta cảnh giác quá cẩn thận? Chắc chắn, nó là ý tưởng về chính chúng ta, tại bất kỳ mức độ nào. Nếu chúng ta không phòng vệ cái ý tưởng, cái trung tâm của sự tích lũy, sẽ không có cái “tôi” và cái “của tôi.” Vậy thì chúng ta sẽ hoàn toàn nhạy cảm, mong manh đối với những phương cách của sự hiện diện riêng của chúng ta, ăng ý thức bên ngoài cũng như ăng ý thức bên

trong; nhưng bởi vì hầu hết chúng ta đều không tha thiết lật tung qui trình của cái “tôi”, chúng ta kháng cự bất kỳ xâm phạm vào ý thức về chính chúng ta. Ý tưởng về chính chúng ta này là hoàn toàn giả tạo; nhưng bởi vì hầu hết chúng ta đều sống trên bề mặt, chúng ta mãi nguyện với những ảo tưởng.

Ham muốn gây tổn thương một người khác là một bản năng sâu thẳm ranh mãnh. Chúng ta tích lũy sự oán giận, mà cho một sức sống đặc biệt, một cảm thấy của hành động và sống; và cái gì được tích lũy phải được triệt tiêu qua tức giận, sỉ nhục, khinh miệt, ngoan cố, và qua những đối nghịch của nó. Do bởi sự tích lũy của oán giận này mới cần đến sự tha thứ – mà trở thành không cần thiết nếu không lưu trữ những tổn thương.

Tại sao chúng ta lưu trữ những nịnh nọt và những sỉ nhục, những tổn thương và những thương yêu. Nếu không có sự tích lũy của những trải nghiệm này và những phản ứng của chúng, chúng ta không hiện diện; chúng ta không là gì cả; chúng ta không là gì cả nếu chúng ta không có danh tánh, không có quyền uy, không có niềm tin. Do bởi sợ hãi của không là gì cả mới thúc ép chúng ta tích lũy; và chính sợ hãi này, dù nhận biết được hay không nhận biết được, mới, bắt kể những hoạt động tích lũy của chúng ta, tạo ra không hiệp thông và hủy diệt của chúng ta. Nếu chúng ta có thể nhận biết được sự thật của sự sợ hãi này, vậy thì chính sự thật đó giải thoát chúng ta khỏi nó, và không phải sự khẳng định để được tự do có mục đích của chúng ta.

Bạn không là gì cả. Bạn có lẽ có danh tánh và tước hiệu của bạn, của cải và tài khoản ngân hàng của bạn, bạn có lẽ có quyền hành và nổi tiếng; nhưng bất kể tất cả những bảo vệ này, bạn không là gì cả. Bạn có lẽ hoàn toàn không nhận biết được trống không này, không gì cả này, hay đơn

giản không muốn nhận biết được nó; nhưng nó hiện diện ở đó, dù bạn muốn làm bất kỳ việc gì để trốn tránh nó. Bạn có lẽ cố gắng tẩu thoát nó trong những phương cách ranh mãnh, qua bạo lực cá thể hay tập thể, qua tôn thờ cá thể hay tập thể, qua hiểu biết hay vui chơi; nhưng dù bạn ngủ hay thức, nó luôn luôn hiện diện ở đó. Bạn có thể bắt gặp sự liên hệ của bạn với trống không này và sự sợ hãi về nó chỉ bằng cách nhận biết không chọn lựa được những tẩu thoát. Bạn không liên hệ với nó như một thực thể tách rời, cá thể; bạn không là người quan sát đang quan sát nó; nếu không có bạn, người suy nghĩ, người quan sát, nó không hiện diện. Bạn và trống không là một; bạn và trống không là một sự việc chung, không phải hai qui trình tách rời. Nếu bạn, người suy nghĩ, sợ hãi nó và tiếp cận nó như cái gì đó trái ngược và đối nghịch với bạn, vậy thì bất kỳ hành động nào bạn có lẽ sử dụng hướng về nó chắc chắn phải dẫn đến ảo tưởng và thế là xung đột và đau khổ thêm nữa. Khi có phát hiện, trải nghiệm của trống không đó như bạn, vậy là sợ hãi – mà hiện diện chỉ khi nào người suy nghĩ tách khỏi những suy nghĩ của anh ấy và vì vậy cố gắng thiết lập một liên hệ với chúng – hoàn toàn rơi rụng. Chỉ lúc đó cái trí mới có thể bất động; và trong bất động này sự thật hiện diện.

Chương 40

CON ĐƯỜNG CỦA TÔI VÀ CON ĐƯỜNG CỦA BẠN

Ông ấy là một học giả, nói được nhiều ngôn ngữ, và Ông ấy liên tục trích dẫn những câu nói của những người khác để khoe khoang những quan điểm riêng của ông ấy. Ông ấy học đòi trong khoa học và nghệ thuật, và khi ông ấy tuôn ra quan điểm của ông, được theo cùng bởi cái đầu lắc lư và một nụ cười mà chuyên tải một cách tinh tế rằng nó không chỉ là quan điểm của ông ấy, nhưng sự thật cuối cùng. Ông ấy nói đã có những trải nghiệm riêng mà có căn cứ và thuyết phục được ông ấy. “Ông cũng có những trải nghiệm của ông, nhưng ông không thể thuyết phục tôi,” ông ấy nói. “Ông đi con đường của ông, và tôi đi con đường của tôi. Có nhiều con đường khác nhau dẫn đến sự thật, và tất cả chúng ta sẽ gặp gỡ nhau ở đó vào một ngày.” Ông ấy thân thiện một cách xa xôi, nhưng kiên định. Đối với ông ấy, những người thầy tồi trên, mặc dù không là những đạo sư thực sự có thể nhìn thấy được, là một sự thật, và trở thành những đệ tử của họ là điều cốt lõi. Ông ấy, cùng nhiều người khác, ban phát chức đệ tử cho những người sẵn lòng chấp nhận con đường này và uy quyền của họ; nhưng ông ấy và nhóm người của ông ấy không lệ thuộc vào những người mà, theo thuyết thông linh, tìm được những người hướng dẫn trong những người đã chết.

Muốn tìm được người thầy cỡi trên bạn phải phục vụ, làm việc, hiến dâng, vâng lời và thực hành những đạo đức nào đó; và dĩ nhiên niềm tin là cần thiết.

Lệ thuộc vào trải nghiệm như một phương tiện để khám phá cái gì là, **phải** bị trói buộc trong ảo tưởng. Ham muốn, khao khát, quy định trải nghiệm; và lệ thuộc vào trải nghiệm như một phương tiện để hiểu rõ sự thật là theo đuổi phương cách của tự phóng đại. Trải nghiệm không bao giờ có thể mang lại tự do khỏi đau khổ; trải nghiệm không là một phản ứng trọn vẹn đến sự thách thức của sống. Thách thức phải được gặp gỡ mới mẻ, trong sáng, bởi vì thách thức luôn luôn mới mẻ. Để gặp gỡ thách thức một cách trọn vẹn, ký ức bị quy định của trải nghiệm phải bị gạt đi, những phản ứng của vui thú và đau khổ phải được hiểu rõ sâu thẳm. Trải nghiệm là một cản trở đối với sự thật, bởi vì trải nghiệm thuộc thời gian, nó là kết quả của quá khứ; và làm thế nào một cái trí mà là kết quả của trải nghiệm, của thời gian, có thể hiểu rõ cái không thời gian? Sự thật của trải nghiệm không lệ thuộc vào những tính khí và những ưa thích của cá nhân; sự thật của nó được nhận biết chỉ khi nào có sự nhận biết mà không chỉ trích, phê bình, hay bất kỳ hình thức nào của đồng hóa. Trải nghiệm không là một tiếp cận đến sự thật; không có “trải nghiệm của bạn” hay “trải nghiệm của tôi,” nhưng chỉ có đang hiểu rõ thông minh về vấn đề.

Nếu không có đang hiểu rõ về chính mình, trải nghiệm nuôi dưỡng ảo tưởng; cùng đang hiểu rõ về chính mình, trải nghiệm, mà là phản ứng đến thách thức, không để lại một căn bã có sẵn như ký ức. Đang hiểu rõ về chính mình là phát giác từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc những phương thức của cái tôi, những ý định và theo đuổi của nó, những suy nghĩ và những ham muốn của nó. Không bao giờ có thể là “trải nghiệm của bạn” và “trải nghiệm của tôi”; chính từ ngữ “trải

nghiệm của tôi' thể hiện sự dốt nát và chấp nhận ảo tưởng. Nhưng nhiều người chúng ta thích sống trong ảo tưởng, bởi vì có sự thỏa mãn vô cùng trong nó; nó là một thiên đàng riêng tư mà kích thích chúng ta và cho chúng ta một cảm thấy của vượt trội hơn. Nếu tôi có khả năng, thiên tài hay ranh mãnh, tôi trở thành một người lãnh đạo, một phương tiện, một người đại diện của ảo tưởng đó; và bởi vì hầu hết mọi người ưa thích lẫn tránh cái gì là, liền có một tổ chức được thiết lập với những tài sản và những nghi lễ, với những lời thề và những tập hợp huyền bí. Ảo tưởng được che đậy tùy theo truyền thống, giữ gìn nó bên trong phạm vi của kính trọng; và bởi vì hầu hết chúng ta đều tìm kiếm quyền lực trong một hình thức này hay một hình thức khác, nguyên tắc cấp bậc được thiết lập, những người mới toanh và những người khai tâm, đệ tử và người thầy, và thậm chí giữa những người thầy cũng có những mức độ khác nhau của sự tăng trưởng tinh thần. Hầu hết chúng ta đều ưa thích trực lợi và được trực lợi, và hệ thống này công hiến phương tiện, dù kín đáo hay lộ liễu.

Trực lợi là được trực lợi. Ham muốn sử dụng những người khác cho những nhu cầu tâm lý của bạn dẫn đến sự lệ thuộc, và khi bạn lệ thuộc bạn phải bám chặt, sở hữu; và cái gì bạn sở hữu, sở hữu lại bạn. Nếu không có sự lệ thuộc, tình tế hay thô thiển, nếu không có sở hữu những sự vật, con người và những ý tưởng, bạn trống không, một vật không quan trọng gì cả. Bạn muốn là cái gì đó, và để lẫn tránh sự sợ hãi giày vò của không là gì cả, bạn đi theo tổ chức này hay tổ chức kia, chun vào học thuyết này hay học thuyết kia, viếng thăm nhà thờ này hay đền chùa kia; thế là bạn bị trực lợi, và luân phiên bạn trực lợi. Cấu trúc thứ bậc này trao tặng một cơ hội hoàn hảo cho tự bành trướng. Bạn có lẽ muốn tình huynh đệ, nhưng làm thế nào có thể có tình huynh đệ nếu bạn đang

theo đuổi những phân biệt tinh thần? Bạn có lẽ mỉm cười vào những tước hiệu của thế gian; nhưng khi bạn chấp nhận người thầy, đáng cứu rỗi, vị đạo sư trong lãnh vực tinh thần, liệu bạn không đang chuyển tải thái độ của thế gian hay sao? Liệu có thể có những phân chia thứ bậc hay những mức độ trong sự tăng trưởng tinh thần, trong sự hiểu rõ về sự thật, trong sự nhận ra Thượng đế? Tình yêu không cho phép phân chia. Hặc bạn thương yêu, hoặc bạn không thương yêu; nhưng đừng khiến cho không thương yêu này thành một qui trình dài lê thê mà ~~đ~~ thúc của nó là tình yêu. Khi bạn nhận biết không chọn lựa về sự kiện đó, vậy thì có một khả năng của thay đổi; nhưng kiên trì vun quén sự phân biệt này giữa người thầy và đệ tử, giữa người đạt được và người chưa đạt được, giữa đáng cứu rỗi và người tội lỗi, là khước từ tình yêu. Người trực lợi, mà luân phiên bị trực lợi, tìm được một mảnh đất dụng võ vui vẻ trong sự tối tăm và ảo tưởng này.

Sự tách rời giữa Thượng đế hay sự thật và bạn được tạo ra bởi chính bạn, bởi cái trí mà bám vào cái đã được biết, vào vĩnh cửu, vào an toàn. Tách rời này không thể vượt qua được; không nghi lễ, không kỷ luật, không hiến dâng nào có thể đưa bạn qua bờ bên kia; không đáng cứu rỗi, không người thầy, không đạo sư nào có thể dắt bạn đến sự thật hay triệt tiêu sự tách rời này. Sự phân chia không ở giữa sự thật và bạn, nó ở trong chính bạn, nó là xung đột của những ham muốn đối nghịch. Ham muốn tạo ra đối nghịch riêng của nó; và sự thay đổi không là một vấn đề của tập trung và o một ham muốn, nhưng của được tự do khỏi xung đột mà ham muốn tạo ra. Ham muốn tại bất kỳ mức độ nào của hiện diện của người ta nuôi dưỡng sự xung đột thêm nữa, và từ xung đột này chúng ta cố gắng tẩu thoát bằng mọi phương cách có thể được, mà chỉ gia tăng xung đột cả bên trong lẫn bên ngoài. Xung đột này không thể được giải quyết bởi người nào

khác, dù vĩ đại đến chừng nào, và cũng không phải qua bất kỳ ma thuật hay nghi lễ. Những việc này có thể khiến cho bạn dễ dàng ngủ ngon, nhưng khi thức dậy những vấn đề vẫn còn hiện diện ở đó. Nhưng hầu hết chúng ta đều không muốn thức dậy, và thế là chúng ta sống trong ảo tưởng. Cùng tan biến của xung đột, có yên lặng, và chỉ đến lúc đó sự thật có thể hiện diện. Những người thầy, những đáng cứu rỗi, những đạo sư không quan trọng nhưng điều cốt lõi là đang hiểu rõ xung đột gia tăng của ham muốn; và đang hiểu rõ này hiện diện chỉ qua đang hiểu rõ về chính mình và nhận biết liên tục những chuyển động của cái tôi.

Nhận biết về chính mình gian nan lắm, và bởi vì hầu hết chúng ta đều ưa thích một phương cách ảo tưởng dễ dàng, chúng ta tạo ra uy quyền mà sáng chế hình dạng và khuôn mẫu cho sống của chúng ta. Uy quyền này có lẽ là tập thể, chính thể; hay có thể là cá thể, người thầy, đáng cứu rỗi, vị đạo sư. Uy quyền của bất kỳ loại nào đều làm đui mù, nó nuôi dưỡng tình trạng không suy nghĩ chín chắn; và bởi vì hầu hết chúng ta phát giác rằng suy nghĩ chín chắn là có đau khổ, chúng ta dâng tặng mình cho uy quyền.

Uy quyền sinh ra quyền hành, và quyền hành luôn luôn trở thành tập trung và thế là hoàn toàn gây thoái hóa; nó gây thoái hóa không chỉ người nắm giữ quyền hành nhưng còn cả người tuân theo nó. Uy quyền của hiểu biết và trải nghiệm gây biến dạng, dù nó được giao cho người thầy cõi trên, người đại diện của ông ấy hay vị giáo sĩ. Chính là sống riêng của bạn, xung đột dường như vô tận này, mới có ý nghĩa, và không phải khuôn mẫu hay người lãnh đạo. Uy quyền của người thầy và vị giáo sĩ dẫn dắt bạn ra khỏi vấn đề trọng điểm, đó là sự xung đột trong chính bạn. Đau khổ không bao giờ có thể được hiểu rõ và được tan biến qua sự tìm kiếm một phương cách của sống. Một tìm kiếm như thế

chỉ là một tẩu thoát khỏi đau khổ; áp đặt một khuôn mẫu chính là tẩu thoát; và cái gì bị lẩn tránh chỉ làm thoái hóa, mang lại nhiều thâm kịch và đau khổ hơn. Đang hiểu rõ về chính bạn, dù đau khổ hay vui thú thoáng chốc như thế nào, là khởi đầu của thông minh.

Không có con đường dẫn đến thông minh. Nếu có một con đường, vậy thì thông minh là cái được đưa vào khuôn mẫu, nó được tưởng tượng rồi, được biết trước rồi. Liệu thông minh có thể được biết trước hay được vun quén? Liệu nó là một sự việc để được học hành, để được tích lũy? Nếu nó là như thế, vậy thì nó chỉ trở thành hiểu biết, một sự việc của trải nghiệm và của những quyển sách. Trải nghiệm và hiểu biết là một chuỗi tiếp tục của những phản hồi và vì vậy không bao giờ có thể đang hiểu rõ cái mới mẻ, cái trong sáng, cái không bị sáng chế. Trải nghiệm và hiểu biết, vì tiếp tục, tạo ra một con đường cho những tự chiếu rọi riêng của chúng, và vì thế chúng đang liên tục trôi buộc. Thông minh là hiểu rõ cái gì là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, mà không có sự tích lũy của trải nghiệm và hiểu biết. Cái gì được tích lũy không trao tặng sự tự do để hiểu rõ, và nếu không có đang hiểu rõ không có khám phá; và chính là khám phá liên tục này mới sáng tạo thông minh. Thông minh luôn luôn mới mẻ, luôn luôn trong sáng, và không có phương tiện để tập hợp nó. Phương tiện hủy diệt trạng thái trong sáng, trạng thái mới mẻ, trạng thái khám phá tự phát.

Nhiều con đường dẫn đến một sự thật là sự sáng chế của một cái trí cố chấp; chúng là kết quả của một cái trí nuôi dưỡng sự bao dung. “Tôi theo con đường của tôi, và ông theo con đường của ông, nhưng chúng ta hãy là bạn bè, và cuối cùng chúng ta sẽ gặp gỡ.” Liệu bạn và tôi sẽ gặp gỡ nếu bạn đang đi về hướng bắc và tôi đang đi về hướng nam? Liệu chúng ta có thể là bạn bè nếu bạn có một bộ của những niềm

tin và tôi một bộ khác, nếu tôi là một kẻ sát nhân tập thể và bạn lại hòa bình? Thân thiện hàm ý liên hệ trong công việc, trong suy nghĩ; nhưng liệu có bất kỳ sự liên hệ nào giữa con người thù hận và con người thương yêu? Liệu có bất kỳ sự liên hệ nào giữa con người sống trong ảo tưởng và con người tự do? Con người tự do có lẽ cố gắng thiết lập một loại liên hệ nào đó với con người trong ngục tù; nhưng con người sống trong ảo tưởng không thể có liên hệ với con người tự do.

Cái riêng biệt, đang bám vào tình trạng riêng biệt của chúng, cố gắng thiết lập sự liên hệ với những cái mà cũng là tự khép kín; nhưng những nỗ lực như thế luôn luôn nuôi dưỡng xung đột và đau khổ. Lẩn tránh đau khổ này, nh ững người khôn ngoan sáng chế sự bao dung, mỗi người đang nhìn qua rào chắn tự khép kín của anh ấy và nỗ lực để được tử tế và rộng lượng. Bao dung không thuộc cái trí, không thuộc quả tim. Liệu bạn nói về bao dung khi bạn thương yêu? Nhưng khi quả tim trống rỗng, vậy thì cái trí lấp đầy nó với những sáng chế và những sợ hãi ranh mãnh của nó. Không có hiệp thông nơi nào có bao dung.

Không có con đường dẫn đến sự thật. Sự thật ph ải được khám phá nhưng không có công thức cho sự khám phá của nó. Cái gì được lập thành công thức không là sự thật. Bạn phải khởi hành trên đại dương không vẽ bản đồ, và đại dương không vẽ bản đồ là chính bạn. Bạn phải khởi hành để khám phá về chính bạn, nhưng không lệ thuộc vào bất kỳ kế hoạch hay khuôn mẫu, bởi vì nếu như thế không có sự khám phá. Sự khám phá mang lại hân hoan – không phải hân hoan so sánh được nhớ lại, nhưng hân hoan mà luôn luôn mới mẻ. Đang hiểu rõ về chính mình là khởi đầu của thông minh mà trong bất động và yên lặng của nó có cái không thể đo lường được.

Chương 41

NHẬN BIẾT

Có những đám mây mênh mông, giống như những làn khói trắng cuộn cuộn, và bầu trời màu xanh trang nghiêm. Nhiều trăm feet ở phía dưới nơi chúng tôi đứng là một cái vịnh uốn khúc, và xa xa là đất liền. Một buổi chiều đáng yêu, êm ả và tự do, và trên đường chân trời là khói của một con tàu. Những rừng cam vươn đến chân những hòn núi, và mùi thơm của nó tỏa đầy không gian. Chiều tối đang biến thành màu xanh, như nó luôn luôn như thế; chính không gian luôn trở thành màu xanh, và những ngôi nhà trắng xóa mất đi sự rực rỡ của chúng trong màu sắc tinh tế đó. Dường như màu xanh của biển lan tràn, và bao phủ đất đai, và những hòn núi phía bên trên cũng là một màu xanh sáng. Đó là một phong cảnh mê đắm, và có yên lặng vô cùng. Mặc dù có một vài tiếng ồn của chiều tối, tất cả chúng đều ở trong yên lặng này, chúng là bộ phận của yên lặng, cũng như chúng ta. Yên lặng này đang sáng tạo mọi thứ mới mẻ, đang xóa sạch hàng thế kỷ của khổ sở và đau đớn khỏi trái tim của những sự việc; hai mắt của người ta được tẩy rửa, và cái trí thuộc về yên lặng đó. Một con lừa be be; những tiếng vang lấp đầy thung lũng, và yên lặng thâm nhận chúng. Kết thúc của ngày là chết của tất cả những ngày hôm qua, và trong chết này có một tái sinh, mà không còn buồn thảm của quá khứ. Sự sống mới mẻ trong vô hạn của yên lặng.

Trong căn phòng một người đàn ông đang ngồi; lo lắng kể về những sự việc. Ông ấy có cảm xúc mãnh liệt đặc biệt, nhưng ngồi yên lặng. Chắc chắn ông ấy là một cư dân thành phố, và quần áo hợp thời trang của ông ấy khiến cho ông ấy dường như xa lạ trong ngôi làng nhỏ và trong căn phòng đó. Ông ấy nói về những hoạt động, những khó khăn nghề nghiệp, những tầm thường trong sống gia đình, và sự đòi hỏi khăng khăng của những ham muốn của ông ấy. Tất cả những vấn đề này ông ấy đều có thể cố gắng giải quyết một cách thông minh như một người khác; nhưng điều gì thực sự gây phiền muộn là sự ham muốn tình dục của ông ấy. Ông ấy đã lập gia đình và có con cái, nhưng đã có nhiều đòi hỏi hơn nữa bởi nó. Những hoạt động tình dục của ông ấy đã trở thành một vấn đề rất nghiêm trọng đối với ông ấy và khiến cho ông ấy hầu như điên khùng. Ông ấy đã nói chuyện với những bác sĩ và những người phân tích nào đó, nhưng vấn đề vẫn tồn tại và bằng mọi cách ông ấy phải tìm hiểu ngọn nguồn về nó.

Chúng ta quá hăm hở muốn giải quyết những vấn đề của chúng ta! Chúng ta ứ khăng khăng muốn tìm một đáp án, một cách thoát khỏi, một thuốc chữa trị! Chúng ta không bao giờ thâm nhập vào chính vấn đề, nhưng đầy bối rối và lo âu lại mò mẫm một đáp án mà luôn luôn là tự chiếu rọi. Mặc dù vấn đề do tự sáng chế, chúng ta lại cố gắng tìm ra một đáp án thoát khỏi nó. Tìm kiếm một đáp án là lẩn tránh vấn đề – mà chính xác là việc gì chúng ta muốn làm. Vậy là đáp án trở thành quan trọng nhất, và không phải vấn đề. Giải pháp không tách rời vấn đề; đáp án ở trong vấn đề, không phải tách khỏi nó. Nếu đáp án tách khỏi vấn đề chính, vậy thì chúng ta tạo ra những vấn đề khác: vấn đề của làm thế nào để nhận ra đáp án, làm thế nào để tiến hành nó, làm thế nào để thực hành đưa nó vào thực tế, và vân vân. Bởi vì tìm kiếm

một đáp án là lẩn tránh vấn đề, chúng ta mất hút trong những lý tưởng, những niềm tin, những trải nghiệm, mà là những tự chiếu rọi; chúng ta tôn sùng những thần tượng tự sáng chế, và thế là mỗi lúc một trở nên hoang mang và mệt mỏi. Tương đối dễ dàng để đạt được một kết luận; nhưng gian nan lắm để hiểu rõ một vấn đề, nó đòi hỏi một tiếp cận hoàn toàn khác hẳn, một tiếp cận trong đó không có sự ham muốn rình mò để tìm được một đáp án.

Tự do khỏi ham muốn một đáp án là cốt lõi của đang hiểu rõ về một vấn đề. Tự do này trao tặng sự thanh thoát của chú ý tổng thể; cái trí không bị xao nhãng bởi bất kỳ vấn đề phụ nào. Chùng nào còn có xung đột hay chống đối vấn đề, không thể có đang hiểu rõ về nó; bởi vì xung đột này là một xao nhãng. Có đang hiểu rõ chỉ khi nào có hiệp thông, và hiệp thông không thể xảy ra chùng nào còn có kháng cự hay miễn cưỡng, sợ hãi hay chấp nhận. Người ta phải thiết lập sự liên hệ đúng đắn với vấn đề, mà là khởi đầu của đang hiểu rõ; nhưng làm thế nào có thể có sự liên hệ đúng đắn với một vấn đề khi bạn chỉ quan tâm đến việc loại bỏ nó, mà là tìm ra một giải pháp cho nó? Sự liên hệ đúng đắn có nghĩa hiệp thông, và hiệp thông không thể hiện diện nếu có sự kháng cự tích cực hay tiêu cực. Tiếp cận vấn đề còn quan trọng hơn chính vấn đề; sự tiếp cận định hình vấn đề, đích đến. Phương tiện và đích đến không khác biệt sự tiếp cận. Sự tiếp cận quyết định số mạng của vấn đề. Bạn nhìn vấn đề như thế nào có tầm quan trọng nhất, bởi vì thái độ và những thành kiến của bạn, những sợ hãi và những hy vọng của bạn sẽ tô màu nó. Nhận biết không chọn lựa được cách tiếp cận của bạn sẽ sáng tạo sự liên hệ đúng đắn cùng vấn đề. Vấn đề do tự sáng chế, vì vậy phải có đang hiểu rõ về chính mình. Bạn và vấn đề là một, không phải hai qui trình tách rời. Bạn là vấn đề.

Những hoạt động của cái tôi đơn điệu ghê lắm. Cái tôi là một nhàm chán vớ vẩn; theo bản chất nó suy tàn, vô nghĩa, vô ích. Những ham muốn xung đột và đối nghịch, những hy vọng và thất vọng, những thực sự và những ảo tưởng của nó gây mê hoặc, và tuy nhiên lại trống rỗng; những hoạt động của nó dẫn đến những phiền muộn riêng của nó. Cái tôi luôn luôn leo lên và luôn luôn rơi xuống, luôn luôn theo đuổi và luôn luôn thất vọng, luôn luôn kiếm được và luôn luôn mất đi; và từ cái vòng phiền muộn này của sự vô ích, nó luôn luôn đang cố gắng tẩu thoát. Nó tẩu thoát qua những hoạt động phía bên ngoài hay qua những ảo tưởng gây thỏa mãn, qua nhậu nhẹt, tình dục, radio, những quyển sách, hiểu biết, vui chơi, và tiếp tục. Uy quyền để nuôi dưỡng ảo tưởng của nó rất phức tạp và rộng lớn. Những ảo tưởng này đều do tự sáng chế, tự chiếu rọi; chúng là lý tưởng, ý tưởng thần tượng về những người thầy và những đáng cứu rỗi, tương lai như một phương tiện của tự phóng đại, và vân vân. Trong cố gắng tẩu thoát sự đơn điệu riêng của nó, cái tôi theo đuổi những cảm xúc và những phần khởi bên trong và bên ngoài. Đây là những thay thế cho tự từ bỏ, và tràn trề hy vọng nó cố gắng được mất hút trong những thay thế. Nó thường thành công, nhưng sự thành công chỉ gia tăng phiền muộn riêng của nó. Nó theo đuổi một thay thế này kế tiếp một thay thế khác, mỗi cái đang sáng chế vấn đề riêng của nó, xung đột và đau khổ riêng của nó.

Quên bằng cái tôi được tìm kiếm cả bên trong lẫn bên ngoài; một số người hướng về tôn giáo, và những người khác làm việc và hoạt động. Nhưng không có phương tiện của quên bằng cái tôi. Náo động phía bên trong và bên ngoài có thể kiềm chế cái tôi, nhưng chẳng mấy chốc nó lộ diện lại trong một hình thức khác, dưới một lớp vỏ khác; bởi vì cái gì bị kiềm chế phải tìm ra một chỗ thoát. Tự quên bằng qua

nhậu nhẹt hay tình dục, qua tôn sùng hay hiểu biết, tạo ra sự lệ thuộc, và cái mà bạn lệ thuộc tạo ra một vấn đề. Nếu bạn lệ thuộc để tìm kiếm sự giải thoát, quên bằng cái tôi, hạnh phúc, nhờ vào nhậu nhẹt hay vào một người thầy, vậy thì chúng trở thành vấn đề của bạn. Lệ thuộc nuôi dưỡng sở hữu, ganh tỵ, sợ hãi; vậy thì sợ hãi và khuất phục nó trở thành vấn đề lo âu của bạn. Trong tìm kiếm hạnh phúc chúng ta tạo những vấn đề, và chúng ta bị trói buộc trong chúng. Chúng ta tìm được một hạnh phúc nào đó trong quên bằng cái tôi nhờ vào tình dục, và thế là chúng ta sử dụng nó như một phương tiện để đạt được cái gì chúng ta ham muốn. Hạnh phúc nhờ vào cái gì đó chắc chắn phải nuôi dưỡng xung đột, bởi vì lúc đó phương tiện có ý nghĩa và quan trọng nhiều hơn chính hạnh phúc. Nếu tôi nhận được hạnh phúc nhờ vào sự đẹp đẽ của cái ghế đó, vậy thì cái ghế trở thành quan trọng nhất đối với tôi và tôi phải bảo vệ nó chống lại những thứ khác. Trong đấu tranh này, hạnh phúc mà lúc trước tôi đã cảm thấy trong sự đẹp đẽ của cái ghế hoàn toàn bị quên bằng, bị mất hút, và tôi bị bỏ lại cùng cái ghế. Trong chính nó, cái ghế chẳng có chút giá trị nào cả; nhưng tôi đã cho nó một giá trị lạ thường, bởi vì nó là phương tiện cho hạnh phúc của tôi. Thế là phương tiện trở thành một thay thế cho hạnh phúc. Khi phương tiện cho hạnh phúc của tôi là một con người đang sống, vậy thì xung đột và hoang mang, thù hận và đau khổ còn lớn lao hơn nhiều. Nếu sự liên hệ chỉ đặt nền tảng trên sự sử dụng, liệu có bất kỳ sự liên hệ nào, ngoại trừ những hời hợt nhất, giữa người sử dụng và vật được sử dụng? Nếu tôi sử dụng bạn cho hạnh phúc của tôi, liệu tôi thực sự có liên hệ với bạn? Sự liên hệ hàm ý hiệp thông cùng một người khác trên những mức độ khác nhau; và liệu có hiệp thông cùng một người khác khi anh ấy chỉ là một công cụ, một phương tiện cho hạnh phúc của tôi? Vẫn vậy trong sử dụng một

người khác, tôi không thực sự đang tự tìm kiếm tự cô lập, mà trong đó tôi nghĩ rằng tôi sẽ hạnh phúc, hay sao? Tự cô lập này tôi gọi là sự liên hệ; nhưng thực ra không có hiệp thông trong qui trình này. Hiệp thông có thể hiện diện chỉ khi nào không có sợ hãi; và có sợ hãi và đau khổ giầy vò nơi nào có sự sử dụng và thế là lệ thuộc. Bởi vì không thứ gì có thể sống trong cô lập, những nỗ lực của cái trí để tự cô lập chỉ dẫn đến thất vọng và đau khổ riêng của nó. Để tẩu thoát khỏi ý thức của tình trạng không tổng thể này, chúng ta tìm kiếm sự tổng thể trong những lý tưởng, trong con người, trong những sự vật; và thế là chúng ta quay lại nơi chúng ta bắt đầu, trong sự tìm kiếm cho những thay thế.

Những vấn đề sẽ luôn luôn hiện diện nơi nào những hoạt động của cái tôi còn thống trị. Nhận biết mà là và không là những hoạt động của cái tôi cần sự cảnh giác liên tục. Cảnh giác này không là sự chú ý bị kỷ luật, nhưng một nhận biết tổng thể không chọn lựa. Chú ý bị kỷ luật cho sức mạnh đến cái tôi; nó trở thành một thay thế và một lệ thuộc. Ngược lại, nhận biết không là tự kích thích, nó cũng không là kết quả của luyện tập; nó là đang hiểu rõ tổng thể nội dung của vấn đề, những vấn đề giấu giếm cũng như những vấn đề lộ liễu. Bề mặt phải được hiểu rõ cho những giấu giếm tự phơi bày; những giấu giếm không thể được phơi bày nếu cái cái trí bề mặt không yên ảng. Toàn tiến hành này không lảng từ ngữ, nó cũng không là vấn đề của thuần túy trải nghiệm. Diễn đạt bằng từ ngữ thể hiện sự dốt nát của cái trí; và trải nghiệm, vì đang tích lũy, tạo ra sự lặp lại.

Nhận biết không là một vấn đề của khẳng định, bởi vì sự điều khiển cố ý là kháng cự, mà có khuynh hướng loại trừ. Nhận biết là quan sát yên lặng không chọn lựa về cái gì là; trong nhận biết này vấn đề tự trải ra, và thế là nó được hiểu rõ hoàn toàn và tổng thể.

Một vấn đề không bao giờ được giải quyết trên mức độ riêng của nó; bởi vì phức tạp, nó phải được hiểu rõ trong qui trình tổng thể của nó. Cố gắng giải quyết một vấn đề trên một mức độ duy nhất, thuộc vật chất hay tâm lý, dẫn đến xung đột và rối loạn thêm nữa. Để giải quyết một vấn đề, phải có sự nhận biết này, sự cảnh giác thụ động này mà phơi bày qui trình tổng thể của nó.

Tình yêu không là cảm xúc. Những cảm xúc tạo ra sự suy nghĩ qua những từ ngữ và những biểu tượng. Những cảm xúc và sự suy nghĩ thay thế tình yêu; chúng trở thành vật thay thế cho tình yêu. Những cảm xúc thuộc cái trí, giống như những thèm khát tình dục. Cái trí nuôi dưỡng sự thèm khát, sự đam mê, qua hồi tưởng, từ đó nó nhận được những cảm xúc gây thỏa mãn. Cái trí được cấu thành từ những thích thú và những ham muốn khác biệt mâu thuẫn, cùng những cảm xúc loại trừ của chúng; và chúng xung đột khi cái này hay cái kia bắt đầu nổi trội, vì vậy tạo ra một vấn đề. Những cảm xúc có cả dễ chịu lẫn khó chịu, và cái trí bám chặt những dễ chịu thế là trở thành một nô lệ cho chúng. Ngục tù này trở thành một vấn đề bởi vì cái trí là kho lưu trữ của những cảm xúc mâu thuẫn. Tẩu thoát khỏi đau khổ cũng là một ngục tù, cùng những ảo tưởng và những vấn đề riêng của nó. Cái trí là vật tạo tác những vấn đề, và vì vậy không thể giải quyết chúng. Tình yêu không thuộc cái trí; nhưng khi cái trí đắm đuối liền có cảm xúc, mà sau đó nó gọi là tình yêu. Chính là tình yêu của cái trí này, mà có thể suy nghĩ về nó, mà có thể được áp ủ và đồng hóa. Cái trí có thể nhớ lại hay chờ đợi những cảm xúc vui thú, và qui trình này là ham muốn, không đặt thành vấn đề nó nhận được tại bất kỳ mức độ nào. Bên trong cánh đồng của cái trí, tình yêu không thể hiện diện. Cái trí là cánh đồng của sợ hãi và toan tính, ganh tỵ và kiềm chế, so sánh và phủ nhận, và thế là tình yêu không hiện diện. Ghen

tuông, giống như kiêu hãnh, thuộc cái trí; nhưng nó không là tình yêu. Tình yêu và những qui trình của cái trí không thể được kết hợp, không thể được biến thành một. Khi những cảm xúc thông trí, không có không gian cho tình yêu, thế là những sự việc của cái trí lấp đầy quả tim. Vì vậy tình yêu trở thành cái không biết được, bị theo đuổi và bị tôn sùng; nó bị biến thành một lý tưởng, để bị lợi dụng và bị tin tưởng, và những lý tưởng luôn luôn là tự chiếu rọi. Thế là cái trí đảm đương hoàn toàn, và tình yêu trở thành một từ ngữ, một cảm xúc. Sau đó tình yêu bị biến thành so sánh, “Tôi thương yêu nhiều hơn và bạn thương yêu ít hơn.” Nhưng tình yêu không là cá nhân ững không là không cá nhân; tình yêu là một trạng thái của hiện diện mà cảm xúc như suy nghĩ hoàn toàn vắng mặt.

Chương 42

CÔ ĐỘC

Người con trai của bà ấy vừa mới chết, và bà ấy nói rằng hiện nay bà ấy không biết phải làm gì. Bà ấy quá dư thừa thời gian, bà ấy quá chán nản và âu sầu lẫn đau khổ đến độ bà ấy sẵn sàng chết. Bà ấy đã nuôi nấng cậu con trai chu đáo bằng chăm sóc thương yêu và thông minh, và cậu ấy đã đi đến một trong những trường học tốt nhất rồi đại học. Bà ấy đã không làm hư hỏng người con, mặc dù cậu ấy có mọi thứ cần thiết. Bà ấy đã đặt sự tin tưởng và kỳ vọng vào cậu ấy, và đã trao cho cậu ấy tất cả tình yêu của bà; bởi vì không còn ai cùng chia sẻ, bà ấy và người chồng đã ly dị cách đây lâu lắm rồi. Người con trai của bà đã chết do bởi những chẩn đoán sai lầm và giải phẫu – mặc dù, bà ấy mỉm cười thêm vào, những bác sĩ đã nói rằng cuộc giải phẫu là một “thành công.” Lúc này bà ấy bị bỏ lại một mình, và dường như sống thật rỗng tuếch lẫn vô nghĩa. Khi cậu trai chết bà ấy đã khóc thật nhiều, cho đến khi không còn nước mắt, nhưng chỉ còn lại sự trống rỗng kiệt sức và buồn bã. Bà ấy đã có kế hoạch cho cả hai người, nhưng lúc này bà ấy hoàn toàn lạc lõng.

Cơn gió nhẹ đang thổi từ đại dương, mát mẻ và trong lành, và dưới cái cây nó là sự yên lặng. Những màu sắc trên những hòn núi thật rực rỡ, và những con chim giẻ cùi đang lú lo. Một con bò lang thang qua, được theo sau bởi một con bê, và một con sóc chạy thật nhanh lên xuống một cái cây,

liên thoảng lung tung. Nó ngồi trên một cành cây và bắt đầu trách móc, và tểng trách móc tiếp tục rất lâu, đuôi của nó nhô lên nhô xuống. Nó có hai mắt sá ng ực lóng lánh và những cái móng thật sắc. Một con thằn lằn ló ra để sưởi ấm, và liếm một con ruồi. Những ngọn cây đang lay động nhẹ, và một cái cây chết thẳng đứng và oai nghiêm tương phản bầu trời. Nó đã bị trắng bệch bởi mặt trời. Có một cái cây chết khác bên cạnh nó, đen sẫm và oằn xuống, vừa mới bị mục khô. Một vài đám mây nghỉ ngơi trên những hòn núi xa xa.

Cô độc lạ lùng làm sao, và nó kinh hãi làm sao! Chúng ta không bao giờ cho phép chúng ta tiếp cận sát nó; và nếu tình cờ chúng ta trải nghiệm nó, chúng ta vội vã chạy trốn. Chúng ta sẽ làm bất kỳ việc gì để tẩu thoát sự cô độc, để che đậy nó. Đường như sự bận tâm bên ngoài và bên trong của chúng ta là lẩn tránh nó hay khuất phục nó. Lẩn tránh và khuất phục sự cô độc đều vô ích như nhau; mặc dù bị kiểm chế hay bị bỏ qua, sự đau khổ, vẩn đè, vẫn còn ở đó. Bạn có lẽ tự làm mất mình trong một đám đông, và vẫn vậy hoàn toàn cô độc; bạn có lẽ năng động cực kỳ nhưng cô độc len lén vào bạn; đặt quyền sách xuống và nó ở đó. Những vui chơi và nhậu nhẹt không thể nhấn chìm cô độc; bạn có lẽ tạm thời lẩn tránh nó, nhưng khi tiếng cười và những ảnh hưởng của rượu bia chấm dứt, sự sợ hãi của cô độc quay lại. Bạn có lẽ tham vọng và thành công, bạn có lẽ có quyền hành to tát trên những người khác, bạn có lẽ dư thừa hiểu biết, bạn có lẽ tôn sùng và quên lãng mình trong huyền thuyên của những nghi lễ; nhưng làm bất kỳ điều gì bạn muốn, sự đau khổ của cô độc tiếp tục. Bạn có lẽ chỉ tồn tại cho người con trai của bạn, cho người thầy, cho sự thể hiện tài năng của bạn; nhưng giống như đêm tối, cô độc bao bọc bạn. Bạn có lẽ thương yêu hay hận thù, tẩu thoát nó tùy theo những đòi hỏi tâm lý và

tánh khí của bạn; nhưng cô độc ở đó, chờ đợi và quan sát, đang thối lui chỉ để tiếp cận lại.

Cô độc là sự nhận biết của cô lập hoàn toàn, và những hoạt động của chúng ta không đang tự khép kín hay sao? Mặc dù những suy nghĩ và những cảm xúc của chúng ta đều lan rộng, chúng không đang loại trừ và đang phân chia hay sao? Chúng ta không đang tìm kiếm sự thống trị trong những liên hệ của chúng ta, trong những quyền lợi và những sở hữu của chúng ta, vì vậy đang tạo ra sự kháng cự hay sao? Chúng ta không coi công việc như “công việc của bạn” và “công việc của tôi” hay sao? Chúng ta không đồng hóa cùng những tập thể, cùng quốc gia, hay cùng một ít người hay sao? Toàn khuynh hướng để tự cô lập chính chúng ta, không là phân chia và tách rời hay sao? Chính hoạt động của cái tôi, tại bất kỳ mức độ nào, là phương cách của sự cô lập; và sự cô độc là ý thức của cái tôi mà không có hoạt động. Hoạt động, dù thuộc cơ thể hay tâm lý, trở thành một phương tiện của tự bành trướng; và khi không có hoạt động của bất kỳ loại nào, có một nhận biết được sự trống rỗng của cái tôi. Do bởi trống rỗng này nên chúng ta mới tìm kiếm để lấp kín nó, và trong lấp kín nó chúng ta tiêu xài hết sống của chúng ta, dù ở mức độ cao quý hay thấp hèn. Dường như không có phá hoại thuộc xã hội nào trong lấp kín trống rỗng này tại một mức độ cao quý; nhưng ảo tưởng nuôi dưỡng sự thoái hóa và đau khổ không kể xiết mà có lẽ không xảy ra ngay lập tức. Khao khát lấp kín trống rỗng này – chạy trốn nó, mà là cùng sự việc – không thể bị kiềm chế hay thăng hoa; bởi vì ai là thực thể mà kiềm chế hay thăng hoa? Chính thực thể đó không là một hình thức khác của khao khát hay sao? Những mục tiêu của khao khát có thể thay đổi, nhưng tất cả những khao khát đều không giống hệt hay sao? Bạn có lẽ thay đổi mục tiêu khao khát của bạn từ nhậu nhẹt qua ý tưởng, nhưng nếu không

hiểu rõ về qui trình của khao khát, ảo tưởng là điều không tránh khỏi.

Không có thực thể tách khỏi khao khát; chỉ có khao khát; không có người khao khát. Khao khát khoác vào những mặt nạ khác nhau tại những thời điểm khác nhau, tùy thuộc vào những hứng thú của nó. Ký ức của những hứng thú thay đổi này gặp gỡ cái mới mẻ, mà tạo ra xung đột, và thế là người chọn lựa được sinh ra, đang tự thiết lập như một thực thể bị tách rời và khác biệt với khao khát. Nhưng thực thể đó không khác biệt những chất lượng của nó. Thực thể mà cố gắng lấp đầy hay tẩu thoát khỏi trống rỗng, khỏi thiếu thốn, khỏi cô độc, không khác biệt cái mà anh ấy đang tẩu thoát; anh ấy là nó. Anh ấy không thể chạy trốn khỏi chính anh ấy, tất cả mọi việc mà anh ấy có thể làm là đang hiểu rõ về chính anh ấy. Anh ấy là cô độc của anh ấy, trống rỗng của anh ấy; và chừng nào anh ấy còn coi nó như cái gì đó tách khỏi chính anh ấy, anh ấy sẽ ở trong ảo tưởng và xung đột vô tận. Khi anh ấy trải nghiệm hiệp thông rằng anh ấy là cô độc riêng của anh ấy, vậy thì chỉ lúc đó mới có tự do khỏi sợ hãi. Sợ hãi hiện diện chỉ trong liên quan đến một ý tưởng, và ý tưởng là sự phản hồi của ký ức như suy nghĩ. Suy nghĩ là kết quả của trải nghiệm; và mặc dù nó có thể suy nghĩ về trống rỗng, có những cảm xúc liên quan đến nó, nó không thể nhận biết trống rỗng một cách hiệp thông. Từ ngữ “cô độc,” cùng những kỷ niệm đau khổ và sợ hãi của nó, ngăn cản đang trải nghiệm nó mới mẻ. Từ ngữ là ký ức, và khi từ ngữ không còn ý nghĩa, lúc đó liên hệ giữa người trải nghiệm và vật được trải nghiệm hoàn toàn khác hẳn; vậy thì sự liên hệ đó là hiệp thông và không qua một từ ngữ, không qua ký ức; vậy thì người trải nghiệm là trải nghiệm, mà một mình nó mang lại sự tự do khỏi sợ hãi.

Tình yêu và trống rỗng không thể dung thứ lẫn nhau; khi có cảm thấy của cô độc, tình yêu không hiện diện. Bạn có lẽ che giấu sự trống rỗng dưới từ ngữ “tình yêu,” nhưng khi mục tiêu của tình yêu của bạn không còn ở đó hay không đáp lại, vậy thì bạn nhận biết được sự trống rỗng, bạn thất vọng. Chúng ta sử dụng từ ngữ “tình yêu” như một phương tiện tẩu thoát khỏi chính chúng ta, khỏi những nghèo khó riêng của chúng ta. Chúng ta bám vào người m à chúng ta thương yêu, chúng ta ghen tuông, chúng ta nhớ nhung anh ấy khi anh ấy không còn ở đó và hoàn toàn bị lạc lõng khi anh ấy chết; và tiếp theo chúng ta tìm kiếm sự thanh thản trong một hình thức khác nào đó, trong niềm tin nào đó, trong t hay thế nào đó. Liệu tất cả việc này là tình yêu? Tình yêu không là một ý tưởng, kết quả của sự kết hợp; tình yêu không là cái gì đó được sử dụng như một tẩu thoát khỏi những âu sầu riêng của chúng ta và khi chúng ta có sử dụng nó như thế, chúng ta tạo ra những vấn đề mà không có những giải đáp. Tình yêu không là một trừu tượng, nhưng sự thật của nó có thể được trải nghiệm chỉ khi nào ý tưởng, cái trí, không còn là nhân tố tối thượng.

Chương 43

KIÊN ĐỊNH

Ông ấy là một người thông minh, năng động, có thói quen đọc một ít sách chọn lọc. Mặc dù đã lập gia đình, ông ấy không là một người của gia đình. Ông ấy tự coi mình là một người lý tưởng và một công nhân xã hội; ông ấy đã từng là một tù nhân vì những lý do chính trị, và có nhiều bạn bè. Ông ấy không quan tâm tạo ra danh tiếng hoặc cho chính ông ấy hoặc cho đảng phái của ông ấy, mà ông ấy nhận ra là cùng sự việc. Ông ấy rất ưa thích làm những công việc xã hội mà có lẽ mang lại hạnh phúc nào đó cho con người. Ông ấy là điều gì mà có lẽ bạn gọi là một người tôn giáo, nhưng không phải cảm xúc hay mê tín, cũng không phải một người tin tưởng bất kỳ nghi lễ hay giáo điều đặc biệt nào. Ông ấy nói rằng ông ấy đến để nói chuyện về những vấn đề của sự mâu thuẫn, không chỉ trong chính ông ấy nhưng còn trong thiên nhiên và trong thế giới. Đối với ông ấy có vẻ rằng sự mâu thuẫn này là không tránh khỏi: người khôn ngoan và người dốt nát, những ham muốn mâu thuẫn trong một người, từ ngữ mâu thuẫn với hành động và hành động mâu thuẫn với suy nghĩ. Mâu thuẫn này ông ấy đã phát giác ở khắp mọi nơi.

Kiên định là không suy nghĩ. Dễ dàng và an toàn hơn khi tuân theo một khuôn mẫu của cư xử mà không biến hóa, khi tuân phục một học thuyết hay một truyền thống, hơn là mạo hiểm trong đau khổ của sự suy nghĩ. Vâng lời uy quyền,

phía bên trong hay phía bên ngoài, không cần nghi ngờ gì cả; nó ngăn ngừa sự suy nghĩ, cùng những lo âu và những phiền muộn của nó. Tuân theo những kết luận, những trải nghiệm, những khẳng định riêng của chúng ta, không tạo ra những mâu thuẫn bên trong chúng ta; chúng ta kiên định trong mục đích riêng của chúng ta; chúng ta chọn lựa một con đường riêng biệt và theo sau nó, khẳng khái và chắc chắn. Hầu hết chúng ta không tìm kiếm một loại sống mà không tạo ra quá nhiều phiền muộn, mà ít ra trong đó có sự an toàn thuộc tâm lý, hay sao? Và chúng ta kính trọng một người sống trong lý tưởng của anh ấy biết chừng nào! Chúng ta sáng chế những mẫu mực về những con người như thế, họ phải được tuân theo và được tôn sùng. Sự phỏng chừng đến một lý tưởng, mặc dù nó cần đến một lượng nào đó của nỗ lực và đấu tranh, nhìn chung đều gây thỏa mãn hay vui thú; bởi vì, rốt cuộc, những lý tưởng đều là tự sáng chế, tự phòng vệ. Bạn chọn lựa người anh hùng của bạn, tôn giáo hay thế gian, và theo sau ông ấy. Ham muốn khẳng khái đó trao tặng một sức mạnh và sự thỏa mãn đặc biệt, bởi vì trong chân thật có sự an toàn. Nhưng chân thật không là đơn giản, và nếu không có đơn giản không thể có đang hiểu rõ. Kiên định trong một khuôn mẫu được cân nhắc cẩn thận của cách cư xử gây phản kích sự thôi thúc cho thành tựu, và trong thành công của nó có thanh thản và an toàn. Thiết lập một lý tưởng và phỏng chừng liên tục đến nó vun quén sự kháng cự, và khả năng thích nghi ở bên trong những giới hạn của khuôn mẫu. Kiên định công hiến sự an toàn và sự chắc chắn, và đó là lý do tại sao chúng ta bám vào nó bằng sự liều lĩnh tuyệt vọng.

Sống trong tự mâu thuẫn là sống trong xung đột và đau khổ. Cái tôi, trong chính cấu trúc của nó là mâu thuẫn; nó được tạo thành từ nhiều thực thể cùng những mặt nạ khác nhau, mỗi cái đang đối nghịch với những cái còn lại. Toàn

kết cấu của cái tôi là kết quả của những hứng thú và những giá trị mâu thuẫn, của nhiều ham muốn thay đổi tại những mức độ khác nhau của sự tồn tại của nó; và tất cả những ham muốn này sinh ra những đối nghịch riêng của chúng. Cái ngã, cái “tôi,” là một mạng lưới của những ham muốn phức tạp, mỗi ham muốn có động cơ và đích đến riêng của nó, thường đối nghịch với những hy vọng và những theo đuổi khác. Những mặt nạ này được mang vào tùy theo những hoàn cảnh và những cảm xúc kích động; vì vậy bên trong cấu trúc của cái tôi, mâu thuẫn là điều không tránh khỏi. Mâu thuẫn bên trong chúng ta này nuôi dưỡng ảo tưởng và đau khổ, và để tẩu thoát khỏi nó chúng ta dựa vào tất cả phương cách của những tự dối gạt mà chỉ gia tăng đau khổ và xung đột của chúng ta. Khi mâu thuẫn bên trong trở thành không chịu đựng nổi, nhận biết được hay không nhận biết được chúng ta cố gắng tẩu thoát qua chết, qua điên khùng; hay tự hiến dâng chính chúng ta cho một ý tưởng, cho một nhóm người, cho một quốc gia, cho hoạt động nào đó mà hoàn toàn nót trọn thân tâm của chúng ta; hoặc chúng ta nương dựa những tôn giáo có tổ chức, cùng những giáo điều và những nghi lễ của chúng. Vì vậy sự chia rẽ trong chính chúng ta này dẫn đến hoặc tự bành trướng gia tăng hoặc tự hủy diệt, điên khùng. Cố gắng là cái gì khác hơn chúng ta là, vun quén sự mâu thuẫn; sợ hãi về cái gì là nuôi dưỡng ảo tưởng của đối nghịch của nó, và trong theo đuổi cái đối nghịch chúng ta hy vọng tẩu thoát khỏi sợ hãi. Tổng thể không là sự vun quén của đối nghịch, tổng thể không hiện diện qua sự đối nghịch, bởi vì tất cả những đối nghịch chứa đựng những yếu tố của những đối nghịch riêng của chúng. Sự mâu thuẫn trong chính chúng ta dẫn đến mọi loại phản ứng tâm lý và cơ thể dù hòa nhã hay bạo lực, kính trọng hay nguy hiểm; và kiên định chỉ gây rối loạn nhiều thêm và che đậy sự mâu thuẫn. Theo đuổi được

tập trung vào một ham muốn duy nhất, một quan tâm đặc biệt, dẫn đến sự đối nghịch tự khép kín. Mâu thuẫn bên trong gây ra xung đột bên ngoài và xung đột thể hiện sự mâu thuẫn. Chỉ qua đang hiểu rõ những phương cách của ham muốn mới có tự do khỏi tự mâu thuẫn.

Tổng thể không bao giờ có thể bị giới hạn tại những tầng bên ngoài của cái trí; nó không là cái gì đó cần phải học hành trong một ngôi trường; nó không hiện diện bởi hiểu biết hay bởi hy sinh bản thân vì điều gì đó. Tổng thể, một mình nó, sáng tạo sự tự do khỏi kiên định và mâu thuẫn; nhưng tổng thể không là một vấn đề của hòa tan tất cả những ham muốn và vô vàn quan tâm vào một. Tổng thể không là sự tuân phục vào một khuôn mẫu, dù cao quý hay xấu quyết như thế nào; nó phải được tiếp cận, không phải một cách trực tiếp, một cách tích cực, nhưng một cách gián tiếp, một cách tiêu cực. Có một ý tưởng về tổng thể là tuân phục và o một khuôn mẫu, mà chỉ vun quén sự dốt nát và hủy diệt. Theo đuổi tổng thể là khiến cho nó thành một lý tưởng, một mục đích tự chiếu rọi. Bởi vì tất cả những lý tưởng đều là tự chiếu rọi, chắc chắn chúng gây ra xung đột và đối nghịch. Cái gì cái tôi chiếu rọi phải thuộc bản chất riêng của nó, và vì vậy mâu thuẫn và rối loạn. Tổng thể không là một ý tưởng, một phản ứng thuần túy của ký ức, và vì vậy nó không thể được vun quén. Ham muốn có được tổng thể hiện diện do bởi xung đột; nhưng qua vun quén tổng thể, xung đột không được thăng hoa. Bạn có thể che đậy, khước từ xung đột, hay không nhận biết được nó; nhưng nó hiện diện ở đó, đang chờ đợi được bộc lộ.

Xung đột là điều chúng ta phải quan tâm chứ không phải tổng thể. Tổng thể, giống như an bình, là một phó sản không là một kết thúc trong chính nó; nó chỉ là một kết quả, và vì vậy có tầm quan trọng phụ. Trong đang hiểu rõ sự xung

đột không những có tổng thể và an bình, nhưng còn có cái gì đó to tát vô cùng. Xung đột không thể bị kiềm chế hay bị nhượng bộ, cũng không có một thay thế cho nó. Xung đột hiện diện cùng khao khát, cùng ham muốn để tiếp tục, để trở thành nhiều hơn – mà không có nghĩa rằng phải có sự mãn nguyện trì trệ. “Nhiều hơn” là tiếng gào thét liên tục của cái tôi; nó là sự thèm khát có được những cảm xúc, dù của quá khứ hay của tương lai. Cảm xúc thuộc cái trí, và vì vậy cái trí không là dụng cụ cho đang hiểu rõ về xung đột. Đang hiểu rõ không là từ ngữ, nó không là một qui trình tinh thần, và vì vậy không là một vấn đề của trải nghiệm. Trải nghiệm là ký ức, và nếu không có từ ngữ, biểu tượng, hình ảnh, không có ký ức. Bạn có lẽ đọc vô số quyển sách về xung đột nhưng nó không thể giúp ích cho đang hiểu rõ về xung đột. Muốn đang hiểu rõ về xung đột, suy nghĩ phải không được can thiệp; phải có một nhận biết được xung đột mà không có người suy nghĩ. Người suy nghĩ là người chọn lựa mà luôn luôn đứng về phía những vui thú, những thỏa mãn, và thế là duy trì xung đột; anh ấy có lẽ loại bỏ một xung đột đặc biệt nhưng đất màu mỡ vẫn còn ở đó để mong đợi xung đột thêm nữa. Người suy nghĩ bênh vực hay chỉ trích, và vì vậy ngăn cản đang hiểu rõ. Khi người suy nghĩ không hiện diện, có đang trải nghiệm hiệp thông về xung đột, nhưng không phải như một trải nghiệm mà một người trải nghiệm đang trải qua. Trong trạng thái của đang trải nghiệm không có cả người trải nghiệm lẫn trải nghiệm. Đang trải nghiệm là hiệp thông; lúc đó sự liên hệ là hiệp thông, và không phải qua ký ức. Chính là sự liên hệ hiệp thông này mới sáng tạo đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ sáng tạo tự do khỏi xung đột; và cùng tự do khỏi xung đột có tổng thể.

Chương 44

HÀNH ĐỘNG VÀ Ý TƯỞNG

Ông ấy hòa nhã và hiền lành, kèm theo nụ cười vui vẻ và sẵn lòng. Ông ấy mặc quần áo rất đơn giản, và thái độ của ông ấy rất yên lặng lẫn khiêm tốn. Ông ấy nói đã thực hành không bạo lực trong nhiều năm và nhận biết được sức mạnh và ý nghĩa tinh thần của nó. Ông ấy đã viết nhiều quyển sách liên quan đến nó và có mang theo một trong vài quyển. Ông ấy giải thích rằng ông ấy không tự nguyện giết chết bất kỳ thứ gì trong nhiều năm, và là một người ăn chay rất nghiêm ngặt. Ông ấy đi vào những chi tiết về sự ăn chay của ông ấy, và nói rằng giày dép của ông ấy được làm từ da thú vật đã chết một cách tự nhiên. Ông ấy đã tạo được sống của ông ấy càng đơn giản bao nhiêu càng tốt, đã học hành về những phương pháp ăn kiêng và chỉ ăn những thứ gì cần thiết. Ông ấy khẳng định rằng đã không nóng giận trong nhiều năm cho đến lúc này, mặc dù thỉnh thoảng hơi mất kiên nhẫn, mà chỉ là phản ứng thuộc hệ thần kinh của ông ấy. Câu nói của ông ấy được kiểm soát và êm dịu. Sức mạnh của không bạo lực sẽ thay đổi thế giới, ông ấy nói, và ông ấy hiện đang trọn đời cho nó. Ông ấy không phải loại người bộc lộ về mình quá dễ dàng, nhưng về chủ đề không bạo lực ông ấy hoàn toàn hùng biện và những từ ngữ tuôn ra dường như không cần nỗ lực. Ông ấy đến đây, ông ấy thêm vào, để thâm nhập vào chủ đề ưa thích nhất của ông ấy.

Suốt đường đi, cái hồ lớn thật yên lặng. Lúc này những dòng nước của nó đã rất khuấy động, bởi vì đã có một cơn gió mạnh; nhưng lúc này nó hoàn toàn yên ắng và phản ánh những chiếc lá lộn cù a một cái cây. Một hay hai bông hoa loa kèn đang bành bồng lặng lẽ trên mặt nước, và một cái nụ đang nở ra khỏi mặt nước, những con chim bắt đầu đến, và nhiều ếch nhái lộ diện nhảy vào hồ. Chốc lát sau, những gợn sóng lăn tăn biến mất, và một lần nữa mặt hồ yên lặng. Trên ngọn một cây cao là một con chim, đang rìa lông và hót líu lo; nó sẽ bay theo một đường vòng cung và quay lại chỗ ngọn cây cao và một mình của nó; nó quá mãn nguyện cùng thế giới và cùng chính nó. Gần bên là một người đàn ông to béo với một quyển sách, nhưng cái trí của ông ấy lại xa xôi; ông ấy sẽ cố gắng đọc, nhưng cái trí của ông ấy lại tiếp tục lang thang. Cuối cùng ông ấy từ bỏ sự đấu tranh và cho phép cái trí tự do bay nhảy. Một chiếc xe tải đang một nhọc chậm chậm leo lên đồi, và lại nữa phải sang số mạnh.

Chúng ta quá quan tâm làm hòa với những kết quả, điều hòa cử chỉ và hình dáng phía bên ngoài. Tức hết chúng ta tìm kiếm để tạo ra trật tự phía bên ngoài; chúng ta quy định sống phía bên ngoài của chúng ta tùy theo những ý định kiên quyết của chúng ta, nhưng nguyên tắc phía bên trong mà chúng ta đã thiết lập. Tại sao chúng ta ép buộc phía bên ngoài phải tuân phục vào phía bên trong? Tại sao chúng ta hành động tùy theo một ý tưởng? Liệu ý tưởng mạnh mẽ hơn, uy quyền hơn hành động?

Đầu tiên, ý tưởng được thiết lập, được lý luận hay được cảm thấy theo bản năng, và sau đó chúng ta cố gắng phỏng chừng hành động đến ý tưởng đó. Chúng ta cố gắng sống dựa vào nó, thực hành nó, kỷ luật chính chúng ta trong ánh sáng của nó – sự đấu tranh liên tục để tạo ra hành động bên trong những giới hạn của ý tưởng. Tại sao lại có sự đấu

tranh liên tục và khó nhọc này để định hình hành động tùy theo ý tưởng? Sự thôi thúc để bắt buộc phía bên ngoài phải tuân phục phía bên trong là gì? Liệu do bởi mong muốn củng cố phía bên trong, hay nhận được sự bảo đảm phía bên ngoài khi phía bên trong bị rối loạn? Trong kiếm được sự thanh thản từ phía bên ngoài, liệu phía bên ngoài không đảm đương ý nghĩa và quan trọng lớn lao hơn hay sao? Sự thật của phía bên ngoài có ý nghĩa; nhưng khi nó bị hiểu như một diễn tả của sự chân thật, liệu nó luôn luôn không thể hiện rõ ràng rằng ý tưởng đã thống trị hay sao? Tại sao ý tưởng trở thành uy quyền nhất? Để khiến cho chúng ta hành động? Liệu ý tưởng giúp đỡ chúng ta hành động, hay liệu nó cản trở hành động?

Chắc chắn, ý tưởng giới hạn hành động; chính là sự sợ hãi của hành động mới sinh ra ý tưởng. Trong ý tưởng có an toàn, trong hành động có nguy hiểm. Muốn kiểm soát hành động mà là không giới hạn, ý tưởng được vun quén; để kiềm chế hành động lại, ý tưởng hiện diện. Hãy suy nghĩ việc gì sẽ xảy ra nếu bạn thực sự rộng lượng trong hành động! Thế là bạn có sự rộng lượng của quả tim đối nghịch sự rộng lượng của cái trí; bạn thâm nhập thăm thẳm chỉ, bởi vì bạn không biết điều gì sẽ xảy ra cho bạn vào ngày mai. Ý tưởng chỉ huy hành động. Hành động là tổng thể, khoáng đạt, bao la; và sự sợ hãi, như ý tưởng, len lỏi vào và đảm đương. Thế là ý tưởng trở thành quan trọng nhất, và không phải hành động.

Chúng ta cố gắng ép buộc hành động tuân phục ý tưởng. Ý tưởng hay lý tưởng của nếu không bạo lực, và những hành động, những thái độ, những suy nghĩ của chúng ta bị đúc khuôn tùy theo khuôn mẫu đó của cái trí; cái gì chúng ta ăn, thứ gì chúng ta mặc, điều gì chúng ta muốn, trở thành rất quan trọng, bởi vì dựa vào nó chúng ta đánh giá sự chân thật của chúng ta. Sự chân thật trở thành quan trọng, và

không phải là không bạo lực; đôi dép của bạn và cái gì bạn ăn trở thành sự quan tâm ám ảnh, và không bạo lực bị quên bẵng. Ý tưởng luôn luôn là thứ phụ, và những vấn đề phụ lấn lướt những vấn đề chính. Bạn có thể viết lách, giảng thuyết, bàn tán về ý tưởng; có nhiều lãnh vực trong ý tưởng dành sẵn cho sự tự bành trướng, nhưng không có sự t hòa mãn tự bành trướng trong không bạo lực. Ý tưởng, là tự chiếu rọi, đang kích động và đang gây thỏa mãn, một cách tích cực hay tiêu cực; nhưng không bạo lực không có sức mê hoặc. Không bạo lực là một kết quả, một phó sản và không phải một kết thúc trong chính nó. Nó là một kết thúc trong chính nó chỉ khi nào ý tưởng lấn lướt. Ý tưởng luôn luôn là một kết luận, một kết thúc, một mục đích tự chiếu rọi. Ý tưởng là chuyển động bên trong cái đã được biết; nhưng suy nghĩ không thể nghĩ ra không bạo lực là gì. Suy nghĩ có thể suy nghĩ về không bạo lực, nhưng nó không thể là không bạo lực. Không bạo lực không là một ý tưởng; nó không thể bị biến thành một khuôn mẫu của hành động.

Chương 45

SỐNG TRONG MỘT THÀNH PHỐ

Nó là một căn phòng khá cân đối, yên tĩnh và thanh bình. Đồ đạc thật trang nhã và rất nghệ thuật; tấm thảm dày và mềm. Có một lò sưởi bằng đá cẩm thạch và lửa đang bùng bùng trong nó. Có những chiếc bình cổ từ nhiều vùng đất của thế giới, và trên tường là những bức tranh hiện đại cũng như một số tranh được vẽ bởi những họa sĩ xa xưa. Suy nghĩ và chăm sóc đáng kể đã được dành cho vẻ đẹp và sự thanh thoát của căn phòng, thể hiện sự giàu có và khiếu thẩm mỹ cao. Căn phòng nhìn ra một cái vườn nhỏ, cùng một bãi cỏ mà chắc chắn đã phải cắt tía trong nhiều, nhiều năm.

Sống trong một thành phố bị cắt đứt khỏi vũ trụ một cách lạ lùng; những tòa nhà do con người tạo ra đã đảm đương vị trí của những thung lũng và những hòn núi, và tiếng gầm thét của xe cộ đã thay thế cho sự ồn ào của những con suối huyên thuyên. Vào ban đêm ~~đêm~~ khi người ta thấy những vì sao, thậm chí nếu người ta ao ước, bởi vì những ngọn đèn thành phố quá sáng; và trong suốt ban ngày bầu trời bị giới hạn và bị giam cầm. Một cái gì đó dứt khoát phải xảy ra cho những cư dân thành phố; họ cộc cằn và hào nhoáng, họ có những nhà thờ và những viện bảo tàng, nhậu nhẹt và rạp hát, những quần áo đẹp đẽ và những cửa hàng liên tiếp. Có những con người khắp mọi nơi, trên đường phố, trong những cao ốc, trong những căn phòng. Một đám mây bay

ngang bầu trời, và thế là chẳng có bao nhiêu người ngược nhìn. Có náo nhiệt và hỗn loạn.

Nhưng trong căn phòng này có sự yên tĩnh và sự trang nghiêm được duy trì. Nó có bầu không khí đặc biệt đó của những người giàu có, cảm giác của sự an toàn và sự bảo đảm tách biệt, và sự tự do bền vững khỏi nghèo khó. Ông ấy đang nói rằng ông ấy quan tâm đến triết học, cả phương Đông lẫn phương Tây, và thật vô lý làm sao khi bắt đầu nơi những người Hi Lạp, như thể không có gì tồn tại trước họ; và lúc này ông ấy bắt đầu nói về vấn đề của ông ấy: làm thế nào để cho đi và cho ai. Vấn đề của có tiền bạc và nhiều trách nhiệm của nó, trong chừng mực nào đó đã gây bức dọc cho ông ấy. Tại sao ông ấy đang kh iến cho nó thành một vấn đề? Liệu quá quan trọng khi ông ấy cho ai, và bằng tinh thần gì? Tại sao nó đã trở thành một vấn đề?

Người vợ của ông ấy đi vào, thông minh, rạng rỡ và hiếu kỳ. Cả hai người có vẻ đọc sách rất nhiều, hiểu biết rộng rãi và khôn ngoan thế gian. Họ rất thông minh và quan tâm đến nhiều sự việc. Họ là sản phẩm của cả thành phố lẫn vùng quê, nhưng những quả tim của họ hầu như đều ở trong thành phố. Một sự việc đó, từ bi, dường như thật xa xôi. Những chất lượng của cái trí được vun quén vững vàng; có một nhạy bén, có một tiếp cận táo bạo, nhưng nó không thâm nhập sâu thăm lẫm. Bà ấy đã viết lách một chút ít, và ông ấy là một loại của chính trị nào đó; và họ nói chuyện thật dễ dàng và tự tin làm sao. Ngần ngừ là điều cốt lõi cho sự khám phá, cho sự hiểu rõ thăm thẳm; nhưng làm thế nào có được ngần ngừ khi bạn biết quá nhiều, khi lớp áo giáp tự phòng vệ được đánh bóng quá kỹ và tất cả những khiếm khuyết được bịt kín ngay từ bên trong? Đường nét và hình dáng trở thành quan trọng cực kỳ cho những người là tù nhân của cảm giác; vậy thì vẻ đẹp là cảm xúc, tốt lành là một cảm thấy, và sự thật là một

vấn đề của trí năng. Khi những cảm xúc thông trị, sự thoải mái trở thành cốt lõi, không chỉ cho cơ thể, nhưng còn cả cho tinh thần; và sự thoải mái, đặc biệt sự thoải mái của cái trí, đang gây thoái hóa, đang dẫn đến ảo tưởng.

Chúng ta là những sự việc sự vật mà chúng ta sở hữu, chúng ta là thứ mà chúng ta quyến luyến. Quyến luyến không có cao quý. Quyến luyến hiểu biết không khác biệt với bất kỳ sự nghiện ngập gây thỏa mãn khác. Quyến luyến là tự mê đắm, dù tại mức độ cao quý nhất hay mức độ thấp hèn nhất. Quyến luyến là tự dối gạt, nó là một tẩu thoát khỏi sự nông cạn của cái tôi. Những thứ mà chúng ta quyến luyến – tài sản, con người, những ý tưởng – trở thành quan trọng nhất, bởi vì nếu không có nhiều thứ để lấp đầy sự trống rỗng của nó, cái tôi không hiện diện. Sự hãi của không hiện diện tạo ra sự sở hữu; và sự hãi nuôi dưỡng ảo tưởng, nô lệ của những kết luận. Những kết luận thuộc vật chất hay ý tưởng, ngăn cản sự nở hoa của thông minh, sự tự do mà trong đó, một mình nó, sự thật có thể hiện diện; và nếu không có sự tự do này, sự ranh mãnh được thay thế cho thông minh. Những phương cách của ranh mãnh luôn luôn phức tạp và hủy diệt. Chính sự ranh mãnh tự phòng vệ này mới tạo ra sự quyến luyến; và khi quyến luyến gây ra đau khổ, cũng chính là ranh mãnh này mới tìm kiếm sự tách rời và tìm kiếm sự vui thú trong sự kiêu hãnh và vô vọng của từ bỏ. Đang hiểu rõ những phương cách của sự ranh mãnh, những phương cách của cái tôi, là đang khởi đầu của thông minh.

Chương 46

ÁM ẢNH

Ông ấy nói rằng ông ấy bị ám ảnh bởi những vấn đề ngu xuẩn nhỏ nhen, và những ám ảnh này liên tục được thay đổi. Ông ấy thường lo âu về sự khiếm khuyết của cơ thể tưởng tượng nào đó, và trong vài tiếng đồng hồ lo âu của ông ấy sẽ tự bám chặt vào một biến cố hay suy nghĩ khác. Dường như ông ấy sống từ một ám ảnh sang một ám ảnh. Để khuất phục những ám ảnh này, ông ấy tiếp tục nói, ông ấy thường tra cứu những quyển sách, hay nói chuyện về vấn đề của ông ấy với một người bạn, và ông ấy cũng đi đến một người tâm lý học; nhưng không hiểu vì sao ông ấy vẫn không tìm được chút khuây khỏa nào. Thậm chí sau một gặp gỡ nghiêm túc và mê say, những ám ảnh này sẽ ngay lập tức nổi lên. Nếu ông ấy tìm ra nguyên nhân đó, liệu nó kết thúc tất cả chúng?

Liệu khám phá một nguyên nhân mang lại sự tự do khỏi kết quả? Liệu hiểu biết nguyên nhân sẽ triệt tiêu kết quả? Chúng ta biết những nguyên nhân, cả thuộc kinh tế lẫn tâm lý, của chiến tranh, tuy nhiên chúng ta khuyến khích sự man rợ và tự hủy diệt. Rốt cuộc, động cơ của chúng ta trong tìm kiếm nguyên nhân là sự ham muốn để loại bỏ kết quả. Ham muốn này là một hình thức khác của kháng cự hay chỉ trích; và khi có chỉ trích không có đang hiểu rõ.

“Vậy thì người ta phải làm gì?” ông ấy hỏi.

Tại sao cái trí bị chi phối bởi những ám ảnh ngu dốt và tầm thường này? Hỏi “tại sao” không là tìm kiếm nguyên nhân như cái g ã tách khỏi chính bạn mà bạn phải tìm ra; nó chỉ là lật tung những phương cách của suy nghĩ riêng của bạn. Vì vậy tại sao cái trí bị bận tâm bởi vấn đề này? Liệu không phải bởi vì nó hời hợt, nông cạn, tầm thường, và vì vậy quan tâm đến những lời cuốn riêng của nó?

“Vâng,” ông ấy trả lời “điều đó có vẻ đúng g thực; nhưng không phải hoàn toàn lắm, bởi vì tôi là một người nghiêm túc.”

Ngoại trừ những ám ảnh này, sự suy nghĩ của bạn bị bận tâm bởi việc gì nữa?

“Bởi nghề nghiệp của tôi,” ông ấy nói. “Tôi có một chức vụ trách nhiệm. Nguyên ban ngày và thỉnh thoảng mãi đến tận khuya, những suy nghĩ của tôi cột chặt vào công việc kinh doanh của tôi. Thỉnh thoảng tôi có đọc sách, nhưng hầu hết thời gian của tôi đều dành cho nghề nghiệp của tôi.”

Bạn ưa thích điều gì bạn đang làm? “Vâng, nhưng không hoàn toàn thỏa mãn lắm. Tất cả sống của tôi tôi bị thất vọng bởi điều gì tôi đang làm, nhưng tôi không thể từ bỏ vị trí hiện nay của tôi vì tôi có những bốn phận nào đó – và ngoài ra, tôi đang già nua cùng năm tháng. Điều gì gây phiền muộn cho tôi là những ám ảnh này, và sự bực bội mỗi lúc một gia tăng đối với công việc của tôi cũng như đối với mọi người. Tôi đã không tử tế lắm; tôi cảm thấy càng lo lắng về tương lai, và dường như tôi không bao giờ có bất kỳ an bình nào. Tôi làm công việc của tôi rất tốt, nhưng...”

Tại sao bạn đang đấu tranh chống lại ‘cái gì là’? Ngôi nhà mà chúng ta sống trong đó có ồn ào, bẩn thỉu, đồ đạc có lẽ lộn xộn, và có lẽ hoàn toàn không có vẻ đẹp của toàn sự vật; nhưng vì những lý do khác nhau tôi có lẽ phải sống ở đó, tôi không thể chạy trốn đến một ngôi nhà khác. Vậy thì

nó không là một vấn đề của chấp nhận, nhưng của thấy sự kiện hiển nhiên. Nếu tôi không thấy cái gì là, tôi sẽ tự lo lắng đến độ bệnh tật về cái lọ hoa đó, về cái ghế đó hay bức tranh đó; chúng sẽ trở thành những ám ảnh của tôi, và sẽ có sự bực bội đối với những con người, đối với công việc của tôi và vân vân. Nếu tôi có thể buông bỏ toàn sự việc và bắt đầu lại, nó là một vấn đề khác hẳn; nhưng tôi không thể. Chẳng tốt lành gì khi chống đối cái gì là, cái thực sự. Công nhận cái gì là không dẫn đến sự mãn nguyện và sự thoải mái thiên cận. Khi tôi giao phó cho cái gì là, không ~~nhưng~~ có đang hiểu rõ về nó, nhưng cũng còn có một yên lặng nào đó cho cái trí bề mặt. Nếu cái trí bề mặt không yên lặng, nó buông thả trong những ám ảnh, thực sự hay tưởng tượng; nó bị trói buộc trong dạng đối mới xã hội hay kết luận thuộc tôn giáo nào đó: người thầy, đáng cứu rỗi, nghi lễ, và vân vân. Chỉ khi nào cái trí bề mặt yên lặng thì cái trí che giấu mới có thể bộc lộ. Cái trí che giấu phải được phơi bày; nhưng điều này không thể được nếu cái trí bề mặt bị chất nặng bởi những ám ảnh, những lo âu. Bởi vì cái trí bề mặt luôn luôn trong một loại kích động nào đó, xung đột là không tránh khỏi giữa những tầng bên ngoài và tầng bên trong của cái trí; và nếu sự xung đột này không được giải quyết, những ám ảnh càng gia tăng. Rốt cuộc, những ám ảnh là một phương tiện tẩu thoát khỏi sự xung đột của chúng ta. Tất cả những tẩu thoát đều giống nhau, mặc dù chắc chắn rằng một số gây nguy hiểm nhiều hơn cho xã hội.

Khi người ta nhận biết được qui trình tổng thể của sự ám ảnh hay của bất kỳ vấn đề nào khác, chỉ lúc đó mới có sự tự do khỏi vấn đề. Muốn nhận biết mãnh liệt, phải không có chỉ trích hay bênh vực vấn đề; nhận biết phải là không chọn lựa. Muốn nhận biết như thế cần đến sự kiên nhẫn và nhạy cảm bao quát; nó đòi hỏi sự hăm hở và sự chú ý được duy trì

để cho toàn qui trình của suy nghĩ có thể được quan sát và được hiểu rõ.

Chương 47

NGƯỜI LÃNH ĐẠO TINH THẦN

Ông ấy nói rằng vị đạo sư của ông ấy là một người vĩ đại quá không thể diễn tả được, và rằng ông ấy đã là một đệ tử trong nhiều năm. Người thầy này, ông ấy tiếp tục, truyền đạt những lời giảng qua những c hoáng váng tàn bạo , qua những từ ngữ thô lỗ, qua những sỉ nhục và những hành động phản lại; và ông ấy thêm rằng có nhiều người nổi tiếng trong số những người theo sau. Chính sự tàn nhẫn của thủ tục giảng đạo mới bắt buộc con người phải suy nghĩ, nó khiến cho họ ngồi ngay thẳng và tập trung, mà được hiểu là rất cần thiết bởi vì hầu hết mọi người đều mê muội và cần được đánh thức. Người thầy này đã giảng dạy những điều kinh khủng nhất về Thượng đế, và có vẻ những môn đồ của ông ấy phải uống nước nhiều, bởi vì chính người thầy cũng uống nước nhiều tại hầu hết các bữa ăn. Những lời giảng, tuy nhiên, lại rất bí hiểm; chúng đã được giữ bí mật tại một thời điểm nào đó, nhưng lúc này chúng đang được công khai cho tất cả mọi người.

Mặt trời thu muộn đang tràn qua cửa sổ, và người ta có thể nghe được tiếng gầm thét của đường phố náo nhiệt. Những chiếc lá rụng rờ trong chết của chúng, và không khí thật trong lành và háo hức. Giống như tất cả những thành phố, có một bầu không khí của buồn thảm và đau khổ không thể diễn tả tương phản ánh sáng chiều tối; và sự vui vẻ hời

hạt thậm chí còn sâu nhiều hơn. Chúng ta dường như đã quên rằng là tự nhiên có nghĩa gì, cười đùa hồn nhiên; những khuôn mặt của chúng ta quá căng cứng bởi lo âu và phiền muộn. Nhưng những chiếc lá lấp lánh trong nắng trời và một đám mây trôi qua.

Ngay cả trong những chuyển động tạm gọi là tinh thần những phân chia xã hội cũng được duy trì. Những người có chức tước được nghênh đón và được mời ngồi ghế trước hăm hở làm sao! Những người theo sau quây quần quanh người nổi tiếng âm ỉ ra sao! Chúng ta quá khao khát có được những phân biệt và những nhãn hiệu! Thèm khát có được sự phân biệt này trở thành điều gì chúng ta gọi là sự tăng trưởng tinh thần: những người ở gần và những người ở xa, sự phân chia thứ bậc như người thầy và người khai tâm, người đệ tử và người mới vào. Khao khát này là hiển nhiên và trong chừng mực nào đó có thể hiểu được trong thế giới hàng ngày; nhưng khi cùng thái độ đó được chuyển vào một thế giới nơi những phân biệt dốt nát này không có ý nghĩa gì cả, điều đó tiết lộ rằng chúng ta bị quy định quá nặng nề bởi những khao khát và những thèm muốn của chúng ta. Nếu không có đang hiểu rõ về những khao khát này, quả là hão huyền khi tìm kiếm sự tự do khỏi kiêu ngạo.

“Nhưng,” ông ấy tiếp tục, “chúng tôi cần những người hướng dẫn, những đạo sư, những người thầy. Ông có lẽ vượt khỏi họ, nhưng chúng tôi những con người tầm thường cần đến họ, nếu không chúng tôi sẽ giống như những con cừ non bị lạc đàn.”

Chúng ta chọn lựa những người lãnh đạo của chúng ta, thuộc chính trị hay tinh thần, từ sự rối loạn riêng của chúng ta, và thế là họ cũng bị rối loạn. Chúng ta đòi hỏi họ được ve vãn và được thoải mái, được khuyến khích và được thỏa mãn, thế là chúng ta chọn lựa một người thầy sẽ đáp ứng cho

chúng ta điều gì chúng ta khao khát. Chúng ta không tìm kiếm sự thật, nhưng theo đuổi sự thỏa mãn và cảm xúc. Do bởi cần được sự tán dương của chính mình đến độ chúng ta sáng chế người thầy, người thầy cõi trên; và chúng ta âm thầm bị lạc lõng, bị hoang mang, và lo âu khi cái tôi bị khước từ. Nếu chúng ta không có người thầy vật chất trực tiếp, bạn bè đặt một người thầy thật xa xôi, giấu giếm và bí ẩn; người trước lệ thuộc vào những ảnh hưởng thuộc cảm xúc và vật chất khác nhau, và người sau là tự chiếu rọi, một người lý tưởng tự tạo tác, nhưng cả hai người đều là kết quả của sự chọn lựa của bạn, và sự chọn lựa chắc chắn được đặt nền tảng trên thành kiến, trên khuynh hướng. Bạn có lẽ ưa thích trao tặng một từ ngữ gây thỏa mãn hơn và được kính trọng hơn cho thành kiến của bạn, nhưng do bởi sự hoang mang và những thèm khát của bạn nên bạn mới chọn lựa. Nếu bạn đang tìm kiếm sự thỏa mãn, tự nhiên bạn sẽ tìm được điều gì bạn ham muốn, nhưng chúng ta hãy đừng gọi nó là sự thật. Sự thật hiện diện khi sự thỏa mãn, sự ham muốn có được cảm xúc, kết thúc.

“Ông đã không thể thuyết phục tôi về vấn đề tôi không cần có một người thầy cõi trên,” ông ấy nói.

Sự thật không là một vấn đề của tranh cãi và thuyết phục; nó không là kết quả của quan điểm.

“Nhưng người thầy cõi trên giúp đỡ tôi khuất phục sự tham lam, ganh tỵ,” anh ấy nói.

Liệu một người khác, dù vĩ đại như thế nào, có thể giúp đỡ tạo ra sự thay đổi trong chính bạn? Nếu ông ấy có thể, bạn không được thay đổi; bạn chỉ bị thống trị, bị ảnh hưởng. Sự ảnh hưởng này có lẽ kéo dài trong một thời gian đáng kể, nhưng bạn không được thay đổi. Bạn đã bị khuất phục; dù bạn bị khuất phục bởi ganh tỵ hay bởi một ảnh hưởng tạm gọi là cao cả, bạn vẫn còn là một nô lệ, bạn không

được tự do. Chúng ta thích là nô lệ, được sở hữu bởi một người nào đó, dù bởi một người thầy cỡi trên hay bởi bất kỳ người nào, bởi vì có an toàn trong sự sở hữu này; người thầy trở thành nơi trú ẩn. Sở hữu là bị sở hữu, nhưng sự sở hữu không là sự tự do khỏi tham lam.

“Tôi phải kháng cự sự tham lam,” ông gầy nói. “Tôi phải chiến đấu với nó, thực hiện mọi nỗ lực để triệt tiêu nó, và chỉ như vậy nó mới biến mất.”

Từ điều gì bạn nói, bạn đã xung đột với tham lam trong vô vàn năm tháng, và vẫn vậy bạn không được tự do khỏi nó. Đừng nói rằng bạn đã không cố gắng cật lực, đó là sự phản ứng tự nhiên. Liệu bạn có thể hiểu rõ bất kỳ việc gì qua xung đột? Chinh phục không là đang hiểu rõ. Điều gì bạn chinh phục phải được chinh phục lặp đi và lặp lại, nhưng có tự do khỏi vấn đề nếu được hiểu rõ tổng thể. Muốn hiểu rõ, phải có một nhận biết được qui trình của kháng cự. Rất dễ dàng để kháng cự hơn là để hiểu rõ; và vả lại, chúng ta được giáo dục để kháng cự. Trong kháng cự không có nhu cầu phải quan sát, không ân cần, không hiệp thông; kháng cự là thể hiện sự dốt nát của cái trí. Một cái trí kháng cự là tự khép kín và vì vậy không thể nhạy cảm, hiểu rõ. Đang hiểu rõ những phương cách của kháng cự còn quan trọng hơn loại bỏ sự tham lam. Thực ra, bạn không đang lắng nghe điều gì đang được nói; bạn đang vắn vơ cùng những cam kết khác nhau của bạn mà đã phát triển từ nhiều năm tháng đấu tranh và kháng cự của bạn. Lúc này bạn đang cam kết, và quanh những cam kết của bạn, mà bạn có lẽ đã giảng thuyết và viết lách về nó, bạn đã tập hợp được bạn bè; bạn có một đầu tư trong người thầy cỡi trên của bạn, mà đã giúp đỡ bạn để kháng cự. Vì vậy quá khứ của bạn đang ngăn cản bạn không lắng nghe điều gì đã được nói.

“Tôi vừa đồng ý lẫn không đồng ý với ông,” ông ấy nhận xét.

Mà thể hiện rằng bạn không đang lắng nghe. Bạn đang cân nhắc những cam kết của bạn để đối phó lại điều gì đang được nói, mà là không lắng nghe. Bạn sợ hãi lắng nghe và vì vậy bạn đang trong xung đột, đang đồng ý và cùng lúc không đồng ý.

“Ông có thể đúng,” ông ấy nói, “nhưng tôi không thể buông bỏ tất cả mọi điều mà tôi đã đầu tư được: bạn bè của tôi, hiểu biết của tôi, trải nghiệm của tôi. Tôi biết rằng tôi phải buông bỏ, nhưng đơn giản là tôi không thể, và nó đó kia.”

Lúc này, xung đột bên trong của ông ấy sẽ nổi cộm hơn bất kỳ khi nào; bởi vì khi một lần bạn nhận biết được cái gì là, dù miễn cưỡng đến chừng nào, và khước từ nó bởi vì những cam kết của bạn, sự mâu thuẫn thăm thẳm đang bắt đầu khởi động. Mâu thuẫn này là sự phân hai. Không thể bắc cầu nối liền những ham muốn đối nghịch; và nếu một cái cầu được tạo ra, nó là sự kháng cự, mà là cố chấp. Chỉ trong đang hiểu rõ cái gì là mới có tự do khỏi cái gì là.

Quả là một sự kiện lạ lùng khi những người theo sau ưa thích được dọa nạt và được dạy bảo, dù dịu dàng hay thô bạo. Họ nghĩ rằng những đối xử dữ dằn là bộ phận của sự đào tạo của họ – đào tạo sự thành công về tinh thần. Ham muốn được tôn trọng, được khuấy động hưng tợn, là bộ phận thuộc vui thú của gây tổn thương; và hạ phẩm giá lẫn nhau này của người lãnh đạo và người theo sau là kết quả của sự ham muốn có được cảm xúc. Do bởi bạn ao ước có được cảm xúc mãnh liệt hơn nên bạn mới theo sau và thế là sáng chế một người lãnh đạo, một đạo sư; và vì sự thỏa mãn mới mẻ này bạn sẽ hy sinh, dung thứ những bực dọc, những sỉ nhục và những thói chí. Tất cả việc này là bộ phận của sự

trục lợi lẫn nhau, nó không liên quan gì đến sự thật và sẽ không bao giờ dẫn đến hạnh phúc.

Chương 48

KÍCH THÍCH

“**N**hững hòn núi đã khiến tôi cảm lạnh.” bà ấy nói. “Tôi đã đến núi Engadine và ở đ ẹp của nó khiến cho tôi hoàn toàn chết lặng; tôi không nói nên lời bởi sự hoành tráng của tất cả nó. Đó là một trải nghiệm lạ thường. Tôi ao ước tôi có thể áp ử yên lặng đó, yên lặng đang sống, đang rung động, đang chuyển động đó. Khi ông nói về yên lặng, tôi nghĩ rằng ông có ý nói về trải nghiệm lạ thường này mà tôi đã bắt gặp. Tôi thực sự muốn biết liệu ông đang diễn tả cùng chất lượng của yên lặng như tôi đã trải nghiệm. Ảnh hưởng của yên lặng này kéo dài trong một thời gian đáng kể, và lúc này tôi quay lại nó, tôi cố gắng nắm bắt lại và sống trong nó.”

Bạn được làm cho yên lặng bởi núi Engadine, một người khác bởi một hình dáng đẹp đẽ của con người, và một người khác bởi một người thầy, bởi một quyển sách, bởi nhậ nhệ. Qua sự kích thích phía bên ngoài, người ta được thu hút vào một cảm giác mà người ta gọi là yên lặng và tạo ra vui thú cực kỳ. Ảnh hưởng của sự hoành tráng và vẻ đẹp là đưa người ta thoát khỏi những vấn đề và những xung đột hàng ngày, mà là một giải phóng. Qua sự kích thích phía bên ngoài, tạm thời cái trí được làm cho yên lặng; nó có lẽ là một trải nghiệm mới mẻ, một hài lòng mới mẻ, và cái trí quay lại nó như một hồi tưởng khi nó không còn đang trải nghiệm

việc đó. Ở lại trong những hòn núi là điều không thể được, bởi vì người ta phải trở lại công việc kinh doanh; nhưng có thể tìm kiếm trạng thái của yên lặng đó qua hình thức khác nhau nào đó của sự kích thích, qua nhau nhợt, qua một con người, hay qua một ý tưởng, mà là điều gì hầu hết chúng ta đều thực hiện. Những hình thức khác nhau này của sự kích thích là phương tiện mà qua đó cái trí được làm cho yên lặng; thế là phương tiện trở thành quan trọng, có ý nghĩa, và chúng ta bị quyến luyến chúng. Bởi vì phương tiện trao tặng chúng ta sự vui thú của yên lặng, chúng trở thành thống trị trong những sống của chúng ta; chúng là vật sở hữu cá nhân, một nhu cầu tâm lý mà chúng ta đả vệ và vì nó, nếu cần thiết, chúng ta tiêu diệt lẫn nhau. Phương tiện thay thế vị trí của trải nghiệm, mà lúc này chỉ là một kỷ niệm.

Những kích thích có lẽ thay đổi, mỗi cái có một ý nghĩa tùy theo tình trạng bị quy định của con người. Nhưng có một tương tự trong tất cả những kích thích: ham muốn tẩu thoát khỏi cái gì là, khỏi lẽ thói hàng ngày của chúng ta, khỏi một liên hệ không còn sinh động, và khỏi hiểu biết mà luôn luôn đang trở thành cũ kỹ. Bạn chọn lựa một loại tẩu thoát, tôi một loại khác, và cái nhãn hiệu đặc biệt của tôi luôn luôn ra vẻ xứng đáng hơn cái nhãn hiệu của bạn; nhưng tất cả tẩu thoát dù trong hình thức của một lý tưởng, phim ảnh, hay nhà thờ, đều thoái hóa, đang dẫn đến ảo tưởng và dối gạt. Những tẩu thoát thuộc tâm lý còn thoái hóa hơn những tẩu thoát lộ liễu, chúng còn tinh é hơn và phức tạp hơn và vì vậy khó khăn hơn để phát hiện. Sự yên lặng được tạo ra qua kích thích, sự yên lặng có được nhờ những kỷ luật, những kiểm soát, những kháng cự, tích cực hay tiêu cực, là một kết quả, một ảnh hưởng và vì vậy không là sáng tạo; nó chết rồi.

Có một yên lặng không là một phản ứng, một kết quả; một yên lặng không là kết quả của một kích thích, của cảm

xúc; một yên lặng không được sắp xếp vào chung, không là một kết quả. Nó hiện diện khi qui trình suy nghĩ được hiểu rõ. Suy nghĩ là phản hồi của ký ức, của những kết luận đã được khẳng định, nhận biết được hay không nhận biết được; ký ức này sai khiến hành động tùy theo vui thú và đau khổ. Thế là những ý tưởng kiểm soát hành động, và vì vậy có xung đột giữa hành động và ý tưởng. Xung đột này luôn luôn theo cùng chúng ta, và khi nó được mãnh liệt có một thôi thúc phải được tự do khỏi nó; nhưng nếu xung đột này không được hiểu rõ và không được giải quyết, bất kỳ gắng sức nào để được tự do khỏi nó đều là một tẩu thoát. Chừng nào hành động còn đang phỏng chừng đến một ý tưởng, xung đột là điều không tránh khỏi. Chỉ khi nào hành động được tự do khỏi ý tưởng thì xung đột mới kết thúc.

“Nhưng làm thế nào hành động có thể được tự do khỏi ý tưởng? Chắc chắn không thể có hành động nếu không có hình thành ý tưởng trước. Hành động theo sau ý tưởng, và tôi không thể tưởng tượng có bất kỳ hành động nào mà không là kết quả của ý tưởng.”

Ý tưởng là kết quả của ký ức; ý tưởng là sự diễn đạt bằng từ ngữ của ký ức; ý tưởng là một phản ứng không trọn vẹn đến thách thức, đến sống. Phản ứng trọn vẹn đến sống là hành động, không phải ý tưởng. Chúng ta phản ứng theo ý tưởng với mục đích bảo vệ chính chúng ta chống lại hành động. Những ý tưởng giới hạn hành động. Có sự an toàn trong lãnh vực của những ý tưởng, nhưng không có trong hành động; vì vậy hành động bị ép buộc phải nhượng bộ ý tưởng. Ý tưởng là khuôn mẫu tự phòng vệ cho hành động. Trong sự khủng hoảng cực độ có hành động trực tiếp, được tự do khỏi ý tưởng. Chính là chống lại hành động tức khắc này nên cái trí mới tự kỷ luật chính nó; và bởi vì đối với hầu hết chúng ta cái trí là thông trị, những ý tưởng hành động như

một kiềm chế vào hành động và thế là có xung đột giữa hành động và sự hình thành ý tưởng.

“Tôi thấy cái trí của tôi đang lang thang đến trải nghiệm hạnh phúc đó của núi Engadine. Liệu nó là một tẩu thoát để làm sống lại trải nghiệm đó trong ký ức?”

Chắc chắn. Điều thực sự là sống của bạn trong hiện tại: con đường đông đúc này, công việc kinh doanh của bạn, những liên hệ ngay tức khắc của bạn. Nếu những việc này đang tạo ra vui thú và thỏa mãn, núi Engadine sẽ phai nhạt dần; nhưng bởi vì điều thực tế đang gây hoang mang và đau khổ, bạn quay đến một trải nghiệm mà đã qua rồi và đã chết rồi. Bạn có lẽ hồi tưởng trải nghiệm đó, nhưng nó đã xong rồi; bạn cho nó sự sống chỉ qua ký ức. Nó giống như đang bơm sự sống vào một vật đã chết rồi. Hiện tại là chán ngán, nông cạn, chúng ta quay về quá khứ hay nhìn đến một tương lai tự chiếu rọi. Chắc chắn, tẩu thoát khỏi hiện tại dẫn đến ảo tưởng. Thấy hiện tại như nó thực sự là, không chỉ trích hay bênh vực, là đang hiểu rõ cái gì là, và vậy là có hành động mà sáng tạo một thay đổi trong cái gì là.

Chương 49

VẤN ĐỀ VÀ TÀU THOÁT

“**T**ôi đã có nhiều vấn đề nghiêm trọng, và dường như tôi đã khiến cho chúng hành hạ hơn và đau khổ hơn bằng cách cố gắng giải quyết chúng. Tôi đã vận dụng hết sức mình, và tôi không biết phải làm gì. Thêm vào tất cả điều này, tôi lại bị điếc và phải sử dụng cái máy trợ thính khốn khổ này như một trợ giúp cho khả năng nghe của tôi. Tôi có nhiều con cái và một người chồng đã rời bỏ tôi. Tôi thực sự quan tâm đến con cái của tôi, bởi vì tôi muốn chúng không gặp phải tất cả những đau khổ mà tôi đã trải qua.”

Chúng ta quá nóng lòng **món** tìm được một đáp án cho những vấn đề của chúng ta. Chúng ta quá hăm hở muốn có được một đáp án đến độ chúng ta không thể thâm nhập vấn đề; nó ngăn cản sự quan sát yên lặng của chúng ta về vấn đề. Vấn đề là điều quan trọng, và không phải đáp án. Nếu chúng ta tìm **lối** m một đáp án, chúng ta sẽ tìm được nó; nhưng vấn đề cứ dai dẳng, bởi vì đáp án không liên quan gì đến vấn đề. Sự tìm kiếm của chúng ta là có được một **tàu** thoát khỏi vấn đề, và đáp án là một **chữa** trị **hời** hợt, vì vậy không có đang hiểu rõ về vấn đề. Tất cả những vấn đề này sinh từ một cái nguồn, và nếu không đang hiểu rõ cái nguồn đó, bất kỳ nỗ lực nào để giải quyết những vấn đề sẽ chỉ dẫn đến sự hoang mang và đau khổ thêm nữa. Trước hết người ta

phải rất rõ ràng rằng ý định để hiểu rõ vấn đề của người ta là nghiêm túc, rằng người ta thấy sự cần thiết của được tự do khỏi tất cả những vấn đề; bởi vì chỉ như thế người tạo tác những vấn đề mới có thể được tiếp cận. Nếu không có tự do khỏi những vấn đề, không thể có yên lặng; và yên lặng là cốt lõi cho hạnh phúc, mà không là một kết thúc trong chính nó. Do bởi cái hô đứng yên khi những cơn gió ngừng lại, thế là cái trí đứng yên cùng sự kết thúc của những vấn đề. Nhưng cái trí không thể được làm cho yên lặng; nếu nó được làm, nó là cái trí chết rồi, nó là một cái hồ tù đọng. Khi điều này rõ ràng, vậy thì người tạo tác những vấn đề có thể được quan sát. Sự quan sát phải là yên lặng và không lệ thuộc vào bất kỳ kế hoạch được xếp đặt sẵn dựa trên vui thú và đau khổ.

“Nhưng ông đang yêu cầu điều không thể được! Giáo dục của chúng tôi đào tạo cái trí để phân biệt, để so sánh, để nhận xét, để chọn lựa, và rất khó khăn để không chỉ trích, không nhận xét điều gì được quan sát. Làm thế nào người ta có thể được tự do khỏi tình trạng bị quy định này và quan sát một cách yên lặng?”

Nếu bạn thấy sự quan sát yên lặng đó, nhận biết thụ động đó là cốt lõi cho đang hiểu rõ, vậy thì sự thật của nhận biết của bạn giải thoát bạn khỏi nền quá khứ. Chỉ khi nào bạn không thấy sự cần thiết tức khắc của thụ động và tỉnh táo thì “làm thế nào,” sự tìm kiếm một phương tiện để xóa sạch nền quá khứ, mới nảy sinh. Chính sự thật mới giải thoát, không phải phương tiện hay hệ thống. Sự thật rằng một mình sự quan sát yên lặng sáng tạo đang hiểu rõ, phải được thấy; vậy thì chỉ lúc đó bạn được tự do khỏi chỉ trích và bệnh vực. Khi bạn thấy sự nguy hiểm, bạn không hỏi làm thế nào thoát khỏi nó. Do bởi bạn không thấy sự cần thiết của nhận biết một cách thụ động nên bạn mới hỏi “làm thế nào.” Tại sao bạn không thấy sự cần thiết của nó?

“Tôi muốn lắm, nhưng trước kia tôi chưa bao giờ suy nghĩ theo những hướng này. Tất cả mà tôi có thể nói là tôi ao ước xóa sạch những vấn đề của tôi, bởi vì chúng là một hành hạ thực sự đối với tôi. Tôi muốn được hạnh phúc, giống như bất kỳ người nào khác.”

Một cách nhận biết được hay không nhận biết được, chúng ta không muốn thấy sự cốt lõi của nhận biết một cách thụ động bởi vì chúng ta không thực sự muốn buông bỏ những vấn đề của chúng ta; bởi vì chúng ta sẽ là gì nếu không có chúng? Chúng ta ưa thích bám chặt cái gì đó mà chúng ta biết, dù đau khổ, hơn là liêu lĩnh theo đuổi cái gì đó mà có lẽ không biết dẫn người ta đến nơi nào. Với những vấn đề, ít nhất, chúng ta còn quen thuộc; nhưng sự suy nghĩ của theo đuổi người tạo tác ra chúng, vì không biết nó có lẽ dẫn đến nơi nào, khiến cho chúng ta sợ hãi và chán ngán. Cái trí sẽ bị tan biến nếu không còn lo âu về những vấn đề; nó được nuôi sống nhờ những vấn đề, dù chúng là những vấn đề của thế giới hay vấn đề của nhà bếp, chính trị hay cá nhân, tôn giáo hay học thuyết; vì vậy những vấn đề của chúng ta khiến cho chúng ta tầm thường và nông cạn. Một cái trí mãi mê bởi những vấn đề thế giới cũng tầm thường như một cái trí lo âu về những tiến bộ tinh thần mà nó đang thực hiện. Những vấn đề nặng cái trí bởi sự sợ hãi, bởi vì những vấn đề trao tặng sức mạnh cho cái ngã, cho “cái tôi” và “cái ư tôi.” Nếu không có những vấn đề, nếu không có những thành tựu, và những thất bại, cái tôi không hiện diện.

“Nhưng nếu không có cái tôi, làm thế nào người ta có thể tồn tại? Nó là cái nguồn của tất cả hành động.”

Chùng nào hành động còn là kết quả của ham muốn, của ký ức, của sợ hãi, của vui thú hay đau khổ, chắc chắn nó phải nuôi dưỡng xung đột, hoang mang và thù hận. Hành động của chúng ta là kết quả của tình trạng bị quy định của

chúng ta, tại bất kỳ mức độ nào; và đáp trả đến thách thức của chúng ta, bởi vì không thỏa đáng và không tổng thể, phải sản sinh xung đột, mà là vấn đề. Xung đột là chính cấu trúc của cái tôi. Nó hoàn toàn có ~~thể~~ sống không có xung đột, xung đột của tham lam, của sợ hãi, của thành công; nhưng có thể này chỉ thuộc lý thuyết và không thực sự cho đến khi nó được khám phá qua đang trải nghiệm hiệp thông. Hiện diện không tham lam chỉ có thể được khi những phương cách của cái tôi được hiểu rõ.

“Ông nghĩ rằng bệnh điếc của tôi là do bởi những sợ hãi và những kiềm chế của tôi? Những bác sĩ đã bảo đảm với tôi rằng không có gì sai lầm thuộc cấu trúc cơ thể, và liệu có bất kỳ khả năng nào để hồi phục thính giác của tôi? Tôi đã kiềm chế, bằng cách này hay cách khác, suốt sống của tôi; tôi chưa làm bất kỳ điều gì mà tôi thực sự muốn làm.”

Phía bên trong và phía bên ngoài, kiềm chế dễ dàng hơn đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ gian nan lắm, đặc biệt đối với những người đã bị quy định quá nặng nề từ niên thiếu. Mặc dù vất vả nhiều, nhưng kiềm chế cũng trở thành một vấn đề của thói quen. Đang hiểu rõ không bao giờ có thể bị biến thành một thói quen, một vấn đề của lẽ thói; nó đòi hỏi nhận biết, tỉnh táo liên tục. Muốn đang hiểu rõ, phải có linh động, nhạy cảm, một nhiệt thành mà không liên quan gị đến cảm xúc. Kiềm chế trong bất kỳ hình thức nào không cần đến sự nhạy bén của nhận biết; nó là cách dễ dàng nhất và ngốc nghếch nhất để giải quyết những phản ứng. Kiềm chế là tuân phục vào một ý tưởng, vào một khuôn mẫu, và nó cố gắng đảm bảo sự an toàn, sự kính trọng hời hợt. Đang hiểu rõ đang giải thoát, nhưng kiềm chế luôn luôn đang thu hẹp, đang tự khép kín. Sợ hãi của uy quyền, của không an toàn, của quan điểm, thiết lập một ấn núp thuộc học thuyết, cùng bản sao thuộc vật chất của nó, mà cái trí dựa vào. Ấn núp này, tại bất kỳ mức

độ nào nó có lẽ được đặt vào, thậm chí vẫn luôn luôn duy trì sự sợ hãi; và từ sợ hãi có sự thay thế, sự nhượng bộ hay sự kỷ luật, mà tất cả đều là một hình thức của kiềm chế. Kiềm chế phải tìm ra một nguồn thoát, mà có lẽ là một cơn bệnh thuộc cơ thể hay một loại nào đó của ảo tưởng học thuyết. Cái giá phải trả tùy theo tính khí và đặc điểm của người ta.

“Tôi nhận thấy rằng bất kỳ khi nào bắt buộc phải nghe điều gì đó khó chịu, tôi tìm chỗ ẩn núp đằng sau dụng cụ này, mà vì vậy giúp tôi tẩu thoát vào thế giới riêng của tôi. Nhưng làm thế nào người ta được tự do khỏi sự kiềm chế của những năm tháng? Liệu nó sẽ không mất thời gian lâu hay sao?”

Nó không là một vấn đề của thời gian, của khơi dậy quá khứ, hay của phân tích cẩn thận; nó là một vấn đề của thấy sự thật của kiềm chế. Bằng cách nhận biết một cách thụ động, không có bất kỳ chọn lựa nào, được toàn qui trình của kiềm chế, sự thật của nó tức khắc được thấy. Sự thật của kiềm chế không thể được khám phá nếu chúng ta suy nghĩ dựa vào ngày hôm qua và vào ngày mai; sự thật không được hiểu rõ qua đoạn đường của thời gian. Sự thật không là một việc để kiểm được, nó được thấy hay không được thấy, nó không thể được nhận biết dần dần. Ý chí được tự do khỏi sự kiềm chế là một cản trở cho đang hiểu rõ sự thật của nó; bởi vì ý chí là ham muốn, dù tích cực hay tiêu cực, và với ham muốn không thể có nhận biết thụ động. Chính là ham muốn hay khao khát mới tạo ra sự kiềm chế; và cùng ham muốn này, mặc dù lúc này được gọi là ý chí, không bao giờ có thể làm tự do chính nó khỏi sự tạo tác riêng của nó. Lại nữa, sự thật của ý chí phải được hiểu rõ qua nhận biết thụ động nhưng tỉnh táo. Người phân tích, mặc dù anh ấy tách rời chính anh ấy khỏi nó, là bộ phận của vật được phân tích; và vì anh ấy bị quy định bởi sự việc anh ấy phân tích, anh ấy không thể làm tự do chính anh ấy khỏi nó, lại nữa, sự thật của

điều này phải được thấy. Chính sự thật mới giải thoát, không phải ý chí và nỗ lực.

Chương 50

CÁI GÌ LÀ VÀ CÁI GÌ NÊN LÀ

“Tôi đã lập gia đình và có con cái,” bà ấy nói, nhưng dường như tôi đã mất đi tất cả tình yêu. Tôi đang khô khan dần dần. Mặc dù tôi tham gia những hoạt động xã hội, chúng là một loại giết thời giờ, và tôi thấy sự vô ích của chúng. Có vẻ không thứ gì gây hứng thú cho tôi sâu thẳm và trọn vẹn. Mới đây tôi đã đi nghỉ thật lâu để thoát khỏi lệ thói thuộc gia đình và những hoạt động xã hội, và tôi ó gắng vẽ; nhưng tinh thần của tôi không ở trong nó. Tôi cảm thấy hoàn toàn chết rồi, không sáng tạo, trầm uất và bất mãn sâu thẳm. Tôi vẫn còn trẻ nhưng tương lai dường như hoàn toàn tối tăm. Tôi đã suy nghĩ về tự tử, nhưng không hiểu vì sao tôi nhận thấy sự ngu xuẩn hoàn toàn của nó, tôi đang rỗi lúc một hoang mang, và ~~l~~it mãn của tôi dường như không có kết thúc.”

Bạn hoang mang về cái gì? Vấn đề của bạn là vấn đề của sự liên hệ?

“Không, không phải. Tôi đã trải qua việc đó, và đã thoát khỏi nó mà không bị bầm giập lắm; nhưng tôi bị hoang mang và dường như không có gì gây thỏa mãn cho tôi.”

Bạn có một vấn đề rõ rệt, hay liệu bạn chỉ bất mãn chung chung? Tại sâu thẳm chắc phải có sự lo âu nào đó, sự sợ hãi nào đó, và có thể bạn không nhận biết được nó. Bạn muốn biết nó là gì không?

“Vâng, đó là lý do tại sao tôi đã đến gặp ông. Tôi không thể tiếp tục như thế này. Dường như không có gì quan trọng cả, và thỉnh thoảng tôi cảm thấy bị bệnh.”

Bệnh của bạn có lẽ là một tẩu thoát khỏi chính bạn, khỏi những hoàn cảnh của bạn.

“Tôi khá chắc chắn nó là như vậy. Nhưng tôi sẽ làm gì đây? Tôi hoàn toàn bị tuyệt vọng. Trước khi tôi rời khỏi đây tôi phải tìm được một cách thoát khỏi tất cả đau khổ này.”

Liệu nó là xung đột giữa hai thực sự, hay giữa cái thực sự và cái ảo tưởng? Liệu bất mãn của bạn chỉ là bất mãn, mà dễ dàng được thỏa mãn, hay liệu nó là một đau khổ không nguyên nhân? Chẳng mấy chốc bất mãn tìm ra một cái kênh đặc biệt mà qua đó nó được thỏa mãn; thật mau lẹ bất mãn có thể được kiểm soát bằng cách đưa vào một mục đích, nhưng bất mãn không thể được thỏa mãn bởi sự suy nghĩ. Liệu tình trạng tạm gọi là bất mãn này nảy sinh do bởi không tìm được sự thỏa mãn. Nếu bạn tìm được sự thỏa mãn, liệu bất mãn của bạn sẽ biến mất? Liệu thực sự bạn đang tìm kiếm một loại thỏa mãn vĩnh cửu nào đó?

“Không, không phải như thế. Tôi thực sự không đang tìm kiếm bất kỳ loại thỏa mãn nào – ít ra tôi không nghĩ rằng tôi đang tìm kiếm nó. Mọi điều tôi biết là rằng tôi đang hoang mang và xung đột, và dường như tôi không thể tìm ra phương cách thoát khỏi nó.”

Khi bạn nói rằng bạn đang xung đột, nó phải liên quan đến điều gì đó: liên quan người chồng của bạn, con cái của bạn, những hoạt động của bạn. Nếu, như bạn nói, xung đột của bạn không phải với những điều này, vậy thì nó chỉ có thể giữa bạn là gì và bạn muốn là gì, giữa cái thực sự và cái lý tưởng, giữa cái gì là và ảo tưởng của cái gì nên là. Bạn có một ý tưởng của bạn nên là gì, và có lẽ xung đột và hoang mang nảy sinh từ sự ham muốn phải phù hợp vào khuôn mẫu

tự chiếu rọi này. Bạn đang đấu tranh để là cái gì đó mà bạn không là. Liệu đó là nó?

“Tôi đang bắt đầu thấy máu chột khiến cho tôi bị hoang mang. Tôi nghĩ điều gì ông nói là đúng thật.”

Xung đột là giữa điều thực sự và điều ảo tưởng, giữa cái mà bạn là và cái mà bạn ưa thích là. Cái khuôn mẫu của ảo tưởng đã được vun quén từ thời niên thiếu và đã liên tục mở rộng và khoét sâu, đang phát triển đối nghịch cái thực sự, và đang liên tục được bổ sung bởi những hoàn cảnh. Ảo tưởng này, giống như tất cả những lý tưởng, những mục đích, những không tưởng, đang mâu thuẫn với cái gì là, cái rành rành, cái thực sự; vì vậy ảo tưởng là một tẩu thoát khỏi cái mà bạn là. Chắc chắn, tẩu thoát này tạo ra sự xung đột vô ích của những đối nghịch; và tất cả những xung đột, bên trong hay bên ngoài, đều hão huyền, vô ích, ngu xuẩn, đang tạo ra hoang mang và thù hận.

Vì vậy, nếu tôi được phép giải thích, xung đột của bạn nảy sinh từ xung đột giữa bạn là gì và ảo tưởng của bạn nên là gì. Ảo tưởng, lý tưởng, là không thực sự; nó là một tẩu thoát tự chiếu rọi, nó không có tánh thực sự. Cái thực sự là bạn là gì. Bạn là gì còn quan trọng hơn bạn nên là gì. Bạn có thể đang hiểu rõ cái gì là, nhưng bạn không thể đang hiểu rõ cái gì bạn nên là. Không có đang hiểu rõ về một ảo tưởng, chỉ có đang hiểu rõ về phương cách nó hiện diện. Ảo tưởng, hoang đường, lý tưởng, đều không có giá trị; nó là một kết quả, một kết thúc, và điều gì quan trọng là đang hiểu rõ qui trình mà qua đó nó đã hiện diện.

Muốn đang hiểu rõ cái mà bạn là, dù vui thú hay khó chịu, ảo tưởng, lý tưởng, tương lai tự chiếu rọi, phải hoàn toàn kết thúc. Chỉ như thế bạn mới có thể xóa sạch cái gì là. Muốn đang hiểu rõ cái gì là, phải có sự tự do khỏi tất cả mọi xao nhãng. Xao nhãng là chỉ trích hay nhận xét về cái gì là.

Xao nhãng là so sánh; nó là kháng cự hay kỷ luật chống lại cái thực sự. Xao nhãng chính là sự nỗ lực hay sự ép buộc để hiểu rõ. Tất cả những xao nhãng là một cản trở cho sự theo đuổi mau lẹ về cái gì là. Cái gì là không đứng yên; nó đang chuyển động liên tục, và muốn theo sát nó cái trí phải không bị trói buộc vào bất kỳ niềm tin, vào bất kỳ hy vọng của thành công hay sự hãi của thất bại. Chỉ trong nhận biết thụ động và tỉnh táo, cái gì là được nở hoa. Nở hoa này không thuộc thời gian.

Chương 51

MÂU THUẤN

Ông ấy là một người chính trị nổi tiếng và vững vàng, hơi hơi kiêu ngạo, và vì vậy bộc lộ sự nóng nảy của ông ấy. Có giáo dục cao, ông ấy suy nghĩ khá sâu sắc và quan co trong những phơi bày của ông ấy. Ông ấy không thể tinh tế, bởi vì ông ấy quá dính dáng đến sự nhân nhượng; ông ấy là công chúng, chính thể, quyền hành. Ông ấy là một người nói năng lưu loát, và chính lưu loát đó là sự bất hạnh riêng của nó; ông ấy không thoái hóa, nhờ thế có ảnh hưởng với công chúng. Ông ấy đang ngồi trông bất an lạ lùng trong căn phòng đó; người chính trị thật xa xôi, nhưng con người ở đó, căng thẳng và nhận biết về chính ông ấy. Những khoác lác âm ỉ, những kiêu ngạo cực kỳ không còn nữa, và có sự tìm hiểu, quan tâm đầy lo âu, và tự phơi bày của ông ấy.

Mặt trời chiều muộn đang đến qua cửa sổ, và thế là cũng cả những tiếng ồn của giao thông. Những con vẹt, những vẹt sáng xanh rực rỡ, đang quay lại từ chuyến dạo chơi trong ngày của chúng để nghỉ đêm trong sự bao dung an toàn giữa những cái cây của thành phố, những cái cây rất to đó mà được tìm thấy dọc theo những con đường và trong những cái vườn riêng. Khi chúng bay, những con vẹt bật ra những âm thanh rít lên rất khó chịu. Chúng không bao giờ bay trong một đường thẳng nhưng rơi xu ống, lên cao, hay lượn qua hai bên, luôn luôn huyền thuyên và giỡn nhau.

Đường bay và những tiếng kêu của chúng mâu thuẫn với vẻ đẹp riêng của chúng. Thật xa trên biển cả có một cánh buồm trắng cô đơn. Một nhóm ít người lấp đầy căn phòng, một tương phản của màu sắc và suy nghĩ. Một con chó nhỏ đi vào, nhìn quanh và đi ra, chắc chắn không ai nhận thấy y, và tiếng chuông chùa đang ngân nga.

“Tại sao có mâu thuẫn trong sống của chúng tôi?” ông ấy hỏi. “Chúng tôi nói về những lý tưởng của hòa bình, của không bạo lực, và tuy nhiên tạo tác cái mầm cho chiến tranh. Chúng tôi phải là những người rất thực tế và không là những người mơ mộng. Chúng tôi muốn hòa bình, và tuy nhiên những hoạt động sống hàng ngày của chúng tôi cuối cùng đều dẫn đến chiến tranh; chúng tôi mong muốn ánh sáng, và vẫn vậy chúng tôi lại đóng kín cửa sổ. Chính qui trình suy nghĩ của chúng tôi là một mâu thuẫn, muốn và không muốn. Có lẽ mâu thuẫn này vốn có sẵn trong bản chất của chúng tôi, và vì vậy khá vô vọng để cố gắng hiệp thông, để là tổng thể. Dường như tình yêu và hận thù luôn luôn theo cùng nhau. Tại sao có sự mâu thuẫn này? Liệu nó không thể tránh khỏi? Liệu người ta có thể thoát khỏi nó? Liệu chính thể hiện đại có thể hoàn toàn cho hòa bình? Liệu nó có khả năng để hoàn toàn là một? Nó phải làm việc cho hòa bình nhưng tuy nhiên lại chuẩn bị cho chiến tranh; mục đích là hòa bình qua sự chuẩn bị cho chiến tranh.”

Tại sao chúng ta có một quan điểm cố định, một lý tưởng, bởi vì sự chệch hướng của nó tạo ra sự mâu thuẫn? Nếu không có quan điểm cố định, không có kết luận, sẽ không có sự mâu thuẫn. Chúng ta thiết lập một điểm cố định, rồi sau đó lang thang khỏi nó, mà được hiểu là một mâu thuẫn. Chúng ta đến một kết luận qua những phương cách quanh co và tại những mức độ khác nhau, và sau đó cố gắng sống hòa hợp với kết luận hay lý tưởng đó. Bởi vì chúng ta

không thể, một mâu thuẫn được sinh ra; và sau đó chúng ta cố gắng xây dựng một cái cầu giữa những cố định, những lý tưởng, những kết luận, và sự suy nghĩ hay hành động mà phủ nhận nó. Đang xây cầu này được gọi là sự kiên định. Và chúng ta quá khâm phục một người mà kiên định, mà bám vào kết luận của anh ấy, vào lý tưởng của anh ấy! Một người như thế chúng ta coi như một vị thánh. Nhưng người dốt nát cũng kiên định, họ cũng bám vào những kết luận của họ. Không có sự mâu thuẫn trong một con người mà cảm thấy chính anh ấy là Napoleon, anh ấy là sự hiện thân của kết luận của anh ấy; và một người hoàn toàn đồng hóa cùng lý tưởng của anh ấy chắc chắn bị rối loạn thần kinh.

Kết luận mà chúng ta gọi là một lý tưởng có lẽ được thiết lập tại bất kỳ mức độ nào, và nó có lẽ nhận biết được hay không nhận biết được; và bởi vì đã thiết lập nó, chúng ta cố gắng phòng chừng hành động của chúng ta đến nó, mà tạo ra sự mâu thuẫn. Điều gì quan trọng không phải làm thế nào kiên định với khuôn mẫu, với lý tưởng, nhưng khám phá tại sao chúng ta đã vun quén điềm cố định này, kết luận này; bởi vì nếu chúng ta không có khuôn mẫu, vậy thì sự mâu thuẫn sẽ biến mất. Vì vậy, tại sao chúng ta có lý tưởng, kết luận? Lý tưởng không ngăn cản hành động hay sao? Lý tưởng không hiện diện để bổ sung hành động, kiểm soát hành động hay sao? Liệu không thể hành động mà không có lý tưởng hay sao? Lý tưởng là sự phản ứng của nền quá khứ, của tình trạng bị quy định, và vì vậy nó không bao giờ có thể là phương tiện giúp đỡ giải thoát con người khỏi xung đột và hoang mang. Trái lại, lý tưởng, kết luận, gia tăng sự phân chia giữa con người và con người và vì vậy đẩy nhanh qui trình của không hiệp thông.

Nếu không có điềm cố định, không lý tưởng để từ đó chệch hướng, không có sự mâu thuẫn cùng g thôi thúc phải

kiên định của nó; vậy thì chỉ có hành động từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc; và hành động đó sẽ luôn luôn tổng thể và đúng đắn. Đúng đắn không là một lý tưởng, một hoang đường, nhưng cái thực sự. Cái thực sự có thể được hiểu rõ và được xóa sạch. Đang hiểu rõ cái thực sự không thể gieo mầm hận thù, ngược lại những ý tưởng lại có. Những lý tưởng không bao giờ có thể tạo ra một cách mạng cơ bản, nhưng chỉ một tiếp tục được bổ sung của cái cũ kỹ. Có cách mạng liên tục và cơ bản chỉ trong hành động từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc mà không bị đặt nền tảng trên một lý tưởng và vì thế được tự do khỏi kết luận.

“Nhưng một chính thể không thể được điều hành trên nguyên tắc này. Phải có một mục đích, một hành động được lên kế hoạch, một nỗ lực được tập trung về một chủ đề đặc biệt. Điều gì ông nói có lẽ ứng dụng được cho cá thể, và tôi thấy trong nó những khả năng ứng dụng vô cùng cho chính thể; nhưng nó sẽ không làm việc trong hành động tập thể.”

Hành động được lên kế hoạch cần sự thay đổi liên tục, phải có sự điều chỉnh đến những hoàn cảnh đang thay đổi. Hành động theo một bản thiết kế cố định chắc chắn sẽ thất bại nếu bạn không cân nhắc những yếu tố vật chất và những áp lực tâm lý. Nếu bạn lên kế hoạch xây dựng một cây cầu, bạn không những phải làm một bản thiết kế về nó, nhưng bạn còn phải nghiên cứu đất, vùng đất nơi nó sẽ được xây dựng, nếu không kế hoạch của bạn sẽ không thỏa đáng. Có thể có hành động trọn vẹn chỉ khi nào tất cả những sự kiện vật chất và những áp lực tâm lý của qui trình tổng thể của con người được hiểu rõ, và đang hiểu rõ này không lệ thuộc vào bất kỳ bản thiết kế nào. Nó đòi hỏi sự điều chỉnh mau lẹ, mà là thông minh; và chỉ khi nào không có thông minh thì chúng ta mới dựa vào những kết luận, những lý tưởng, những mục tiêu. Chính thể luôn thay đổi; những người lãnh đạo của nó

có lẽ cố định, nhưng chính thể, giống như cá thể, đang sống, năng động, và cái gì đang sống không thể bị sắp xếp trong một trói buộc của một bản thiết kế. Thông thường chúng ta thiết lập những bức tường quanh chính thể, những bức tường của những kết luận, những lý tưởng, hy vọng giam cầm nó; nhưng một việc đang sống không thể bị giam cầm mà không giết chết nó, vì vậy chúng ta xúc tiến giết chết chính thể và sau đó đúc khuôn nó tùy theo bản thảo của chúng ta, tùy theo lý tưởng. Chỉ một vật chết rồi mới có thể bị ép buộc tuân phục vào một khuôn mẫu; và bởi vì sống đang chuyển động liên tục, có mâu thuẫn khoảnh khắc chúng ta cố gắng xếp đặt sống vào một khuôn mẫu cố định hay một kết luận. Tuân phục vào một khuôn mẫu là sự không hiệp thông của cá thể và thể là của chính thể. Lý tưởng không vượt trội hơn sống, và khi chúng ta khấn cho nó là như thế có rối loạn, hận thù và đau khổ.

Chương 52

GHEN TUÔNG

Mặt trời sáng rực trên bức tường trắng xóa đối nghịch, và sự chói lọi của nó khiến cho những bộ mặt không rõ ràng. Một bé gái, không có sự nhắc nhở của người mẹ, đến ngồi bên cạnh, mở to mắt và thắc mắc không hiểu tất cả mọi chuyện này là gì. Bé đã vừa tắm rửa và mặc quần áo sạch sẽ, và có vài bông hoa trên mái tóc của em. Bé lanh lẹ quan sát mọi việc, như những đứa trẻ thường làm, mà không ghi đi quá nhiều. Hai mắt em lóe sáng, và em hoàn toàn không biết phải làm gì, liệu khóc lóc, cười đùa hay nhảy nhót; thay vì thế, em cầm tay tôi và nhìn nó bằng một thích thú mê mải. Chốc lát em quên tất cả những người trong phòng, thanh thân đặt đầu của em trên đùi tôi và ngủ say. Đầu của em đẹp đẽ và tròn tựa; em trong sáng lắm. Tương lai của em cũng bị rối loạn và đau khổ như tương lai của những người khác trong căn phòng này. Em cũng không tránh khỏi xung đột và đau khổ giống như mặt trời đỏ trên bức tường; vì vậy để được tự do khỏi đau khổ và xung đột cần sự thông minh tốt đỉnh, và giáo dục lẫn những ảnh hưởng quanh em sẽ lo liệu để em được khước từ thông minh này. Tình yêu quá hiếm hoi trong thế giới này, ngọn lửa không khói đó; khói đang bao bọc, đang gây ngột ngạt, đang mang lại khổ não và những giọt nước mắt. Bởi khói bao bọc đó ngọn lửa hiếm khi nào được thấy; và khi khói đó trở thành quan trọng nhất, ngọn lửa tắt

ngúm. Nếu không có ngọn lửa của tình yêu đó, sống không còn ý nghĩa, nó trở nên trì trệ và ảo não; nhưng ngọn lửa không thể hiện diện trong vây bủa của khói đen kịt. Hai cái không thể cùng tồn tại; khói tối tăm phải kết thúc cho ngọn lửa rõ ràng hiện diện. Ngọn lửa không là đối thủ của khói; nó không có đối thủ. Khói không là ngọn lửa, nó không thể kiểm chế ngọn lửa; khói cũng không hàm ý sự hiện diện của ngọn lửa, bởi vì ngọn lửa được tự do khỏi khói.

“Tình yêu và hận thù không thể đồng tồn tại? Ghen tuông không là một thể hiện của tình yêu? Chúng ta nắm tay, và phút kế tiếp chửi rủa; chúng ta nói những sự việc hung tợn, nhưng chốc lát sau lại ôm ấp nhau. Chúng ta cãi cọ, sau đó hôn nhau và hòa thuận. Tất cả việc này không là tình yêu, đúng chứ? Chính sự biểu lộ của ghen tuông là một thể hiện của tình yêu; dường như chúng theo cùng nhau, giống như ánh sáng và bóng tối. Tức giận mau lẹ và sự âu yếm – đây không là sự trọn vẹn của tình yêu hay sao? Con sông cả cuồn cuộn lũ êm đềm; nó chảy qua bóng mát và ánh mặt trời, và trong đó có sẵn vẻ đẹp của con sông.”

Chúng ta gọi tình yêu là gì? Nó là toàn cảnh đồng này của ghen tuông, của dục vọng, của những từ ngữ hằn học, của âu yếm, của nắm tay nhau, của cãi cọ và bịa đặt. Đây là những sự kiện trong cánh đồng này của tạm gọi là tình yêu. Tức giận và âu yếm là những sự kiện hàng ngày trong cánh đồng này, đúng chứ? Và chúng ta cố gắng thiết lập một sự liên hệ giữa những sự kiện khác nhau hay chúng ta so sánh một sự kiện này với một sự kiện khác. Chúng ta sử dụng một sự kiện để chỉ trích hay bênh vực một sự kiện khác trong cùng cánh đồng này, hay chúng ta cố gắng thiết lập một liên hệ giữa một sự kiện bên trong cánh đồng này và cái gì đó phía bên ngoài của nó. Chúng ta không sử dụng mỗi sự kiện một cách tách rời, nhưng cố gắng tìm ra một liên hệ lẫn nhau

giữa chúng. Tại sao chúng ta làm việc này? Chúng ta có thể hiểu rõ một sự kiện chỉ khi nào chúng ta không sử dụng một sự kiện khác trong cùng cánh **đ**ờng như một trung gian của hiểu rõ, mà chỉ tạo ra xung đột và hỗn loạn. Nhưng tại sao chúng ta so sánh **n**hững sự kiện khác nhau trong cùng cá nh **đ**ờng? Tại sao chúng ta mang qua ý nghĩa của một sự kiện để bù đắp hay giải thích sự kiện khác?

“Tôi đang bắt đầu nắm bắt điều gì ông có ý. Nhưng tại sao chúng ta làm điều này?”

Liệu chúng ta hiểu rõ một sự kiện qua bức màn của ý tưởng, qua bức màn của ký ức? Liệu tôi hiểu rõ ghen tuông bởi vì tôi đã nắm tay bạn. Nắm tay là một sự kiện, giống như ghen tuông là **m**ột sự kiện; nhưng **l**iệu tôi hiểu rõ qui trình của ghen tuông bởi vì tôi có một hồi tưởng của nắm tay bạn? Liệu ký ức là một trợ giúp cho **đ**ang hiểu rõ? Ký ức so sánh, bổ sung, chỉ trích, bênh vực, hay đồng hóa; nhưng nó không thể mang lại **đ**ang hiểu rõ. Chúng ta tiếp cận những sự kiện trong lãnh vực tạm gọi là tình yêu này bằng ý tưởng, bằng kết luận. Chúng ta không chấp nhận sự kiện của ghen tuông như nó là và lặng lẽ quan sát nó, nhưng chúng ta muốn biến dạng sự kiện tùy theo khuôn mẫu, tùy theo kết luận; và chúng ta tiếp cận nó trong cách này bởi vì chúng ta thực sự không ao ước **đ**ang hiểu rõ sự kiện của ghen tuông. Những cảm xúc của ghen tuông cũng gây kích thích như một âu yếm; nhưng chúng ta mong muốn sự kích thích mà không có đau khổ và phiền muộn mà luôn luôn theo cùng nó. **T**ế là có xung đột, hoang mang và thù hận bên trong cánh **đ**ờng này mà chúng ta gọi là tình yêu. Nhưng liệu nó là tình yêu? Liệu tình yêu là một ý tưởng, một cảm xúc, một kích thích? Tình yêu là ghen tuông?

“Liệu sự thật không bị kèm hãm trong ảo tưởng? Liệu sự tối tăm không bao bọc hay che giấu ánh sáng? Liệu Thượng đế không bị giam cầm trong ngục tù?”

Đây chỉ là những ý tưởng, những quan điểm, và vì vậy chúng không có giá trị. Những ý tưởng như thế chỉ nuôi dưỡng sự phân hai, chúng không khống chế hay giam giữ sự thật. Nơi nào có ánh sáng, tối tăm không hiện diện. Tối tăm không thể che giấu ánh sáng; nếu nó che giấu được, không có ánh sáng. Nơi nào ghen tuông hiện diện, tình yêu không hiện diện. Ý tưởng không thể che giấu tình yêu. Muốn hiệp thông, phải có sự liên hệ. Tình yêu không liên quan đến ý tưởng, và vì vậy ý tưởng không thể hiệp thông cùng tình yêu. Tình yêu là một ngọn lửa không khói.

Chương 53

TỰ PHÁT

Cô ấy ở trong một nhóm người viếng thăm để bàn luận vấn đề nghiêm túc nào đó. Chắc hẳn cô ấy đến đây do hiếu kỳ, hay được đưa theo bởi một người bạn. Mặc quần áo tươm tất, cô ấy có dáng vẻ cao quý và chắc chắn cô ấy nghĩ rằng cô ấy rất đẹp. Cô ấy hoàn toàn nhận biết được chính cô ấy: nhận biết được cơ thể của cô ấy, vóc dáng của cô ấy, mái tóc của cô ấy và ấn tượng mà cô ấy đang tạo ra cho những người khác. Những cử chỉ của cô ấy được nghiên cứu, và từ lúc này sang lúc khác cô ấy vận dụng những thái độ khác nhau mà cô ấy chắc phải cân nhắc bằng cẩn trọng vô cùng. Toàn phía bên ngoài của cô ấy toát ra phong cách của một tư thế được tập luyện rất lâu mà cô ấy khẳng định phải phù hợp vào nó, dù có lẽ xảy ra bất kỳ điều gì. Những người khác bắt đầu nói về những vấn đề nghiêm túc, và nguyên một tiếng đồng hồ hay nhiều hơn cô ấy vẫn giữ vững tư thế của cô ấy. Lần trong tất cả những khuôn mặt chăm chú và nghiêm túc đó người ta thấy cô gái có ý thức này, đang cố gắng theo sát điều gì đang được nói và đang thâm nhập trong bàn luận; nhưng không từ ngữ nào được cô ấy thốt ra. Cô ấy muốn thể hiện rằng cô ấy cũng nhận biết vấn đề đang được bàn luận; nhưng có sự bối rối trong hai mắt cô ấy, bởi vì cô ấy không thể tham gia vào cuộc nói chuyện nghiêm túc. Người ta thấy cô ấy mau lẹ tự

thu rút vào, vẫn còn duy trì tư thế vun quén lâu dài. Mọi tự phát đang bị triệt tiêu một cách kiên trì.

Mỗi người vun quén một tư thế. Có dáng đi và dáng ngồi của một người kinh doanh thành đạt, nụ cười của một người mà đã đến được; có phong thái và tư thế của một họ a sĩ; có dáng dấp của một đệ tử được kính trọng, và dáng dấp của một người khổ hạnh có kỷ luật. Giống như cô gái tự ý thức đó, con người tạm gọi là tôn giáo khoác vào một tư thế, tư thế của một kỷ luật tự tạo mà anh ấy đã kiên trì vun quén qua những phủ nhận và những hy sinh. Cô ấy hy sinh tánh tự phát để đổi lấy sự hiệu quả, và anh ấy hiến dâng mình để đạt được một mục đích. Cả hai đều quan tâm đến một kết quả, mặc dù tại những mức độ khác nhau; và trong khi kết quả của anh ấy được hiểu rằng có lợi ích trong xã hội nhiều hơn kết quả của cô ấy, tại cơ bản chúng đều giống hệt, mục đích này không cao quý hơn mục đích kia. Cả hai đều dốt nát, bởi vì cả hai đều thể hiện sự tầm thường của cái trí. Một cái trí tầm thường luôn luôn âm thường; nó không thể làm cho phong phú, giàu có. Mặc dù một cái trí như thế có thể tự tô điểm hay tìm kiếm để đạt được đạo đức, nó vẫn còn y nguyên nó là gì, một cái trí nông cạn, tầm thường, và qua điều tạm gọi là thăng hoa, trải nghiệm, nó chỉ có thể được phong phú trong sự tầm thường riêng của nó. Một vật xấu xí không thể được khiến cho đẹp đẽ. Thượng đế của một cái trí âm thường là một Thượng đế xấu xa. Một cái trí nông cạn không trở thành không đày bằng cách tự trang trí bởi những hiểu biết và những cụm từ du dương, bằng cách trích dẫn những từ ngữ thông thái, hay bằng cách tô điểm hình dáng bên ngoài ủa nó. Những trang trí, dù phía bên trong hay bên ngoài, không tạo được cái trí không đày; và chính là trạng thái không đày này của cái trí mới trao tặng vẻ đẹp, không phải món nữ trang hay đạo đức được khâu lượm. Muốn cho vẻ đẹp hiện diện, cái

trí phải nhận biết không chọn lựa được sự tầm thường riêng của nó; phải có một nhận biết mà trong đó sự so sánh đã hoàn toàn kết thúc.

Tư thế được vun quén của cô gái, và tư thế kỷ luật của một người khổ hạnh tạm gọi là tôn giáo, đều bằng nhau như những kết quả hành hạ của một cái trí tầm thường, bởi vì cả hai đều phủ nhận sự tự phát cốt lõi. Cả hai đều sợ hãi những tự phát, bởi vì nó bộc lộ họ như họ là, đối với chính họ và đối với những người khác, cả hai đều cố ý hủy diệt sự tự phát, và sự đo lường của thành công của họ là hoàn tất sự tuân phục của họ vào một khuôn mẫu hay kết luận đã chọn lựa. Nhưng sự tự phát là chìa khóa duy nhất để mở cánh cửa đến cái gì là. Phản ứng tự phát mở toang cái trí như nó là; nhưng cái gì được phát hiện ngay lập tức bị tô điểm hay bị hủy diệt, và thế là tự phát bị kết thúc. Giết chết sự tự phát là phương cách của một cái trí tầm thường, mà sau đó trang trí cái bên ngoài tại bất kỳ mức độ nào; và trang trí này là sự tôn sùng của chính nó. Chỉ trong tự phát, trong tự do, mới có thể có khám phá; một cái trí bị kỷ luật không thể khám phá; nó có lẽ vận hành một cách hiệu quả và vì vậy tàn nhẫn, nhưng nó không thể lật tung cái không đáy. Do bởi sợ hãi mới tạo ra sự kháng cự được gọi là kỷ luật; nhưng sự khám phá tự phát về sợ hãi là sự tự do khỏi sợ hãi. Tuân phục vào một khuôn mẫu, tại bất kỳ mức độ nào, là sợ hãi, mà chỉ nuôi dưỡng xung đột, hoang mang và hận thù; nhưng một cái trí đang phản kháng không là cái trí không sợ hãi, bởi vì cái đối nghịch không bao giờ có thể biết được cái tự phát, cái tự do.

Nếu không có sự tự phát không thể có đang hiểu rõ về chính mình; nếu không có đang hiểu rõ về chính mình, cái trí bị định hình bởi những ảnh hưởng thoáng chốc. Những ảnh hưởng thoáng chốc này có thể khiến cho cái trí chật hẹp hay lan rộng, nhưng nó vẫn còn bên trong lãnh vực của sự ảnh

hưởng. Cái gì được sắp xếp vào chung có thể bị hủy diệt và cái không thể được sắp xếp vào chung được nhận biết chỉ qua đang hiểu rõ về chính mình. Cái tôi được sắp xếp vào chung, và chỉ trong hủy diệt cái tôi thì cái đó mà không là kết quả của ảnh hưởng, mà không có nguyên nhân, có thể được biết.

Chương 54

TÀNG Ý THỨC BÊN NGOÀI VÀ TÀNG Ý THỨC BÊN TRONG

Ông ấy vừa là một người kinh doanh vừa là một người chính trị và rất thành công trong cả hai nghề nghiệp. Mỉm cười, ông ấy nói rằng kinh doanh và chính trị là một kết hợp hay ho; tuy nhiên ông ấy là một người nghiêm chỉnh một cách mê tín, kỳ lạ. Bất kỳ khi nào ông ấy có thời gian ông ấy thường đọc những quyển sách thiêng liêng và lặp đi lặp lại những từ ngữ nào đó mà ông ấy nghĩ rằng gây lợi lộc. Chúng mang lại sự an bình cho quả tim của ông ấy, ông ấy nói. Ông ấy đã phát đạt trong nhiều năm và rất giàu có, nhưng ông ấy không rộng lượng cả vật chất lẫn quả tim. Người ta có thể thấy rằng ông ấy xảo quyệt và toan tính, và tuy nhiên có một thôi thúc tìm kiếm cái gì đó có ý nghĩa hơn sự thành công vật chất. Sống hiêm khi nào tác động ông ấy, bởi vì ông ấy đã rất siêng năng tự phòng vệ mình để không bộc lộ bất kỳ sự phơi bày nào; ông ấy đã khiến cho mình trở thành vô cảm, thuộc cơ thể cũng như thuộc tâm lý. Thuộc tâm lý ông ấy đã khước từ thấy chính ông ấy như ông ấy là. Và ông ấy dư thừa sức lực để gánh vác công việc này; nhưng nó đang bắt đầu tác động ông ấy. Khi ông ấy không tỉnh táo, quanh ông ấy có một cái nhìn ám ảnh sâu thẳm. Về tiền bạc ông ấy được an toàn, ít nhất cũng dài lâu như chính phủ hiện nay còn tồn tại và không có cuộc cách mạng. Ông ấy cũng muốn một đầu tư

an toàn trong thế giới tạm gọi là tinh thần, và đó là lý do tại sao ông ấy đùa giỡn với những ý tưởng, đang lầm lũi những ý tưởng với điều gì đó thuộc tinh thần, sự thật. Ông ấy không có tình yêu ngoại trừ nhiều sở hữu của ông ấy; ông ấy bầu vú chúng như một đứa trẻ bám vào người mẹ của nó, bởi vì ông ấy không còn gì khác nữa. Dần dần ông ấy nhận biết rõ ràng rằng ông ấy là một người rất thảm nã. Thậm chí ông ấy đang lẩn tránh sự nhận biết này càng lâu bao nhiêu càng tốt; nhưng sống đang gây áp lực ông ấy.

Khi một vấn đề không giải quyết được một cách có ý thức, liệu tầng ý thức bên trong đảm đương và giúp đỡ giải quyết nó? Tầng ý thức bên ngoài là gì và tầng ý thức bên trong là gì? Liệu có một đường xác định nơi tầng này kết thúc và tầng kia bắt đầu? Liệu tầng ý thức bên ngoài có một giới hạn, mà nó không thể ra khỏi? Liệu nó có thể tự giới hạn chính nó trong những biên giới riêng của nó? Liệu tầng ý thức bên trong là cái gì đó tách khỏi tầng ý thức bên ngoài? Liệu chúng khác biệt? Khi một tầng thất bại liệu tầng kia làm việc?

Chúng ta gọi tầng ý thức bên ngoài là gì? Muốn hiểu rõ nó được tạo thành từ cái gì, chúng ta phải quan sát làm thế nào chúng ta tiếp cận một vấn đề một cách có ý thức. Hầu hết chúng ta đều cố gắng tìm một đáp án cho vấn đề; chúng ta quan tâm đến đáp án, và không phải với vấn đề. Chúng ta mong muốn một kết luận, chúng ta tìm kiếm một phương cách thoát khỏi vấn đề; chúng ta muốn lẩn tránh vấn đề qua một đáp án, qua một giải pháp. Chúng ta không quan sát chính vấn đề, nhưng mò mẫm một đáp án thỏa mãn. Quan tâm toàn ý thức của chúng ta là tìm ra một đáp án, một kết luận thỏa mãn. Thường thường chúng ta có tìm được một đáp án thỏa mãn cho chúng ta, và sau đó chúng ta ngừng chúng ta đã giải quyết được vấn đề. Điều gì chúng ta thực sự

đã thực hiện là che đậy vấn đề bằng một kết luận, bằng một đáp án thỏa mãn; nhưng bên dưới sức nặng của kết luận đó, mà tạm thời bóp nghẹt nó, vấn đề vẫn còn hiện diện ở đó. Tìm kiếm một đáp án là lẩn tránh vấn đề. Khi không có đáp án thỏa mãn, cái trí tầng bên ngoài hay tầng bên trên không còn nhìn thấy; vậy thì cái trí tạm gọi là tầng ý thức bên trong, cái trí sâu thẳm hơn, đảm đương và tìm ra một đáp án.

Rõ ràng cái trí tầng bên ngoài đang tìm một phương cách thoát khỏi vấn đề, và phương cách thoát khỏi là một kết luận thỏa mãn. Liệu chính cái trí tầng ý thức bên ngoài không được tạo thành từ những kết luận, dù tích cực hay tiêu cực, và liệu nó có thể tìm kiếm bất kỳ cái gì khác nữa? Liệu cái trí tầng bên trên không là một kho lưu trữ những kết luận mà là căn bản của những trải nghiệm, những dấu vết của quá khứ hay sao? Chắc chắn, cái trí tầng ý thức bên ngoài được tạo thành từ quá khứ, nó được thành lập dựa vào quá khứ, bởi vì ký ức là một kết cấu của những kết luận; và cùng những kết luận này, cái trí tiếp cận một vấn đề. Nó không thể nhìn ngắm vấn đề mà không có bức màn của những kết luận của nó; nó không thể thâm nhập, lặng lẽ nhận biết chính vấn đề. Nó chỉ biết những kết luận, dễ chịu hay khó chịu, và nó chỉ có thể tự đắp bồi cho chính nó những kết luận thêm nữa, những ý tưởng thêm nữa, những cố định thêm nữa. Bất kỳ kết luận nào đều là một cố định, và chắc chắn cái trí tầng ý thức bên ngoài tìm kiếm một kết luận.

Khi nó không thể tìm được một kết luận thỏa mãn, cái trí tầng bên ngoài từ bỏ sự tìm kiếm, và thế là nó trở nên yên lặng; và thâm nhập vào cái trí tầng ý thức bên ngoài đang yên lặng, cái trí tầng ý thức bên trong bùng ra một đáp án. Lúc này, liệu cái trí tầng ý thức bên trong, cái trí sâu thẳm hơn, khác biệt trong cấu trúc với cái trí tầng ý thức bên ngoài? Cái trí tầng ý thức bên trong cũng không được thiết lập từ những

kết luận thuộc chủng tộc, nhóm người và xã hội, những kỷ niệm, hay sao? Chắc chắn, cái trí tầng ý thức bên trong cũng là kết quả của quá khứ, của thời gian, chỉ là nó bị chìm xuống và chờ đợi; và khi được nhờ cậy nó quăng ra những kết luận giấu giếm riêng của nó. Nếu chúng gây thỏa mãn, cái trí tầng ý thức bên ngoài chấp nhận chúng; và nếu chúng không, nó che kín đi, hy vọng qua điều kỳ diệu nào đó sẽ tìm được một đáp án. Nếu nó không tìm được một đáp án, nó áo mũ dung thứ vấn đề, mà dần dần thoái hóa cái trí. Bệnh tật và dốt nát theo cùng.

Cái trí tầng bên trên và cái tầng sâu t hằm hơn không phải là không giống nhau; cả hai đều được tạo thành từ những kết luận, những kỷ niệm, cả hai đều là kết quả của quá khứ. Chúng có thể cung cấp một đáp án, một kết luận, nhưng chúng không thể giải quyết được vấn đề. Vấn đề giải quyết được chỉ khi nào cả cái trí tầng bên ngoài và cái trí tầng bên trong yên lặng, khi chúng không đang chiếu rọi những kết luận tích cực hay tiêu cực. Có sự tự do khỏi vấn đề chỉ khi nào toàn cái trí hoàn toàn bất động, nhận biết không chọn lựa được vấn đề; bởi vì chỉ lúc đó người tạo tác vấn đề không còn hiện diện.

Chương 55

THÁCH THỨC VÀ PHẢN ỨNG

Con sông căng phồng và chảy xiết, vài nơi rộng đến nhiều dặm, và thật mãn nguyện khi thấy quá nhiều nước như vậy. Ở phía bắc là những quả đồi xanh tươi, sạch sẽ sau cơn bão. Thật lạ thường khi thấy những khúc quanh lớn của con sông cùng những cánh buồm trắng trên nó. Những cánh buồm lớn hình tam giác, và trong ánh sáng ban mai có một mê hoặc trong chúng, những cánh buồm dường như nhô lên từ mặt nước. Tiếng ồn của ban ngày vẫn chưa bắt đầu, và bài hát của người chèo thuyền ở gần bờ bên kia của con sông vọng qua bình bồng trên những dòng nước. Tại giờ đó bài hát của ông ấy dường như tỏa đầy quả đất, và tất cả những âm thanh khác bật tắt; thậm chí tiếng còi của một chiếc xe lửa cũng trở thành dịu dàng và có thể khoan dung được.

Dần dần sự ồn ào của ngôi làng bắt đầu: những cái cọ lớn tiếng tại giếng nước, tiếng kêu be be của những con dê, những con bò đang nài ni được vắt sữa, những chiếc xe bò nặng nề trên con đường, những tiếng gọi lanh lảnh của những con quạ, những tiếng khóc và tiếng cười của trẻ em. Và thế là một ngày khác được sinh ra. Mặt trời trên những cây dừa, và những con khỉ đang ngồi trên bức tường, cái đuôi dài của chúng dường như chạm đất. Chúng to lớn nhưng rất nhút nhát; bạn gọi chúng, và chúng nhảy xuống đất rồi chạy sang một cái cây to trong cánh đồng. Chúng có khuôn mặt đen

thui và móng vuốt cũng đen thui, chúng trông thông minh, nhưng chúng không thông minh và ranh mãnh như những con nhỏ.

“Tại sao sự suy nghĩ lại kiên cố như vậy? Dường như nó không ngơi nghỉ, dường như nó quá bền bỉ. Điều gì bạn muốn, nó luôn luôn năng động, giống như những con khỉ đỏ, và chính hoạt động của nó gây kiệt lực. Bạn không thể tẩu thoát nó, nó theo sát bạn không ngưng nghỉ. Bạn cố gắng kiềm chế nó, và một vài giây sau nó lại trỗi dậy. Nó không bao giờ yên lặng, không bao giờ yên ổn; nó luôn luôn theo đuổi, luôn luôn phân tích, luôn luôn tự hành hạ chính nó. Đang ngủ hay đang thức, sự suy nghĩ liên tục lao động và dường như nó không có an bình, không có nghỉ ngơi.”

Liệu sự suy nghĩ có khi nào được an bình? Nó có thể suy nghĩ về an bình và gắng sức để được an bình, ép buộc chính nó để được bất động; nhưng liệu suy nghĩ trong chính nó có sự an bình? Trong chính bản chất của nó sự suy nghĩ không là não động hay sao? Sự suy nghĩ không là sự phản ứng liên tục đến sự thách thức liên tục hay sao? Không thể có kết thúc cho sự thách thức, bởi vì mỗi chuyển động của sống là một thách thức; và nếu không có nhận biết được thách thức, vậy thì có thoái hóa, chết. Thách thức-và-phản ứng là chính phương cách của sống. Phản ứng có thể trọn vẹn hay không trọn vẹn; và chính là sự không trọn vẹn của phản ứng đến thách thức mới khơi dậy sự suy nghĩ, cùng não động của nó. Sự thách thức đòi hỏi hành động, không phải diễn đạt bằng từ ngữ. Diễn đạt bằng từ ngữ là sự suy nghĩ. Từ ngữ, biểu tượng, làm biến dạng hành động; và ý tưởng là từ ngữ, giống như ký ức là từ ngữ. Không có ký ức nếu không có biểu tượng, nếu không có từ ngữ. Ký ức là từ ngữ, sự suy nghĩ, và liệu sự suy nghĩ có thể là sự phản ứng đúng đắn đến thách thức? Liệu sự thách thức là một ý tưởng? Sự thách thức

luôn luôn mới mẻ, trong sáng; và liệu sự suy nghĩ, ý tưởng có khi nào mới mẻ? Khi sự suy nghĩ gặp gỡ thách thức, mà luôn luôn mới mẻ, liệu phản ứng đó không là cái cũ kỹ, quá khứ, hay sao?

Khi cái cũ kỹ gặp gỡ cái mới mẻ, chắc chắn đang gặp gỡ đó không trọn vẹn; và không trọn vẹn này là sự suy nghĩ đang tìm kiếm không ngưng nghỉ cho sự trọn vẹn của nó. Liệu sự suy nghĩ, ý tưởng có khi nào có thể trọn vẹn? Sự suy nghĩ, ý tưởng, là phản hồi của ký ức; và ký ức không bao giờ trọn vẹn. Trải nghiệm là phản hồi đến thách thức. Phản hồi này bị quy định bởi quá khứ, bởi ký ức; phản hồi như thế chỉ củng cố thêm tình trạng bị quy định. Trải nghiệm không giải thoát, nó củng cố niềm tin, ký ức, và chính ký ức này mà phản ứng đến thách thức; vì vậy trải nghiệm là người quy định.

“Nhưng sự suy nghĩ có vị trí gì?”

Bạn có ý sự suy nghĩ có vị trí gì trong hành động? Ý tưởng có bất kỳ chức năng nào trong hành động? Ý tưởng trở thành một nhân tố trong hành động với mục đích bổ sung nó, kiểm soát nó, định hình nó; nhưng ý tưởng không là hành động. Ý tưởng, niềm tin, là một bảo vệ chống lại hành động; nó có một vị trí như một người kiểm soát, đang bổ sung và đang định hình hành động. Ý tưởng là khuôn mẫu cho hành động.

“Liệu có thể có hành động mà không có khuôn mẫu?”

Không thể nếu người ta đang tìm kiếm một kết quả. Hành động hướng về một kết quả khẳng định trước không là hành động gì cả, nhưng chỉ là sự tuân phục vào niềm tin, vào ý tưởng. Nếu người ta đang tìm kiếm sự tuân phục, vậy thì sự suy nghĩ, ý tưởng, có một vị trí. Chức năng của sự suy nghĩ là tạo ra một khuôn mẫu cho tạm gọi là hành động, và thế là giết chết hành động. Hầu hết chúng ta đều quan tâm đến giết

chết hành động; và ý tưởng, niềm tin, giáo điều, giúp đỡ để hủy diệt nó. Hành động hàm ý không an toàn, mong manh với cái không biết được; và sự suy nghĩ, niềm tin, mà là cái đã được biết, là một rào chắn hiệu quả đối với cái không biết được. Sự suy nghĩ không bao giờ có thể xuyên thấu cái không biết được; nó phải kết thúc cho cái không biết được hiện diện. Hành động của cái không biết được vượt khỏi hành động của sự suy nghĩ; và sự suy nghĩ, vì nhận biết được điều này, có ý thức hay không ý thức, bám vào cái đã được biết. Cái đã được biết luôn luôn đang phản ứng đến cái không biết được, đến thách thức; và từ phản ứng không trọn vẹn này nảy sinh xung đột, hỗn loạn và đau khổ. Chỉ khi nào cái đã được biết, ý tưởng, kết thúc thì mới có thể có hành động của cái không biết được, mà không đo lường được.

Chương 56

SỞ HỮU

Anh ấy mang theo người vợ của anh ấy, bởi vì anh ấy nói rằng nó là vấn đề chung của họ. Cô ấy có hai mắt sáng và nhỏ nhắn, lanh lẹ và khá phiền muộn. Họ là những con người đơn giản, thân thiện; anh ấy nói tiếng Anh khá giỏi, và cô ấy chỉ có thể cố gắng hiểu được nó và đưa ra những câu hỏi đơn giản. Khi nó trở nên hơi khó khăn, cô ấy quay về phía người chồng và anh ấy sẽ giải thích trong ngôn ngữ riêng của họ. Anh ấy nói rằng họ đã lập gia đình trên hai mươi lăm năm, và có nhiều con cái; và rằng vấn đề của họ không phải là con cái, nhưng sự đấu tranh giữa hai vợ chồng. Anh ấy giải thích rằng anh ấy có một việc làm mà cho anh ấy một lợi tức khiêm tốn nhất, và tiếp tục nói rằng dù nó khó khăn đến chừng nào nó sẽ sống an bình trong thế giới này, đặc biệt khi bạn lập gia đình; anh ấy không cầu nhau, anh ấy thêm vào, nhưng nó đó kìa. Anh ấy đã là mọi thứ mà một người chồng nên là, ít nhất anh ấy hy vọng như thế, nhưng nó luôn luôn không dễ dàng.

Thật khó khăn cho họ để đến được mấu chốt, và họ tiếp tục đồng dãi về những sự việc khác nhau: giáo dục con cái của họ, hôn nhân của những đứa con gái của họ, phí phạm tiền bạc vào những nghi lễ, một cái chết mới đây trong gia đình, và vân vân. Họ cảm thấy thoải mái và không vội vàng,

vì vậy thật là vui vẻ khi được nói chuyện với người nào đó mà sẽ lắng nghe và có lẽ hiểu rõ.

Ai thềm lắng nghe những phiền muộn của một người khác? Chúng ta có quá nhiều vấn đề riêng của chúng ta đến độ chúng ta không còn thời gian cho những vấn đề của người khác. Muốn một người khác lắng nghe bạn phải trả lại hoặc bằng tiền bạc, hoặc trong cầu nguyện, hoặc trong niềm tin. Người chuyên nghiệp sẽ lắng nghe, nó là công việc của anh ấy, nhưng trong đó không có sự giải thoát dài lâu. Chúng ta muốn cởi bỏ gánh nặng của chúng ta một cách tự do, một cách tự phát, mà không có bất kỳ ân hận sau đó. Xóa sạch sự hoang mang không lệ thuộc vào người lắng nghe, nhưng vào người nhiệt tình cởi mở quả tim của anh ấy. Cởi mở quả tim của người ta là quan trọng, và nó sẽ tìm một người nào đó, có lẽ một người ăn mày, mà đối với người đó nó có thể trút hết ra. Nói chuyện nội tâm không bao giờ có thể cởi mở quả tim; nó khép kín, đang kiểm chế và hoàn toàn vô ích. Cởi mở là lắng nghe, không chỉ với chính bạn, nhưng với mọi ảnh hưởng, với mọi chuyển động quanh quanh bạn. Nó có lẽ hay nó không thể là m bất kỳ việc gì liên quan đến điều gì bạn nghe, nhưng chính sự kiện của cởi mở tạo ra hành động riêng của nó. Đang nghe như thế tẩy rửa quả tim riêng của bạn, lau sạch nó khỏi những sự việc của cái trí. Nghe với cái trí là bàn tán, và trong trong nó không có sự giải thoát hoặc cho bạn hoặc cho người khác; nó chỉ là một tiếp tục của đau khổ, mà là dốt nát.

Không vội vàng lắm họ đang đến vấn đề máu chột.

“Chúng tôi đến để nói chuyện về vấn đề của chúng tôi. Chúng tôi ghen tuông – tôi không ghen tuông nhưng cô ấy có ghen tuông. Tôi không nghĩ tôi đã tạo cho cô ấy bất kỳ lý do nào để ghen tuông, nhưng cô ấy tìm ra một lý do.”

Bạn nghĩ ghen tuông phải cần bất kỳ lý do nào? Liệu có một nguyên nhân cho sự ghen tuông? Và liệu ghen tuông biến mất khi nguyên nhân được hiểu rõ? Bạn không nhận thấy rằng thậm chí khi bạn biết nguyên nhân, ghen tuông vẫn tiếp tục hay sao? Chúng ta hãy đừng tìm kiếm lý do, nhưng chúng ta hãy hiểu rõ chính ghen tuông. Như bạn nói, người ta có thể viện dẫn được bất kỳ lý do gì để ghen tuông; ghen tuông là vấn đề phải hiểu rõ, và không phải ghen tuông về việc gì.

“Ghen tuông đã ở cùng tôi lâu lắm rồi. Tôi đã không biết rõ nhiều về người chồng của tôi khi chúng tôi kết hôn, và ông biết làm thế nào tất cả việc đó xảy ra; ghen tuông dần dần lên vào, giống như khói trong nhà bếp.”

Ghen tuông là một trong những cách giam giữ người đàn ông đó hay người đàn bà đó, đúng chứ? Chúng ta càng ghen tuông nhiều bao nhiêu, cảm thấy của sở hữu càng nhiều bấy nhiêu. Sở hữu cái gì đó khiến cho chúng ta hạnh phúc; gọi cái gì đó, thậm chí một con chó, độc quyền của riêng chúng ta khiến chúng ta cảm thấy thoải mái và ấm áp. Độc quyền trong sở hữu trao tặng sự bảo đảm và bền vững cho chính chúng ta. Sở hữu cái gì đó khiến chúng ta quan trọng; chính là sự quan trọng này mà chúng ta bám vào. Suy nghĩ rằng chúng ta sở hữu, không chỉ một cây bút chì hay một ngôi nhà, nhưng còn cả một con người, khiến chúng ta cảm thấy mạnh mẽ và thỏa mãn vô cùng. Ghen tuông không phải bởi vì cái khác, nhưng bởi vì sự xứng đáng, sự quan trọng của chính chúng ta.

“Nhưng tôi không quan trọng, tôi không là gì cả, người chồng của tôi là tất cả mà tôi có. Thậm chí tôi cũng không quan tâm đến con cái.”

Tất cả chúng ta đều có một thứ để chúng ta bám vào, mặc dù nó mang những hình thức khác nhau. Bạn bám vào

người chồng của bạn, những người khác bám vào con cái của họ, và vẫn vậy những người khác bám vào những niềm tin nào đó; nhưng ý định thì như nhau. Nếu không có thứ gì mà chúng ta bám vào chúng ta cảm thấy lạc lõng vô vọng, đúng chứ? Chúng ta sợ hãi cảm thấy hoàn toàn một mình. Sợ hãi này là ghen tuông, hận thù, đau khổ. Kh ông có nhiều khác biệt giữa ghen tuông và hận thù.

“Nhưng chúng tôi thương yêu lẫn nhau.”

Vậy thì làm thế nào bạn có thể ghen tuông? Chúng ta không thương yêu, và đó là phần bất hạnh của nó. Bạn đang sử dụng người chồng của bạn, giống như anh ấy đang sử dụng bạn, để có hạnh phúc, để có một người bầu bạn, không phải để cảm thấy một mình; bạn có lẽ không sở hữu nhiều, nhưng ít nhất bạn có ai đó để ở cùng. Sự cần thiết và sử dụng lẫn nhau này chúng ta gọi là tình yêu.

“Nhưng điều này khiếp lắm.”

Nó không khiếp lắm đâu, nhưng chỉ là chúng ta không bao giờ quan sát nó. Chúng ta gọi nó là khiếp lắm, cho nó một cái tên và vội vã ngoảnh đi – mà là điều gì các bạn đang làm.

“Tôi biết, nhưng tôi không muốn nhìn. Tôi muốn tiếp tục như tôi là, thậm chí nó có nghĩa ghen tuông, bởi vì tôi không thấy bất kỳ thứ gì khác trong sống.”

Nếu bạn thấy thứ gì khác, bạn không còn ghen tuông về người chồng của bạn, đúng chứ? Nhưng bạn sẽ bám vào thứ gì khác như lúc này bạn đang bám vào người chồng của bạn, vì vậy bạn sẽ ghen tuông về nó. Bạn muốn tìm ra một thay thế cho người chồng của bạn, và không phải sự tự do khỏi ghen tuông. Tất cả chúng ta đều giống như thế: trước khi chúng ta từ bỏ một sự việc, chúng ta muốn rất chắc chắn về một thứ khác. Khi bạn hoàn toàn hoang mang, vậy thì chỉ lúc đó không có vị trí cho ghen tuông. Có ghen tuông khi có

sự chắc chắn, khi bạn cảm thấy rằng bạn có cái gì đó. Độc quyền là cảm thấy của chắc chắn này; sở hữu là ghen tuông. Quyền sở hữu nuôi dưỡng hận thù. Thật ra, chúng ta căm ghét thứ gì chúng ta ở hữu, mà được thể hiện trong ghen tuông. Nơi nào có sở hữu không bao giờ có thể có tình yêu; sở hữu là hủy diệt tình yêu.

“Tôi đang bắt đầu thấy. Tôi đã thực sự không thương yêu người chồng của tôi, đúng chứ? Tôi đang bắt đầu hiểu rõ.”

Và cô ấy khóc.

Chương 57

TỰ TRỌNG

Cô ấy đến cùng ba người bạn; tất cả họ đều tha thiết và toát ra sự tự trọng của thông minh. Một người nắm bắt mau lẹ, một người khác không kiên nhẫn trong sự mau lẹ của anh ấy, và người thứ ba rất háo hức, nhưng sự háo hức này không được duy trì. Họ hợp thành một nhóm người tốt, bởi vì tất cả họ đều chia sẻ vấn đề của bạn bè họ, và không ai cố gắng hiển lời khuyên hay ý kiến có trọng lượng. Tất cả họ đều muốn giúp đỡ cô ấy thực hiện bất kỳ việc gì cô ấy nghĩ là đúng đắn, và không lệ thuộc vào truyền thống, quan niệm quần chúng hay khuynh hướng cá nhân. Khó khăn là, việc đúng đắn phải làm là gì? Chính cô ấy không chắc chắn, cô ấy cảm thấy bối rối và hoang mang. Nhưng có nhiều áp lực đòi hỏi hành động tức khắc; một quyết định phải được thực hiện, và cô ấy không thể trì hoãn nó lâu thêm nữa. Nó là một nghi vấn của tự do khỏi một liên hệ đặc biệt. Cô ấy muốn được tự do và cô ấy lặp lại nhiều lần.

Có yên lặng trong căn phòng; sự phản kích căng thẳng đã được lắng xuống, và tất cả họ đều háo hức để thâm nhập vấn đề mà không chờ đợi một kết quả, một định nghĩa về việc đúng đắn phải thực hiện. Hành động đúng đắn sẽ trở dậy, một cách tự nhiên và trọn vẹn, khi vấn đề được phơi bày. Khám phá nội dung của vấn đề là quan trọng, chứ không phải kết quả cuối cùng; bởi vì bất kỳ đáp án nào sẽ chỉ là một

kết luận khác, một quan điểm khác, một lời khuyên khác, mà sẽ không cách nào giải quyết được vấn đề. Chính vấn đề phải được hiểu rõ, và không phải làm thế nào phản ứng đến vấn đề hay làm gì về nó. Tiếp cận đúng đắn đến vấn đề là quan trọng, bởi vì chính vấn đề chứa đựng hành động đúng đắn.

Nước của con sông đang nhảy múa, bởi vì mặt trời đã vạch ra một đường sáng trên nó. Một cá nh buồm trắng đang băng qua đường sáng, nhưng sẽ nhảy múa không bị phiền nhiễu. Nó là một điệu múa của sự hài lòng thuần khiết. Cây cối đầy chim chóc, la mắng, ria lông, bay đi chỉ để bay lại. Nhiều con khi đang xé những chiếc lá non và nhét vào miệng của chúng; sức nặng của chúng làm quăn những cành cây yếu ớt thành những đường cong dài, tuy nhiên chúng bám vào nhẹ nhàng và chẳng chút sợ hãi nào. Cùng sự thoải mái như thế chúng chuyển động từ cảnh này sang cảnh khác; mặc dù chúng nhảy, đó là một dòng chảy, vọt đi và bám vào là một chuyển động. Chúng sẽ ngòi với những cái đuôi lơ lửng và vươn ra những chiếc lá. Chúng ở trên cao và chẳng quan tâm gì đến những người đang đi qua phía dưới. Khi đêm tối đến gần, những con vẹt khoảng hàng trăm con bay đến qua đêm giữa đám lá dày đặc. Người ta thấy chúng đến và biến mất vào tán cây. Mặt trăng non nhìn thấy được. Xa xa một chiếc xe lửa huýt còi khi đang băng qua cây cầu dài quanh khúc cong của con sông. Con sông này rất thiêng liêng, và từ những nơi rất xa xôi người ta đến để tắm rửa trong nó, cầu mong mọi tội lỗi của họ có thể được gột sạch. Mọi con sông đều dễ thương và thiêng liêng, và vẻ đẹp của con sông này là khúc quanh vòng quanh mênh mông và những hòn đảo cát giữa những dải nước sâu thẳm; và những cánh buồm trắng lặng lẽ lên xuống con sông mỗi ngày.

“Tôi muốn được tự do khỏi một liên hệ đặc biệt,” cô ấy nói.

Bạn có ý gì qua muốn được tự do? Khi bạn nói, “Tôi muốn được tự do,” bạn hàm ý rằng bạn không được tự do. Bạn không được tự do trong cách nào?

“Tôi được tự do phần thân thể; tôi được tự do để đến và đi, bởi vì thuộc thân thể tôi không còn là người vợ nữa. Nhưng tôi muốn hoàn toàn được tự do; tôi không muốn liên quan bất kỳ việc gì với cái người đặc biệt đó.”

Bạn liên quan với con người đó trong cách nào, nếu bạn đã được tự do phần thân thể? Bạn có liên quan với người đó trong bất kỳ cách nào khác?

“Tôi không biết, nhưng tôi oán giận anh ấy nhiều lắm. Tôi không muốn có bất kỳ liên quan nào với anh ấy.”

Bạn muốn được tự do, và tuy nhiên bạn lại oán giận anh ấy? Vậy là bạn không được tự do khỏi anh ấy. Tại sao bạn oán giận anh ấy?

“Mới đây tôi đã khám phá được anh ấy là gì: sự bần tiện của anh ấy, không thương yêu thực sự của anh ấy, sự ích kỷ hoàn toàn của anh ấy. Tôi không thể giải thích cho ông sự kinh hãi khi tôi khám phá con người thật của anh ấy. Tôi nghĩ rằng tôi ghen tuông anh ấy, tôi thần tượng hóa anh ấy, tôi phục tùng anh ấy! Bởi vì phát giác rằng anh ấy quá dốt nát và xảo quyệt trong khi tôi lại tưởng anh ấy là một người chồng lý tưởng, thương yêu và tử tế, đã khiến tôi oán giận anh ấy. Khi nghĩ rằng tôi phải liên quan bất kỳ việc gì với anh ấy, khiến cho tôi cảm thấy dơ bẩn. Tôi muốn hoàn toàn được tự do khỏi anh ấy.” Bạn có lẽ được tự do phần thân thể khỏi anh ấy, nhưng chừng nào bạn còn oán giận anh ấy, bạn không được tự do. Nếu bạn căm ghét anh ấy, bạn bị trói buộc vào anh ấy; nếu bạn nhục nhã về anh ấy, bạn vẫn còn bị nô lệ bởi anh ấy. Liệu bạn tức giận anh ấy hay tức giận chính bạn? Anh ấy là cái gì anh ấy là, và tại sao bạn tức giận anh ấy? Liệu bạn thực sự oán giận anh ấy? Hay, bởi vì đã thấy cái gì

là, liệu bạn xấu hổ vì đã kết giao với nó? Chắc chắn, bạn oán giận, không phải về anh ấy, nhưng về nhận xét riêng của bạn, về những hành động riêng của bạn. Bạn xấu hổ về chính bạn. Vì không sẵn lòng để thấy điều này, bạn chỉ trích anh ấy về cái gì anh ấy là. Khi bạn nhận ra rằng oán giận anh ấy của bạn là một tẩu thoát khỏi sự thần tượng hóa lãng mạn, vậy là anh ấy không còn trong hình ảnh của bạn. Bạn không xấu hổ về anh ấy, nhưng về chính bạn bởi vì đã kết giao với anh ấy. Chính là bạn mà bạn tức giận, và không phải bởi anh ấy.

“Vâng, đó là như thế.”

Nếu bạn thực sự thấy điều này, trải nghiệm nó như một sự kiện, vậy thì bạn được tự do khỏi anh ấy. Anh ấy không còn là đối tượng của sự oán giận của bạn. Oán giận trôi buộc cũng như tình yêu trôi buộc.

“Nhưng làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi sự xấu hổ riêng của tôi, khỏi sự dốt nát riêng của tôi. Tôi thấy rất rõ ràng rằng anh ấy là cái gì anh ấy là, và sẽ không bị chê trách; nhưng làm thế nào tôi được tự do khỏi sự xấu hổ này, sự oán giận này mà đã từ từ chín mùi trong tôi và đã trọn vẹn trong khung hoàng này? Làm thế nào tôi sẽ xóa sạch được quá khứ?”

Tại sao bạn ham muốn xóa sạch quá khứ còn quan trọng nhiều hơn là biết làm thế nào để xóa sạch nó. Ý định mà bạn tiếp cận vấn đề còn quan trọng nhiều hơn biết phải làm gì về nó. Tại sao bạn muốn xóa sạch ký ức của sự kết hợp đó?

“Tôi không thích kỷ niệm của tất cả những năm tháng đó. Nó đã để lại sự cay đắng cực kỳ trong tôi. Đó không là một lý do đúng hay sao?”

Không hoàn toàn như vậy, đúng chứ? Tại sao bạn muốn xóa sạch những kỷ niệm quá khứ đó? Chắc chắn, không phải bởi vì chúng để lại sự cay đắng cực kỳ trong bạn.

Thậm chí nếu qua phương tiện nào đó bạn có thể xóa sạch quá khứ, có lẽ bạn lại bị trói buộc trong những hành động mà bạn sẽ xấu hổ. Chỉ bằng cách xóa sạch những kỷ niệm cay đắng không giải quyết được vấn đề, đúng chứ?

“Tôi nghĩ nó không giải quyết được; nhưng vậy thì vấn đề là gì? Liệu ông không đang khiến cho nó trở nên phức tạp vô ích hay sao? Nó sẵn phức tạp rồi, ít nhất sống của tôi là như vậy. Tại sao lại thêm vào một gánh nặng khác cho nó?”

Liệu chúng ta đang thêm vào một gánh nặng, hay liệu chúng ta đang cố gắng hiểu rõ cái gì là và được tự do khỏi nó? Làm ơn hãy kiên nhẫn một chút. Thôi thúc gì mà đang nhắc nhở bạn xóa sạch quá khứ? Nó có lẽ khó chịu, nhưng tại sao bạn muốn xóa sạch nó? Bạn có một ý tưởng hay hình ảnh nào đó về chính bạn mà những kỷ niệm này mâu thuẫn, và vì vậy bạn muốn loại bỏ chúng. Bạn có một đánh giá nào đó về chính bạn, đúng chứ?

“Dĩ nhiên, nếu không...”

Tất cả chúng ta đều tự đặt chúng ta tại những mức độ khác nhau, và chúng ta đang liên tục rơi khỏi những mức độ này. Chính những rơi khỏi này khiến cho chúng ta xấu hổ. Tự trọng là nguyên nhân của xấu hổ của chúng ta, của rơi khỏi của chúng ta. Chính tự trọng này phải được hiểu rõ, và không phải thất bại. Nếu không có cái bệ mà bạn tự đặt mình trên đó, làm thế nào có thể có bất kỳ thất bại nào? Tại sao bạn đặt trên cái bệ được gọi là tự trọng, phẩm giá con người này, lý tưởng đó, và vân vân? Nếu bạn có thể hiểu rõ điều này, vậy thì không có sự xấu hổ về quá khứ; nó sẽ biến mất hoàn toàn. Bạn sẽ là cái gì bạn là mà không có cái bệ. Nếu cái bệ không hiện diện ở đó, mức độ mà khiến cho bạn ngược lên hay nhìn xuống, vậy thì bạn là cái gì bạn đã luôn luôn ẩn trấp. Do bởi lẩn tránh cái gì là, cái gì lẩn là, mới tạo ra sự hoang

mang và thù hận, xấu hổ và oán giận. Bạn không phải nói với tôi hay một người khác bạn là gì, nhưng hãy nhận biết bạn là gì, dù nó là gì chẳng nữa, dễ chịu hay khó chịu: sống cùng nó mà không nhận xét hay kháng cự nó. Sống cùng nó mà không đặt tên nó, bởi vì chính từ ngữ là một chi trích hay một đồng hóa. Sống cùng nó mà không sợ hãi, bởi vì sợ hãi ngăn cản sự hiệp thông, và nếu không có hiệp thông bạn không thể sống cùng nó. Hiệp thông là tình yêu. Nếu không có tình yêu bạn không thể xóa sạch quá khứ; cùng tình yêu, không có quá khứ. Tình yêu, và thời gian không hiện diện.

Chương 58

SỢ HÃI

Bà ấy từ rất xa, nửa vòng thế giới. Có một dáng vẻ thận trọng quanh bà ấy, một tiếng cặn phòng vệ, một cõi mở nửa vời mà sẽ kết thúc bởi bất kỳ gợi ý nào yêu cầu một thâm nhập sâu thẳm. Bà ấy không nhút nhát; nhưng bà ấy không sẵn lòng, mặc dù không nhận biết được, phơi bày trạng thái bên trong của bà ấy. Tuy nhiên bà ấy muốn nói về chính bà ấy và những vấn đề của bà ấy, và đã đi cả một khoảng cách xa xôi như thế để thực hiện điều này. Bà ấy ngập ngừng, hoang mang về những từ ngữ của bà ấy, xa cách, và tại cùng thời điểm lại háo hức nói về chính mình. Bà ấy đã đọc nhiều quyển sách về tâm lý học, và trong khi bà ấy chưa bao giờ được phân tích bà ấy hoàn toàn có khả năng tự phân tích về chính mình, thật ra, bà ấy nói rằng từ niên thiếu bà ấy đã quen việc phân tích những suy nghĩ và những cảm thấy riêng của bà ấy.

Tại sao bạn quá hăng hái phân tích về chính bạn?

“Tôi không biết, nhưng tôi luôn luôn đã làm nó kể từ khi tôi có thể nhớ được.”

Liệu sự phân tích là một cách tự phòng vệ chính bạn chống lại chính bạn, chống lại những bùng nổ cảm xúc và những phiền muộn hậu quả?

“Bảo đảm rằng đó là lý do tại sao tôi phân tích, tra vấn liên tục. Tôi không muốn bị trói buộc trong tất cả sự hỗn loạn

quanh tôi, thuộc cá nhân và chung chung. Nó quá kinh tởm, và tôi muốn tách khỏi nó. Lúc này tôi thấy rằng tôi đã sử dụng sự phân tích như một phương tiện để khiến cho tôi không bị ảnh hưởng, để không bị trói buộc trong những phức tạp thuộc gia đình và xã hội.”

Liệu bạn đã có thể lần tránh được bị trói buộc?

“Tôi không chắc lắm. Tôi đã thành công trong vài phương hướng nào đó, nhưng trong những phương hướng khác tôi không nghĩ rằng tôi đã thành công. Trong nói chuyện về tất cả điều này, tôi thấy tôi đã thực hiện một việc lạ thường làm sao. Tôi chưa bao giờ quan sát nó rõ ràng như thế trước kia.”

Tại sao bạn đang tự phòng vệ một cách khôn ngoan như thế, và chống lại cái gì? Bạn nói rằng, chống lại sự hỗn loạn quanh bạn; nhưng có gì trong hỗn loạn đó mà bạn phải tự phòng vệ cho chính bạn? Nếu nó là một hỗn loạn và bạn thấy nó rõ ràng như thế, vậy thì bạn không phải tự phòng vệ chống lại nó. Một người tự phòng vệ chỉ khi nào có sự sợ hãi và không phải có đang hiểu rõ. Vì vậy bạn sợ hãi cái gì?

“Tôi không nghĩ tôi sợ hãi; đơn giản tôi chỉ không muốn bị trói buộc trong những đau khổ của sự hiện diện. Tôi có một nghề nghiệp nuôi sống tôi, nhưng tôi muốn được tự do khỏi phần còn lại của những trói buộc, và tôi nghĩ tôi làm được.”

Nếu bạn không sợ hãi, vậy tại sao bạn kháng cự những trói buộc? Người ta kháng cự cái gì đó chỉ khi nào người ta không biết phải làm thế nào để xử lý nó. Nếu bạn biết làm thế nào một động cơ vận hành, bạn được tự do khỏi nó; nếu có bất kỳ việc gì sai trái, bạn có thể đưa nó vận hành đúng lại. Chúng ta kháng cự cái mà chúng ta không hiểu rõ; chúng ta kháng cự sự hoang mang, sự xấu xa, sự đau khổ, chỉ khi nào chúng ta không biết cấu trúc của nó, làm thế nào nó được sắp

xếp vào chung. Bạn kháng cự sự hoang mang bởi vì bạn không nhận biết được cấu trúc của nó, cấu thành của nó. Tại sao bạn không nhận biết được nó?

“Nhưng tôi chưa bao giờ suy nghĩ về nó theo cách đó.”

Chỉ khi nào bạn trong liên hệ hiệp thông cùng cấu trúc của sự hoang mang thì bạn mới có thể nhận biết được công việc thuộc máy móc của nó. Chỉ khi nào có sự hiệp thông giữa hai con người thì họ mới đang hiểu rõ lẫn nhau; nếu họ kháng cự lẫn nhau, không có đang hiểu rõ. Hiệp thông hay sự liên hệ có thể hiện diện chỉ khi nào không có sợ hãi.

“Tôi thấy điều gì ông có ý.”

Vậy thì bạn sợ hãi cái gì?

“Ông có ý gì qua từ ngữ sợ hãi?”

Sợ hãi có thể hiện diện chỉ trong sự liên hệ; sợ hãi không thể tự hiện diện trong chính nó, trong tách rời. Không có sự việc như sự sợ hãi trừu tượng; có sợ hãi về cái đã được biết hay về cái không biết được, sợ hãi về điều gì người ta đã làm hay về điều gì người ta có lẽ làm; sợ hãi về quá khứ hay về tương lai. Sự liên hệ giữa người ta là gì và người ta ham muốn là gì gây ra sợ hãi. Sợ hãi nảy sinh khi người ta diễn giải sự kiện của người ta là gì dựa vào phần thưởng và hình phạt. Sợ hãi hiện diện cùng trách nhiệm và ham muốn được tự do khỏi nó. Có sợ hãi trong sự đối nghịch giữa đau khổ và vui thú. Sợ hãi hiện diện trong sự xung đột của những đối nghịch. Tôn sùng thành công mang lại sợ hãi thất bại. Sợ hãi là qui trình của cái trí trong sự đấu tranh của trở thành. Trong trở thành tốt lành, có sợ hãi xấu xa; trong trở thành tổng thể, có sợ hãi cô độc; trong trở thành vĩ đại, có sợ hãi tầm thường. So sánh không là hiểu rõ; nó được thúc đẩy bởi sự sợ hãi về cái không biết được liên quan đến cái đã được biết. Sợ hãi là sự không chắc chắn trong tìm kiếm sự an toàn.

Nỗ lực để trở thành là khởi đầu của sợ hãi, sợ hãi của hiện diện hay không hiện diện. Cái trí, ấ n b ã của trải nghiệm, luôn luôn đang sợ hãi cái không thể đặt tên được, cái thách thức. Cái trí, mà là cái tên, từ ngữ, ký ức, chỉ có thể vận hành bên trong lãnh vực của cái đã được biết; và cái không biết được, mà là thách thức từ khoảng khắc sang khoảnh khắc, bị kháng cự hay bị diễn giải bởi cái trí dựa vào cái đã được biết. Kháng cự hay diễn giải này về sự thách thức là sự sợ hãi; bởi vì cái trí không bao giờ có thể hiệp thông cùng cái không biết được. Cái đã được biết không thể hiệp thông cùng cái không biết được; cái đã được biết phải kết thúc để cho cái không biết được hiện diện.

Cái trí là vật tạo tác sợ hãi; và khi nó phân tích sợ hãi, đang tìm kiếm nguyên nhân của sợ hãi với mục đích được tự do khỏi nó, cái trí chỉ tự cô lập thêm nữa về chính nó và vì vậy gia tăng sợ hãi. Khi bạn sử dụng sự phân tích để kháng cự sự hoang mang, bạn đang gia tăng quyền lực của kháng cự; và kháng cự sự hoang mang chỉ gia tăng sự sợ hãi về nó, mà ngăn cản sự tự do. Trong hiệp thông có tự do, và không phải trong sợ hãi.

Chương 59

TÔI SẼ THƯƠNG YÊU NHƯ THẾ NÀO

Chúng tôi ở cao lắm trên triền một hòn núi nhìn xuống một thung lũng, và dòng suối lớn là một giải bạc trong ánh nắng mặt trời. Đó đây mặt trời đã đến qua tán lá dày, và có mùi của nhiều bông hoa. Một buổi sáng tuyệt vời, và sương mai vẫn còn nhiều trên mặt đất. Gió thoảng thoảng hương thơm đang đến từ thung lũng, mang lại sự ồn ào xa xa của con người, âm thanh của những cái chuông và thỉnh thoảng của một thác nước. Trong thung lũng khói đi lên thẳng đứng, và gió không đủ mạnh để tán mát nó. Cột khói là một vật đẹp để nhìn ngắm; nó bốc lên từ đáy của thung lũng và cố gắng đâm thẳng lên bầu trời, giống như cây thông cô xưa đó. Một con sóc đen to mà đã liên tục la mắng chúng tôi cuối cùng ngừng lại và tụt xuống cây để tìm hiểu thêm nữa, và sau đó, hơi hơi tỏa mãn, thót lên cây lại. Một đám mây nhỏ đang hình thành, nhưng trái lại bầu trời lại rõ ràng, một màu xanh nhạt, dịu.

Ông ấy không để mắt đến tất cả việc này. Ông ấy bị nuốt trọn bởi vấn đề lập tức của ông ấy, bởi vì trước kia ông ấy đã bị nuốt trọn bởi những vấn đề của ông ấy. Những vấn đề chuyển động và có sự hiện diện của chúng quanh ông ấy. Ông ấy là một người rất giàu có; ông ấy ốm yếu và cứng ngắt, nhưng có một bầu không khí thoải mái với một nụ cười

sẵn sàng. Lúc này ông ấy đang nhìn xuống thung lũng, nhưng vẻ đẹp đang vùn vụt không tiếp xúc được ông ấy; không có sự êm dịu của khuôn mặt, những đường nét vẫn còn cứng ngắt và kiên quyết. Ông ấy vẫn còn đang lúng lúng, không phải cho tiền bạc, nhưng cho điều gì ông ấy gọi là Thượng đế. Ông ấy luôn luôn nói về tình yêu và Thượng đế. Ông ấy đã tìm kiếm thật xa xôi và khắp mọi nơi, và đã đến gặp nhiều người thầy; và bởi vì ông ấy đang già nua theo năm tháng, sự lúng lúng đã trở nên mãnh liệt hơn. Ông ấy đã đến nhiều lần để nói chuyện về những vấn đề này, nhưng luôn luôn có một cái nhìn ranh mãnh và toan tính; ông ấy liên tục đang dẫn đo liệu sẽ tốn kém bao nhiêu để tìm được Thượng đế của ông ấy, chuyến hành trình sẽ đắt đỏ đến chừng nào. Ông ấy biết rằng ông ấy không thể mang cùng ông ấy thứ gì ông ấy có; nhưng liệu ông ấy có thể đem theo một thứ gì khác, một đồng xu mà có giá trị tại nơi ông ấy sẽ đến? Ông ấy là một người cứng rắn, và không bao giờ có một thái độ quảng đại hoặc của quả tim hoặc của bàn tay. Ông ấy luôn luôn rất do dự khi cho một chút tiền nhỏ nhoi; ông ấy cảm thấy mọi người phải xứng đáng với phần thưởng của ông ấy, như ông ấy đã xứng đáng. Nhưng sáng hôm đó ông ấy ngồi ở đó để tự phơi bày thêm nữa về chính ông ấy; bởi vì có sự phiền muộn đang gặm nhấm, những quấy rầy nghiêm trọng đang xảy ra trong sống thành công khác của ông ấy. Vị thần thành công không hoàn toàn ở cùng ông ấy.

“Tôi đang bắt đầu nhận ra tôi là gì,” ông ấy nói. “Tôi có nhiều năm phản kháng và chống đối ông một cách tinh tế. Ông chỉ trích những người giàu có, ông nói những điều khá c nghiệt về chúng tôi, và tôi đã tức giận ông; nhưng tôi không thể bác lại ông, bởi vì tôi không thể hiểu rõ ông. Bằng nhiều cách khác nhau tôi đã cố gắng, nhưng tôi không thể ngang bằng ông. Nhưng ông muốn tôi làm gì đây? Tôi cầu xin

Thượng đế rằng tôi chưa bao giờ nghe ông hay đến bất kỳ nơi nào gần ông. Lúc này tôi có những đêm không ngủ, và trước kia tôi luôn luôn ngủ ngon; tôi có những giấc mộng hành hạ, và lúc trước hiếm khi nào tôi có những giấc mộng. Tôi đã sợ hãi ông, tôi đã lạng lẽ nguyên rủa ông – nhưng tôi không thể trở lại như cũ. Tôi sẽ làm gì đây? Tôi không có bạn bè, như ông đã giải thích, tôi cũng không thể mua họ như ngày trước – tôi đã được phơi bày quá rõ ràng bởi điều gì đã xảy ra. Có lẽ tôi có thể là người bạn của ông. Ông đã cống hiến sự giúp đỡ, và tôi đây nè. Tôi sẽ làm gì?”

Được phơi bày không để dằng dặc; và liệu người ta đã phơi bày về chính họ? Người ta đã mở cái tủ đó mà người ta đã khóa cẩn thận, nhồi nhét vào nó những sự việc mà người ta không muốn thấy? Liệu người ta muốn mở nó và thấy những thứ gì ở đó?

“Tôi muốn lắm, nhưng làm thế nào tôi mở được nó?”

Liệu người ta thực sự mong muốn, hay người ta chỉ đùa giỡn cùng ý định? Một lần mở cửa, dù he hé đến chừng nào, nó không thể được đóng lại. Cửa sẽ luôn luôn vẫn còn mở; ngày và đêm, những nội dung của nó sẽ đang trào ra. Người ta có lẽ cố gắng chạy trốn, như người ta luôn luôn làm; nhưng nó sẽ ở đó, đang chờ đợi, đang quan sát. Liệu người ta thực sự muốn mở nó?

“Dĩ nhiên tôi muốn, đó là lý do tại sao tôi đã đến đây. Tôi phải đối diện nó, bởi vì tôi đang đến sự kết thúc của những vấn đề. Tôi sẽ làm gì đây?”

Hãy mở cửa và nhìn. Muốn tích lũy của cải người ta phải bị tổn thương, tàn nhẫn, keo kiệt; phải có hung dữ, sự toan tính ranh mãnh, gian manh; phải có tìm kiếm quyền hành, hành động tự cho mình là trung tâm đó chỉ được che đậy bởi những từ ngữ ngọt ngào, như trách nhiệm, bổn phận, hiệu quả, những quyền lợi.

“Vâng tất cả đều đúng, và còn nhiều nữa. Không có ân cần đối với bất kỳ người nào khác; những theo đuổi thuộc tôn giáo chỉ là những lớp vỏ bọc của sự kính trọng. Lúc này bởi vì tôi quan sát nó, tôi thấy rằng mọi thứ quay cuồng quanh tôi. Tôi là trung tâm, mặc dù tôi giả vờ không phải vậy. Tôi thấy tất cả điều đó. Nhưng tôi sẽ làm gì?”

Trước hết người ta phải nhận ra những thứ mà họ là. Nhưng ngoài tất cả điều này ra, làm thế nào người ta có thể xóa sạch những thứ này nếu không có ân cần, không có tình yêu, ngọn lửa không khói đó? Chính ngọn lửa này, một mình nó xóa sạch mọi thứ trong cái tú, và không còn gì khác; không phân tích, không hiến dâng, không từ bỏ nào có thể thực hiện nó. Khi có ngọn lửa này, vậy thì sẽ không còn một hiến dâng, một từ bỏ; vậy thì bạn sẽ gặp gỡ cơn bão đó mà không chờ đợi nó.

“Nhưng tôi sẽ thương yêu như thế nào? Tôi biết tôi không có sự nồng nhiệt đối với con người; tôi cộc cằn, và họ không ở cùng tôi những người mà đáng ra phải ở cùng tôi. Tôi hoàn toàn cô độc, và lúc này làm thế nào tôi sẽ biết được tình yêu? Tôi không là một người dốt nát để suy nghĩ rằng tôi có thể nhận được nó bởi một hành động có ý thức nào đó, mua được nó qua hiến dâng nào đó, phủ nhận nào đó. Tôi biết tôi không bao giờ thương yêu, và tôi thấy rằng nếu tôi có thương yêu, tôi sẽ không ở trong tình huống này. Tôi phải làm gì đây? Liệu tôi nên từ bỏ những tài sản của tôi, của cải của tôi?”

Nếu bạn phát giác rằng cái vườn mà bạn đã chăm sóc cẩn thận chỉ sinh ra những cỏ dại độc hại, bạn phải nhổ nó đến tận gốc rễ; bạn phải đập vỡ những bức tường đã che kín chúng. Bạn có lẽ thực hiện, hay có lẽ không thực hiện chúng, bởi vì bạn có cái vườn rộng rãi, được vây quanh bởi những bức tường và được bảo vệ cẩn thận. Bạn sẽ làm nó chỉ khi

nào không có sự đổi chác nhưng nó phải được thực hiện, bởi vì chết giàu có là đã sống vô ích. Nhưng ngoài tất cả điều này ra, phải có ngọn lửa mà lau sạch cái trí và quả tim, khiến cho tất cả mọi sự việc đều mới mẻ. Ngọn lửa đó không thuộc cái trí, nó không là một việc phải được vun quén. Sự thể hiện của tử tế có thể được phục vụ để chiếu sáng, nhưng nó không là ngọn lửa; hoạt động được gọi là phục vụ, qua lợi lộc và cần thiết, không là tình yêu; sự khoan dung có kỷ luật và được luyện tập nhiều, nhân từ được vun quén của nhà thờ và đền chùa, câu nói hòa nhã, dáng điệu dịu dàng, sự tôn thờ đáng cứu rỗi, hình ảnh, lý tưởng – không thứ nào là tình yêu cả.

“Tôi đã lắng nghe và quan sát, và tôi nhận biết rằng không có tình yêu trong tất cả những thứ này. Nhưng quả tim của tôi trống rỗng, và làm thế nào nó được đổ đầy? Tôi sẽ phải làm gì?”

Quyến luyến khước từ tình yêu. Tình yêu sẽ không tìm được trong đau khổ; mặc dù ghen tuông mạnh mẽ lắm, nó không thể trói buộc tình yêu. Cảm xúc và sự thỏa mãn của nó luôn luôn chấm dứt; nhưng tình yêu không cạn kiệt.

“Đối với tôi, những điều này chỉ thuần túy là những từ ngữ. Tôi đang chết đói: hãy cho tôi ăn.”

Muốn được cho ăn phải bị đói. Nếu bạn đói, bạn sẽ tìm được thức ăn. Liệu bạn đói, hay chỉ tham lam bởi vì hương vị của thức ăn nào đó? Nếu bạn tham lam, bạn sẽ tìm được điều sẽ trao tặng bạn sự thỏa mãn; nhưng chẳng mấy chốc nó sẽ chấm dứt, và nó sẽ không là tình yêu.

“Nhưng tôi sẽ làm gì đây?”

Bạn cứ lặp lại câu hỏi đó. Điều gì bạn sẽ làm không quan trọng; nhưng điều cốt lõi là nhận biết bạn đang làm gì. Bạn quan tâm đến hành động tương lai, và đó là một cách lẩn tránh hành động tức khắc. Bạn không muốn hành động, và vì vậy bạn cứ tiếp tục hỏi bạn sẽ làm gì. Lại nữa bạn đang ranh

mãnh, lừa gạt chính bạn, và vì vậy quả tim của bạn trống rỗng. Bạn muốn đổ đầy nó bằng những sự việc của cái trí; nhưng tình yêu không thuộc cái trí. Hãy để quả tim của bạn trống rỗng. Đừng đổ đầy nó bằng những từ ngữ, bằng những hành động của cái trí. Hãy để cho quả tim của bạn hoàn toàn trống rỗng; vậy thì đến lúc đó nó sẽ được đổ đầy.

Chương 60

SỰ VÔ ÍCH CỦA KẾT QUẢ

Họ đã đến từ những vùng đất khác nhau của thế giới, và đang bàn luận một số vấn đề mà hầu hết chúng ta phải giải quyết. Thật tốt lành khi nói chuyện về những vấn đề; nhưng chỉ thuần túy những từ ngữ, những tranh cãi khôn ngoan và sự hiểu biết rộng rãi không mang lại sự tự do khỏi vấn đề nan giải. Khôn ngoan và hiểu biết có lẽ và thường thể hiện sự vô ích riêng của nó và khám phá sự vô ích của nó khiến cho cái trí yên lặng. Trong yên lặng đó, đang hiểu rõ về vấn đề hiện diện; nhưng tìm kiếm yên lặng đó lại nuôi dưỡng vấn đề khác, xung đột khác. Trong bất kỳ cách nào, những giải thích, sự khám phá nguyên nhân, những phân tích rành rọt vấn đề, đều không giải quyết được nó; bởi vì nó không thể được giải quyết bởi những phương cách của cái trí. Cái trí chỉ có thể tạo ra những vấn đề thêm nữa, nó có thể chạy trốn vấn đề qua những giải thích, những lý tưởng, những ý định; nhưng dù nó làm lắt kỳ điều gì, cái trí không thể làm tự do chính nó khỏi vấn đề. Chính cái trí là cánh đồng mà trong đó những vấn đề, những xung đột, phát triển và gia tăng. Suy nghĩ không thể làm yên lặng chính nó; nó có thể khoác vào cái áo của sự yên lặng, nhưng đó chỉ là sự che giấu và sắp đặt. Suy nghĩ có thể tự giết chết chính nó bằng hành động được kỷ luật hướng về một kết thúc được định trước; nhưng

chết không là yên lặng. Chết còn om sòm hơn sống. Bất kỳ chuyển động nào của cái trí là một cản trở cho sự yên lặng.

Qua những cửa sổ mở đang ulla vào một hỗn loạn của những âm thanh: nói chuyện oang oang và cãi ulla lớn tiếng trong làng, một động cơ đang xả ra đám hơi nước, những tiếng kêu khóc của trẻ em và tiếng cười hồn nhiên của chúng, tiếng âm âm của một xe tải chạy qua, tiếng rì rào của những con ong, tiếng gọi the thé của những con quạ. Và giữa tất cả ồn ào này, một yên lặng đang len lén vào căn phòng, không được tìm kiếm và không được mời mọc. Qua những từ ngữ và những tranh cãi, qua những hiểu lầm và những đấu tranh, yên lặng đó đang dang rộng hai cánh của nó. Chất lượng của yên lặng đó không là sự kết thúc của ồn ào, của huyền thuyên và từ ngữ; để khiến cho nó là bộ phận của yên lặng đó, cái trí phải không còn khả năng lan rộng của nó. Yên lặng đó được tự do khỏi mọi ép buộc, tuân phục, nỗ lực; nó không cạn kiệt và vì vậy luôn luôn mới mẻ, luôn luôn trong sáng. Từ ngữ không là yên lặng đó.

Tại sao chúng ta tìm kiếm những kết quả, những mục đích? Tại sao cái trí luôn luôn đang theo đuổi một kết thúc? Và tại sao nó không nên theo đuổi một kết thúc? Khi đến đây, liệu chúng ta đang tìm kiếm cái gì đó, trải nghiệm nào đó, hài lòng nào đó? Chúng ta mệt mỏi và chán ngấy nhiều sự việc mà chúng ta đã đùa giỡn; chúng ta đã quay lưng khỏi chúng, và lúc này chúng ta muốn có một đồ chơi mới để đùa giỡn. Chúng ta đi từ một vấn đề đến một vấn đề, giống như một người đàn bà đi xem cửa hàng mua sắm, cho đến khi chúng ta tìm ra cái gì đó mà hoàn toàn gây thỏa mãn; và sau đó chúng ta ổn định để trì trệ. Chúng ta luôn luôn khao khát cái gì đó; và đang thưởng thức nhiều sự việc mà hầu hết đều không thỏa mãn, lúc này chúng ta muốn một sự việc tối thượng: Thượng đế, sự thật, hay điều gì bạn muốn. Chúng ta

muốn một kết quả, một trải nghiệm mới, một cảm xúc mới mà sẽ vĩnh cửu hơn bất kỳ mọi thứ khác. Chúng ta không bao giờ thấy sự vô ích của kết quả, nhưng chỉ thấy sự vô ích của một kết quả đặc biệt; vì vậy chúng ta lang thang từ một kết quả này sang một kết quả khác, luôn luôn hy vọng tìm ra một kết quả mà sẽ kết thúc mọi tìm kiếm.

Sự tìm kiếm cho kết quả, cho thành công, là đang bị trói buộc, đang bị giới hạn; nó luôn luôn đang đến một kết thúc. Đạt được là một qui trình của kết thúc. Đến là chết. Tuy nhiên đó là điều gì chúng ta đang tìm kiếm, đúng chứ? Chúng ta đang tìm kiếm chết, chỉ khác biệt do bởi chúng ta gọi nó là kết quả, mục tiêu, mục đích. Chúng ta muốn đến. Chúng ta mệt mỏi bởi đấu tranh liên tục này, chúng ta muốn đến đó – “đó” được đặt tại bất kỳ mức độ nào. Chúng ta không thấy sự phá hoại lãng phí của đấu tranh, nhưng ham muốn được tự do khỏi nó qua kiếm được một kết quả. Chúng ta không thấy sự thật của đấu tranh, của xung đột, và thế là chúng ta sử dụng nó như một phương tiện của nhận được cái gì chúng ta muốn, sự việc gây thỏa mãn nhất; và cái mà gây thỏa mãn nhất được khẳng định bởi mãnh liệt của sự bất mãn của chúng ta. Ham muốn này cho kết quả luôn luôn kết thúc trong kiếm được; nhưng chúng ta muốn một kết quả không bao giờ kết thúc. Vì vậy, vấn đề của chúng ta là gì? Làm thế nào được tự do khỏi sự khao khát cho những kết quả, liệu đó là nó?

“Tôi nghĩ đó là nó. Chính ham muốn để được tự do cũng là một ham muốn cho một kết quả, đúng chứ?”

Chúng ta hoàn toàn bị rối rắm nếu chúng ta theo đuổi phương hướng đó. Liệu có phải chúng ta không thể thấy sự vô ích của kết quả, tại bất kỳ mức độ nào mà chúng ta đặt ra nó, hay sao? Liệu đó là vấn đề của chúng ta? Chúng ta hãy thấy vấn đề của chúng ta một cách rõ ràng, và sau đó có lẽ chúng ta sẽ hiểu rõ nó. Liệu nó là vấn đề của thấy sự vô ích

của một kết quả và vì vậy loại bỏ tất cả ham muốn kiếm được những kết quả? Nếu chúng ta nhận biết sự vô ích của một tẩu thoát, vậy thì tất cả những tẩu thoát đều hão huyền. Liệu đó là vấn đề của chúng ta? Chắc chắn, nó không hoàn toàn như thế, đúng chứ? Có lẽ chúng ta có thể tiếp cận nó một cách khác hẳn.

Trải nghiệm cũng không là một kết quả hay sao? Nếu chúng ta muốn được tự do khỏi những kết quả, liệu chúng ta cũng không phải được tự do khỏi trải nghiệm hay sao? Bởi vì trải nghiệm không là một kết quả, một kết thúc hay sao?

“Kết thúc của cái gì?”

Kết thúc của đang trải nghiệm. Trải nghiệm là ký ức của đang trải nghiệm, đúng chứ? Khi đang trải nghiệm kết thúc, có trải nghiệm, cái kết quả. Trong khi đang trải nghiệm không có trải nghiệm; trải nghiệm không là gì cả ngoại trừ ký ức của đã trải nghiệm. Khi trạng thái của đang trải nghiệm tan biến, trải nghiệm bắt đầu. Trải nghiệm luôn luôn cản trở đang trải nghiệm, đang sống. Những kết quả, những trải nghiệm, kết thúc; nhưng đang trải nghiệm không thể cạn kiệt. Khi cái không thể cạn kiệt bị cản trở bởi ký ức, vậy thì sự tìm kiếm cho những kết quả bắt đầu. Cái trí, kết quả, luôn luôn đang tìm kiếm một kết thúc, một mục đích, và đó là chết. Chết không hiện diện khi người trải nghiệm không hiện diện. Chỉ lúc đó mới có cái không thể cạn kiệt.

Chương 61

HAM MUỐN HẠNH PHÚC

Cái cây cô đơn trên bãi cỏ rộng xanh tươi là trung tâm của thế giới nhỏ xíu mà bao gồm những cánh rừng, ngôi nhà và cái hồ nhỏ; dường như toàn khu vực vây quanh đều chảy về hướng cái cây, cao vút và tỏa rộng. Chắc chắn nó phải rất cổ xưa, nhưng có một trong sáng trong nó, như thể nó vừa hiện diện; hầu như không có bất kỳ những cảnh chết nào, và những chiếc lá của nó không có đốm, lấp lánh trong ánh ban mai. Bởi vì nó một mình, tất cả những sự vật dường như nhập vào nó. Những con hươu và những con công, những con thỏ và gia súc tập hợp trong bóng mát của nó, đặc biệt vào giữa trưa. Vẻ đẹp cân đối của cái cây đó tạo một hình thể đến bầu trời, và trong ánh ban mai dường như cái cây đó là vật duy nhất đang sống. Từ cánh rừng, cái cây dường như thật xa xôi; nhưng từ cái cây, cánh rừng, ngôi nhà và thậm chí bầu trời dường như lại quá gần gũi – người ta thường cảm thấy người ta có thể sờ chạm được những đám mây lãng đãng bay qua.

Chúng tôi đã được xếp chỗ ngồi dưới cái cây được một lúc, khi ông ấy đến tham gia cùng chúng tôi. Ông ấy quan tâm nghiêm túc đến thiền định, và nói rằng ông ấy đã luyện tập nó trong nhiều năm. Ông ấy không lệ thuộc vào bất kỳ trường phái đặc biệt nào của suy nghĩ, và mặc dù ông ấy đã đọc rất nhiều về những huyền bí của Thiên chúa giáo, ông

ấy bị cuốn hút nhiều hơn bởi những thiên định và những kỷ luật của những vị thánh Phật giáo và Ấn giáo. Ông ấy đã nhận ra ngay từ đầu, ông ấy tiếp tục, sự không chín chắn của khổ hạnh, cùng sự cuốn hút đặc biệt của nó và sự vun quén uy quyền qua sự kiêng khem, và ngay từ đầu ông ấy đã lẩn tránh tất cả những cực đoan. Tuy nhiên, ông ấy đã thực hành kỷ luật, một tự kiểm soát không thay đổi, và quyết tâm nhận được cái gì đó ẩn trong và vượt khỏi thiên định. Ông ấy đã theo đuổi điều gì được nghĩ là một sống luân lý nghiêm ngặt, nhưng đó chỉ là một biến cố không đáng kể, ông ấy cũng không bị cuốn hút bởi những phương cách của thế giới. Lúc trước ông ấy đã vui đùa cùng những sự việc của thế giới, nhưng vui đùa đó đã chấm dứt cách đây vài năm. Ông ấy có một công việc thuộc loại nào đó, nhưng việc đó cũng chỉ tình cờ.

Sự kết thúc của thiên định là chính thiên định. Tìm kiếm cái gì đó tiềm ẩn trong và vượt khỏi thiên định là kiếm được-kết thúc; và cái mà kiếm được lại bị mất đi. Tìm kiếm một kết quả là tiếp tục của tự chiếu rọi; kết quả, dù cao quý đến chừng nào, là sự chiếu rọi của ham muốn. Thiên định như một phương tiện để đến được, đạt được, khám phá, chỉ củng cố người thiên định. Người thiên định là thiên định; thiên định là đang hiểu rõ về người thiên định.

“Tôi thiên định để tìm được sự thật tôi thương, hay để cho phép sự thật đó tự thể hiện chính nó. Chính xác nó không là một kết quả mà tôi đang tìm kiếm, nhưng hạnh phúc đó mà thỉnh thoảng người ta nhận biết được. Nó hiện diện ở đó; và giống như một người khát thèm nước, tôi ao ước hạnh phúc không thể diễn tả được đó. Hạnh phúc đó to lớn vô hạn hơn tất cả hân hoan, và tôi theo đuổi nó như sự ham muốn áp ủ nhất của tôi.”

Đó là, bạn thiên định để kiểm được điều gì bạn ao ước. Để đạt được cái gì bạn ham muốn, bạn nghiêm ngặt kỷ luật chính bạn, theo sau những luật lệ và những quy định nào đó; bạn đặt ra và tuân theo một cái nguồn với mục đích để nhận được cái gì đó tại kết thúc của nó. Bạn hy vọng đạt được những kết quả nào đó, những chặng đường nổi bật nào đó, lệ thuộc vào sự kiên định của nỗ lực của bạn và từng chút một trải nghiệm hạnh phúc lớn hơn và bền hơn. Cái nguồn được xếp đặt hay ho này bảo đảm kết quả cuối cùng cho bạn. Vì vậy thiên định của bạn là một công việc rất được toan tính, đúng chứ?

“Khi ông giải thích nó theo cách đó, trong ý nghĩa hời hợt, dường như nó có vẻ khá vô lý; nhưng sâu thẳm, có gì sai lầm với nó? Tại cơ bản, điều gì sai lầm khi đang tìm kiếm hạnh phúc đó? Giả sử rằng tôi ao ước một kết quả cho tất cả những nỗ lực của tôi; nhưng lại nữa, tại sao người ta không nên?”

Ao ước cho hạnh phúc này hàm ý rằng hạnh phúc là cái gì đó kết thúc, vĩnh viễn, đúng chứ? Tất cả những kết quả đã không thỏa mãn; người ta khản thiết theo đuổi những mục đích thế gian và đã nhận ra bản chất thoáng chốc của chúng, và lúc này người ta ao ước một trạng thái vĩnh cửu, một kết thúc mà không có kết thúc. Cái trí đang tìm kiếm một chỗ trú ẩn bất tử và bất diệt; vì vậy nó tự kỷ luật và rèn luyện chính nó, thực hành những đạo đức nào đó và kiểm được cái gì nó ao ước. Đã có một lần có lẽ nó đã trải nghiệm hạnh phúc đó, và lúc này nó đang khao khát đôi bắt hạnh phúc đó giống như những người theo đuổi những kết quả khác, bạn đang theo đuổi kết quả của bạn, chỉ là bạn đặt nó tại một mức độ khác biệt; có lẽ bạn gọi nó là cao quý hơn, nhưng điều đó không liên quan. Một kết quả có nghĩa một kết thúc; đến được hàm ý một nỗ lực để trở thành khác. Cái trí không bao

giờ nghỉ ngơi, nó luôn luôn đang đấu tranh, luôn luôn đang thành tựu, luôn luôn đang kiếm được – và, dĩ nhiên, luôn luôn đang sợ hãi mất đi. Qui trình này được gọi là thiên định. Liệu một cái trí bị trói buộc trong đang trở thành liên tục này có thể nhận biết được hạnh phúc? Liệu có khi nào một cái trí đã áp đặt kỷ luật vào chính nó có thể được tự do để thâm nhận hạnh phúc đó? Qua nỗ lực và đấu tranh, qua kháng cự và những phủ nhận, cái trí tự khiến cho chính nó trở thành vô cảm; liệu một cái trí như thế có thể khoáng đạt và mong manh? Qua ao ước có được hạnh phúc đó, liệu bạn không thiết lập một bức tường quanh chính bạn đến độ cái không thể dò tìm được, cái không biết được, không thể xuyên thấu, hay sao? Liệu bạn không tự khóa chặt khỏi cái mới mẻ hay sao? Từ cái cũ kỹ, bạn đã tạo ra một con đường cho cái mới mẻ; và liệu cái mới mẻ có thể bị giam cầm trong cái cũ kỹ?

Cái trí có thể không bao giờ sáng tạo cái mới mẻ; chính cái trí là một kết quả, và tất cả những kết quả đều là một sản phẩm của cái cũ kỹ. Những kết quả có thể không bao giờ mới mẻ; theo đuổi một kết quả không bao giờ có thể tự phát; cái mà được tự do không thể theo đuổi một kết thúc. Mục đích, lý tưởng, luôn luôn là một chiếu rọi của cái trí, và chắc chắn đó không là thiên định. Thiên định là làm tự do khỏi người thiên định; trong tự do, một mình nó, có khám phá, có nhạy cảm để thâm nhận. Nếu không có tự do, không thể có hạnh phúc; nhưng tự do không đến qua kỷ luật. Kỷ luật sáng chế khuôn mẫu của tự do, nhưng khuôn mẫu không là tự do. Khuôn mẫu phải bị phá vỡ cho tự do hiện diện. Phá vỡ khuôn mẫu là thiên định. Nhưng phá vỡ khuôn mẫu này không là một mục đích, một lý tưởng. Khuôn mẫu bị phá vỡ từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc. Khoảnh khắc được phá vỡ là khoảnh khắc được quên đi. Do bởi khoảnh khắc được nhớ lại mới tạo ra hình thể cho cái khuôn mẫu, và chỉ lúc đó

người tạo tác cái khuôn mẫu, người sáng chế tất cả những vấn đề, những xung đột, những đau khổ, mới hiện diện.

Thiền định là làm tự do cái trí khỏi những suy nghĩ riêng của nó tại tất cả những mức độ. Suy nghĩ sáng chế người suy nghĩ. Người suy nghĩ không tách khỏi suy nghĩ; chúng là một qui trình hợp nhất, và không phải hai qui trình tách rời. Những qui trình tách rời chỉ dẫn đến dốt nát và ảo tưởng. Người thiền định là thiền định. Vậy thì cái trí là một mình, không bị làm cho một mình; nó là yên ãng, không bị làm cho yên ãng. Cái không nguyên nhân có thể hiện diện chỉ vì cái một mình, hạnh phúc chỉ trao tặng cho cái một mình.

Chương 62

SUY NGHĨ VÀ Ý THỨC

Tất cả mọi vật đang tự thu rút vào chính chúng. Những cái cây đang tự khép kín trong hiện diện riêng của chúng; những con chim đang gấp hai cánh của chúng để ủ ê những lang thang hàng ngày của chúng; con sông đã mất đi sự sôi nổi của nó, và nước không còn nhảy múa nhưng yên lặng và bí ẩn. Những hòn núi quá xa xôi và không thể tiếp cận được, và con người đã vào cái nhà của anh ấy. Đêm đã đến, và có sự yên lặng của cô lập. Không có hiệp thông; mỗi vật đã tự khép kín, tự tách rời. Bông hoa, âm thanh, nói chuyện – mọi thứ đều không phơi bày, không mong manh. Có cười đùa, nhưng nó cách biệt và xa xôi; nói chuyện thì thâm và từ bên trong. Chỉ những vì sao đang mời mọc, cởi mở và hiệp thông; nhưng cũng vậy chúng quá xa xôi.

Suy nghĩ luôn luôn là một phản ứng phía bên ngoài, nó không bao giờ có thể phản ứng một cách sâu thẳm. Suy nghĩ luôn luôn là cái giả tạo; suy nghĩ luôn luôn là một kết quả, và đang suy nghĩ là sự điều hòa của những kết quả. Suy nghĩ luôn luôn bên ngoài, mặc dù nó có lẽ tự đặt tại những mức độ khác nhau. Suy nghĩ không bao giờ có thể xuyên thấu cái thăm thẳm, cái tuyệt đối. Suy nghĩ không thể vượt khỏi chính nó, và mọi nỗ lực để tìm cách vượt khỏi đều là sự thất vọng riêng của nó.

“Ông có ý gì qua từ ngữ suy nghĩ?”

Suy nghĩ là phản ứng đến bất kỳ thách thức nào; suy nghĩ không là hành động, đang làm. Suy nghĩ là một sản phẩm, kết quả của một kết quả; nó là kết quả của ký ức. Ký ức là suy nghĩ, và suy nghĩ là sự diễn đạt bằng từ ngữ của ký ức. Ký ức là trải nghiệm. Qui trình suy nghĩ là qui trình ý thức, những kín đáo cũng như những lộ liễu. Toàn qui trình suy nghĩ này là ý thức; thức giác cũng như ngủ say, tất cả những tầng bên ngoài và tầng sâu thẳm hơn đều là bộ phận của ký ức, trải nghiệm. Suy nghĩ không độc lập. Không có đang suy nghĩ độc lập; “đang suy nghĩ độc lập” là một mâu thuẫn trong quy định. Suy nghĩ, vì là một kết quả, phản đối hay đồng ý, so sánh hay điều chỉnh, chỉ trích hay bênh vực, và vì vậy nó không bao giờ có thể tự do. Một kết quả không bao giờ có thể tự do; nó có thể biến dạng, thao túng, quanh co, vơ vẩn một khoảng cách nào đó, nhưng nó không thể được tự do khỏi quy định trói buộc riêng của nó. Suy nghĩ bị trói buộc vào ký ức, và nó không bao giờ có thể được tự do để khám phá sự thật của bất kỳ vấn đề nào.

“Ông có ý nói rằng suy nghĩ không có giá trị gì cả?”

Nó có giá trị trong điều hòa những kết quả, nhưng nó không có giá trị trong chính nó như một phương tiện đối với hành động. Hành động là cách mạng, không phải sự điều hòa của những kết quả. Hành động được tự do khỏi suy nghĩ, ý tưởng, niềm tin, không bao giờ trong một khuôn mẫu. Có thể có hoạt động bên trong khuôn mẫu, và hoạt động đó hoặc là bạo lực, đả mạt, hoặc là hoạt động đối nghịch; nhưng nó không là hành động. Đối nghịch không là hành động, nó là một tiếp tục được bổ sung của hoạt động. Đối nghịch vẫn còn trong lãnh vực của kết quả, và trong theo đuổi đối nghịch, suy nghĩ bị trói buộc trong mạng lưới của những phản ứng riêng của nó. Hành động không là kết quả của suy nghĩ; hành động không liên quan đến suy nghĩ. Suy nghĩ, kết quả, không

bao giờ có thể sáng tạo cái mới mẻ; cái mới mẻ là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, và suy nghĩ luôn luôn là cái cũ kỹ, cái quá khứ, cái bị quy định. Nó có giá trị nhưng không được tự do. Tất cả giá trị đều bị giới hạn, nó trói buộc. Suy nghĩ đang trói buộc, bởi vì nó được áp ụ.

“Có liên quan gì giữa ý thức và suy nghĩ?”

Chúng không **gồng** hết hay sao? Liệu có bất kỳ sự khác biệt nào giữa đang suy nghĩ và đang nhận biết? Đang suy nghĩ là một phản ứng; và đang nhận biết cũng không là một phản ứng, hay sao? Khi người ta nhận biết được cái ghế đó, nó là một phản ứng đối với một kích thích; và li ệu suy nghĩ không là phản ứng của ký ức đến một thách thức, hay sao? Chính là phản ứng này mà chúng ta gọi là trải nghiệm. Đang trải nghiệm là thách thức và phản ứng; và đang trải nghiệm này, kết hợp cùng đang đặt tên hay đang ghi lại của nó – toàn qui trình này, ở những mức độ khác nhau, là ý thức, đúng chứ? Trải nghiệm là kết quả, phó sản của đang trải nghiệm. Kết quả được cho một từ ngữ; chính từ ngữ là một kết luận, một trong nhiều kết luận mà cấu thành ý thức. Qui trình kết luận này là ý thức. Kết luận, kết quả, là ý thức của cái tôi. Cái tôi là ký ức, nhiều kết luận; và suy nghĩ là phản ứng của ký ức. Suy nghĩ luôn luôn là một kết luận; đang suy nghĩ là đang kết luận, và vì vậy nó không bao giờ có thể được tự do.

Suy nghĩ luôn luôn là cái giả tạo, cái kết luận. Ý thức là sự ghi lại của cái giả tạo. Cái giả tạo tự tách rời chính nó như cái bên ngoài và cái bên trong, nhưng tách rời này không khiến cho suy nghĩ giảm bớt giả tạo nào.

“Nhưng liệu không có cái gì đó vượt khỏi suy nghĩ, vượt khỏi thời gian, cái gì đó không bị tạo ra bởi cái trí hay sao?”

Hoặc bạn đã được kể về trạng thái đó, hoặc đã đọc về nó, hoặc có đang trải nghiệm của nó. Đang trải nghiệm của nó không bao giờ có thể là một trải nghiệm, một kết quả; nó không thể được suy nghĩ về nó – và nếu nó được suy nghĩ về nó, nó là một hồi tưởng và không phải đang trải nghiệm. Bạn có thể lặp lại điều gì bạn đã đọc hay đã nghe, nhưng từ ngữ không là sự việc; và từ ngữ đó, chính sự lặp lại đó, ngăn cản trạng thái đang trải nghiệm. Trạng thái đang trải nghiệm đó không thể hiện diện chừng nào còn có đang suy nghĩ; sự suy nghĩ, kết quả, sản phẩm, không bao giờ có thể biết trạng thái đang trải nghiệm.

“Vậy thì làm thế nào suy nghĩ kết thúc?”

Thấy sự thật rằng suy nghĩ, sản phẩm của cái đã được biết, không bao giờ có thể ở trong trạng thái đang trải nghiệm. Đang trải nghiệm luôn luôn là cái mới mẻ; đang suy nghĩ luôn luôn thuộc cái cũ kỹ. Thấy sự thật của điều này, và sự thật sáng tạo sự tự do – tự do khỏi suy nghĩ, kết quả. Vậy là có cái mà vượt khỏi ý thức, mà cũng không ngu lẫn không thức, mà không tên tuổi: nó là.

Chương 63

HY SINH

Ông ấy khá mập mạp và rất hài lòng với chính ông ấy. Ông ấy đã từng vào tù nhiều lần và đã bị đánh đập bởi cảnh sát, và lúc này ông ấy là một người chính trị nổi tiếng đang trên đường trở thành bộ trưởng. Ông ấy có mặt tại nhiều gặp gỡ, ngồi kín đáo, một mình giữa nhiều người; nhưng nhiều người nhận biết được ông ấy, và ông ấy nhận biết được họ. Khi ông ấy nói, ông ấy có giọng nói uy quyền của sự diễn thuyết; nhiều người nhìn ông ấy, và giọng nói của ông ấy giảm xuống mức độ của họ. Mặc dù ở trong họ, ông ấy tự tách rời mình; ông ấy là một người chính trị vĩ đại, được biết đến và được kính trọng; nhưng sự kính trọng chỉ đến một mức độ nào đó, và không thêm nữa. Người ta nhận biết được tất cả điều này khi bàn luận bắt đầu, và có bầu không khí đặc biệt đó mà hiện diện khi có một nhân vật nổi tiếng trong khán giả, một bầu không khí của ngạc nhiên và mong đợi, của thân thiết và ngờ vực, của kên kệu và thích thú khi hạ mình xuống.

Ông ấy đến cùng một người bạn, và người bạn giải thích ông ấy là ai: số lần ông ấy đã ở trong tù, những đánh đập mà ông ấy đã gánh chịu, và những hy sinh vĩ đại mà ông ấy đã thực hiện vì sự độc lập của quốc gia ông ấy. Ông ấy là một người giàu có, hoàn toàn được Châu Âu hóa, với một căn nhà rộng lớn, những cái vườn, nhiều xe hơi và vân vân. Khi

người bạn đang kể về những hành động dũng cảm của con người vĩ đại đó, giọng nói trở nên mỗi lúc một khâm phục và kính trọng; nhưng có một khuynh hướng ngấm ngấm, một suy nghĩ mà dường như nói rằng, “Ông ấy có lẽ không là tất cả mọi sự việc mà ông ấy nên là, nhưng rất cuộc, theo dõi những hy sinh mà ông ấy đã thực hiện, ít nhất đó là cái gì đó.” Chính con người vĩ đại nói về sự cải thiện, sự phát triển thủy điện, mang lại sự thịnh vượng cho nhân dân, sự đe dọa hiện nay của chủ nghĩa Cộng sản, những kế hoạch và những mục đích to tát. Con người bị quên lãng, nhưng những kế hoạch và những học thuyết vẫn còn.

Từ bỏ để kiếm được một kết thúc là sự trao đổi, trong đó không có đang sống hết mình, nhưng chỉ có trao đổi. Tự hy sinh là một bành trướng của cái tôi. Hy sinh của cái tôi là một tinh lọc của cái tôi, và dù cái tôi có thể khiến cho nó tinh tế nhiều bao nhiêu, nó vẫn còn bị khép kín, tầm thường, giới hạn. Từ bỏ vì một nguyên nhân, dù vĩ đại, dù lan rộng và quan trọng đến chừng nào, là sự thay thế của nguyên nhân cho cái tôi; nguyên nhân hay ý tưởng trở thành cái ngã, “cái tôi” và “cái của tôi”. Hy sinh có ý thức là sự bành trướng của cái tôi, đang sống hết mình với mục đích thu lượm lại; hy sinh có ý thức là sự khẳng định tiêu cực của cái tôi. Từ bỏ là một hình thức khác của thu lượm. Bạn từ bỏ cái này với mục đích kiếm được cái kia. Cái này được đặt tại một mức độ thấp hơn, cái kia tại một mức độ cao hơn; và để kiếm được cao hơn, bạn “từ bỏ” cái thấp hơn. Trong qui trình này, không có đang sống hết mình, nhưng chỉ là một kiếm được của sự thỏa mãn to tát hơn; và tìm kiếm sự thỏa mãn to tát hơn không có yếu tố của hy sinh. Tại sao lại sử dụng một từ ngữ nghe ra có vẻ thẳng thắn cho một hoạt động gây thỏa mãn mà hoàn toàn buông thả trong nó? Bạn “từ bỏ” vị trí xã hội của bạn với mục đích kiếm được một loại vị trí khác hẳn,

mà lúc này đoán chừng bạn sẽ có nó; thế là sự hy sinh của bạn trao tặng cho bạn một phần thưởng khao khát. Vài người mong muốn phần thưởng của họ ở thiên đàng, những người khác ở đây và ngay lúc này.

“Phần thưởng này đã len lỏi vào qui trình diễn biến của những sự kiện, nhưng một cách có ý thức tôi không bao giờ tìm kiếm phần thưởng khi tôi bắt đầu tham gia vào chuyển động của qui trình.”

Chính sự tham gia vào một chuyển động đại chúng hay riêng tư là phần thưởng riêng của nó, đúng chứ? Một cách có ý thức n gười ta có lẽ không tham gia vì một phần thưởng, nhưng những xúi giục bên trong mà thúc đẩy người ta tham gia lại rất phức tạp, và nếu không hiểu rõ chúng người ta không thể nói rằng người ta đã không tìm kiếm phần thưởng. Chắc chắn, điều gì quan trọng là đang hiểu rõ thôi thúc để từ bỏ này, để hy sinh này, đúng chứ? Tại sao chúng ta muốn từ bỏ? Để trả lời điều đó, trước hết chúng ta phải tìm ra tại sao chúng ta quyến luyến? Chỉ khi nào chúng ta quyến luyến thì chúng ta mới nói về tách rời; sẽ không có đấu tranh để tách rời nếu không có quyến luyến. Sẽ không có từ bỏ nếu không có sở hữu. Chúng ta sở hữu, và vì vậy từ bỏ với mục đích sở hữu cái gì khác nữa. Sự từ bỏ thăng hoa này được hiểu là cao quý và khai sáng.

“Vâng, đó là như thế. Nếu không có sở hữu, dĩ nhiên sẽ không có nhu cầu của từ bỏ.”

Vì vậy, từ bỏ, hy sinh chính mình, không là một hành động của sự vĩ đại, để được khen ngợi và được bắt chước. Chúng ta sở hữu bởi vì nếu không có sở hữu chúng ta không hiện diện. Những sở hữu là nhiều lắm và được thay đổi. Một người muốn sở hữu không phải những sự việc thế gian có lẽ lại quyến luyến vào hiểu biết, vào những ý tưởng; một người khác có lẽ quyến luyến vào đạo đức, một người khác vào trải

nghiệm, một người khác vào danh tánh và sự nổi danh, và vân vân. Nếu không có những sở hữu, “cái tôi” không hiện diện; cái tôi là sở hữu đó, đồ đạc, đạo đức, cái tên. Trong sợ hãi không hiện diện của nó, cái trí quyền luyến vào cái tên, đồ đạc, giá trị; và nó sẽ buông bỏ những thứ này với mục đích hiện diện tại mức độ cao quý hơn, hiện diện cao quý hơn này là cái thỏa mãn hơn, cái vĩnh cửu hơn. Sự sợ hãi của không vĩnh cửu, của không hiện diện, tạo ra sự quyền luyến, tạo ra sự sở hữu. Khi sở hữu đó không thỏa mãn hay đau khổ, chúng ta từ bỏ nó cho một quyền luyến thích thú hơn. Sự sở hữu gây thỏa mãn tột đỉnh là từ ngữ Thượng đế, hay thay thế của nó, Chính thể.

“Nhưng nó là một điều tự nhiên khi sợ hãi không là gì cả. Ông đang gợi ý, theo tôi nhận ra, rằng người ta phải thương yêu không là gì cả.”

Chùng nào bạn còn đang nỗ lực để trở thành cái gì đó, chùng nào bạn còn được sở hữu bởi cái gì đó, chắc chắn sẽ có xung đột, rối loạn và đau khổ gia tăng. Bạn có lẽ nghĩ rằng bạn, chính bạn, trong sự thành tựu và thành công của bạn, sẽ không bị trói buộc trong sự không hiệp thông gia tăng này; nhưng bạn không thể tẩu thoát nó, bởi vì bạn thuộc về nó. Những hoạt động của bạn, những suy nghĩ của bạn, chính cấu trúc của sự hiện diện của bạn được đặt nền tảng trên xung đột và rối loạn, và vì vậy trên qui trình của không hiệp thông. Chùng nào bạn còn không sẵn lòng để không là gì cả, mà thực sự bạn là như thế, chắc chắn bạn phải nuôi dưỡng đau khổ và thù hận. Sẵn lòng để không là gì cả không là một vấn đề của từ bỏ, của ép buộc, bên trong hay bên ngoài, nhưng của đang thấy sự thật của cái gì là. Đang thấy sự thật của cái gì là mang lại tự do khỏi sự sợ hãi của không an toàn, sợ hãi đó mà nuôi dưỡng sự quyền luyến và dẫn đến ảo tưởng của tách rời, của từ bỏ. Tình yêu của cái gì là là sự khởi đầu của

thông minh. Tình yêu một mình nó chia sẻ, một mình nó có thể hiệp thông; nhưng từ bỏ và hy sinh chính mình là phương cách của cô lập và ảo tưởng.

Chương 64

NGỌN LỬA VÀ KHÓI

Nắng nóng suốt ngày và quả là một thách thức khi đi ra ngoài. Sự chói lọi của con đường và nước, đã lóa mắt và gay gắt sẵn rồi, lại được khiến cho cực độ hơn bởi những cái nhà màu trắng; và quả đất lúc trước xanh tươi bây giờ đã có màu vàng rực và nứt nẻ. Những cơn mưa sẽ không đến trong nhiều tháng. Con suối nhỏ đã cạn và lúc này biến thành một sợi cát ngoằn ngoèo. Một vài gia súc đang ở trong bóng râm của những cái cây, và cậu bé canh chừng chúng ngồi cách xa, ném những cục đá và đang hát trong cô đơn của cậu ấy. Cái làng cách xa vài dặm, và cậu ấy chỉ có một mình; cậu ấy ốm yếu và không được ăn uống đầy đủ lắm, nhưng vui vẻ, và bài hát của cậu ấy không buồn thảm lắm.

Qua quả đồi là ngôi nhà, và chúng tôi đến được nó khi mặt trời đang thấp xuống. Từ mái nhà người ta có thể thấy những ngọn dừa xanh, vươn dài trong một làn sóng vô tận đến những bãi cát vàng. Những cây dừa tỏa ra một bóng râm màu vàng, và màu xanh của chúng cũng trở thành vàng rực. Ra khỏi những bãi cát vàng là lằn màu xanh xám. Những con sóng bạc đang xô lấn lên bờ, nhưng những dòng nước sâu lại yên lặng. Những đám mây trên biển đang thấm nhận màu sắc, mặc dù mặt trời đang lặn cách xa chúng nhiều lắm. Vì sao hôm vừa lộ diện. Một cơn gió nhẹ đã xuất hiện, nhưng

mái nhà vẫn còn nóng. Một nhóm ít người đã tụ tập, và chắc họ đã ở đó lâu lắm rồi.

“Tôi đã lập gia đình và là người mẹ của nhiều đứa con, nhưng tôi không bao giờ cảm thấy thương yêu. Tôi đang bắt đầu thắc mắc liệu tình yêu có tồn tại. Chúng tôi biết những cảm xúc, những đam mê, những phần khởi và những vui thú gây tỏa mãn, nhưng tôi không hiểu liệu chúng tôi biết được tình yêu. Chúng tôi thường xuyên nói rằng chúng tôi thương yêu, nhưng luôn luôn có một kiềm chế. Thuộc cơ thể có lẽ chúng tôi không kiềm chế, chúng tôi có lẽ trao tặng bản thân mình hoàn toàn như một món quà; nhưng ngay cả như thế cũng có một kiềm chế. Cho là một món quà của những giác quan, nhưng cái mà một mình nó có thể cho vẫn không được thức dậy, quá xa xôi. Chúng tôi gặp gỡ và bị mất hút trong khói, nhưng đó không là ngọn lửa. Tại sao chúng tôi không nhận được ngọn lửa đó? Tại sao ngọn lửa đó không đang cháy mà không có khói? Tôi không hiểu liệu chúng tôi đã trở thành quá khôn ngoan, quá hiểu biết đến độ không có hương thơm đó. Tôi nghĩ rằng tôi đọc sách quá nhiều, quá hiện đại và giả tạo một cách dốt nát. Mặc dù nói chuyện khôn ngoan, tôi nghĩ rằng tôi thực sự trì trệ.”

Nhưng liệu nó là một vấn đề của trì trệ? Liệu tình yêu là một lý tưởng nổi bật, liệu cái không thể đạt được mà trở thành có thể đạt được chỉ khi nào những điều kiện được hoàn thành? Liệu người ta có thời gian để hoàn thành tất cả những điều kiện? Chúng ta nói về vẻ đẹp, viết về nó, vẽ về nó, nhảy múa cùng nó, giảng đạo về nó, nhưng chúng ta không đẹp đẽ, chúng ta cũng không biết tình yêu. Chúng ta chỉ biết những từ ngữ. Sống khoáng đạt và mong manh là sống nhạy cảm; nơi nào có một kiềm chế, có vô cảm. Mong manh là không an toàn, tự do khỏi ngày mai; khoáng đạt là tuyệt đối, cái không biết được. Cái mà khoáng đạt và mong manh là đẹp

đề; cái khép kín là trì trệ và vô cảm. Trì trệ, giống như khôn ngoan, là một hình thức của tự phòng vệ. Chúng ta mở cánh cửa này, nhưng giữ cánh cửa kia đóng kín lại, bởi vì chúng ta muốn cơn gió mát mẻ chỉ qua một khe hở đặc biệt. Chúng ta không bao giờ đi ra ngoài hay mở tất cả những cửa ra vào và cửa sổ cùng một lúc. Nhạy cảm không là một việc bạn có thể nhận được trong thời gian. Trì trệ không bao giờ có thể trở thành nhạy cảm; trì trệ luôn luôn là trì trệ. Đốt nát không bao giờ có thể trở thành thông minh. Nỗ lực để trở thành thông minh là đốt nát. Đó là một trong những khó khăn của chúng ta, đúng chứ? Chúng ta luôn luôn đang cố gắng trở thành cái gì đó – và sự trì trệ vẫn còn nguyên.

“Vậy thì người ta phải làm gì?”

Không làm gì cả như g là cái gì bạn là, vô cảm. Làm là lẩn tránh cái gì là, và lẩn tránh cái gì là là hình thức thô thiển nhất của đốt nát. Dù nó làm bất kỳ điều gì, đốt nát vẫn là đốt nát. Vô cảm không thể trở thành nhạy cảm; mọi việc mà nó có thể làm là nhận biết nó là gì, hãy thả câu chuyện của nó là gì được bộc lộ. Đừng can thiệp vào vô cảm, bởi vì cái mà can thiệp là cái vô cảm, cái đốt nát. Hãy lắng nghe và nó sẽ kể cho bạn câu chuyện của nó; đừng diễn giải hay hành động, nhưng lắng nghe mà không ngắt ngang hay diễn giải ngay từ khởi đầu đến đoạn kết của câu chuyện. Vậy thì chỉ như thế sẽ có hành động. Đang làm không quan trọng, nhưng đang lắng nghe quan trọng.

Muốn cho, phải là cái không thể cạn kiệt. Kiếm ché mà cho là sự sợ hãi của kết thúc, và chỉ trong kết thúc mới có cái không thể cạn kiệt. Cho không là kết thúc. Cho là từ cái nhiều hay cái ít; và cái nhiều hay cái ít là cái giới hạn, khối, cái đang cho và đang nhận. Khối là sự ham muốn như ghen tuông, tức giận, thất vọng; khối là sự sợ hãi của thời gian; khối là ký ức, trải nghiệm. Không có cho nhưng chỉ có lan

rộng khói đó. Kiểm chế là đều không tránh khỏi, bởi vì không có gì để cho. Chia sẻ không là cho, ý thức của chia sẻ hay cho kết thúc sự hiệp thông. Khói không là ngọn lửa nhưng chúng ta đã làm lẫn nó với ngọn lửa. Nhận biết được khói, nhận biết được mà không đang thổi tung khói để thấy ngọn lửa.

“Liệu có thể có ngọn lửa đó, hay nó chỉ dành cho một ít người?”

Liệu nó dành cho một ít người hay nhiều người không là mấu chốt, đúng chứ? Nếu chúng ta theo đuổi con đường đó nó chỉ có thể dẫn đến dốt nát và ảo tưởng. Quan tâm của chúng ta là đến ngọn lửa. Liệu bạn có thể có ngọn lửa đó, ngọn lửa không khói đó? Hãy tìm ra; hãy quan sát khói một cách yên ắng và kiên nhẫn. Bạn không thể xua đuổi khói, bởi vì bạn là khói. Khi khói đó tan biến, ngọn lửa sẽ hiện diện. Ngọn lửa này không thể cạn kiệt. Mọi thứ đều có một khởi đầu và một kết thúc, chẳng mấy chốc nó sẽ cạn kiệt, hết sạch. Khi quả tim trống không khỏi những sự việc của cái trí, và cái trí trống không khỏi sự suy nghĩ, lúc đó có tình yêu. Cái trống không không bao giờ cạn kiệt.

Trận chiến không phải giữa ngọn lửa và khói, nhưng giữa những phản ứng khác nhau bên trong khói. Ngọn lửa và khói không bao giờ có thể xung đột lẫn nhau. Muốn xung đột, chúng phải có liên quan; và làm thế nào có thể có sự liên quan giữa chúng? Một cái hiện diện khi cái kia không hiện diện.

Chương 65

BẠN RỘNG CỦA CÁI TRÍ

Nó là một con đường chật hẹp, khá đông người, nhưng không có nhiều xe cộ. Khi một chiếc xe buýt hay một chiếc xe hơi đi qua, người ta phải né tránh đến tận mép đường mương, gần như xuống rãnh nước. Có một ít cửa hàng rất nhỏ, và một ngôi đền nhỏ xíu không có cửa ra vào. Ngôi đền này sạch sẽ lạ lùng, và những người dân địa phương có mặt ở đó, mặc dù không đông lắm. Ở một phía của một trong những cửa hàng, một cậu bé ngồi bệt xuống đất đang kết những vòng hoa và những bó hoa nhỏ; cậu ấy chắc phải mười hai hay mười bốn tuổi. Những sợi chỉ trong một hũ nước nhỏ, và trước mặt cậu ấy, rải trong những đồng nhỏ trên một miếng vải ướt, là hoa nhài, một ít hoa hồng, hoa cúc vạn thọ và những bông hoa khác. Với một sợi dây trong một tay, tay còn lại cậu ấy nhặt lên một lối những bông hoa riêng rẽ nhưng lại hòa hợp, và bằng một lần xoắn khéo léo và mau lẹ chúng sẽ được cột lại và một bó hoa sẽ được làm xong. Cậu ấy hầu như chẳng chú ý gì đến hai bàn tay đang thao tác; đôi mắt cậu ấy sẽ lang thang nơi những con người đi ngang qua, mỉm cười khi nhận ra người nào đó, trở lại hai bàn tay của cậu ấy, và lại lang thang khỏi, lúc này cậu ấy được tham gia bởi một cậu trai khác, và họ bắt đầu nói chuyện và cười cợt, nhưng hai bàn tay của cậu ấy không bao giờ rời khỏi nhiệm vụ của chúng. Lúc này đã có một đồng những bông hoa được

bó chặt lại, nhưng vẫn còn quá sớm để bán chúng. Cậu bé ngừng lại, đứng dậy và đi khỏi, nhưng chẳng mấy chốc quay lại cùng một cậu bé khác nhỏ hơn, có lẽ là người em trai của cậu ấy. Sau đó cậu ấy lặp lại công việc dễ dàng của cậu ấy bằng một thái mái và mau lẹ. Lúc này người ta đang đến mua, người này nối tiếp người khác hay nguyên một nhóm người. Chắc họ phải là những khách hàng thường xuyên của cậu ấy, bởi vì có những tiếng cười và một vài từ ngữ được trao đổi. Từ lúc đó trở đi trên một tiếng đồng hồ cậu ấy không bao giờ rời khỏi nơi này. Có hương thơm của nhiều bông hoa, và chúng tôi mỉm cười với nhau.

Con đường dẫn đến con đường nhỏ, và con đường nhỏ đến một ngôi nhà.

Chúng ta bị trói buộc vào quá khứ sâu đậm làm sao! Nhưng chúng ta không bị trói buộc vào quá khứ: chúng ta là quá khứ. Và quá khứ quả là một việc phức tạp vô cùng, tầng này trên tầng khác của những kỷ niệm không được tiêu hóa, vừa bị áp ủ vừa bị đau khổ. Nó theo đuổi chúng ta cả ngày lẫn đêm, và thỉnh thoảng có một đột biến, phơi bày một ánh sáng rõ ràng. Quá khứ giống như một cái bóng, khiến cho những sự việc trì trệ và buồn chán; trong cái bóng đó, hiện tại mất đi sự rõ ràng của nó, sự trong sáng của nó, và ngày mai là sự tiếp tục của cái bóng. Quá khứ, hiện tại và tương lai bị trói buộc vào chung bởi sợi dây dài ngoằng của ký ức; nguyên bó này là ký ức, kèm theo chút ít hương thơm. Sự suy nghĩ chuyển động qua hiện tại đến tương lai và quay lại; giống như một con thú hiếu động bị buộc vào một cái cột, nó chuyển động bên trong cái bán kính riêng của nó, chật hẹp hay rộng rãi, nhưng nó không bao giờ được tự do khỏi cái bóng riêng của nó. Chuyển động này là sự bận rộn của cái trí với quá khứ, hiện tại và tương lai. Cái trí là sự bận rộn. Nếu cái trí không bị bận rộn, nó không còn hiện diện; chính sự

bận rộn của nó là sự hiện diện của nó. Bận rộn bởi những lắng nhục và nín nọt, bởi Thượng đế và nhậu nhẹt, bởi đạo đức và đam mê, bởi công việc và diễn tả, bởi nhận vào và cho đi, tất cả đều giống hệt; nó vẫn còn là bận rộn, lo âu, náo động. Bị bận rộn bởi cái gì đó, dù bởi đồ đạc hay Thượng đế, là một trạng thái của tâm thường, nông cạn.

Sự bận rộn trao tặng cái trí một cảm thấy của hoạt động, của đang sống. Đó là lý do tại sao cái trí lưu trữ hay thả trôi; nó tự duy trì chính nó bằng sự bận rộn. Cái trí phải bận rộn bởi điều gì đó. Điều gì nó bận rộn chẳng quan trọng bao nhiêu; việc quan trọng là rằng nó được bận rộn, và những bận rộn tốt lành hơn gây được ý nghĩa cho xã hội. Bận rộn bởi điều gì đó là bản chất của cái trí, và hoạt động của nó bắt nguồn từ cái này. Bận rộn bởi Thượng đế, bởi chính thể, bởi hiểu biết, là sự hoạt động của một cái trí tâm thường. Bận rộn bởi điều gì đó hàm ý sự giới hạn, và Thượng đế của cái trí là một thượng đế nhỏ nhen, dù nó có lẽ đặt ngài trên cao đến chừng nào. Nếu không có sự bận rộn, cái trí không hiện diện; và sự sợ hãi của không hiện diện khiến cái trí luôn náo động và năng động. Hoạt động này có diện mạo của sống, nhưng nó không là sống; nó luôn luôn dẫn đến chết – một chết mà là cùng hoạt động trong một diện mạo khác.

Giác mộng là một bận rộn khác của cái trí, một biểu tượng của sự náo động của nó. Đang nằm mơ là sự tiếp tục của ý thức, sự lan rộng của cái gì không hoạt động suốt những giờ thức giấc. Hoạt động của cả cái trí tầng bên ngoài lẫn cái trí tầng sâu thẳm là nghề nghiệp của nó. Một cái trí như thế có thể nhận biết được một kết thúc chỉ như một khởi đầu bị tiếp tục; nó không bao giờ nhận biết được kết thúc, nhưng chỉ nhận biết được một kết quả, và kết quả luôn luôn tiếp tục. Sự tìm kiếm có được một kết quả là sự tìm kiếm có được một tiếp tục. Cái trí, sự bận rộn, không có kết thúc; và

chỉ cái mà có kết thúc mới có thể là cái mới mẻ, chỉ cái mà chết đi mới có thể có sự sống. Chết của sự bận rộn, của cái trí, là khởi đầu của yên lặng, của hoàn toàn yên lặng. Không có liên quan giữa yên lặng không thể nghĩ bàn này và hoạt động của cái trí. Muốn có liên quan, phải có sự tiếp xúc, hiệp thông; nhưng không có sự tiếp xúc giữa yên lặng và cái trí. Cái trí không thể hiệp thông cùng yên lặng; nó có thể có sự tiếp xúc với trạng thái tự chiếu rọi riêng của nó mà nó gọi là yên lặng. Nhưng yên lặng này không là yên lặng, nó chỉ là một hình thức khác của sự bận rộn. Sự bận rộn không là yên lặng. Có yên lặng chỉ cùng chết đi của sự bận rộn bởi yên lặng của cái trí.

Yên lặng vượt khỏi giấc mộng, vượt khỏi sự bận rộn của cái trí sâu thẳm hơn. Cái trí sâu thẳm hơn là một căn bã, căn bã của quá khứ, lộ liễu hay giấu giếm. Quá khứ căn bã này không thể trải nghiệm yên lặng; nó có thể mơ mộng về yên lặng, như nó thường thực hiện, nhưng mơ mộng không là sự thật. Mơ mộng thường nhận lầm là sự thật, nhưng mơ mộng và người mơ mộng là sự bận rộn của cái trí. Cái trí là một qui trình tổng thể, và không phải một qui trình loại trừ. Qui trình tổng thể của hoạt động, đang lắng xuống và đang lượm lặt, không thể hiệp thông cùng yên lặng không thể cạn kiệt đó.

Chương 66

KẾT THÚC SỰ SUY NGHĨ

Ông ấy là một học giả, sắp xếp câu nói thật khéo léo theo kiểu văn chương cổ điển, và đã luyện tập trích dẫn từ những người xa xưa để hoàn thành những suy nghĩ riêng của ông ấy. Người ta không hiểu liệu ông ấy có bất kỳ suy nghĩ nào độc lập khỏi những quyển sách. Dĩ nhiên, không có suy nghĩ độc lập; tất cả suy nghĩ đều bị lệ thuộc, bị quy định. Suy nghĩ là sự diễn đạt bằng từ ngữ của những kết quả. Suy nghĩ bị lệ thuộc; suy nghĩ không bao giờ có thể được tự do. Nhưng ông ấy quan tâm đến sự học hành; ông ấy bị chất đầy bởi hiểu biết và nâng nó lên thật cao. Ngay lập tức ông ấy bắt đầu nói bằng tiếng Phạn, và rất ngạc nhiên cũng như hơi choáng váng khi phát giác rằng tiếng Phạn đó không được hiểu gì cả. Hầu như ông ấy không thể tin tưởng việc đó. “Tại những gặp gỡ khác nhau điều gì ông nói thể hiện rằng ông đã đọc rất nhiều bằng tiếng Phạn, hay đã tìm hiểu những bản dịch về một số những người thầy vĩ đại,” ông ấy nói. Khi ông ấy phát giác rằng nó không đúng là như vậy, và rằng đã không đọc bất kỳ quyển sách tâm lý, triết lý hay tôn giáo.

Thật lạ lùng khi chúng ta trao quá nhiều quan trọng cho những từ ngữ được in ra, cho những quyển sách tạm gọi là thiêng liêng. Những học giả giống như người bình thường, là những cái máy hát đĩa; chúng tiếp tục lặp lại, dù những cái đĩa có lẽ được thay đổi thường xuyên ra sao. Họ quan tâm

đến sự hiểu biết và không quan tâm đến đang trải nghiệm. Hiểu biết là một cản trở cho đang trải nghiệm. Nhưng hiểu biết là một chỗ trú ẩn an toàn, lĩnh vực hiểu biết của một ít người; và bởi vì những người dốt nát bị ẩn tượng bởi sự hiểu biết, người hiểu biết được kính trọng và được tôn vinh. Hiểu biết là một nghiệm ngập, giống như nhậu nhẹt; hiểu biết không mang lại đang hiểu rõ. Hiểu biết có thể được dạy bảo, nhưng không phải thông minh; phải có tự do khỏi hiểu biết cho thông minh hiện diện. Hiểu biết không là tiền bạc dùng mua sắm thông minh; nhưng cái người chun vào nơi trú ẩn của hiểu biết không dám mạo hiểm thoát khỏi, bởi vì từ ngữ nuôi sống sự suy nghĩ của anh ấy và anh ấy được thỏa mãn bởi sự suy nghĩ. Đang suy nghĩ là một cản trở cho đang trải nghiệm; và không có thông minh nếu không có đang trải nghiệm. Hiểu biết, ý tưởng, niềm tin, cản trở thông minh.

Một cái trí bận rộn không được tự do, tự phát, và chỉ trong tự phát mới có thể có khám phá. Một cái trí bận rộn đang tự khép kín; nó không thể tiếp cận, không thể mong manh, và vì vậy có sự an toàn của nó. Suy nghĩ, bởi chính cấu trúc của nó, đang tự cô lập; nó không thể được biến thành mong manh. Suy nghĩ không thể tự phát, nó không bao giờ có thể được tự do. Suy nghĩ là sự tiếp tục của quá khứ, và cái mà tiếp tục không thể được tự do. Có tự do chỉ trong kết thúc.

Một cái trí bận rộn sáng chế cái gì nó đang làm việc. Nó có thể sản sinh cái xe bò hay chiếc máy ba y phản lực. Chúng ta có thể nghĩ rằng chúng ta dốt nát, và chúng ta dốt nát thật. Chúng ta có thể nghĩ rằng chúng ta là Thượng đế, và chúng ta là ý tưởng riêng của chúng ta: “Tôi là Cái Đó.”

“Nhưng chắc chắn bận rộn bởi những sự việc của Thượng đế lại tốt lành hơn bận rộn bởi những sự việc của thế giới, đúng chứ?”

Điều gì chúng ta suy nghĩ, chúng ta là; nhưng chính đang hiểu rõ về qui trình của sự suy nghĩ mới quan trọng, và không phải điều gì chúng ta suy nghĩ. Liệu chúng ta suy nghĩ về Thượng đế, hay về nhậu nhẹt, đều không quan trọng; mỗi thứ có kết quả đặc biệt của nó, nhưng trong cả hai trường hợp suy nghĩ bị bận tâm bởi tự chiếu rọi riêng của nó. Những ý tưởng, những lý tưởng, những mục đích, và vân vân, là tất cả những chiếu rọi, hay những bành trướng của sự suy nghĩ. Bận rộn bởi những chiếu rọi riêng của người ta, tại bất kỳ mức độ nào, là tôn sùng cái tôi. Cái Tôi với chữ “T” viết hoa vẫn còn là sự chiếu rọi của suy nghĩ. Dù suy nghĩ bị bận rộn bởi bất kỳ cái gì, nó là cái đó; và cái gì nó là, không là gì cả ngoại trừ suy nghĩ. Vì vậy rất quan trọng phải hiểu rõ qui trình suy nghĩ.

Suy nghĩ là phản ứng đến thách thức, đúng chứ? Nếu không có thách thức, không có suy nghĩ. Qui trình của thách thức và phản ứng là trải nghiệm; và trải nghiệm được diễn tả bằng từ ngữ là suy nghĩ. Trải nghiệm không những của quá khứ, nhưng cũng còn của quá khứ liên kết với hiện tại; nó là tầng ý thức bên ngoài cũng như tầng ý thức bên trong. Cận bã này của trải nghiệm là ký ức, kết quả; và phản hồi của ký ức, của quá khứ là suy nghĩ.

“Nhưng suy nghĩ chỉ có từng đó hay sao? Liệu không có những sâu thẳm hơn của suy nghĩ thay vì chỉ là những phản hồi của ký ức, hay sao?”

Suy nghĩ có thể và có tự đặt chính nó tại những mức độ khác nhau, những xuẩn ngốc và những khôn ngoan, những cao cả và những hèn hạ; nhưng nó vẫn còn là suy nghĩ, đúng chứ? Thượng đế của suy nghĩ vẫn còn của cái trí, của từ ngữ. Suy nghĩ về Thượng đế không là Thượng đế, nó chỉ là phản hồi của ký ức. Ký ức rất vững chắc, và vì vậy có vẻ sâu thẳm lắm; nhưng do bởi chính cấu trúc của nó, nó không bao giờ

có thể sâu thẳm. Ký ức có lẽ được phơi bày, không phải trong nhận biết tức khắc, nhưng phơi bày đó không khiến cho nó sâu thẳm. Suy nghĩ không bao giờ có thể sâu thẳm, hay bất kỳ thứ gì quan trọng hơn nó là gì. Suy nghĩ có thể trao cho chính nó giá trị to tát hơn, nhưng nó vẫn còn là suy nghĩ. Khi cái trí bị bận rộn bởi tự chiếu rọi riêng của nó, nó không thoát khỏi suy nghĩ, nó chỉ đảm nhiệm một vai trò mới, một tư thế mới; dưới lớp vỏ bọc, nó vẫn còn là suy nghĩ.

“Nhưng làm thế nào người ta có thể thoát khỏi suy nghĩ?”

Đó không là mấu chốt, đúng chứ? Người ta không thể thoát khỏi suy nghĩ, bởi vì “người ta”, người tạo tác của nỗ lực, là kết quả của suy nghĩ. Trong lật tung qui trình của suy nghĩ, mà là đang hiểu rõ về chính mình, sự thật của cái gì là kết thúc qui trình của suy nghĩ. Sự thật của cái gì là sẽ không được tìm ra trong bất kỳ quyển sách nào, cổ xưa hay hiện đại. Cái gì được tìm ra là từ ngữ, nhưng không phải sự thật.

“Vậy thì làm thế nào người ta sẽ tìm được sự thật?”

Người ta không thể tìm được nó. Nỗ lực tìm ra sự thật tạo ra một kết thúc tự chiếu rọi, và kết thúc đó không là sự thật. Một kết quả không là sự thật; kết quả là sự tiếp tục của suy nghĩ, được lan rộng hay được chiếu rọi. Chỉ khi nào suy nghĩ kết thúc mới có sự thật. Không có kết thúc suy nghĩ qua ép buộc, qua kỷ luật, qua bất kỳ hình thức nào của kháng cự. Đang lắng nghe câu chuyện của cái gì là mang lại sự giải thoát riêng của nó. Chính là sự thật mà giải thoát, không phải nỗ lực để được giải thoát.

Chương 67

HAM MUỐN VÀ XUNG ĐỘT

Đó là một nhóm người dễ chịu; hầu hết họ đều háo hức, và có một ít người lắng nghe để bác bỏ. Lắng nghe là một nghệ thuật không dễ dàng có được, nhưng trong nó có vẻ đẹp và đang hiểu rõ vô cùng. Chúng ta lắng nghe bằng những chiều sâu khác nhau của đang hiện diện của chúng ta, nhưng lắng nghe của chúng ta luôn luôn cùng một định kiến hay từ một quan điểm đặc biệt. Chúng ta không lắng nghe một cách đơn giản; luôn luôn có bức màn ngăn cản của những suy nghĩ, những kết luận, những định kiến riêng của chúng ta. Chúng ta lắng nghe bằng vui thú hay kháng cự, bằng thông suốt hay phản đối, nhưng không có lắng nghe. Muốn lắng nghe phải có một yên lặng bên trong, một tự do khỏi sự căng thẳng của kiếm được, một chú ý thanh thản. Trạng thái nhận biết nhưng thụ động này có thể nghe điều gì vượt khỏi những kết luận bằng từ ngữ. Những từ ngữ gây hoang mang, chúng chỉ là phương tiện bên ngoài của sự chuyển tải; nhưng muốn hiệp thông vượt khỏi sự nhiễu loạn của những từ ngữ, trong lắng nghe phải có một nhận biết thụ động. Những người thương yêu có lẽ lắng nghe; nhưng tìm được một người lắng nghe quả là hiếm hoi. Hầu hết chúng ta đều đuổi theo những kết quả, đạt được những mục đích, chúng ta luôn luôn đang chinh phục và đang bị chinh phục, và vì vậy không có đang

lắng nghe. Chỉ trong đang lắng nghe người ta mới nghe được bài hát của những từ ngữ.

“Liệu có thể được tự do khỏi tất cả ham muốn? Nếu không có sự ham muốn, liệu có sống? Liệu ham muốn không là sống hay sao? Tìm kiếm để được tự do khỏi ham muốn là mời mọc chết, đúng chứ?”

Ham muốn là gì? Chúng ta nhận biết được nó khi nào? Khi nào chúng ta nói chúng ta ham muốn? Ham muốn không là một trừu tượng, nó hiện diện chỉ trong sự liên hệ. Ham muốn nảy sinh trong xung đột, trong liên hệ. Nếu không có tiếp xúc, không có ham muốn. Tiếp xúc có lẽ tại bất kỳ mức độ nào, nhưng nếu không có nó không có cảm xúc, không có phản ứng, không có ham muốn. Chúng ta biết qui trình của ham muốn, phương cách nó hiện diện: nhận biết, tiếp xúc, cảm xúc, ham muốn. Nhưng khi nào chúng ta nhận biết được ham muốn? Khi nào tôi nói tôi có một ham muốn? Chỉ khi nào có sự nhiễu loạn của vui thú, hay của đau khổ. Chỉ khi nào có một nhận biết được xung đột, được nhiễu loạn, chỉ khi đó mới có nhận thức được ham muốn. Ham muốn là phản ứng không trọn vẹn đến thách thức. Nhận biết một chiếc xe hơi đẹp tạo ra sự nhiễu loạn của vui thú. Nhiễu loạn này là ý thức của ham muốn. Đang tập trung của nhiễu loạn, bị gây ra bởi đau khổ hay bởi vui thú, là ý thức của cái tôi. Ý thức của cái tôi là ham muốn. Chúng ta có ý thức khi có sự nhiễu loạn của phản ứng không trọn vẹn đến thách thức. Xung đột là ý thức của cái tôi. Liệu có thể có tự do khỏi nhiễu loạn này, khỏi xung đột của ham muốn?

“Ông có ý sự tự do khỏi xung đột của ham muốn, hay khỏi chính ham muốn?”

Liệu xung đột và ham muốn là hai trạng thái tách rời? Nếu chúng như thế, sự thâm nhập của chúng ta phải dẫn đến ảo tưởng. Nếu không có sự nhiễu loạn của vui thú hay đau

khổ, của đang mong muốn, đang tìm kiếm, đang đáp ứng , hoặc tích cực hoặc tiêu cực, liệu sẽ có ham muốn? Và chúng ta muốn loại bỏ sự nhiễu loạn này à? Nếu chúng ta có thể hiểu rõ điều này, vậy thì chúng ta có lẽ nắm bắt được ý nghĩa của sự ham muốn. Xung đột là ý thức của cái tôi; sự tập trung của chú ý qua sự nhiễu loạn là ham muốn. Liệu bạn muốn loại bỏ yếu tố xung đột là ham muốn, và giữ lại yếu tố vui thú? Cả vui thú lẫn xung đột đều đang gây nhiễu loạn, đúng chứ? Hay bạn nghĩ vui thú không gây nhiễu loạn?

“Vui thú không gây nhiễu loạn.”

Liệu điều đó đúng? Chưa bao giờ bạn nhận biết sự đau khổ của vui thú, hay sao? Liệu khao khát có được vui thú không luôn luôn đang gia tăng, luôn luôn đang đòi hỏi nhiều hơn và nhiều hơn , hay sao? Liệu khao khát có được nhiều hơn này không gây nhiễu loạn bằng sự nài nỉ của lần tránh, hay sao? Cả hai đều tạo ra xung đột. Chúng ta muốn giữ lại những ham muốn vui thú, và loại bỏ những ham muốn đau khổ; nhưng nếu chúng ta quan sát kỹ càng, cả hai đều đang gây nhiễu loạn. Nhưng liệu bạn muốn được tự do khỏi sự nhiễu loạn?

“Nếu chúng ta không có ham muốn chúng ta sẽ chết; nếu chúng ta không có xung đột chúng ta sẽ ngủ mê.”

Liệu bạn đang nói từ đang trải nghiệm, hay liệu bạn chỉ có một ý tưởng về nó? Chúng ta đang tưởng tượng khi không có xung đột sẽ như thế nào, và thế là đang ngăn cản đang trải nghiệm của trạng thái mà trong đó tất cả xung đột đã kết thúc là gì. Vấn đề của chúng ta là, cái gì gây ra xung đột? Liệu chúng ta không thể thấy một vật xấu xí hay một vật đẹp đẽ mà không có xung đột đang hiện diện, hay sao? Liệu chúng ta không thể quan sát, lắng nghe mà không có ý thức của cái tôi, hay sao? Liệu chúng ta không thể sống mà không có sự nhiễu loạn, hay sao? Liệu chúng ta không thể hiện diện

mà không có ham muốn, hay sao? Chắc chắn, chúng ta phải hiểu rõ sự nhiễu loạn, và không tìm kiếm một phương cách để khuất phục hay tán dương ham muốn. Xung đột phải được hiểu rõ, không phải được tán dương hay bị kiềm chế.

Điều gì tạo ra sự xung đột? Xung đột nảy sinh khi phản ứng không trọn vẹn đến thách thức; và xung đột này là đang tập trung của ý thức như cái tôi. Cái tôi, cái ý thức được tập trung qua xung đột, là trải nghiệm. Trải nghiệm là một phản ứng đến một kích thích hay thách thức; nếu không đang đặt tên hay đang cho một nhãn hiệu, không có trải nghiệm. Đang đặt tên sinh ra từ kho lưu trữ, ký ức; và đang đặt tên này là qui trình của đang diễn đạt bằng từ ngữ, đang tạo tác những biểu tượng, những hình ảnh, những từ ngữ, mà cũng có thêm ký ức. Cái ý thức, đang tập trung của cái tôi qua xung đột, là toàn qui trình của trải nghiệm, của đang đặt tên, của đang ghi lại.

“Trong qui trình này, điều gì tạo ra xung đột? Liệu chúng ta có thể được tự do khỏi xung đột? Và cái gì vượt khỏi xung đột?”

Do bởi đang đặt tên mới tạo ra xung đột, đúng chứ? Bạn tiếp cận thách thức, tại bất kỳ mức độ nào, bằng một ghi lại, bằng một ý tưởng, bằng một kết luận, bằng thành kiến; đó là, bạn đặt tên trải nghiệm đó. Thuật ngữ này trao tặng chất lượng cho trải nghiệm, chất lượng sinh ra từ đang đặt tên. Đang đặt tên là đang ghi lại của ký ức. Quá khứ gập gờ cái mới mẻ; thách thức được gập gờ bởi ký ức, quá khứ. Những phản ứng của quá khứ không thể hiểu rõ cái đang sống, cái mới mẻ, cái thách thức; những phản ứng của quá khứ không trọn vẹn, và từ trạng thái không trọn vẹn này nảy sinh xung đột, mà là ý thức của cái tôi. Xung đột kết thúc khi không có qui trình của đang đặt tên. Bạn có thể nhìn ngắm trong chính bạn đang đặt tên xảy ra hầu như cùng lúc với phản ứng như

thế nào. Khoảng ngừng giữa phản ứng và đang đặt tên là đang trải nghiệm. Đang trải nghiệm, trong đó không có cả người trải nghiệm lẫn vật được trải nghiệm, vượt khỏi xung đột. Xung đột là đang tập trung của cái tôi, và cùng sự kết thúc của xung đột có sự kết thúc của tất cả suy nghĩ và sự khởi đầu của cái không thể cạn kiệt.

Chương 68

HÀNH ĐỘNG KHÔNG MỤC ĐÍCH

Ông ấy thuộc nhiều tổ chức rất khác nhau, và năng ông trong tất cả chúng. Ông ấy viết sách và nói chuyện, quyên góp tiền bạc, tổ chức. Ông ấy hung hăng, cố chấp và hiệu quả. Ông ấy là một người rất hữu dụng, đòi hỏi nhiều, và luôn luôn chấp chờn trong tình trạng này. Ông ấy đã trải qua những kích động thuộc chính trị, đã vào tù, đã theo sau những người lãnh đạo, và lúc này ông ấy đang trở thành một con người quan trọng trong quyền hạn riêng của ông ấy. Ông ấy dồn hết sức lực cho việc thực hiện ngay tức khắc những kế hoạch vĩ đại; và giống như tất cả những người có giáo dục này, ông ấy nói năng rất triết lý. Ông ấy nói rằng ông ấy là một người hành động, và không phải một người tư duy; ông ấy sử dụng một cụm từ tiếng Phạn với ý định chuyển tải toàn triết lý của hành động. Chính khẳng định ông ấy là một người hành động lại hàm ý ông ấy là một trong những yếu tố cốt lõi của sống – có lẽ không phải ông ấy theo cá nhân, nhưng loại người hành động đó. Ông ấy đã tự phân loại mình và thế là khóa chặt đang hiểu rõ về chính ông ấy.

Dường như những nhãn hiệu cho sự thỏa mãn. Chúng ta duy trì sự phân loại mà chúng ta tưởng là mình sống theo nó như một giải thích thỏa mãn về sống. Chúng ta là những người tôn sùng những từ ngữ và những nhãn hiệu; dường như chúng ta không bao giờ vượt khỏi biểu tượng, để hiểu rõ giá

trị của biểu tượng. Bằng cách gọi chúng ta là cái này hay cái kia, chúng ta bảo đảm được mình chống lại sự phiền muộn thêm nữa, và một yên ổn. Một trong những kinh hãi của những học thuyết và những niềm tin có tổ chức là sự thanh thản, sự thỏa mãn cực kỳ mà chúng trao tặng. Chúng khiến cho chúng ta ngủ mê, và trong giấc ngủ chúng ta mơ mộng, và mơ mộng trở thành hành động. Chúng ta được xao nhãng dễ dàng biết chừng nào! Và hầu hết chúng ta đều muốn được xao nhãng. Hầu hết chúng ta đều mệt mỏi bởi những xung đột liên tục, và những xao nhãng trở thành một nhu cầu, chúng trở thành quan trọng hơn cái gì là. Chúng ta có thể vui đùa cùng những xao nhãng, nhưng không phải cùng cái gì là; những xao nhãng là những ảo tưởng, và có một thỏa mãn ngoạn cố trong chúng.

Hành động là gì? Tiến hành của hành động là gì? Tại sao chúng ta hành động? Chắc chắn, hoạt động thuần túy không là hành động; duy trì sự bận rộn không là hành động, đúng chứ? Người nội trợ bận rộn, và bạn sẽ gọi nó là hành động?

“Không, dĩ nhiên không. Cô ấy chỉ quan tâm đến những công việc tầm thường, hàng ngày. Một người của hành động bị bận rộn bởi những vấn đề và những trách nhiệm lớn lao hơn. Sự bận rộn bởi những vấn đề sâu thẳm hơn và bao quát hơn có lẽ được gọi là hành động, không chỉ thuộc chính trị nhưng còn cả thuộc tinh thần. Nó đòi hỏi khả năng, hiệu quả, những nỗ lực có tổ chức, một động cơ được duy trì hướng về một mục đích. Một người như thế không là một người tư duy, một người huyền bí, một người ẩn dật, anh ấy là một người của hành động.”

Bạn sẽ gọi hành động là sự bận rộn bởi những vấn đề bao quát hơn. Vấn đề bao quát hơn là gì? Liệu chúng tách khỏi đang hiện diện hàng ngày? Liệu hành động tách khỏi

tiến hành tổng thể của sự sống? Liệu có hành động khi không có sự hiệp thông của tất cả nhiều tầng của sự hiện diện? Nếu không có đang hiểu rõ và thế là không hiệp thông tiến hành tổng thể của sự sống; hành động không là hoạt động hoàn toàn hủy diệt, hay sao? Con người là một tiến hành tổng thể, và hành động phải là kết quả của tổng thể này.

“Nhưng điều đó sẽ hàm ý không những không hành động, nhưng còn cả sự trì hoãn vô hạn định. Có một khẩn cấp của hành động, và chẳng tốt lành gì khi triết lý về nó.”

Chúng ta không đang tiết lý, nhưng chỉ đang thắc mắc liệu điều tạm gọi là hành động của bạn không đang gây ra vô vàn tổn hại hay sao. Luôn luôn đổi mới cần đổi mới thêm nữa. Hành động từng phần không là hành động gì cả, nó tạo ra sự tách rời. Nếu bạn có đủ kiên nhẫn, bạn có thể tìm được ngay lúc này, không phải trong tương lai, hành động đó mà là tổng thể, hiệp thông.

Liệu hành động có mục đích có thể được tạm gọi là hành động? Có một mục đích, một lý tưởng, và làm việc hướng về nó – liệu đó là hành động? Khi hành động hướng về một kết quả, liệu nó là hành động?

“Ông có thể hành động cách nào nữa đây?”

Bạn gọi hành động là việc mà có một kết quả, một kết thúc trong âm nhìn, đúng chứ? Bạn sắp xếp một kết thúc, hay bạn có một ý tưởng, một niềm tin, và làm việc hướng về nó. Đang làm việc hướng về một mục tiêu, một kết thúc, một mục đích, thuộc thực tế hay thuộc tâm lý, là điều gì thông thường được gọi là hành động. Qui trình này có thể được hiểu rõ khi liên quan đến sự việc thuộc vật chất nào đó, như xây dựng một cây cầu; nhưng liệu nó có thể được hiểu rõ một cách dễ dàng liên quan đến những mục đích tâm lý? Chắc chắn, chúng ta đang nói về mục đích tâm lý, học thuyết, lý tưởng, hay niềm tin mà bạn đang làm việc hướng về nó. Liệu

bạn sẽ gọi hành động là đang làm việc hướng về một mục đích tâm lý này?

“Hành động nếu không có mục đích không là hành động gì cả, nó là chết. Không hành động là chết.”

Không hành động không là đối nghịch của hành động, nó là một trạng thái hoàn toàn khác hẳn, nhưng trong lúc này điều đó không liên quan; chúng ta có **Đ** bản luận điều đó sau này, nhưng chúng ta **đ** quay lại mấu chốt của chúng ta. Đang làm việc hướng về một kết thúc, một lý tưởng, thông thường được gọi là hành động, đúng chứ? Nhưng lý tưởng hiện diện như thế nào? Liệu nó không hoàn toàn khác biệt cái gì là, hay sao? Liệu phần đề khác biệt và tách khỏi chính đề? Liệu lý tưởng không bạo lực hoàn toàn khác hẳn bạo lực? Liệu lý tưởng không là tự chiếu rọi hay sao? Liệu nó không là tự tạo tác hay sao? Trong hành động hướng về một mục đích, một lý tưởng, bạn đang theo đuổi một tự chiếu rọi, đúng chứ?

“Liệu lý tưởng là một tự chiếu rọi?”

Bạn là cái này, và bạn muốn trở thành cái kia. Chắc chắn, đó là sản phẩm thuộc sự suy nghĩ của bạn. Nó có lẽ không là sản phẩm thuộc sự suy nghĩ riêng của bạn, nhưng nó được sinh ra từ sự suy nghĩ, đúng chứ? Sự suy nghĩ chiếu rọi lý tưởng; lý tưởng là bộ phận của sự suy nghĩ; lý tưởng là cái gì đó không thể vượt khỏi sự suy nghĩ; nó là chính sự suy nghĩ.

“Điều gì sai trái với sự suy nghĩ? Tại sao sự suy nghĩ không nên tạo ra lý tưởng?”

Bạn là cái này mà không thỏa mãn, vì vậy bạn muốn là cái kia. Nếu có một hiểu rõ cái này, liệu cái kia sẽ hiện diện? Bởi bạn không hiểu rõ cái này, bạn tạo ra cái kia, hy vọng qua cái kia hiểu rõ hay tâu thoát khỏi cái này. Sự suy nghĩ tạo ra lý tưởng cũng như vấn đề; lý tưởng là một tự

chiếu rọi, và đang làm việc của bạn hướng về tự chiếu rọi đó là điều gì bạn gọi là hành động, hành động có một mục đích. Thế là hành động của bạn ở trong những giới hạn của sự chiếu rọi riêng của bạn, dù là Thượng đế hay Chính thể. Chuyên động trong những giới hạn riêng của bạn này là hoạt động của con chó đang đuổi theo cái đuôi của nó; và đó là hành động hay sao?

“Nhưng liệu có thể hành động mà không có một mục đích?”

Dĩ nhiên, có chứ. Nếu bạn thấy sự thật của hành động có một mục đích, vậy thì chỉ có hành động. Hành động như thế là hành động hiệu quả duy nhất, nó là cách mạng cơ bản duy nhất.

“Ông có ý hành động mà không có cái tôi, đúng chứ?”

Vâng, hành động mà không có ý tưởng. Ý tưởng là cái tôi được đồng hóa cùng Thượng đế hay cùng Chính thể. Hành động được đồng hóa như thế chỉ tạo tác xung đột nhiều hơn, rối loạn và đau khổ nhiều hơn. Nhưng xóa sạch ý tưởng là một việc rất khó khăn cho một người của tạm gọi là hành động. Nếu không có học thuyết anh ấy cảm thấy không hiện diện, và anh ấy hiện diện; vì vậy anh ấy không là một người của hành động, nhưng là một người bị trói buộc trong những tự chiếu rọi riêng của anh ấy mà những hoạt động của chúng là vinh quang của chính anh ấy. Những hoạt động của anh ấy góp phần cho tách rời, cho không hiệp thông.

“Vậy thì người ta phải làm gì?”

Hiểu rõ hoạt động của bạn là gì, và chỉ lúc đó có hành động.

Chương 69

NGUYÊN NHÂN VÀ KẾT QUẢ

“Tôi biết ông chữa bệnh được,” ông ấy nói, “và ông sẽ chữa lành bệnh cho con trai tôi chứ? Cậu ấy gần như bị mù. Tôi đã gặp vài bác sĩ, và họ không thể làm gì cả. Họ khuyên tôi đưa cậu ấy sang Châu Âu hay nước Mỹ, nhưng tôi không là một người giàu có và tôi không thể gánh nổi việc đó. Liệu ông sẽ làm việc gì đó? Cậu ấy là con trai duy nhất của chúng tôi, và vợ tôi đau khổ lắm.”

Ông ấy là một viên chức thường, nghèo nhưng có giáo dục, và giống như tất cả nhóm người của ông ấy, ông ấy biết tiếng Phạn và văn chương của nó. Ông ấy cứ nói rằng do bởi nghiệp của cậu trai nên cậu ấy mới phải chịu đựng đau khổ như thế, và cũng là nghiệp của họ nữa. Họ đã làm gì để phải chịu hình phạt này? Họ đã gây ra tội lỗi gì, trong đời trước hay trong phần đầu tiên của cuộc đời này, đến độ phải gánh chịu đau khổ như thế này? Phải có một nguyên nhân cho thảm kịch này, được giấu giếm trong hành động quá khứ nào đó.

Có lẽ có một nguyên nhân tức khắc cho sự mù lòa này mà những bác sĩ vẫn chưa khám phá được; bệnh tật di truyền nào đó mà có lẽ đã tạo ra nó. Nếu những bác sĩ không thể khám phá những nguyên nhân thuộc vật chất, tại sao bạn lại tìm kiếm một nguyên nhân thuộc siêu hình trong quá khứ xa xôi?

“Bằng cách tìm kiếm nguyên nhân tôi có thể hiểu rõ hơn kết quả.”

Liệu bạn hiểu rõ bất kỳ điều gì bằng cách biết được nguyên nhân của nó? Bằng cách biết được tại sao người ta sợ hãi, liệu người ta được tự do khỏi sợ hãi? Người ta có lẽ biết được nguyên nhân, nhưng liệu chính điều đó mang lại hiểu rõ? Khi bạn nói bạn sẽ hiểu rõ kết quả bằng cách biết được nguyên nhân, bạn có ý rằng bạn sẽ thanh thản khi biết được vì nguyên nhân gì mà mù lòa này đã xảy ra, đúng chứ?

“Dĩ nhiên, đó là lý do tại sao tôi muốn biết hành động gì trong quá khứ đã sinh ra sự mù lòa này. Chắc chắn nó sẽ là điều thanh thản nhất.”

Vậy thì bạn muốn thanh thản và không phải hiểu rõ.

“Nhưng liệu chúng không cùng sự việc, hay sao? Hiểu rõ là tìm được thanh thản. Tột đỉnh của hiểu rõ là gì nếu không có hân hoan trong nó?”

Hiểu rõ một sự kiện có lẽ tạo ra phiền muộn, không nhất thiết nó phải mang lại hân hoan. Bạn muốn thanh thản, đó là điều gì bạn đang tìm kiếm. Bạn bị phiền muộn bởi sự kiện bệnh tật của người con trai của bạn, và bạn muốn được an bình. An bình này bạn gọi là hiểu rõ. Bạn bắt đầu, không phải để hiểu rõ, nhưng để được thanh thản; ý định của bạn là tìm ra một phương cách để an bình sự phiền muộn của bạn, và việc này bạn gọi là tìm kiếm cho nguyên nhân. Quan tâm chính của bạn là được ngủ mê, không bị quấy rầy, và bạn đang tìm kiếm một phương cách để thực hiện nó. Chúng ta khiến cho chúng ta mê muội qua những phương cách khác nhau: Thượng đế, những nghi lễ, những lý tưởng, nhậu nhẹt, và vân vân. Chúng ta nôn tẩu thoát khỏi phiền muộn, và một trong những tẩu thoát là sự tìm kiếm cho nguyên nhân này.

“Tại sao người ta không nên tìm kiếm sự tự do khỏi phiền muộn? Tại sao người ta không nên lẩn tránh đau khổ?”

Qua lẩn tránh liệu có sự tự do khỏi đau khổ? Bạn có lẽ đóng cánh cửa vào điều xấu xa nào đó, vào sợ hãi nào đó; nhưng nó vẫn còn hiện diện ở đó đằng sau cái cửa, đúng chứ? Điều gì bị kiềm chế, bị kháng cự, không được hiểu rõ, đúng chứ? Bạn có lẽ kiềm chế hay kỷ luật đứa con của bạn, nhưng chắc chắn điều đó không sinh ra đang hiểu rõ về cậu bé. Bạn đang tìm kiếm nguyên nhân với mục đích lẩn tránh đau khổ của phiền muộn; bằng ý định đó bạn quan sát, và dĩ nhiên bạn sẽ tìm được điều gì bạn đang tìm kiếm. Có thể được tự do khỏi đau khổ chỉ khi nào người ta quan sát qui trình của nó, khi người ta nhận biết được mọi chặn g đường của nó, nhận ra được toàn cấu trúc của nó. Lẩn tránh đau khổ chỉ củng cố nó. Giải thích về nguyên nhân không là đang hiểu rõ về nguyên nhân. Qua giải thích bạn không được tự do khỏi đau khổ; đau khổ vẫn còn đó, chỉ là bạn đã bịt kín nó nhờ vào những từ ngữ, nhờ vào những kết luận, hoặc của riêng bạn hoặc của một người khác. Tìm hiểu những giải thích không là học hành của thông minh; khi những giải thích kết thúc, chỉ lúc đó thông minh có thể hiện diện. Bạn đang nóng lòng tìm kiếm những giải thích mà sẽ khiến cho bạn ngủ mê, và bạn tìm được chúng; nhưng giải thích không là sự thật. Sự thật hiện diện khi có sự quan sát mà không có những kết luận, không có những giải thích, không có những từ ngữ. Người quan sát được xây dựng từ những từ ngữ, cái tôi được tạo thành từ những giải thích, những kết luận, những chỉ trích, những bênh vực, và vân vân. Có sự hiệp thông cùng vật được quan sát chỉ khi nào người quan sát không hiện diện; và chỉ lúc đó có đang hiểu rõ, tự do khỏi vấn đề.

“Tôi nghĩ, tôi thấy điều này; nhưng liệu không có vấn đề gọi là nghiệp lực hay sao?”

Bạn có ý gì qua từ ngữ đó?

“Những hoàn cảnh hiện nay là kết quả của những hành động trước kia, quá khứ tức khắc hay từ lâu được thoát ra. Qui trình của nguyên nhân và kết quả này, cùng tất cả những nhánh của nó, trong chừng mực nào đó là điều gì được gọi là nghiệp lực.”

Đó chỉ là một giải thích, nhưng chúng ta hãy vượt khỏi những từ ngữ. Liệu có một nguyên nhân cố định sinh ra một kết quả cố định? Khi nguyên nhân và kết quả bị cố định, liệu không có chết? Bất kỳ thứ gì đứng yên, cứng rắn, chuyên dụng, phải chết. Những con thú chuyên dụng chẳng mấy chốc đều chết, đúng chứ? Con người là những con thú không chuyên dụng và vì vậy có một khả năng của sự hiện diện liên tục của anh ấy. Thứ mà mềm dẻo chịu đựng kéo dài, thứ mà không mềm dẻo bị bẻ gãy mau lẹ. Hạt sồi không thể trở thành bất kỳ thứ gì khác ngoại trừ một cây sồi; nguyên nhân và kết quả đều ở trong hạt sồi. Nhưng con người không hoàn toàn bị khép kín, chuyên dụng; vì vậy nếu anh ấy không tự hủy diệt chính anh ấy qua những phương cách khác nhau, anh ấy có thể tiếp tục hiện diện. Liệu nguyên nhân và kết quả là cố định, đứng yên? Khi bạn sử dụng từ ngữ “và” giữa hai từ ngữ nguyên nhân và kết quả, liệu nó không hàm ý rằng cả hai đều đứng yên, hay sao? Nhưng nguyên nhân có khi nào đứng yên? Kết quả luôn luôn không thể thay đổi được à? Chắc chắn, nguyên nhân-kết quả là một qui trình liên tục, đúng chứ? Ngày hôm nay là kết quả của ngày hôm qua, và ngày mai là kết quả của ngày hôm nay; cái gì đã là nguyên nhân trở thành kết quả, và cái gì đã là kết quả trở thành nguyên nhân. Nó là một qui trình -dây chuyền, đúng chứ? Một việc trôi chảy vào một việc khác, và không có một tạm ngừng tại bất kỳ một điểm nào. Nó là một chuyển động liên

tục, không khoảng ngừng. Có nhiều yếu tố tạo ra chuyển động nguyên nhân-kết quả-nguyên nhân này.

Những giải thích, những kết luận, đều đứng yên, dù chúng thuộc bên phải hay bên trái, hay thuộc niềm tin có tổ chức được gọi là tôn giáo. Khi bạn cố gắng che đậy cái đang sống bằng những giải thích, có chết cho cái đang sống, và đó là điều gì hầu hết chúng ta đều ham muốn; chúng ta muốn ngủ quên bởi từ ngữ, bởi ý tưởng, bởi suy nghĩ. Lý luận chỉ là một phương cách khác để làm yên lặng tình trạng nhiễu loạn; nhưng chính ham muốn để được ngủ quên, để tìm ra nguyên nhân, để tìm kiếm những kết luận, mang lại sự nhiễu loạn, và thế là sự suy nghĩ bị trói buộc trong một mạng lưới của tạo tác riêng của nó. Sự suy nghĩ không thể được tự do và nó cũng không bao giờ có thể khiến cho chính nó được tự do. Sự suy nghĩ là kết quả của trải nghiệm, và trải nghiệm luôn luôn đang bị quy định. Trải nghiệm không là sự đo lường của sự thật. Nhận biết được điều giả dối như điều giả dối là sự tự do của sự thật.

Chương 70

TRÌ TRỆ

Vẫn còn sáng lắm khi xe lửa bắt đầu khởi hành, nhưng những cái bóng đang kéo dài ra. Thị trấn quanh co theo đường rày xe lửa. Người ta ra khỏi nhà để nhìn xe lửa chạy ngang qua, và hành khách vẫy tay chào bạn bè của họ. Bằng một tiếng gầm thật lớn, chúng tôi bắt đầu leo lên cái cầu bắc qua con sông rộng uốn khúc; nó rộng đến nhiều dặm tại nơi này, và bờ bên kia chỉ có thể nhìn thấy trong ánh sáng đang tàn nhanh. Chiếc xe lửa băng qua cầu rất chậm, như thể nó đang thận trọng lắm; những nhịp cầu được đánh số, và có năm mươi tám nhịp cầu giữa hai bờ. Những dòng nước đó đẹp làm sao, yên lặng, phong phú và trôi chảy sâu thẳm! Xa xa có những hòn đảo cát trông khá mát mẻ ở Thị trấn, cùng những ồn ào, bụi bặm và tòi tàn của nó, đang bị bỏ lại phía sau, và không khí sạch sẽ chiều tối đang đến qua những cửa sổ; nhưng lại sẽ có bụi bặm ngay khi chúng tôi rời cái cầu dài.

Người đàn ông ở tầng ngủ thấp hơn rất ham nói chuyện, và bởi vì chúng tôi có nguyên một đêm dài trước mặt, ông ấy cảm thấy có quyền đưa ra những câu hỏi. Ông ấy là một người to lớn với hai bàn tay và bàn chân thật to. Ông ấy bắt đầu kể về mình, cuộc đời, những phiền muộn và con cái của ông ấy. Ông ấy đang nói rằng Ấn độ nên trở thành thịnh vượng như nước Mỹ; sự dư thừa dân số này phải được

kiểm soát, và con người phải bị bắt buộc để cảm thấy trách nhiệm của họ. Ông ấy nói về tình hình chính trị và chiến tranh, và kết thúc bằng một chuyện kể về những đi lại riêng của ông ấy.

Chúng ta vô cảm làm sao, không còn những phản ứng mau lẹ và trọn vẹn, chẳng có bao nhiêu tự do để nhìn ngắm. Nếu không nhạy cảm, làm thế nào có thể có linh động và một nhận biết mau lẹ; làm thế nào có thể có một thấu nhận, một đang hiểu rõ được tự do khỏi đấu tranh? Chính đấu tranh này ngăn cản đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ hiện diện cùng nhạy cảm cao độ, nhưng nhạy cảm không là một việc để được vun quén. Cái được vun quén là một giả tạo, một ngụy trang bên ngoài; và lớp vỏ bọc này không là nhạy cảm; nó là một thói kiểu cách, nông cạn hay sâu thẳm tùy theo sự ảnh hưởng. Nhạy cảm không là một kết quả thuộc văn hóa, sản phẩm của sự ảnh hưởng; nó là một trạng thái của mong manh, khoáng đạt. Cái khoáng đạt là cái tuyệt đối, cái không thể nghĩ bàn, cái không biết được. Nhưng chúng ta ập trung để được vô cảm; cái tuyệt đối quá đau khổ, quá đòi hỏi, nó yêu cầu sự điều chỉnh liên tục, mà là ân cần. Ân cần là nhìn ngắm; nhưng chúng ta ưa thích được thanh thản, được nghỉ quên, được khiến cho trì trệ. Những tờ báo, những tuần báo, những quyển sách, qua nghiệm ngập đọc chúng của chúng ta, để lại những ảnh hưởng trì trệ của chúng; bởi vì đọc là một tẩu thoát tuyệt vời, giống như nhậu nhẹt hay một nghi lễ. Chúng ta muốn tẩu thoát khỏi đau khổ của sống, và sự trì trệ là phương cách hiệu quả nhất: trì trệ được tạo ra bởi những giải thích, bằng cách theo sau một người lãnh đạo hay một lý tưởng, bằng cách được đồng hóa cùng một thành tựu nào đó, một nhãn hiệu hay đặc điểm nào đó. Hầu hết chúng ta đều muốn được làm cho trì trệ, và thói quen rất có hiệu quả trong việc ru ngủ cái trí. Thói quen của kỷ luật, của thực hành, của

nỗ lực được duy trì để trở thành – có những phương cách đáng kính của được làm cho vô cảm.

“Nhưng người ta có thể làm gì trong sống nếu người ta nhạy cảm? Tất cả chúng tôi sẽ co rút lại, và sẽ không có hành động hiệu quả.”

Những người trì trệ và vô cảm mang lại điều gì trong thế giới này? Sản phẩm của hành động “hiệu quả” của họ là gì? Những chiến tranh, sự rối loạn bên trong và bên ngoài, sự tàn nhẫn và đau khổ đang gia tăng cho chính họ và thế là cho cả thế giới. Chắc chắn, hành động của những người không ân cần đều dẫn đến hủy diệt, đến không an toàn thuộc vật chất, đến không hiệp thông. Nhưng khiến cho nhạy cảm hiện diện không dễ dàng đâu; nhạy cảm là đang hiểu rõ về những cái đơn giản, điều đó phức tạp vô cùng. Nó không là một rút lui, một co rút, một qui trình cô lập. Hành động cùng nhạy cảm là nhận biết được qui trình tổng thể của người hành động.

“Muốn hiểu rõ qui trình tổng thể của chính tôi sẽ mất một thời gian dài, và trong khi đó công việc kinh doanh của tôi sẽ bị tan nát và gia đình của tôi sẽ bị chết đói.”

Gia đình của bạn sẽ không chết đói, thậm chí nếu bạn không để dành đủ tiền, luôn luôn có thể xếp đặt để họ sẽ được nuôi ăn đầy đủ. Không nghi ngờ gì cả, công việc kinh doanh của bạn sẽ thất bại; nhưng tại những mức độ khác của sự tồn tại, sự tan nát đang xảy ra rồi. Bạn chỉ lo lắng sự tan nát bên ngoài, bạn không muốn nhìn thấy hay nhận biết việc gì đang xảy ra bên trong chính bạn. Bạn không quan tâm phía bên trong và chỉ hy vọng xây dựng phía bên ngoài; tuy nhiên phía bên trong luôn luôn tụt thê phía bên ngoài. Phía bên ngoài không thể hành động mà không có sự phong phú phía bên trong; nhưng sự phong phú phía bên trong không là cảm xúc lặp lại của tôn giáo có tổ chức và cũng không là sự tích lũy những dữ kiện được gọi là hiểu biết. Phương cách của tất

cả những theo đuổi phía bên trong này phải được hiểu rõ cho phía bên ngoài được sống sót , được lành mạnh. Đừng nói rằng bạn không có thời gian, bởi vì bạn có dư thừa thời gian; nó không là vấn đề của không có thời gian, nhưng của không quan tâm và không ưa thích. Bạn không có sự phong phú phía bên trong, vì bạn muốn sự thỏa mãn của những phong phú phía bên trong khi bạn đã có sự thỏa mãn phía bên ngoài. Bạn không đang tìm kiếm vừa đủ tiền bạc để nuôi sống gia đình, nhưng đang tìm kiếm sự thỏa mãn của sở hữu. Con người mà sở hữu, dù là tài sản hay hiểu biết, không bao giờ có thể nhạy cảm, anh ấy không bao giờ có thể mơ mộng hay khoáng đạt. Sở hữu là bị làm cho trì trệ, dù rằng thứ sở hữu là đạo đức hay những đồng tiền xu. Sở hữu một người là không nhận biết được con người đó; tìm kiếm và sở hữu sự thật là phủ nhận nó. Khi bạn cố gắng trở nên có đạo đức, bạn không còn đạo đức nữa; đang tìm kiếm đạo đức của bạn chỉ là kiếm được sự thỏa mãn tại một mức độ khác biệt. Sự thỏa mãn không là đạo đức, nhưng đạo đức là tự do.

Làm thế nào những người trì trệ, những người được kính trọng, những người không đạo đức có thể được tự do? Tự do của trạng thái một mình không là qui trình khép kín của cô lập. Bị cô lập trong giàu có hay trong nghèo khổ , trong hiểu biết hay trong thành công, trong ý tưởng hay trong đạo đức, là trì trệ, vô cảm. Những người trì trệ, những người được kính trọng không thể hiệp thông; và khi họ thực hiện được nó, nó là cùng những tự chiếu rọi riêng của họ. Muốn hiệp thông phải có nhạy cảm, khoáng đạt, tự do khỏi trở thành, đó là tự do khỏi sợ hãi. Tình yêu không là một trở thành, một trạng thái của “Tôi sẽ là”. Cái mà đang trở thành không thể hiệp thông, do bởi nó luôn luôn đang gạt cô lập chính nó. Tình yêu là cái mong manh; tình yêu là cái khoáng đạt, cái không thể nghĩ bàn, cái không biết được.

Chương 71

RÕ RÀNG TRONG HÀNH ĐỘNG

Một buổi sáng dễ thương, tinh khiết sau những cơn mưa. Có những chiếc lá non thanh thanh trên những cái cây, và ngọn gió từ biển khiến cho chúng nhảy múa. Cỏ um tùm xanh tươi, và gia súc đang vội vã ngón sạch nó, bởi vì sau một vài tháng nữa sẽ không có một cọng cỏ nào còn sót lại. Hương thơm của cái vườn tủa đầy căn phòng, và trẻ em đang la hét cười đùa. Những cây dừa có quả màu vàng, và những tàu lá chuối, to lớn đang đong đưa, vẫn chưa bị tan tác bởi tuổi tác và cơn gió. Quả đất đẹp làm sao, và là một bài thơ của những màu sắc lạ thường! Qua cái làng, vượt qua những cái nhà lớn và những cánh rừng, là biển cả, đầy ánh sáng cùng những con sóng cuồng nộ. Xa tí tí có một con thuyền nhỏ, một vài khúc gỗ được buộc vào nhau, cùng một người đàn ông cô đơn đang đánh cá.

Cô ấy là một người khá trẻ, trong lứa tuổi hai mươi, vừa lập gia đình, nhưng những năm trôi qua đã để lại dấu vết vào cô ấy. Cô ấy nói rằng cô ấy thuộc một gia đình tốt, có văn hóa và làm việc vất vả; cô ấy đã nhận được bằng cao học hạng danh dự, và người ta có thể thấy rằng cô ấy rất thông minh lẫn nhạy bén. Ngay khi được bắt đầu cô ấy nói dễ dàng và lưu loát, nhưng bỗng nhiên cô ấy trở nên mất tự nhiên và yên lặng. Cô ấy muốn trút đi gánh nặng của mình, bởi vì cô

ấy nói rằng cô ấy đã không nói chuyện với bất kỳ người nào về vấn đề của cô ấy, thậm chí với cả bố mẹ của cô ấy. Dần dần, từng chút một, đau khổ của cô ấy được diễn tả thành những từ ngữ. Những từ ngữ chuyển tải ý nghĩa chỉ tại một mức độ nào đó; chúng có một cách của gây biến dạng, của không đưa ra trọn vẹn ý nghĩa mà chúng tượng trưng, của sáng chế một đối gạt hoàn toàn không ó ý. Cô ấy muốn chuyển tải nhiều hơn điều gì những từ ngữ có ý, và cô ấy đã thành công; cô ấy không thể nói về những vấn đề nào đó, dù cô ấy cố gắng đến chừng nào, nhưng chính sự yên lặng của cô ấy chuyển tải những đau khổ này và những mất phẩm giá không thể chịu đựng được của một liên hệ mà đã trở thành một hợp đồng. Cô ấy bị ảnh hưởng nặng nề và bị bỏ lại một mình bởi người chồng của cô ấy, và con cái còn nhỏ của cô ấy hầu như không thể là những người bạn đồng hành. Cô ấy sẽ phải làm gì đây? Bây giờ họ đang sống ly thân, và cô ấy có nên quay lại hay không?

Kính trọng được thể hiện thành một lớp vỏ dày bao bọc chúng ta! Họ sẽ nói gì? Liệu người ta có thể sống một mình, đặc biệt với một người phụ nữ, mà không có những dè bủ hiểm độc của họ. Kính trọng là một chiếc áo khoác cho người đạo đức giả; chúng ta phạm mọi tội ác có thể được trong sự suy nghĩ, nhưng phía bên ngoài chúng ta không thể chê trách được. Cô ấy đang tìm cách đạt được sự kính trọng, và bị hoang mang. Thật lạ lùng làm sao, khi người ta được rõ ràng bên trong chính người ta, bất kỳ việc gì có lẽ xảy ra đều là đúng đắn. Khi có sự rõ ràng bên trong này, sự đúng đắn không lệ thuộc vào ham muốn của người ta, nhưng bất kỳ việc gì hiện diện đều đúng đắn. Mãn nguyện hiện diện cùng đang hiểu rõ cái gì là. Và thật khó khăn làm sao để rõ ràng!

“Làm thế nào tôi có thể rõ ràng về việc gì tôi nên làm?”

Hành động không theo sau rõ ràng: rõ ràng là hành động, bạn quan tâm đến việc gì bạn nên làm, và không phải quan tâm đến rõ ràng. Bạn bị xé nát giữa kính trọng và việc gì bạn nên làm, giữa hy vọng và cái gì là. Sự ham muốn phân hai cho kính trọng và cho hành động lý tưởng nào đó mang lại xung đột và hỗn loạn, và chỉ khi nào bạn có thể nhìn ngắm cái gì là, khi đó mới có rõ ràng. Cái gì là không là cái gì nên là, mà là sự ham muốn bị biến dạng vào một khuôn mẫu đặc biệt; cái gì là là cái thực sự, không phải những ham muốn nhưng cái sự kiện. Có thể bạn chưa bao giờ tiếp cận nó theo cách này; bạn đã suy nghĩ hay toan tính ranh mãnh, đang cân nhắc điều này chống lại điều kia, đang lên kế hoạch và kế hoạch phản lại, mà chắc chắn đã dẫn đến sự hỗn loạn này mà khiến cho bạn phải hỏi bạn sẽ làm gì? Bất kỳ chọn lựa nào bạn có lẽ thực hiện trong trạng thái của sự hỗn loạn có thể chỉ dẫn đến hỗn loạn thêm nữa. Hãy thấy điều này rất đơn giản và hiệp thông; nếu bạn làm như thế, bạn sẽ có thể quan sát cái gì là mà không gây biến dạng. Cái tuyệt đối là hành động riêng của nó. Nếu cái gì là được rõ ràng, vậy thì bạn sẽ thấy rằng không có chọn lựa nhưng chỉ hành động, và nghi vấn của bạn nên làm gì sẽ không bao giờ nảy sinh; một nghi vấn như thế nảy sinh chỉ khi nào có sự hoang mang của chọn lựa. Hành động không thuộc chọn lựa; hành động của chọn lựa là hành động của hoang mang.

“Tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông có ý: Tôi phải rõ ràng trong chính tôi, mà không có sự dụ dỗ của kính trọng, mà không có sự toan tính của tư lợi, mà không có tinh thần của mua bán. Tôi đã rõ ràng, nhưng thật khó khăn để duy trì sự rõ ràng, đúng chứ?”

Không phải đâu. Duy trì là kháng cự. Bạn không đang duy trì sự rõ ràng và đang chống đối sự hoang mang: bạn đang trải nghiệm cái gì là hoang mang, và bạn thấy rằng bất

kỳ hành động nào đang nảy sinh từ nó chắc chắn phải vẫn còn hoang mang nhiều thêm. Khi bạn trải nghiệm tất cả điều này, không phải do bởi một người nào khác đã giải thích nhưng do bởi bạn thấy nó hiệp thông cho chính bạn, vậy thì sự rõ ràng của cái gì là đang hiện diện ở đó; bạn không duy trì sự rõ ràng, nó đang hiện diện ở đó.

“Tôi hoàn toàn thấy điều gì ông có ý. Vâng, tôi đã rõ ràng; nó đúng lắm. Nhưng tình yêu thì sao? Chúng tôi không biết tình yêu có nghĩa gì. Tôi đã nghĩ rằng tôi thương yêu, nhưng lúc này tôi thấy tôi không thương yêu.”

Từ điều gì bạn đã bảo tôi, bạn đã lập gia đình do bởi sợ hãi của cô độc và qua những nhu cầu và những thôi thúc thuộc vật chất; và bạn đã phát giác rằng tất cả điều này không là tình yêu. Nhưng có lẽ bạn đã gọi nó là tình yêu để khiến cho nó được kính trọng, nhưng thật ra nó là một vấn đề của lợi lộc dưới lớp vỏ của từ ngữ “tình yêu”. Đối với hầu hết mọi người, đây là tình yêu, cùng tất cả khói hoang mang của nó: sợ hãi của không an toàn, của cô độc, của tuyệt vọng, của bị bỏ quên trong tuổi già, và vân vân. Nhưng tất cả điều này chỉ là một qui trình của sự suy nghĩ, mà chắc chắn không là tình yêu. Sự suy nghĩ tạo ra sự lặp lại, và sự lặp lại khiến cho sự liên hệ trở thành nhạt nhẽo. Sự suy nghĩ là một qui trình lãng phí, nó không tự làm mới mẻ chính nó, nó chỉ có thể tiếp tục; và cái gì có sự tiếp tục không thể là cái mới mẻ, cái trong sáng. Sự suy nghĩ là cảm xúc, sự suy nghĩ là giác quan, sự suy nghĩ là cảm xúc thuộc nhục dục. Sự suy nghĩ không thể tự kết thúc chính nó với mục đích để sáng tạo; sự suy nghĩ không thể trở thành cái gì đó khác hơn nó là, mà là cảm xúc. Sự suy nghĩ luôn luôn là cái nhai lại, cái quá khứ, cái cũ rích; sự suy nghĩ không bao giờ có thể mới mẻ. Như bạn đã thấy tình yêu không là sự suy nghĩ. Tình yêu hiện diện khi người suy nghĩ không hiện diện. Người suy nghĩ không là một thực

thể khác biệt sự suy nghĩ; sự suy nghĩ và người suy nghĩ là một. Người suy nghĩ là sự suy nghĩ.

Tình yêu không là cảm xúc; nó là ngọn lửa không khói. Bạn sẽ biết tình yêu khi bạn, như người suy nghĩ không hiện diện. Bạn không thể tự hy sinh chính bạn, người suy nghĩ, cho tình yêu. Không thể có hành động cố ý cho tình yêu, bởi vì tình yêu không thuộc cái trí. Kỷ luật, ý muốn để thương yêu, là sự suy nghĩ của tình yêu; và sự suy nghĩ của tình yêu là cảm xúc. Sự suy nghĩ không thể suy nghĩ về tình yêu, bởi vì tình yêu vượt khỏi những tầm với của cái trí. Sự suy nghĩ là tiếp tục, và tình yêu là không cạn kiệt. Cái mà không cạn kiệt luôn luôn mới mẻ, và cái mà tiếp tục luôn luôn trong sợ hãi của kết thúc. Cái mà kết thúc biết sự khởi đầu vĩnh cửu của tình yêu.

Chương 72

HỌC THUYẾT

“**T**ất cả nói chuyện về tâm lý này, những vận hành phía bên trong của cái trí là một lãng phí thời gian; người ta cần công việc và lương thực. Liệu ông không đang cố ý hướng dẫn sai lầm những thính giả của ông khi chắc chắn rằng đầu tiên tình hình kinh tế phải được quan tâm? Điều gì ông nói có thể có hiệu quả vào giờ phút cuối cùng, nhưng tốt lành gì cho tất cả đồng vớ vẩn này khi người ta đang chết đói? Ông không thể suy nghĩ hay thực hiện bất kỳ việc gì mà không có một bao tử no đây.”

Dĩ nhiên người ta phải có cái gì đó trong bao tử để có thể tiếp tục sống; nhưng muốn có lương thực cho tất cả mọi người, phải có một cách mạng cơ bản trong những phương cách cơ bản thuộc suy nghĩ của chúng ta, và vì vậy điều quan trọng là tấn công vào cái tiền đồn thuộc tâm lý. Đối với bạn một học thuyết còn quan trọng hơn sự sản xuất lương thực. Bạn có lẽ nói về việc nuôi ăn những người nghèo đói và về phải có sự chăm sóc họ, nhưng bạn không quan tâm nhiều lắm đến một ý tưởng, đến một học thuyết?

“Vâng, chúng tôi có chứ, nhưng một học thuyết chỉ là một phương tiện dùng tập hợp những con người lại cùng nhau để có được hành động tập thể. Nếu không có một ý tưởng không thể có hành động tập thể; ý tưởng, kế hoạch đến trước, và sau đó hành động theo sau.”

Thế là bạn cũng quan tâm đến những yếu tố tâm lý trước, và từ đó điều gì bạn gọi là hành động sẽ theo sau. Vậy thì, bạn không có ý rằng nói chuyện về những yếu tố thuộc tâm lý là cố ý hướng dẫn sai lầm con người. Điều gì bạn có ý là rằng bạn có những học thuyết dựa trên lý luận hoàn chỉnh nhất, vì vậy tại sao lại phiền muộn để suy nghĩ thêm nữa? Bạn muốn hành động một cách tập thể cho học thuyết của bạn, và đó là lý do tại sao bạn nói bất kỳ sự quan tâm thêm nữa nào về những qui trình thuộc tâm lý không những là một lãng phí thời gian nhưng cũng còn là một biến dạng khỏi chủ đề chính, mà là thiết lập một xã hội không giai cấp kèm theo công ăn việc làm cho tất cả, và vân vân.

“Học thuyết của chúng tôi là kết quả của sự tìm hiểu lịch sử rộng lớn, nó là lịch sử được diễn giải tùy theo những sự kiện; nó là **học** thuyết sự kiện, không giống như những niềm tin mê tín của tôn giáo. Học thuyết của chúng tôi có trải nghiệm trực tiếp đằng sau nó, không phải là những tầm nhìn và những ảo tưởng thuần túy.”

Những học thuyết hay những giáo điều của những tôn giáo có tổ chức cũng được đặt nền tảng trên trải nghiệm, có lẽ trải nghiệm của cái người mà đã đưa ra những lời giảng. Chúng cũng được hình thành trên những sự kiện lịch sử. Học thuyết của bạn có lẽ là sản phẩm của sự nghiên cứu, của sự so sánh, của chấp nhận những sự kiện nào đó và phủ nhận những sự kiện khác, và những kết luận của bạn có lẽ là sản phẩm của trải nghiệm; nhưng tại sao lại phản đối những học thuyết của những người khác vì cho là ảo tưởng khi chúng cũng là sản phẩm của trải nghiệm? Bạn tập hợp một nhóm người quanh học thuyết của bạn, giống như những người khác tập hợp những nhóm người quanh học thuyết của họ; bạn muốn hành động tập thể, và họ cũng muốn làm như thế trong một cách khác. Trong mỗi trường hợp, điều gì bạn gọi

là hành động tập thể nảy sinh từ một ý tưởng; cả hai trường hợp đều quan tâm đến những ý tưởng, tích cực hay tiêu cực, để tạo ra hành động tập thể. Mỗi học thuyết có trải nghiệm đằng sau nó, chỉ là bạn bác bỏ giá trị của trải nghiệm của họ, và họ bác bỏ giá trị của trải nghiệm của bạn. Họ nói rằng hệ thống của bạn là không thực tế, sẽ dẫn đến nô lệ, và vân vân, và bạn gọi họ là những kẻ giết người và nói rằng hệ thống của họ chắc chắn phải dẫn đến thảm họa thuộc kinh tế. Thế là cả hai bạn đều quan tâm đến những học thuyết, không phải đến việc nuôi sống con người hay tạo ra hạnh phúc cho họ. Cả hai học thuyết đang đấu tranh và con người bị quên bẵng.

“Con người bị quên bẵng để cứu thoát con người. Chúng ta hy sinh con người hiện tại để cứu thoát con người tương lai.”

Bạn hủy diệt hiện tại cho tương lai. Bạn đảm đương uy quyền của trời đất nhân danh Chính thể giống như Giáo hội đã đảm đương nhân danh Thượng đế. Cả hai đều có những thượng đế của các bạn và quyền sách thiêng liêng của các bạn; cả hai đều có những người người trung gian trung thực, những giáo sĩ – và thù địch bất kỳ người nào làm méo mó sự tin cậy và sự trung thực đó! Không có nhiều khác biệt giữa hai bạn, cả hai bạn đều rất giống nhau; những học thuyết của các bạn có lẽ khác biệt, nhưng trong chừng mực nào đó cái qui trình đều giống hệt. Cả hai bạn đều muốn cứu thoát con người tương lai bằng cách hy sinh con người hiện tại – như thể bạn hiểu biết tất cả về tương lai, như thể tương lai là một việc cố định và bạn đã có được sự độc quyền về nó! Tuy nhiên cả hai bạn đều cũng chẳng rõ ràng về ngày mai như bất kỳ người nào khác. Có quá nhiều sự kiện không thể hiểu biết được trong hiện tại mà tạo ra tương lai. Cả hai bạn đều hứa hẹn một phần thưởng, một không tưởng, một thiên đàng trong tương lai; nhưng tương lai không là ~~on~~ học th uyết,

một kết luận. Những ý tưởng luôn luôn quan tâm đến quá khứ hay tương lai, nhưng không bao giờ quan tâm đến hiện tại. Bạn không thể nào có một ý tưởng về hiện tại, bởi vì hiện tại là hành động, đó là hành động duy nhất. Tất cả những hành động khác là trì trệ, trì hoãn, và vì vậy không là hành động gì cả; nó là một lần tránh khỏi hành động. Hành động được đặt nền tảng trên một ý tưởng, hoặc của quá khứ hoặc của tương lai, là không hành động; hành động chỉ có thể trong hiện tại, trong ngay lúc này. Ý tưởng thuộc quá khứ hay thuộc tương lai, và không thể có ý tưởng thuộc hiện tại. Đối với một người học thuyết, quá khứ hay tương lai là một trạng thái cố định, bởi vì chính anh ấy là của quá khứ hay của tương lai. Một người học thuyết không bao giờ sống trong hiện tại; đối với anh ấy, sống luôn luôn trong quá khứ hay trong tương lai, nhưng không bao giờ trong ngay lúc này. Luôn luôn ý tưởng thuộc quá khứ, đang luôn lách qua hiện tại đến tương lai. Đối với một người học thuyết, hiện tại là một đoạn đường dẫn đến tương lai và vì vậy không quan trọng; phương tiện không đặt thành vấn đề gì cả, nhưng chỉ cái kết thúc. Sử dụng bất kỳ phương tiện nào để đạt được cái kết thúc. Cái kết thúc là cái cố định, và tương lai là cái đã được biết, vì vậy loại bỏ bất kỳ người nào mà cản đường đến cái kết thúc.

“Trải nghiệm là cốt lõi cho hành động, và những ý tưởng hay những giải thích đều có được từ trải nghiệm. Chắc chắn, ông không phủ nhận trải nghiệm. Hành động mà không có cái khung của ý tưởng là vô trật tự, nó là hỗn loạn, dẫn thẳng đến nhà thương điên. Ông đang chủ trương hành động mà không có toàn bộ uy quyền cố kết của ý tưởng? Làm thế nào ông có thể thực hiện bất kỳ việc gì nếu không có ý tưởng trước?”

Như bạn nói, ý tưởng, giải thích, kết luận, là sản phẩm của trải nghiệm; nếu không có trải nghiệm không thể có hiểu biết; nếu không có hiểu biết không thể có hành động. Liệu ý tưởng theo sau hành động, hay liệu có ý tưởng trước và sau đó hành động? Bạn nói trải nghiệm đến trước và sau đó hành động, liệu đó là nó? Bạn có ý gì qua từ ngữ trải nghiệm?

“Trải nghiệm là sự hiểu biết của một người thầy, của một người viết văn, của một người cách mạng, sự hiểu biết mà anh ấy đã thu lượm được từ những nghiên cứu của anh ấy và từ những trải nghiệm, hoặc của riêng anh ấy hoặc của một người khác. Từ hiểu biết hay trải nghiệm những ý tưởng được thiết lập, và từ cấu trúc thuộc học thuyết này tuôn tràn hành động.”

Liệu trải nghiệm là chuẩn mực duy nhất, tiêu chuẩn trung thực của sự đo lường? Chúng ta có ý gì qua từ ngữ trải nghiệm? Nói chuyện cùng nhau của chúng ta là một trải nghiệm; bạn đang đáp trả những thách thức, và phản ứng đến thách thức này là trải nghiệm, đúng chứ? Thách thức và phản ứng hầu như là một qui trình xảy ra cùng một lúc; chúng là một chuyển động liên tục bên trong cái khung của một nền quá khứ. Chính là nền quá khứ mà phản ứng đến thách thức, và sự phản ứng đến thách thức này là trải nghiệm, đúng chứ? Phản ứng là từ nền quá khứ, từ một tình trạng bị quy định. Trải nghiệm luôn luôn bị quy định, và vì vậy ý tưởng cũng thế. Hành động bị đặt nền tảng trên ý tưởng là hành động bị quy định, bị giới hạn. Trải nghiệm, ý tưởng, đối nghịch với một trải nghiệm, một ý tưởng khác, không sản sinh sự tổng thể nhưng chỉ đối nghịch thêm nữa. Những đối nghịch không bao giờ có thể sản sinh một tổng thể. Một hiệp thông có thể xảy ra chỉ khi nào không có đối nghịch; nhưng những ý tưởng luôn luôn nuôi dưỡng sự đối nghịch, sự xung đột của

những đối nghịch. Trong bất kỳ tình huống nào sự xung đột không thể tạo ra một tổng thể.

Trải nghiệm là sự phản hồi của nền quá khứ đến thách thức. Nền quá khứ là sự ảnh hưởng của quá khứ, và quá khứ là ký ức. Sự phản hồi của ký ức là ý tưởng. Một học thuyết được xây dựng từ ký ức, được gọi là trải nghiệm, hiểu biết, không bao giờ có thể cách mạng. Nó có thể gọi chính nó là cách mạng, nhưng nó chỉ là một tiếp tục được bổ sung của quá khứ. Một học thuyết hay một giáo điều đối nghịch vẫn còn là ý tưởng, và ý tưởng phải luôn luôn thuộc quá khứ. Không học thuyết là học thuyết; nhưng nếu bạn nói rằng học thuyết của bạn bị giới hạn, bị thành kiến, bị quy định, giống như bất kỳ những học thuyết nào khác, không ai sẽ theo sau bạn. Bạn phải nói nó là học thuyết duy nhất mà có thể cứu rỗi thế giới; và bởi vì hầu hết chúng ta đều nghiệm ngập những công thức, những kết luận, chúng ta theo sau và hoàn toàn bị trục lợi, giống như người trục lợi cũng là người bị trục lợi. Hành động được đặt nền tảng trên một ý tưởng không bao giờ có thể là một hành động tự do, nhưng luôn luôn đang trôi buộc. Hành động hướng về một kết thúc, một mục tiêu, trong thời gian dài là không hành động; trong tâm nhìn ngắn ngủi nó có lẽ đảm trách vai trò của hành động, nhưng hành động như thế là tự hủy diệt, mà là điều hiển nhiên trong sống hàng ngày của chúng ta.

“Nhưng liệu người ta có thể luôn luôn được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định? Chúng tôi tin tưởng điều đó không thể được.”

Lại nữa, ý tưởng, niềm tin giam cầm bạn. Bạn tin tưởng, một người khác không tin tưởng; cả hai bạn đều là những tù nhân cho niềm tin của các bạn, cả hai bạn trải nghiệm tùy theo tình trạng bị quy định của các bạn. Người ta có thể tìm ra liệu có thể có tự do chỉ bằng cách thâm nhập

toàn qui trình ủa tình trạ ng bị quy định, của ảnh hưởng. Đang hiểu rõ toàn qui trình này là đang hiểu rõ về chính mình. Qua đang hiểu rõ về chính mình, một mình nó, có tự do khỏi ngục tù, và sự tự do này được trống không tất cả niềm tin, tất cả học thuyết.

Chương 73

VỀ ĐẸP

Cái làng bản thiu lắm, nhưng có sự ngăn nắp quanh mỗi căn nhà nhỏ nhắn. Những bậc thềm được rửa ráy và trang trí hàng ngày, và phía bên trong nhà được lau chùi sạch sẽ mặc dù có ít khói từ việc nấu nướng. Toàn gia đình ở đó, người cha, người mẹ, và con cái, và người phụ nữ già nua chắc phải là bà nội. Tất cả họ dường như vui vẻ và mãn nguyện lạ lùng. Sự chuyển tải bằng từ ngữ không thể xảy ra được, bởi vì chúng tôi không biết ngôn ngữ của họ. Chúng tôi ngồi xuống và chẳng có chút bối rối nào cả. Họ tiếp tục công việc của họ, nhưng những đứa trẻ đến gần bên, một cậu trai và một cô gái, ngồi xuống, mỉm cười. Buổi cơm tối gần sẵn sàng rồi, không có nhiều thức ăn lắm. Khi chúng tôi rời đi, tất cả họ đều ra ngoài và nhìn; mặt trời trên con sông, sau một đám mây cô đơn rộng lớn. Đám mây đang khạc lửa và làm cho những dòng nước rực sáng giống như những vụ cháy rừng còn nhớ được.

Một dãy nhà nhỏ dài được phân chia bởi một con đường khá rộng, và trên mỗi bên của con đường là những đường mương bản thiu không nắp đậy nơi mọi kinh hãi có thể tưởng tượng được đều đang được nuôi nấng. Người ta có thể thấy những con trùng màu trắng đang đấu tranh trong chất lỏng sền sệt đen thui. Trẻ em đang nô đùa trên đường, hoàn toàn mê mải trong những trò chơi của chúng, cười đùa

và la hét, không thèm quan tâm đến những người đi ngang qua. Dọc theo bờ đê đắp cao của con sông, những cây dừa nổi bật tương phản bầu trời rực lửa. Những con heo, những con dê và gia súc đang lang thang quanh những cái nhà, và đám trẻ đang đẩy một con dê hay một con bò đờ xương ra khỏi lối đi. Dân làng đang ổn định cho bóng tối đến, và trẻ em cũng đang yên lặng khi những người mẹ gọi chúng.

Ngôi nhà rộng lớn có một cái vườn dễ thương với những bức tường trắng, cao vây quanh nó. Cái vườn đầy màu sắc và hoa nở, và nhiều tiền bạc lẫn chăm sóc chắc phải đổ vào nó. Một cảnh thanh bình lạ thường trong cái vườn đó; mọi vật đang hưng thịnh, và vẻ đẹp của cái cây to đó dường như bảo vệ tất cả những thứ đang phát triển. Con suối phun nước chắc phải là một thỏa mãn cho nhiều chim chóc, nhưng nó đang lặng lẽ tự ca hát cho chính nó thường thức, không bị quấy rầy và một mình. Mọi vật đang tự khép kín cho đêm đến.

Cô ấy là một vũ công, không phải bởi nghề nghiệp nhưng bởi sự chọn lựa. Cô ấy được nhận xét là một vũ công khá giỏi bởi một số người. Cô ấy chắc phải tự hào về nghệ thuật của cô ấy, bởi vì có sự kiêu ngạo quanh cô ấy, không chỉ những kiêu ngạo của thành công nhưng cũng còn cả kiêu ngạo của sự công nhận phía bên trong nào đó về giá trị tinh thần riêng của cô ấy. Trong khi một người khác thường được mãn nguyện bởi sự thành công phía bên ngoài, cô ấy lại thỏa mãn bởi sự tiến bộ tinh thần của cô ấy. Tiến bộ tinh thần là sự đối gạt tự áp đặt, nhưng nó gây thỏa mãn vô cùng. Cô ấy đeo nữ trang và móng tay của cô ấy đỏ lòm; hai môi cô ấy được vẽ bằng những màu sắc phù hợp. Cô ấy không chỉ nhảy múa, nhưng cũng còn thực hiện những nói chuyện về nghệ thuật, về vẻ đẹp, và về sự thành công tinh thần. Kiêu ngạo và tham vọng hiện trên khuôn mặt cô ấy; cô ấy muốn được biết

đến cả thuộc tinh thần lẫn như một nghệ sĩ, và lúc này tinh thần đang giành được sự thành công.

Cô ấy đã nói rằng cô ấy không có những vấn đề cá nhân, nhưng muốn nói chuyện về vẻ đẹp và tinh thần. Cô ấy không lưu tâm về những vấn đề cá nhân, mà là ngu xuẩn, nhưng lại quan tâm đến những chủ đề rộng rãi. Vẻ đẹp là gì? Nó ở phía bên trong hay phía bên ngoài? Nó là khách quan hay chủ quan, hay một kết hợp của cả hai? Cô ấy quá chắc chắn về nền tảng của cô ấy, và chắc chắn là phủ nhận vẻ đẹp. Chắc chắn là tự khép kín và không mong manh. Nếu không khoáng đạt, làm thế nào có thể có được nhạy cảm.

“Vẻ đẹp là gì?”

Bạn đang chờ đợi cho một định nghĩa, hay một công thức, hay liệu bạn mong muốn thâm nhập?

“Nhưng người ta không được có dụng cụ cho sự thâm nhập hay sao? Nếu không biết, nếu không có những giải thích, làm sao người ta có thể thâm nhập? Chúng ta phải biết nơi nào chúng ta sẽ đi trước khi chúng ta có thể đi.”

Hiểu biết không ngăn cản sự thâm nhập, hay sao? Khi bạn biết, làm thế nào bạn có thể thâm nhập? Chính từ ngữ “biết” không thể hiện một trạng thái mà trong đó sự thâm nhập đã kết thúc, hay sao? Biết không là thâm nhập; vì vậy bạn chỉ đang xin xỏ một kết luận, một định nghĩa. Liệu có một đo lường cho vẻ đẹp? Liệu vẻ đẹp là một phỏng chừng đến một cái đã được biết hay một khuôn mẫu tưởng tượng? Liệu vẻ đẹp là một trừu tượng mà không có một cái khung? Liệu vẻ đẹp là loại trừ và liệu cái loại trừ đó có thể là cái được hiệp thông? Liệu cái bên ngoài có thể đẹp đẽ nếu không có tự do phía bên trong? Liệu vẻ đẹp là trang trí, tô điểm? Liệu sự biểu hiện phía bên ngoài của vẻ đẹp là một thể hiện của nhạy cảm? Bạn đang tìm kiếm cái gì? Một kết hợp của phía bên ngoài và phía bên trong? Làm thế nào có thể có vẻ

đẹp phía bên ngoài nếu không có vẻ đẹp phía bên trong? Bạn đang nhấn mạnh vào chỗ nào?

“Tôi nhấn mạnh vào cả hai; nếu không có một hình dáng hoàn hảo, làm thế nào có thể có sống hoàn hảo? Vẻ đẹp là sự kết hợp cả phía bên ngoài lẫn phía bên trong.”

Thế là bạn có một công thức cho trở thành đẹp đẽ. Công thức không là vẻ đẹp, nhưng chỉ là một chuỗi những từ ngữ. Là đẹp đẽ không là qui trình của trở thành đẹp đẽ. Bạn đang tìm kiếm cái gì?

“Vẻ đẹp của cả hình dáng lẫn tinh thần. Phải có một cái lọ dễ thương cho bông hoa hoàn hảo.”

Liệu có thể có sự hiệp thông phía bên trong, và vì vậy có lẽ sự hiệp thông phía bên ngoài, nếu không có nhạy cảm? Liệu nhạy cảm không là cốt lõi cho sự nhận biết được cả những xấu xí lẫn những đẹp đẽ, hay sao?

“Dĩ nhiên nó là như vậy.”

Liệu đạo đức là sự lẩn tránh, sự kháng cự? Nếu có sự kháng cự, liệu có thể có nhạy cảm? Không phải cần có sự tự do cho nhạy cảm hay sao? Liệu cái đang tự khép kín có thể nhạy cảm? Liệu những tham vọng là nhạy cảm, nhận biết được vẻ đẹp? Nhạy cảm, mong manh đến cái gì là, là cốt lõi, đúng chứ? Chúng ta muốn đồng hóa mình cùng cái gì chúng ta gọi là đẹp đẽ và lẩn tránh cái gì gọi là xấu xí. Chúng ta muốn được đồng hóa cùng ngôi vườn dễ thương và nhắm hai mắt chúng ta lại với cái làng bản thủ. Chúng ta muốn kháng cự và tuy nhiên lại thâm nhận. Liệu tất cả đồng hóa không là kháng cự, hay sao? Nhận biết được ngôi vườn và cái làng mà không kháng cự, không so sánh, là nhạy cảm. Bạn muốn nhạy cảm chỉ với vẻ đẹp, đạo đức, và kháng cự tội lỗi, cái xấu xa. Nhạy cảm, mong manh là một tiến hành tổng thể, nó không thể bị cắt đứt tại một mức độ gây thỏa mãn đặc biệt.

“Nhưng tôi đang tìm kiếm vẻ đẹp, nhạy cảm.”

Đó thực sự là như thế hay sao? Nếu nó là như thế, vậy thì tất cả mọi quan tâm về vẻ đẹp phải kết thúc. Quan tâm này, tôn sùng vẻ đẹp này là một tẩu thoát khỏi cái gì là, khỏi chính bạn, đúng chứ? Làm thế nào bạn có thể nhạy cảm nếu bạn không nhận biết được bạn là gì, cái gì là? Những người tham vọng, những người mảnh khỏe, những người theo đuổi vẻ đẹp, chỉ đang tôn sùng những tự chiếu rọi riêng của họ. Họ hoàn toàn tự khép kín, họ đã dựng lên một bức tường quanh chính họ; và bởi vì không thứ gì có thể sống trong sự cô lập, có đau khổ. Sự tìm kiếm cho vẻ đẹp này và nói chuyện không ngừng nghỉ về nghệ thuật là những tẩu thoát được kính trọng và được quý mến tách khỏi sống, mà là chính người ta.

“Nhưng âm nhạc không là một tẩu thoát.”

Nó là một tẩu thoát khi nó thay thế đang hiểu rõ về chính người ta. Nếu không có đang hiểu rõ về chính người ta, tất cả mọi hoạt động đều dẫn đến hoang mang và đau khổ. Có nhạy cảm chỉ khi nào có tự do đó mà đang hiểu rõ mang lại – đang hiểu rõ về những phương cách của cái tôi, của sự suy nghĩ.

Chương 74

HIỆP THÔNG

Con chó con mập mạp và sạch sẽ, đang nô đùa trong đồng cát ẩm. Có sáu con, tất cả đều có màu trắng và nâu nhạt. Con mẹ đang nằm hơi xa trong bóng mát. Nó ốm yếu và kiệt sức, và trụ lũi đến độ hầu như không có một sợi lông trên nó. Có nhiều vết thương trên thân thể của nó, nhưng nó ve vẩy cái đuôi và rất tự hào về những con con tròn trục của nó. Nó có thể sẽ không còn sống trong hơn một tháng nữa hay như thế. Nó là một trong những con chó mà đi loanh quanh kiếm mồi, nhặt nhạnh những gì chúng có thể ăn được từ những con đường bẩn thỉu hay quanh một cái làng nghèo nàn, luôn luôn đói và luôn luôn chạy ngược chạy xuôi suốt ngày. Những con người ném đá vào nó, đuổi nó ra khỏi cửa, và chúng bị tránh xa. Nhưng ở đây trong bóng râm, những kỷ niệm ngày hôm qua xa xôi lắm, và nó bị kiệt sức; vả lại, những con con đang được vỗ về và được nói chuyện. Đã gần tối rồi; cơn gió từ con sông rộng thật trong lành và mát mẻ, và trong khoảnh khắc có sự mãn nguyện. Nó có thể có được bữa ăn kế tiếp ở đâu là một vấn đề khác, nhưng lúc này tại sao phải đấu tranh?

Qua cái làng, dọc theo bờ sông, vượt khỏi những cánh đồng xanh tươi và sau đó đi xuống một con đường ồn ào và bụi bặm, là ngôi nhà trong đó mọi người đang chờ đợi một nói chuyện. Họ thuộc mọi loại người: những người suy nghĩ và những người hiếu kỳ, những người lười biếng và những

người hay tranh cãi, những người nhạy bén và những người sống lệ thuộc vào những định nghĩa và những kết luận. Những người suy nghĩ có kiên nhẫn, những người nhạy bén gay gắt với những người lờ đờ; nhưng những người chậm chạp phải theo cùng những người nhanh nhẹn. Đang hiểu rõ hiện diện trong những lóe sáng, và phải có những khoảng ngừng của yên lặng cho những lóe sáng xảy ra; nhưng những người mau lẹ quá mất kiên nhẫn đến độ không cho phép không gian cho những lóe sáng này. Đang hiểu rõ không là từ ngữ, cũng không có sự việc như hiểu rõ trí năng. Hiểu rõ trí năng chỉ trên mức độ thuộc từ ngữ, và vì vậy không là đang hiểu rõ gì cả. Đang hiểu rõ không hiện diện như một kết quả của sự suy nghĩ, bởi vì thật ra sự suy nghĩ là từ ngữ. Không có sự suy nghĩ nếu không có ký ức, và ký ức là từ ngữ, biểu tượng, qui trình của tạo tác hình ảnh. Tại mức độ này không có đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ hiện diện trong không gian giữa hai từ ngữ, trong khoảng không đó trước khi từ ngữ định hình sự suy nghĩ. Đang hiểu rõ không dành cho những người nhanh nhẹn và cũng không dành cho những người chậm chạp, nhưng cho những người mà nhận biết được không gian không thể đo lường này.

“Sự tách rời là gì? Chúng ta thấy sự không hiệp thông mau lẹ của sự liên hệ con người trong thế giới, nhưng còn nhiều hơn nữa trong chính chúng ta. Làm thế nào sự tách rời này có thể được ngừng lại? Làm thế nào chúng ta có thể hiệp thông?”

Có hiệp thông nếu chúng ta nhận biết được những phương cách của sự tách rời. Sự tách rời không ở trên một hay hai mức độ của sự hiện diện của chúng ta, nó hội tụ cùng nhau của cái tổng thể. Trước khi điều đó có thể hiện diện, chúng ta phải tìm ra chúng ta có ý gì qua từ ngữ tách rời, đúng chứ? Liệu xung đột là một thể hiện của sự tách rời?

Chúng ta không đang tìm kiếm một định nghĩa, nhưng ý nghĩa đằng sau từ ngữ đó.

“Đấu tranh là điều không tránh khỏi, đúng chứ? Tất cả sự tồn tại là đấu tranh; nếu không có đấu tranh sẽ có sự thoái hóa. Nếu tôi không đấu tranh hướng về một mục tiêu tôi sẽ thoái hóa. Đấu tranh cũng cần thiết như hít thở.”

Một câu nói phân loại cắt đứt tất cả sự thâm nhập. Chúng ta đang cố gắng tìm ra cái gì là những nhân tố của sự tách rời, và có lẽ xung đột, đấu tranh, là một trong số chúng. Bạn có ý gì qua từ ngữ xung đột, đấu tranh?

“Ganh đua, đấu tranh, tạo ra một nỗ lực, ý muốn để đạt được, bất mãn, và vân vân.”

Đấu tranh không chỉ tại một mức độ của sự hiện diện, nhưng tại tất cả mọi mức độ. Quy trình của trở thành là đấu tranh, đúng chứ? Người thư ký trở thành người giám đốc, người linh mục trở thành giám mục, người đệ tử trở thành người thầy – trở thành thuộc tâm lý này, xung đột.

“Liệu chúng ta có thể làm việc mà không có quy trình của trở thành? Nó không là một cần thiết hay sao? Làm thế nào người ta có thể được tự do khỏi xung đột? Liệu không có sự sợ hãi đằng sau nỗ lực này.”

Chúng ta đang cố gắng thâm nhập, trải nghiệm, không chỉ tại mức độ thuộc từ ngữ, nhưng thăm thăm, cái gì tạo ra sự tách rời, không phải làm thế nào được tự do khỏi xung đột hay cái gì nằm sau nó? Đang sống và đang trở thành là hai trạng thái khác biệt, đúng chứ? Sự hiện diện có lẽ đòi hỏi nỗ lực; nhưng chúng ta đang quan tâm đến quy trình của trở thành, sự thôi thúc thuộc tâm lý để tốt đẹp hơn, để trở thành cái gì đó, sự đấu tranh để thay đổi cái gì là thành cái đối nghịch của nó. Đang trở thành thuộc tâm lý này có lẽ là nhân tố khiến cho đang sống hàng ngày thành đau khổ, ganh đua, một xung đột to tát. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ trở thành?

Trở thành thuộc tâm lý của vị giáo sĩ mà muốn là giám mục, của người đệ tử mà muốn trở thành người thầy, và vân vân. Trong qui trình của trở thành này có nỗ lực, tích cực hay tiêu cực; nó là sự đấu tranh để thay đổi cái gì là thành cái gì khác, đúng chứ? Tôi là cái này, và tôi muốn trở thành cái kia, và trở thành này là một chuỗi của những xung đột. Khi tôi đã trở thành cái đó, vẫn còn một cái gì đó khác nữa, và vân vân, vô tận. Đang trở thành mà không có kết thúc này, và thế là xung đột không có kết thúc. Lúc này, tại sao tôi muốn trở thành cái gì đó khác hơn tôi là gì?

“Bởi vì tình trạng bị quy định của chúng ta, bởi vì những ảnh hưởng xã hội, bởi vì những lý tưởng của chúng ta. Chúng ta không thể ngăn cản nó, nó là bản chất của chúng ta.”

Chỉ nói rằng chúng ta không thể ngăn cản nó là kết thúc sự bàn luận. Chính là một cái trí tri tri mới thực hiện sự khẳng định này và chỉ dung thứ sự đau khổ, mà là sự dốt nát. Tại sao chúng ta bị quy định như thế? Ai quy định chúng ta? Bởi vì chúng ta phục tùng bị quy định, chính chúng ta tạo ra những quy định đó. Liệu do bởi lý tưởng mới khiến cho chúng ta đấu tranh để trở thành cái đó khi chúng ta là cái này? Liệu do bởi mục đích, không tưởng, mới tạo ra sự xung đột? Liệu chúng ta sẽ thoái hóa nếu chúng ta không đấu tranh hướng về một kết thúc?

“ Dĩ nhiên. Chúng ta sẽ trì trệ, đi từ xấu xa đến xấu xa hơn. Rơi xuống địa ngục dễ dàng lắm nhưng khó khăn hơn nhiều khi muốn leo lên thiên đàng.”

Lại nữa chúng ta có những ý tưởng, những quan điểm về việc gì sẽ xảy ra, nhưng chúng ta không trực tiếp trải nghiệm việc gì đang xảy ra. Những ý tưởng ngăn cản đang hiểu rõ, giống như những kết luận và những giải thích. Liệu những ý tưởng và những lý tưởng khiến cho chúng ta đấu

tranh để thành tự, để trở thành? Tôi là cái này, và liệu lý tưởng khiến cho tôi đấu tranh để trở thành cái đó? Liệu lý tưởng là nguyên nhân của xung đột? Liệu lý tưởng không hoàn toàn khác biệt cái gì là, hay sao? Nếu nó hoàn toàn khác biệt, nếu nó không liên quan với cái gì là, vậy thì cái gì là không thể trở thành cái lý tưởng. Để trở thành, phải có sự liên quan giữa cái gì là và cái lý tưởng, cái mục đích. Bạn nói lý tưởng đang cho chúng ta động cơ để đấu tranh, vì vậy chúng ta hãy tìm ra làm thế nào lý tưởng hiện diện. Liệu lý tưởng không là một chiếu rọi của cái trí hay sao?

“Tôi muốn giống g như ông. Đó là một chiếu rọi hay sao?”

Dĩ nhiên, đúng là như thế. Cái trí có một ý tưởng, có lẽ gây vui thú, và nó muốn giống như ý tưởng đó, mà là một chiếu rọi của ham muốn của bạn. Bạn là cái này, mà bạn không ưa thích, và bạn muốn trở thành cái kia, mà bạn ưa thích. Lý tưởng là một tự chiếu rọi; cái đối nghịch là một mở rộng của cái gì là; nó không là đối nghịch gì cả, nhưng một tiếp tục của cái gì là, có lẽ hơi hơi được bổ sung. Sự chiếu rọi là cố chấp, và xung đột là sự đấu tranh hướng về cái chiếu rọi. Cái gì là tự chiếu rọi như cái lý tưởng và đấu tranh hướng về nó, và đấu tranh này được gọi là trở thành. Sự xung đột giữa những đối nghịch được nghĩ như cần thiết, cốt lõi. Xung đột này là cái gì là đang cố gắng trở thành cái gì nó không là; và cái gì nó không là là lý tưởng, tự chiếu rọi. Bạn đang đấu tranh để trở thành cái gì đó, và cái gì đó là bộ phận của chính bạn. Lý tưởng là sự chiếu rọi riêng của bạn. Hãy thấy cái trí đã tự bày ra một trò chơi ranh mãnh cho chính nó như thế nào. Bạn đang đấu tranh theo những từ ngữ, đang theo đuổi chiếu rọi riêng của bạn, cái bóng riêng của bạn. Bạn là bạo lực, bạn đang đấu tranh để trở thành không bạo lực, cái lý tưởng; nhưng cái lý tưởng là một chiếu rọi của cái gì là, chỉ

dưới một cái tên khác biệt. Đấu tranh này được nghĩ là cần thiết, cách mạng, có tinh thần, và vân vân; nhưng nó hoàn toàn ở bên trong cái cũ của cái trí và chỉ dẫn đến ảo tưởng.

Khi bạn nhận biết được trò chơi ranh mãnh này mà bạn đã đùa giỡn với chính bạn, vậy thì cái giả dối như cái giả dối được thấy. Đấu tranh hướng về một ảo tưởng là nhân tố gây tách rời. Tất cả xung đột, tất cả trở thành đều tách rời. Khi có một nhận biết được ranh mãnh này mà cái trớ trêu đùa giỡn với chính nó, vậy thì chỉ còn lại cái gì là. Khi cái trí được xóa sạch tất cả trở thành, tất cả lý tưởng, tất cả so sánh và chỉ trích, khi cấu trúc riêng của nó đã sụp đổ, vậy thì cái gì là đã trải qua sự thay đổi hoàn toàn. Chừng nào còn có qui trình của đặt tên cái gì là, có sự liên quan giữa cái trí và cái gì là; nhưng khi qui trình đặt tên này – mà là ký ức, chính cấu trúc của cái trí – không còn, vậy thì cái gì là không còn. Trong thay đổi này, một mình nó, có hiệp thông.

Hiệp thông không là hành động của ý muốn, nó không là một qui trình của trở thành hiệp thông. Khi tách rời không còn, khi không có xung đột, không đấu tranh để trở thành, chỉ lúc đó có đang hiện diện của cái tổng thể, cái trọn vẹn.

Chương 75

SỢ HÃI VÀ TÀU THOÁT

Máy bay của chúng tôi đang bay lên từ từ, mà không có bất kỳ chuyển động nào có thể cảm giác được. Bên dưới chúng tôi là một đại dương mênh mông của những đám mây, trắng xóa và chói mắt, cuộn cuộn này trên cuộn cuộn khác vượt quá tầm nhìn. Thỉnh thoảng, khi chúng tôi bay cao hơn, trong một vòng tròn rộng lớn có những khoảng gờ tron g những đám mây hơi xốp rục rờ này, và xa xa phía dưới là quả đất màu xanh. Trên chúng tôi là bầu trời trong xanh của mùa đông, mềm mại và vô hạn. Một dãy khổng lồ những ngọn núi phủ tuyết vươn dài từ bắc sang nam, lóe sáng trong ánh mặt trời rục rờ. Những ngọn núi này chạm đến một độ cao trên mười bốn ngàn feet, nhưng chúng tôi đã bay cao trên chúng và vẫn còn đang bay lên. Chúng là một dãy đỉnh núi quen thuộc, và trông chúng thật gần gũi và thanh thản. Những đỉnh núi cao hơn nằm ở hướng bắc, và chúng tôi bay khỏi về hướng nam, đã đến được cao độ bắt buộc của hai ngàn feet.

Hành khách trong ghế kế bên rất ham nói chuyện. Ông ấy không quen thuộc với những hòn núi đó, và choáng váng khi bay lên cao, nhưng lúc này ông ấy tỉnh táo và hăm hở nói chuyện. Có vẻ ông ấy đang đi ra nước ngoài lần đầu tiên để thực hiện công việc kinh doanh nào đó; dường như ông ấy có nhiều quan tâm, và nói chuyện về chúng bằng một lượng

thông tin đáng kể. Lúc này biển đang ở dưới chúng tôi, sẫm màu và xa xôi, và một vài con tàu lấm c hấm đó đây. Không có một rung động của những cái cánh máy bay, và chúng tôi bay qua một thành phố đèn sáng kế tiếp một thành phố đèn sáng khác dọc theo bờ biển. Ông ấy đang nói rằng khó khăn lắm khi không có sợ hãi, không phải sợ hãi về một tai nạn đặc biệt, nhưng tất cả những tai nạn của sống. Ông ấy đã lập gia đình và có con cái, và luôn luôn có sợ hãi – không phải chỉ về tương lai, nhưng về mọi thứ nói chung. Nó là một sợ hãi mà không có ột vấn đề đặc biệt, và mặc dù ông ấy thành công, sự sợ hãi này khiến cho sống của ông ấy trở thành mệt mỏi và đau khổ. Ông ấy luôn luôn khá sợ hãi, và lúc này nó trở nên kiên cố cực kỳ và những giấc mộng của ông ấy có một bản chất của sợ hãi. Người vợ của ông ấy biết về sự sợ hãi của ông ấy, nhưng bà ấy không nhận biết được sự nghiêm trọng của nó.

Sợ hãi chỉ có thể hiện diện trong sự liên quan với cái gì đó. Như một trừu tượng, sợ hãi chỉ là một từ ngữ, và từ ngữ đó không là sợ hãi thực sự. Bạn biết cụ thể về cái gì bạn sợ hãi không?

“Tôi không bao giờ có thể sờ mó nó, và những giấc mộng của tôi cũng rất mơ hồ; nhưng liên tục có sợ hãi đang len lỏi trong tất cả chúng. Tôi đã nói chuyện với bạn bè và bác sĩ về nó, nhưng họ cũng cười để đánh trống lảng hay ngược lại không có nhiều trợ giúp lắm. Nó luôn luôn tránh tôi, và tôi muốn được tự do khỏi sự việc khủng khiếp này.”

Bạn thực sự muốn được tự do, hay đó chỉ là một cụm từ?

“Tôi nói ra có vẻ bình thường, nhưng tôi sẽ tận lực để loại bỏ sợ hãi này. Tôi không phải một con người theo tôn giáo đặc biệt, nhưng lạ lùng thay tôi đã cầu nguyện để van

xin ai đó mang nó ra khỏi tôi. Khi tôi quan tâm đến công việc của tôi, hay trong một trò chơi, nó thường thường trốn mất tiêu; nhưng giống như con quái vật nào đó nó luôn luôn đang đợi chờ, và chẳng mấy chốc chúng tôi lại là bạn đồng hành.”

Lúc này bạn có sợ hãi đó không? Lúc này bạn có nhận biết được nó ở đâu không? Liệu sợ hãi đó lộ liễu hay giấu giếm?

“Tôi có thể cảm giác được nó, nhưng tôi không biết liệu nó lộ liễu hay giấu giếm.”

Bạn nhận biết được nó như cái gì đó xa xôi hay gần gũi – không phải trong không gian hay khoảng cách, nhưng như một cảm thấy?

“Khi tôi nhận biết được nó, dường như nó hoàn toàn gần gũi. Nhưng việc đó phải liên quan gì đến nó?”

Sợ hãi có thể hiện diện chỉ trong liên quan với cái gì đó. Cái gì đó có lẽ là gia đình của bạn, công việc của bạn, sự lo lắng về tương lai của bạn, về chết. Bạn sợ chết chứ?

“Không đặc biệt lắm đâu, mặc dù tôi muốn có một cái chết thật mau lẹ và không phải là một cái chết kéo dài ngày. Tôi không nghĩ do bởi gia đình nên tôi có sợ hãi này, và cũng không phải do bởi công việc.”

Vậy thì chắc phải là cái gì đó sâu thẳm hơn những liên hệ hời hợt mà gây ra sợ hãi này. Người ta có thể chỉ rõ nó là gì, nhưng nếu bạn có thể tự khám phá nó cho chính bạn thì sẽ có ý nghĩa nhiều hơn. Tại sao bạn không sợ hãi những liên hệ hời hợt?

“Người vợ của tôi và tôi thương yêu nhau lắm; cô ấy không nghĩ tới việc nhìn một người đàn ông khác, và tôi không bị quyến rũ bởi những người phụ nữ khác. Chúng tôi tìm được sự trọn vẹn trong nhau. Con cái là một lo âu, và nếu người ta có thể làm gì cho chúng, người ta đã làm rồi; nhưng với tất cả hỗn loạn kinh tế này trong thế giới, người ta không

thê cho chúng sự an toàn về tài chính, và chúng sẽ phải cố gắng hết sức. Công việc của tôi khá bảo đảm, nhưng có sự sợ hãi tự nhiên về bất kỳ việc gì đang xảy ra cho vợ tôi.”

Vì vậy bạn chắc chắn về sự liên hệ sâu thẳm hơn của bạn. Tại sao bạn chắc chắn?

“Tôi không bắt, nhưng tôi có. Người ta phải quen thuộc với những việc nào đó, đúng chứ?”

Đó không là mấu chốt. Chúng ta sẽ thâm nhập nó? Điều gì khiến cho bạn quá chắc chắn về sự liên hệ thân mật của bạn? Khi bạn nói rằng bạn và người vợ của bạn thấy được sự trọn vẹn trong nhau, bạn có ý gì?

“Chúng tôi tìm được hạnh phúc trong nhau: bầu bạn, hiểu rõ, và vân vân. Trong ý nghĩa sâu thẳm hơn, chúng tôi lệ thuộc lẫn nhau. Nó sẽ là một cú sốc khủng khiếp nếu điều gì xảy ra cho người này hay người kia của chúng tôi. Trong ý nghĩa nào đó chúng tôi lệ thuộc vào nhau.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ “lệ thuộc.”? Bạn có ý rằng nếu không có cô ấy bạn sẽ bị lạc lõng, bạn sẽ cảm thấy hoàn toàn cô độc, đúng chứ? Cô ấy sẽ cảm thấy y hệt như vậy; vì vậy các bạn lệ thuộc lẫn nhau.

‘Nhưng có gì sai trái với điều đó?’

Chúng ta không đang chỉ trích hay bênh vực, nhưng chỉ đang thâm nhập. Liệu bạn chắc chắn rằng bạn muốn thâm nhập tất cả điều này? Bạn hoàn toàn chắc chắn chứ? Được rồi, vậy thì chúng ta hãy tiếp tục.

Nếu không có người vợ của bạn, bạn sẽ sống một mình, bạn sẽ bị lạc lõng trong ý nghĩa sâu thẳm; vì vậy cô ấy cần thiết đối với bạn, đúng chứ? Bạn lệ thuộc vào cô ấy cho hạnh phúc của bạn, và sự lệ thuộc này được gọi là tình yêu. Bạn sợ hãi sống một mình. Cô ấy luôn luôn hiện diện ở đó để che đậy sự kiện cô độc của bạn, như bạn che đậy sự kiện cô độc của cô ấy; nhưng sự kiện vẫn còn hiện diện ở đó, đúng

chứ? Chúng ta sử dụng lẫn nhau để che đậy sự cô độc này; chúng ta chạy trốn khỏi nó trong quá nhiều phương cách, trong quá nhiều hình thức khác nhau của sự liên hệ, và mỗi liên hệ như thế trở thành một lệ thuộc. Tôi lắng nghe radio bởi vì âm nhạc cho tôi hạnh phúc, nó lôi tôi ra khỏi chính tôi; những quyển sách và hiểu biết cũng là một tẩu thoát rất thuận tiện khỏi cái tôi. Và chúng ta lệ thuộc vào tất cả những việc đó.

“Tại sao tôi không nên tẩu thoát khỏi chính tôi? Tôi không có gì để tự hào cả, và bằng cách được đồng hóa cùng người vợ của tôi, mà tốt lành hơn tôi, tôi tẩu thoát khỏi chính tôi.”

Dĩ nhiên, đa số mọi người đều tẩu thoát khỏi chính họ. Nhưng bằng cách tẩu thoát khỏi chính bạn, bạn đã bị lệ thuộc. Sự lệ thuộc càng phát triển mạnh mẽ bao nhiêu, sự tẩu thoát càng cần thiết bấy nhiêu, tương xứng với sự sợ hãi về cái gì là. Người vợ, quyển sách, máy khâu thanh, trở thành quan trọng cực kỳ; những tẩu thoát trở thành quan trọng nhất, có giá trị nhất. Tôi sử dụng người vợ của tôi như một phương tiện của chạy trốn khỏi chính tôi, vì vậy tôi quyến luyến cô ấy. Tôi phải sở hữu cô ấy, tôi không được để mất cô ấy; và cô ấy thích được sở hữu, bởi vì cô ấy cũng đang sử dụng tôi. Có một nhu cầu chung để tẩu thoát, và qua lại chúng ta sử dụng lẫn nhau. Việc sử dụng này được gọi là tình yêu. Bạn không thích bạn là gì, và vì vậy bạn chạy trốn khỏi chính bạn, khỏi cái gì là.

“Điều đó khá rõ ràng. Tôi thấy cái gì trong đó, nó có ý nghĩa. Nhưng tại sao người ta tẩu thoát? Người ta đang tẩu thoát khỏi cái gì?”

Khỏi cô độc riêng của bạn, khỏi trống rỗng riêng của bạn, khỏi bạn là gì. Nếu bạn chạy trốn mà không thấy cái gì là, chắc chắn bạn không thể hiểu rõ nó; vì vậy trước hết bạn

phải ngừng chạy trốn, tẩu thoát và chỉ lúc đó bạn mới có thể nhìn ngắm chính bạn như bạn là. Nhưng bạn không thể quan sát cái gì là riều bạn luôn luôn đang chỉ trích nó, nếu bạn ưa thích hay không ưa thích nó. Bạn gọi nó là sự cô độc và chạy trốn khỏi nó; và chính chạy trốn khỏi cái gì là là sợ hãi. Bạn sợ hãi sự cô độc này, sự trống rỗng này, và lệ thuộc là đang che đậy nó. Vì vậy sợ hãi là liên tục; nó liên tục chùng nào bạn còn đang chạy trốn khỏi cái gì là. Hoàn toàn đồng hóa cùng cái gì đó, cùng một con người hay một ý tưởng, không là một bảo đảm của sự tẩu thoát cuối cùng, bởi vì sợ hãi này luôn luôn hiện diện trong nền tảng. Nó nổi lên qua những giấc mộng, khi có một khoảng ngừng trong sự đồng hóa; và luôn luôn có ột khoảng ngừng trong sự đồng hóa, nếu không người ta bị mất cân bằng.

“Vậy thì sợ hãi của tôi nảy sinh từ sự trống rỗng riêng của tôi, sự không tổng thể của tôi. Tôi thấy rõ điều đó, và nó là đúng đắn; nhưng tôi phải làm gì cho nó đây?”

Bạn không phải làm gì cho nó. Bất kỳ việc gì bạn làm là một hoạt động của tẩu thoát. Đó là điều cốt lõi nhất phải nhận ra. Vậy thì bạn sẽ thấy rằng bạn không khác bật hay tách khỏi sự trống rỗng đó. Bạn là không tổng thể đó. Người quan sát là sự trống rỗng được quan sát đó. Rồi thì nếu bạn thâm nhập sâu thẳm thêm nữa, không còn đang gọi nó là cô độc; đang tạo ra một thuật ngữ về nó đã kết thúc. Nếu bạn vẫn còn thâm nhập sâu thẳm thêm nữa, mà khá gian nan, cái việc được biết đến như cô độc tan biến; có một kết thúc hoàn toàn của cô độc, trống rỗng, của người suy nghĩ như suy nghĩ. Điều này, một mình nó, kết thúc sợ hãi.

“Vậy thì tình yêu là gì?”

Tình yêu không là sự đồng hóa; nó không là suy nghĩ về người được thương yêu. Bạn không suy nghĩ về tình yêu khi nó hiện diện ở đó; bạn suy nghĩ về nó chỉ khi nào nó vắng

mặt, khi nào có một khoảng cách giữa bạn và mục tiêu của tình yêu của bạn. Khi có hiệp thông trực tiếp, không có suy nghĩ, không hình ảnh, không sống lại của ký ức; chỉ khi nào sự hiệp thông gãy đổ, tại bất kỳ mức độ nào, thì qui trình của suy nghĩ, của tưởng tượng, bắt đầu. Tình yêu không thuộc cái trí. Cái trí tạo ra khói của ghen tuông, của giam cầm, của nhớ nhung, của gọi lại quá khứ, của ao ước cho ngày mai, của đau khổ và lo âu; và khói này gút chết ngọn lửa. Khi khói không hiện diện, ngọn lửa hiện diện. Hai cái này không thể hiện diện cùng nhau; suy nghĩ rằng chúng hiện diện cùng nhau chỉ là một ao ước. Một ao ước là một chiều rọi của sự suy nghĩ, và sự suy nghĩ không là tình yêu.

Chương 76

TRỰC LỢI VÀ HOẠT ĐỘNG

Vẫn còn khá sớm vào buổi sáng và những con chim vui vẻ đang tạo ra sự ồn ào dễ sợ. Mặt trời vừa chạm những ngọn cây, và nơi bóng mát đậm đen vẫn chưa có những đốm sáng. Một con rắn chắc vừa băng qua bãi cỏ, bỏ i vì có một vệt hẹp và dài không còn sương mai. Bầu trời vẫn chưa mất màu sắc của nó, và những đám mây trắng to lớn đang tập hợp lại. Bỗng nhiên sự ồn ào của những con chim ngừng lại, kế tiếp được gia tăng bởi những tiếng la hét quở mắng, cảnh báo khi một con mèo đến và nằm dưới một bụi cây. Một con chim ung to lớn đã bắt được một con chim màu đen trắng và đang xé nát nó bằng cái mỏ cong, sắc bén của nó. Nó giữ chặt con mồi của nó bằng sự tàn bạo thèm khát, và bắt đầu đe dọa khi hai hay ba con quạ lảng vảng gần bên. Đôi mắt màu vàng với những đường rạch hẹp màu đen của nó đang theo dõi những con quạ và chúng tôi không nhấp nháy.

“Tại sao tôi không nên được trực lợi? Tôi không quan tâm được sử dụng cho nguyên nhân đó, mà có ý nghĩa vô cùng, và tôi muốn được hoàn toàn đồng hóa cùng nó. Điều gì họ làm cho tôi chẳng quan trọng bao nhiêu. Ông thấy, tôi không thèm quan tâm. Tôi không làm được nhiều việc lắm trong thế giới này, vì vậy tôi đang giúp đỡ những người trong khả năng của tôi. Nhưng tôi gặp phải vấn đề của quyền

luyện cá nhân mà khiến cho tôi xao nhãng công việc. Chính là sự quyến luyện này mà tôi muốn hiểu rõ.”

Nhưng tại sao bạn lại nên bị trục lợi? Bạn không quan trọng bằng cá thể hay nhóm người đang trục lợi bạn, hay sao?

“Tôi không quan tâm được trục lợi cho nguyên nhân đó, mà tôi nghĩ là có vẻ đẹp và xứng đáng vô cùng trong thế giới. Những người tôi làm việc cùng họ là những người thuộc tinh thần có những lý tưởng cao cả, và họ biết rõ ràng hơn tôi việc gì nên được làm.”

Tại sao bạn nghĩ họ có khả năng làm việc tốt lành hơn bạn? Làm sao bạn biết rằng họ “thuộc tinh thần,” sử dụng từ ngữ riêng của bạn, và có tầm nhìn cao cả hơn? Rốt cuộc, khi bạn dâng hiến những phục vụ của bạn, bạn chắc đã phải cân nhắc vấn đề này; hay liệu bạn bị quyến luyện, bị náo động thuộc tinh cảm, và thế là dâng hiến chính bạn cho công việc?

“Nó là một nguyên nhân đẹp đẽ, và tôi đã dâng hiến những phục vụ của tôi bởi vì tôi cảm thấy rằng tôi phải giúp đỡ nó.”

Bạn giống như những người tham gia vào quân đội để giết và bị giết cho một nguyên nhân cao cả. Liệu họ biết việc gì họ đang làm? Liệu bạn biết việc gì bạn đang làm? Liệu bạn biết nguyên nhân mà bạn đang phục vụ là “thuộc tinh thần”?

“Dĩ nhiên ông nói đúng. Tôi đã ở trong quân đội bốn năm trong suốt cuộc chiến tranh cuối cùng; tôi tham gia nó, giống như nhiều người đàn ông khác, từ một cảm giác của ái quốc. Tôi không nghĩ rằng lúc đó tôi đã quan tâm đến ý nghĩa của giết chóc; nó là việc phải làm, chúng tôi chỉ tham gia. Nhưng những người mà tôi đang giúp đỡ lúc này là thuộc tinh thần.”

Bạn biết nó có nghĩa gì khi thuộc tinh thần? Điều đầu tiên, chắc chắn có tham vọng không là tinh thần. Tất cả họ không tham vọng hay sao?

“Tôi nghĩ rằng họ có tham vọng. Tôi đã không bao giờ suy nghĩ về những vấn đề này, tôi muốn giúp đỡ việc gì đó tốt lành.”

Liệu nó là tốt lành khi có tham vọng và che đậy nó bằng nhiều từ ngữ mỹ miều về những người thầy, nhân đạo, nghệ thuật, tình huynh đệ? Liệu nó là thuộc tinh thần khi bị chất nặng bởi hoạt động tự cho mình là trung tâm mà được mở rộng để bao gồm người hàng xóm và người đang lội qua sông? Bạn đang giúp đỡ những người đó mà được nghĩ là thuộc tinh thần, không biết tất cả mọi việc đó là gì và ăn lòng để bị trục lợi.

“Vâng, điều đó hoàn toàn không chín chắn, đúng chứ? Tôi không muốn bị bất an trong việc gì tôi đang làm, và tuy nhiên tôi có một vấn đề; và điều gì ông đang nói thậm chí còn gây bất an hơn.”

Bạn không nên bị bất an hay sao? Rốt cuộc, chỉ khi nào chúng ta bị bất an, bị đánh thức, thì chúng ta mới bắt đầu quan sát và tìm ra. Chúng ta bị trục lợi bởi vì sự dốt nát riêng của chúng ta, mà những người khôn ngoan sử dụng nó nhân danh quốc gia, Thượng đế hay học thuyết nào đó. Làm thế nào sự dốt nát đó có thể làm việc tốt lành trong thế giới dù là những người mảnh khỏe lợi dụng nó? Khi những người ranh mãnh trục lợi sự dốt nát, họ cũng dốt nát, bởi vì họ cũng không biết những hoạt động của họ đang dẫn đến đâu. Hành động của những người dốt nát, của những người không nhận biết được những phương cách của sự suy nghĩ riêng của họ, chắc chắn dẫn đến xung đột, hỗn loạn và đau khổ.

Vấn đề của bạn có lẽ không nhất thiết là một xao nhãng. Bởi vì nó hiện diện ở đó, làm thế nào nó có thể hiện diện?

“Nó đang gây nhiễu loạn công việc hiến dâng của tôi.”

Sự hiến dâng của bạn không trọn vẹn bởi vì bạn có một vấn đề mà bạn phát giác là gây xao nhãng. Sự hiến dâng của bạn có lẽ là một hành động thiếu suy nghĩ, và vấn đề có lẽ là một thể hiện, một cảnh báo rằng đừng bị trói buộc trong những hoạt động hiện nay của bạn.

“Nhưng tôi thích việc gì tôi đang làm.”

Và đó có thể là nguyên vấn đề. Chúng ta muốn được mất hút trong một hình thức hoạt động nào đó, hoạt động càng gây thỏa mãn nhiều bao nhiêu, chúng ta càng bám chặt nhiều bấy nhiêu. Ham muốn có được sự thỏa mãn khiến cho chúng ta đốt nát, và sự thỏa mãn tại mọi mức độ đều giống nhau; không có sự thỏa mãn cao cả hơn và thấp hèn hơn. Mặc dù nhận biết được hay không nhận biết được, chúng ta có lẽ che giấu sự thỏa mãn của chúng ta trong những từ ngữ cao cả, chính ham muốn có được sự thỏa mãn khiến cho chúng ta trì trệ, vô cảm. Chúng ta nhận được sự thỏa mãn, sự thanh thản, sự an toàn thuộc tâm lý qua loại hoạt động nào đó; và đã kiếm được nó, hay tưởng tượng rằng chúng ta đã kiếm được nó, chúng ta không muốn bị quấy rầy. Nhưng luôn luôn có sự quấy rầy – nếu chúng ta không chết rồi, hay không đang hiểu rõ toàn qui trình của xung đột, đấu tranh. Hầu hết chúng ta đều muốn được chết rồi, được vô cảm, bởi vì đang sống là đau khổ; và chống lại đau khổ đó chúng ta dựng lên những bức tường của kháng cự, những bức tường của quy định. Những bức tường dường như đang bảo vệ này chỉ nuôi dưỡng xung đột và đau khổ thêm nữa. Liệu không quan trọng phải hiểu rõ vấn đề hơn là tìm ra một cách thoát khỏi nó, hay sao? Vấn đề của bạn có lẽ là điều thực sự, và

công việc của bạn có lẽ là một tàu thoát mà không có ý nghĩa nhiều.

“Tất cả điều này đang gây phần toái quá , và tôi ẽ phải suy nghĩ về nó rất cẩn thận.”

Thời tiết đang nóng hơn dưới những cái cây và chúng tôi rời đó. Nhưng làm thế nào một cái trí nông cạn có thể làm điều tốt lành? Đang làm việc “tốt lành” không thể hiện một cái trí nông cạn hay sao?

Cái trí dù ranh mãnh, tinh tế, có học thức như thế nào không luôn luôn nông cạn hay sao? Cái trí nông cạn không bao giờ có thể trở thành cái không thể đo lường được; chính trở thành là phương cách của nông cạn. Trở thành là sự theo đuổi của tự chiếu rọi. Sự chiếu rọi có lẽ theo từ ngữ thuộc loại tốt đỉnh nhất, nó có lẽ là một tầm nhìn, kế hoạch hay sơ đồ mở rộng; tuy nhiên nó mãi mãi là đứa trẻ của sự nông cạn. Làm bất kỳ việc gì nó muốn, cái nông cạn không bao giờ có thể trở thành cái sâu thẳm; bất kỳ hành động nào về phần của nó, bất kỳ chuyển động nào của cái trí tại bất kỳ mức độ nào, vẫn còn là cái nông cạn. Thật khó khăn cho cái trí nông cạn thấy rằng những hoạt động của nó là hão huyền, vô dụng. Chính là cái trí nông cạn này đang hoạt động và chính hoạt động này giữ nó trong quy định của nó. Hoạt động của nó là tình trạng bị quy định riêng của nó. Tình trạng bị quy định đó, lộ liễu hay giấu giếm, là sự ham muốn của được tự do khỏi xung đột, khỏi đấu tranh, và ham muốn này dựng lên những bức tường chống lại chuyển động của sự sống, chống lại những làn gió thanh thoát của cái không biết được; và bên trong những bức tường này của những kết luận, những niềm tin, những giải thích, những học thuyết, cái trí bị trì trệ. Chỉ cái nông cạn mới trì trệ, chết.

Chính sự ham muốn có được chỗ trú ẩn qua tình trạng bị quy định, nuôi dưỡng đấu tranh nhiều hơn, nhiều vấn đề

hơn; bởi vì đang bị quy định là đang tách rời, và cái tách rời, cái cô lập không thể đang sống. Cái tách rời, bằng cách kết hợp chính nó cùng những tách rời khác, không trở thành cái tổng thể. Cái tách rời luôn luôn là cái cô lập, mặc dù nó có lẽ tích lũy và thâm lường, bành trướng, bao gồm và đồng hóa. Đang bị quy định là hủy diệt, đang phân rã; nhưng cái trí nông cạn không thể thấy sự thật của điều này, bởi vì nó năng động trong việc tìm kiếm sự thật. Chính hoạt động này ngăn cản tiếp nhận sự thật. Sự thật là hành động, không phải hoạt động của cái nông cạn, của người tìm kiếm, của cái tham vọng. Sự thật là tốt lành, vẻ đẹp, không phải hoạt động của người nhảy múa, của người lập kế hoạch, của người quanh quẩn trong những từ ngữ. Chính sự thật mới giải phóng cái nông cạn, không phải kế hoạch của anh ấy để được tự do. Cái nông cạn, cái trí không bao giờ có thể khiến cho chính nó được tự do; nó chỉ có thể chuyển động từ một quy định đến một quy định khác, đang nghĩ rằng cái quy định khác tự do nhiều hơn. Nhiều hơn không bao giờ tự do, nó đang bị quy định, một bành trướng của ít hơn. Chuyển động của trở thành, của con người mà muốn trở thành Phật hay người giám đốc, là hoạt động của cái nông cạn. Cái nông cạn luôn luôn sợ hãi cái gì chúng là; nhưng cái gì chúng là là sự thật. Sự thật ở trong sự quan sát yên lặng về cái gì là, và chính là sự thật mới thay đổi cái gì là.

Chương 77

NGƯỜI HỌC THỨC HAY NGƯỜI THÔNG MINH

Những cơn mưa đã rửa sạch bụi bặm và sức nóng của nhiều tháng trường, và những chiếc lá sạch sẽ lấp lánh, cùng những chiếc lá mới đang bắt đầu nhú ra. Suốt đêm ếch nhái lấp đầy không gian bằng những tiếng ộp ộp sâu lắng của chúng; chúng sẽ nghỉ ngơi một chút, và bắt đầu lại. Con sông đang chảy xiết, và có mèm mại trong không khí. Những cơn mưa không chấm dứt bằng bất kỳ phương tiện nào. Những đám mây đen đang thu gom, và mặt trời bị che khuất. Quả đất, cây cối và toàn thiên nhiên dường như đang chờ đợi một tinh lọc khác. Con đường có màu nâu sẫm, và trẻ em đang nô đùa trong những vũng nước, chúng đang làm những chiếc bánh bùn; hay xây những lâu đài hay những ngôi nhà với những bức tường vây quanh. Có hân hoan trong không khí sau nhiều tháng nóng bức, và cỏ xanh đang bắt đầu phủ đầy quả đất. Mọi thứ đang tự làm mới mẻ.

Mới mẻ này là hồn nhiên.

Con người nghĩ rằng anh ấy có học thức rộng, và đối với anh ấy hiểu biết là chính bản thể của sống. Sống nếu không có hiểu biết còn tồi tệ hơn chết. Hiểu biết của anh ấy không phải về một hay hai thứ, nhưng bao phủ rất nhiều chặng đường của sống; anh ấy có thể nói chuyện vững vàng về nguyên tử và chủ nghĩa cộng sản, về thiên văn học và

dòng chảy hàng năm của nước trong con sông, về dinh dưỡng và dư thừa dân số. Anh ấy kiêu hãnh lạ lùng về sự hiểu biết của anh ấy và, giống như một người trình diễn khôn ngoan, anh ấy mang nó ra để gây ấn tượng; nó khiến những người khác yên lặng và kính phục. Chúng ta quá sợ hãi sự hiểu biết, chúng ta thể hiện sự kính trọng vô cùng cho người hiểu biết!

Thỉnh thoảng tiếng Anh của ông ấy rất khó hiểu. Ông ấy chưa bao giờ ra khỏi quốc gia riêng của ông ấy, nhưng ông ấy có những quyển sách từ những quốc gia khác. Ông ấy nghiên ngập những hiểu biết giống như một người khác có lẽ nghiên ngập nhậu nhẹt hay ham muốn nào khác.

“Thông minh là gì, nếu nó không là hiểu biết? Tại sao ông nói rằng người ta phải kiếm chế tất cả hiểu biết? Hiểu biết không cần thiết hay sao? Nếu không có hiểu biết, chúng ta sẽ ở đâu? Chúng ta sẽ vẫn còn như những người sơ khai, không biết gì cả về thế giới kỳ diệu mà chúng ta sống trong nó. Nếu không có hiểu biết, sự tồn tại tại bất kỳ mức độ nào sẽ không thể được. Tại sao ông cố chấp khi ông nói rằng hiểu biết là một cản trở cho hiểu rõ?”

Hiểu biết là quy định. Hiểu biết không mang lại sự tự do. Người ta có lẽ biết làm thế nào để chế tạo một chiếc máy bay và bay đến đầu bên kia của thế giới trong một vài tiếng đồng hồ, nhưng đây không là tự do. Hiểu biết không là nhân tố sáng tạo, bởi vì hiểu biết là tiếp tục, và cái mà có sự tiếp tục không bao giờ có thể dẫn đến cái vô hạn, cái không thể nghĩ bàn, cái không biết được. Hiểu biết là một cản trở đến cái khoáng đạt, đến cái không biết được. Cái không biết được không bao giờ có thể bị bao bọc trong cái đã được biết; cái đã được biết luôn luôn đang chuyển động đến quá khứ; quá khứ luôn luôn đang tỏa bóng lên hiện tại, cái không biết được. Nếu không có tự do, nếu không có cái trí khoáng đạt, không thể có hiểu rõ. Hiểu rõ không hiện diện cùng hiểu biết.

Trong khoảng ngừng giữa những từ ngữ, giữa những suy nghĩ, hiểu rõ hiện diện; khoảng ngừng này là sự yên lặng không bị phá vỡ bởi hiểu biết, nó là cái khoáng đạt, cái không thể nghĩ bàn, cái tuyệt đối.

“Hiểu biết không hữu dụng, không cần thiết hay sao? Nếu không có hiểu biết, làm thế nào có thể có sự khám phá?”

Sự khám phá xảy ra, không phải khi cái trí tuệ đầy nghẹt hiểu biết, nhưng khi hiểu biết không còn hiện diện; chỉ lúc đó mới có yên lặng và không gian, và trong trạng thái này hiểu rõ hay khám phá hiện diện. Không nghi ngờ gì cả khi hiểu biết hữu dụng tại một mức độ, nhưng tại mức độ khác nó nguy hại hoàn toàn. Khi hiểu biết được sử dụng như một phương tiện của tự bành trướng, tự phô trương, vậy thì nó là nghiệm ngạt, đang nuôi dưỡng tách rời và thù địch. Tự bành trướng là không hiệp thông, dù nhân danh Thượng đế, Chính thể, hay một học thuyết. Hiểu biết tại một mức độ, mặc dù đang quy định, là cần thiết: ngôn ngữ, kỹ thuật, và vân vân. Quy định này là một bảo vệ, một cốt lõi cho sống phía bên ngoài; nhưng khi quy định này được sử dụng một cách tâm lý, khi hiểu biết trở thành một phương tiện của sự thanh toán, sự thỏa mãn thuộc tâm lý, vậy thì chắc chắn nó nuôi dưỡng xung đột và hỗn loạn. Và lại, chúng ta có ý gì qua biết? Thực sự chúng ta biết cái gì?

“Tôi biết về nhiều sự việc.”

Bạn có ý bạn có nhiều thông tin, dữ kiện về nhiều sự việc. Bạn đã lược lặt những sự kiện nào đó; và sau đó cái gì? Liệu thông tin về thảm họa của chiến tranh ngăn cản được những chiến tranh? Bạn có, tôi chắc chắn, nhiều dữ kiện về những ảnh hưởng của tức giận và bạo lực bên trong chính người ta và trong xã hội; nhưng thông tin này đã kết thúc được hận thù và đối địch?

“Hiểu biết về những hậu quả của chiến tranh có lẽ không tạo ra một kết thúc ngay tức khắc cho những chiến tranh, nhưng cuối cùng nó sẽ tạo ra hòa bình. Con người phải được giáo dục, họ phải được chỉ rõ những hậu quả của chiến tranh, của xung đột.”

Con người là chính bạn và một người khác. Bạn có thông tin rộng lớn này, và liệu bạn bớt tham vọng, bớt bạo lực, bớt tự cho mình là trung tâm? Bởi vì bạn đã tìm hiểu những cách mạng, lịch sử của bất bình đẳng, liệu bạn được tự do khỏi cảm thấy cao cấp hơn, khỏi cho sự quan trọng vào chính bạn. Bởi vì bạn có sự hiểu biết rộng rãi về những đau khổ và những thảm họa của thế giới, liệu bạn thương yêu? Và lại, chúng ta biết cái gì, chúng ta biết về cái gì?

“Hiểu biết là trải nghiệm được tích lũy qua nhiều thời đại. Trong một hình thức nó là truyền thống, và trong một hình thức khác nó là bản năng, cả nhận biết được lẫn không nhận biết được. Những kỷ niệm và những trải nghiệm giấu giếm, dù được chuyển xuống hay được thâm lượm, hành động như một hướng dẫn và định hình hành động của chúng ta; những kỷ niệm này, cả thuộc chủng tộc và thuộc cá thể đều cần thiết, bởi vì chúng giúp đỡ và bảo vệ con người. Liệu ông có thể phải bỏ hiểu biết như thế?”

Hành động được định hình và được hướng dẫn bởi sự sợ hãi không là hành động gì cả. Hành động mà là sản phẩm của những thành kiến thuộc chủng tộc, những sợ hãi, những hy vọng, những ảo tưởng, đều bị quy định; và tất cả tình trạng bị quy định như chúng ta đã nói, chỉ nuôi dưỡng thêm nữa xung đột và đau khổ. Bạn bị quy định như một người bà-la-môn tùy theo một truyền thống đã xảy ra suốt hàng thế kỷ; và bạn phản ứng đến thách thức, đến những thay đổi và những xung đột thuộc xã hội, như một người bà-la-môn. Bạn phản ứng tùy theo tình trạng bị quy định của bạn, tùy theo

những trải nghiệm, hiểu biết quá khứ của bạn, vì vậy trải nghiệm mới mẽ chỉ quy định thêm nữa. Trải nghiệm tùy theo một niềm tin, tùy theo một học thuyết, chỉ là sự tiếp tục của niềm tin đó, sự duy trì một ý tưởng. Trải nghiệm như thế chỉ củng cố niềm tin. Ý tưởng gây tách rời, và trải nghiệm của bạn tùy theo một ý tưởng, một khuôn mẫu, khiến cho bạn tách rời thêm nữa. Trải nghiệm như hiểu biết, như một tích lũy thuộc tâm lý, chỉ quy định, và lúc đó trải nghiệm là một phương cách khác của tự phô trương. Hiểu biết như trải nghiệm tại mức độ thuộc tâm lý là một cản trở cho đang hiểu rõ.

“Chúng ta trải nghiệm tùy theo niềm tin của chúng ta?”

Điều đó rõ ràng, đúng chứ? Bạn bị quy định bởi một xã hội đặc biệt – mà là chính bạn tại một mức độ khác – tin tưởng Thượng đế, những phân chia thuộc xã hội; và một người khác bị quy định để tin tưởng rằng không có Thượng đế, tuân theo một học thuyết hoàn toàn khác hẳn. Cả hai bạn sẽ trải nghiệm tùy theo những niềm tin của bạn, nhưng trải nghiệm như thế là một cản trở đến cái không biết được. Trải nghiệm, hiểu biết, mà là ký ức, hữu dụng tại những mức độ nào đó; nhưng trải nghiệm như một phương tiện của củng cố cái “tôi” thuộc tâm lý, cái ngã, chỉ dẫn đến ảo tưởng và đau khổ. Và chúng ta có thể biết gì nếu cái trí đầy nghẹt những trải nghiệm, những kỷ niệm, hiểu biết? Liệu có thể có đang trải nghiệm nếu chúng ta biết? Cái đã được biết không ngăn cản đang trải nghiệm hay sao? Bạn có lẽ biết tên của bông hoa đó, nhưng bằng cách đó bạn trải nghiệm bông hoa đó? Đang trải nghiệm hiện diện trước, và đặt tên chỉ củng cố cho trải nghiệm đó. Đặt tên ngăn cản đang trải nghiệm thêm nữa. Muốn có trạng thái của đang trải nghiệm, liệu không cần có sự tự do khỏi đặt tên, khỏi qui trình của ký ức, hay sao?

Hiểu biết là hời hợt, và liệu cái hời hợt có thể dẫn đến cái thăm thăm? Liệu cái trí, mà là kết quả của cái đã được biết, của quá khứ, có thể khi vượt trên và vượt khỏi sự chiếu rọi riêng của nó? Muốn khám phá, nó phải ngừng chiếu rọi. Nếu không có những chiếu rọi của nó, cái trí không hiện diện. Hiểu biết, quá khứ, có thể chiếu rọi chỉ cái mà là cái đã được biết. Dụng cụ của cái đã được biết không bao giờ có thể là cái khám phá. Cái đã được biết phải kết thúc cho sự khám phá; trải nghiệm phải kết thúc cho đang trải nghiệm. Hiểu biết là một cản trở cho đang hiểu rõ.

“Chúng ta còn lại gì nếu chúng ta không có hiểu biết, trải nghiệm, ký ức? Lúc đó chúng ta không là gì cả.”

Liệu ngay lúc này, bạn là bất kỳ thứ gì khác nữa nhiều hơn thứ đó? Khi bạn nói, “Nếu không có hiểu biết chúng ta không là gì cả,” bạn chỉ đang thực hiện một khẳng định bằng từ ngữ mà không đang trải nghiệm trạng thái đó, đúng chứ? Khi bạn thực hiện câu nói đó có một ý thức của sợ hãi, sợ hãi của bị lột trần. Nếu không có những bồi đắp thêm này bạn không là gì cả – mà là sự thật. Và tại sao lại không là cái đó? Tại sao có tất cả những phô trương và những kiêu ngạo này? Chúng ta đã bao bọc trống không này bằng những tưởng tượng, bằng những hy vọng, bằng những ý tưởng gây thỏa mãn khác nhau; nhưng dưới những bao bọc này chúng ta không là gì cả, không phải như sự trừu tượng triết học nào đó, nhưng thực sự không là gì cả. Đang trải nghiệm trống không đó là đang khởi đầu của thông minh.

Chúng ta quá xấu hổ khi phải nói rằng chúng ta không biết! Chúng ta bao bọc sự kiện của không biết bằng những từ ngữ và thông tin. Thật ra, bạn không biết gì cả về người vợ của bạn, người hàng xóm của bạn; làm thế nào bạn có thể khi bạn không biết về chính bạn? Bạn có nhiều thông tin, những kết luận, những giải thích về chính bạn, nhưng bạn không

nhận biết được cái hiện diện, cái tuyệt đối. Những giải thích, những kết luận, được gọi là hiểu biết, ngăn cản đang trải nghiệm cái gì là. Nếu không hồn nhiên, làm thế nào có thể có thông minh? Nếu không chết đi quá khứ làm thế nào có thể có mới mẻ lại của hồn nhiên. Đang chết đi từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc; chết không là tích lũy; người trải nghiệm phải chết đi trải nghiệm. Nếu không có trải nghiệm, không có hiểu biết, người trải nghiệm không hiện diện. Biết là đốt nát; không biết là đang khởi đầu của thông minh.

Chương 78

YÊN LẶNG VÀ Ý MUỐN

Hầu như không có bất kỳ người nào trên bãi biển dài uốn lượn. Vài người đánh cá đang trở lại ngôi làng của họ lẫn trong những cây dừa cao vút. Khi họ đi, họ đang làm sợi chỉ, cuốn cotton trên những bắp đùi trần truồng của họ và cuộn nó trên một ống chỉ, nó là một sợi chỉ rất đẹp và chắc. Một số người trong họ bước đi thoải mái và duyên dáng, và những người khác bằng hai chân kéo lê. Họ là những người thiếu ăn, gầy yếu, và cháy nắng bởi mặt trời. Một cậu bé đi qua đang ca hát, với những sai chân vui vẻ, dài; và biển đang cuốn vào bờ. Không có cơn gió mạnh nào, nhưng nó là một biển vũ bão, cùng những con sóng khủng khiếp. Mặt trăng, hầu như đầy đặn, vừa ló dạng từ dòng nước xanh lơ, và những đợt sóng màu trắng tương phản những bãi cát vàng.

Tại cốt lõi sống quá đơn giản và chúng ta lại gây phức tạp nó biết chừng nào! Sống là phức tạp, nhưng chúng ta không biết làm thế nào để sống đơn giản cùng nó. Phức tạp phải được tiếp cận một cách đơn giản, ngược lại chúng ta sẽ không bao giờ hiểu rõ nó. Chúng ta biết quá nhiều, và đó là lý do tại sao sống lẫn tránh chúng ta; và quá nhiều là quá ít ỏi. Bằng cái ít ỏi đó chúng ta gặp gỡ cái vô hạn; và làm thế nào chúng ta có thể đo lường cái vô hạn? Sự kiêu ngạo của chúng ta làm mê muội chúng ta, trải nghiệm và hiểu biết trói buộc chúng ta, và những dòng nước của sống xô đẩy chúng

ta trôi đi. Muốn hát cùng cậu trai đó, muốn kéo lê mệt mỏi cùng những người dân chài đó, muốn cuộn sợi chỉ trên đùi người ta, muốn là những người dân làng đó và cặp vợ chồng đó trong chiếc xe hơi – muốn là tất cả việc đó, không phải như một trò lừa ranh mãnh của sự đồng hóa, cần đến tình yêu. Tình yêu không phức tạp, nhưng cái trí khiến cho nó như thế. Với cái trí chúng ta có quá nhiều, và chúng ta không biết những phương cách của tình yêu. Chúng ta bắt những phương cách ả ham muốn và ý muốn của ham muốn, nhưng chúng ta không biết tình yêu. Tình yêu là ngọn lửa không khói. Chúng ta quá quen thuộc với khói; nó tỏa đầy những cái đầu và những quả tim của chúng ta và chúng ta thấy một cách tối tăm. Chúng ta không đơn giản cùng vẻ đẹp của ngọn lửa; chúng ta hành hạ chính chúng ta bởi nó. Chúng ta không sống cùng ngọn lửa, vùn vụt theo sau bất kỳ nơi nào nó dẫn đi. Chúng ta bắt quá nhiều, mà luôn luôn ít ỏi, và chúng ta vẽ ra một con đường cho tình yêu. Tình yêu tránh chúng ta, nhưng chúng ta có cái khung tổng rõ ràng. Những người biết rằng họ không biết là những người đơn giản; họ thâm nhập thăm thẳm, bởi vì họ không có gánh nặng của hiểu biết.

Ông ấy là một khát sĩ danh tiếng; ông ấy khoác một chiếc áo cà sa và cái nhìn xa xăm. Ông ấy đang nói rằng ông ấy đã từ bỏ thế giới cách đây nhiều năm rồi và lúc này ông ấy đang tiếp cận chặng đường khi thế giới này và thế giới bên kia đều không gây hứng thú cho ông ấy. Ông ấy đã thực hành nhiều khổ hạnh, đã khiến cho cơ thể khô cạn và nhịn đói và đã có sự kiểm soát lạ thường trên hơi thở và hệ thần kinh của ông ấy. Điều này đã trao tặng ông ấy một ý thức vĩ đại của uy quyền, mặc dù ông ấy đã không tìm kiếm nó.

Uy quyền này không gây nguy hại cho đang hiểu rõ bằng uy quyền của tham vọng và kiêu căng hay sao? Tham

lam, giống như sợ hãi, nuôi dưỡng uy quyền của hành động. Tất cả ý thức của uy quyền, của thống trị, tạo ra sức mạnh cho cái ngã, cho “cái tôi” và “cái của tôi”; và cái tôi không là một cản trở đến sự thật hay sao?

“Cái thấp hơn phải bị kiềm chế hay bị qui phục vào cái cao cả hơn. Xung đột giữa vô số những ham muốn của cái trí và cơ thể phải được làm cho yên lặng; trong qui trình của kiểm soát, người sống trong đó hưởng thụ uy quyền, nhưng uy quyền được sử dụng để leo lên cao hơn hay thâm nhập sâu hơn. Uy quyền gây nguy hiểm chỉ khi nào được sử dụng cho chính người ta, và không nguy hiểm khi được sử dụng để khai quang con đường cho cái tối thượng. Ý muốn là uy quyền, nó là cái điều khiển; khi được sử dụng cho những mục đích cá nhân nó gây hủy diệt, nhưng khi được sử dụng trong phương hướng đúng đắn nó gây ích lợi. Nếu không có ý muốn, không thể có hành động.”

Mọi người lãnh đạo sử dụng uy quyền như một phương tiện dẫn đến một kết thúc, và những người bình thường cũng thế; nhưng người lãnh đạo nói rằng anh ấy đang sử dụng nó cho sự tốt lành của tổng thể, trong khi con người hàng ngày, chỉ bộc lộ vì chính anh ấy. Mục tiêu của người độc tài, của người uy quyền, của người lãnh đạo, cũng giống hệt như người bị dẫn dắt, một người là sự bành trướng của người khác; cả hai đều là những tự chiếu rọi. Chúng ta chỉ trích một người và khen ngợi người còn lại; nhưng liệu tất cả những mục đích không là ăn phẩm của những thành kiến, những khuynh hướng, những sợ hãi và những hy vọng riêng của người ta, hay sao? Bản sử dụng ý muốn, nỗ lực, uy quyền, để dọn dẹp cho cái tối thượng; cái tối thượng đó được tạo thành từ sự ham muốn, mà là ý muốn. Ý muốn sáng chế mục đích riêng của nó và hy sinh hay kiềm chế mọi thứ để

đạt được kết thúc đó. Kết thúc là chính nó, chỉ vì nó được gọi là cái tối thượng, hay Chính thể, hay học thuyết.

“Liệu xung đột có thể kết thúc mà không có uy quyền của ý muốn?”

Nếu không đang hiểu rõ những phương cách của xung đột và nó hiện diện như thế nào, giá trị gì đâu khi chỉ là kiểm chế hay thăng hoa sự xung đột, hay tìm một thay thế cho nó? Bạn có lẽ kiểm chế một bệnh tật, nhưng chắc chắn nó tự phơi bày trong một hình thức khác. Chính ý muốn là xung đột, nó là kết quả của đấu tranh; ý muốn là ham muốn được điều khiển có mục đích. Nếu không đang hiểu rõ qui trình của ham muốn, chỉ kiểm soát nó là mời mọc hùng hực thêm nữa, đau khổ thêm nữa. Kiểm soát là lẩn tránh. Bạn có lẽ kiểm soát một đứa trẻ hay một vấn đề, nhưng thế là bạn không đang hiểu rõ. Đang hiểu rõ còn quan trọng hơn đến được một kết thúc. Hành động của ý muốn là hủy hoại, bởi vì hành động hướng về một kết thúc là đang tự khép kín, đang tự tách rời, đang tự cô lập. Bạn không thể làm yên lặng xung đột, ham muốn, bởi vì chính người tạo tác của nỗ lực là sản phẩm của xung đột, của ham muốn. Người suy nghĩ và những suy nghĩ của anh ấy là kết quả của ham muốn; và nếu không đang hiểu rõ sự ham muốn, mà là cái tôi được đặt tại mức độ nào, cao cả hay thấp hèn, cái trí luôn luôn bị trói buộc trong dốt nát. Phương cách dẫn đến cái tối thượng không ở trong ý muốn, trong ham muốn. Cái tối thượng chỉ có thể hiện diện chỉ khi người tạo tác của nỗ lực không còn. Chính ý muốn mới nuôi dưỡng xung đột, ham muốn đó để trở thành hay dọn dẹp cho cái tối thượng. Khi cái trí được sắp xếp vào chung qua ham muốn kết thúc, không nhờ nỗ lực, vậy thì trong yên lặng đó, mà không là một mục tiêu, sự thật hiện diện.

“Nhưng đơn giản không cần thiết cho yên lặng đó hay sao?”

Bạn có ý gì qua đơn giản? Bạn có ý đồng hóa cùng đơn giản, hay đơn giản?

“Ông không thể đơn giản nếu không có đồng hóa chính ông cùng cái mà là đơn giản, phía bên ngoài cũng như phía bên trong.”

Bạn trở nên đơn giản, liệu đó là nó? Bạn là phức tạp, nhưng bạn trở nên đơn giản qua sự đồng hóa chính bạn cùng người nông dân hay cùng chiếc áo choàng của người thầy tu. Tôi là điều này, và tôi trở hành điều kia. Nhưng qui trình của trở thành này dẫn đến đơn giản, hay chỉ đến ý tưởng của đơn giản? Đồng hóa cùng một ý tưởng được hiểu là đơn giản là không đơn giản, đúng chứ? Liệu tôi đơn giản bởi vì tôi cứ tiếp tục khẳng định rằng tôi đơn giản, hay cứ tiếp tục đồng hóa chính tôi cùng cái khuôn mẫu của đơn giản? Đơn giản nằm trong đang hiểu rõ cái gì là, không phải trong cố gắng thay đổi cái gì là thành đơn giản. Liệu bạn có thể thay đổi cái gì là thành cái gì đó mà nó không là? Liệu sự tham lam, dù cho Thượng đế, tiền bạc hay nhục nhệt, có khi nào trở thành không tham lam? Điều gì chúng ta đồng hóa chính chúng ta cùng nó luôn luôn là để tự chiếu rọi, dù nó là cái gì thượng, Chính thể hay gia đình. Đồng hóa tại bất kỳ mức độ nào là qui trình của cái tôi.

Đơn giản là đang hiểu rõ cái gì là, dù nó có lẽ phức tạp đến chừng nào. Đang hiểu rõ cái gì là đó không khó khăn lắm, nhưng điều gì ngăn cản đang hiểu rõ là sự xao nhãng của so sánh, của chỉ trích, của thành kiến, dù tích cực hay tiêu cực, và vân vân. Chính là những thứ này mới tạo ra sự phức tạp. Cái gì là không bao giờ phức tạp trong chính nó, nó luôn luôn đơn giản. Đang hiểu rõ bạn là gì rất đơn giản, nhưng nó bị biến thành phức tạp bởi sự tiếp cận của bạn đến nó; vì vậy phải có một đang hiểu rõ toàn qui trình của sự tiếp cận, mà tạo ra sự phức tạp. Nếu bạn không chỉ trích đưa trẻ,

vậy thì câu ấy là cái gì câu ấy là và nó có thể hành động . Hành động của chỉ trích dẫn đến phức tạp; hành động của cái gì là là đơn giản.

Không gì cả là cốt lõi cho yên lặng, nhưng yên lặng chính nó; nó là khởi đầu riêng của nó và kết thúc riêng của nó. Không cốt lõi nào sáng tạo nó, bởi vì nó là. Không phương tiện nào có thể dẫn đến yên lặng. Chỉ khi nào yên lặng là cái gở để được tìm kiếm , được thành tựu, thì phương tiện đó trở thành cốt lõi. Nếu yên lặng dành cho việc mua bán, vậy thì đồng tiền các trở thành quan trọng; nhưng đồng tiền các, và cái mà nó mua được, không là yên lặng . Những phương tiện là nhiễu loạn, bạo lực, hay tham lợi một cách tinh tế, và kết thúc cũng cùng bản chất, bởi vì kết thúc ở trong phương tiện. Nếu khởi đầu là yên lặng, kết thúc cũng là yên lặng. Không có phương tiện dẫn đến yên lặng; yên lặng là khi ồn ào không còn.Ồn ào không kết thúc qua ồn ào thêm nữa của nỗ lực, của kỷ luật, của những khổ hạnh, của ý muốn. Thấy sự thật của điều này, và có yên lặng.

Chương 79

THAM VỌNG

Đứa trẻ khóc suốt đêm, và người mẹ tội nghiệp đã cố gắng hết sức để làm yên lặng cậu bé. Bà ấy hát cho cậu bé, bà ấy la mắng cậu bé, bà ấy vỗ về và ru cậu bé; nhưng chẳng tốt đẹp gì. Đứa trẻ đúng là đang m c rãng, và nó là ột đêm phiền muộn cho toàn gia đnh. Nhưng lúc này bình minh đã đến qua những cây sẫm tối, và cuối cùng đứa trẻ đã yên lặng. Có một yên lặng lạ thường khi bầu trời sáng hơn và sáng hơn. Những cành cây chết được rõ ràng tương phản bầu trời, mảnh khảnh và trơ trụi; một đứa trẻ gọi, một con chó sủa, một chiếc xe tải âm âm chạy qua, và một ngày khác đã bắt đầu. Lúc này người mẹ đi ra ngoài ôm theo đứa bé, quán lại cẩn thận, và đi dọc con đường qua cái làng, nơi bà ấy chờ đợi một chuyến xe buýt. Đường như bà đang bế cậu bé đến bác sĩ. Trông bà ấy có vẻ mệt mỏi và thảm nã sau một đêm không ngủ, nhưng đứa trẻ vẫn ngủ say.

Chẳng mấy chốc mặt trời đã ở trên những ngọn cây, và sương mai đang ập lánh trên những cọng cỏ xanh tươi. Xa xa một chiếc xe lửa huýt còi, và những hòn núi trông mát mẻ lẫn đầy bóng râm. Một con chim to ồn ào bay đi khỏi, bởi vì chúng tôi gây bức dọc cho việc ấp con của nó. Sự tiếp cận của chúng tôi chắc phải rất đột ngột bởi vì nó không có thời gian để giấu giếm những quả trứng của nó bằng những chiếc lá khô. Có trên ột tá trứng. Mặc dù không được che đậy

chúng khó có thể trông thấy được, chim mẹ đã khôn khéo giấu giếm chúng, và lúc này nó đang canh chừng từ cái cây ở đằng xa. Chúng tôi thấy con mẹ cùng những chim con của nó vài ngày sau đó, và cái tổ trống không.

Có bóng râm mát mẽ dọc theo con đường mòn dẫn qua những cánh rừng ẩm thấp đến đỉnh đồi xa xa, và những cây keo hoa vàng đang ử rộ . Đã có mưa liên tục cách đây vài ngày, quả đất mềm mại và sinh sản. Có những cánh đồng khoai tây còn non, và xa xa phía đớí thung lũng là thị trấn. Một buổi sáng an bình, hạnh phúc. Vượt khỏi quả đồi con đường dẫn trở lại ngôi nhà.

Bà ấy rất thông minh. Bà ấy đã đọc tất cả những quyển sách mới nhất, đã xem những vở kịch mới nhất, và đã được thông tin rõ ràng về triết lý nào đó mà đã trở thành sự điên khùng mới nhất . Bà ấy đã bị phân tích và chắc chắn đã đọc nhiều sách về tâm lý, bởi vì bà ấy biết những thuật ngữ triết học. Bà ấy nghĩ rằng có giá trị khi gặp gỡ tất cả những người quan trọng, và tình cờ đã gặp gỡ người nào đó và đưa bà ta theo cùng. Bà ấy nói chuyện dễ dàng và tự diễn tả về mình bằng tự tin và hiệu quả. Bà ấy đã lập gia đình, nhưng không có con cái; và người ta cảm thấy rằng tất cả điều đó phía sau bà ấy, và rằng lúc này bà ấy đang ở trên một chuyến hành trình khác ản. Chắc hẳn bà ấy giàu có lắm, bởi vì quanh bà ấy có phong thái đặc trưng này của những người giàu có. Bà ấy bắt đầu ngay bằng cách hỏi, “Ông đang giúp đỡ thế giới trong khủng hoảng hiện nay này bằng cách nào?” Nó phải là một trong những câu hỏi cũ rích của bà ấy. Bà ấy tiếp tục hỏi, háo hức thêm, về sự ngăn cản chiến tranh, những ảnh hưởng của chủ nghĩa cộng sản, và tương lai của nhân loại.

Liệu những chiến tranh, những thảm họa đang gia tăng và những đau khổ, không là kết quả thuộc sống hà ng ngày

của chúng ta, hay sao? Liệu chúng ta, mỗi người chúng ta, không chịu trách nhiệm cho khủng hoảng này, hay sao? Tương lai ở trong hiện tại; tương lai sẽ không khác biệt lắm nếu không có đang hiểu rõ về hiện tại. Nhưng liệu bạn không nghĩ rằng mỗi người chúng ta phải chịu trách nhiệm cho xung đột và hỗn loạn này hay sao?

“Nó có lẽ như thế; nhưng sự công nhận về trách nhiệm này dẫn đến đâu? Hành động nhỏ nhoi của tôi có giá trị gì trong hành động hủy diệt rộng lớn này? Sự suy nghĩ của tôi sẽ ảnh hưởng sự dốt nát chung của con người trong cách nào? Điều gì đang xảy ra trong thế giới là sự dốt nát hoàn toàn, và không có cách nào thông minh của tôi sẽ gây ảnh hưởng được nó. Và lại, hãy nghĩ về thời gian sẽ phải mất cho hành động cá nhân nếu muốn tạo ra bất kỳ ấn tượng nào cho thế giới.”

Liệu thế giới khác biệt bạn? Cấu trúc của xã hội đã không được thiết lập bởi những con người như bạn và tôi, hay sao? Muốn tạo ra một thay đổi cơ bản trong cấu trúc, liệu tại cơ bản bạn và tôi không phải thay đổi chính chúng ta hay sao? Làm thế nào có thể có được một cách mạng sâu thẳm của những giá trị nếu nó không bắt đầu bởi chúng ta? Muốn giúp đỡ những khủng hoảng hiện tại, người ta phải tìm kiếm một học thuyết mới mẻ, một kế hoạch kinh tế mới mẻ, hay sao? Hay người ta phải bắt đầu bằng cách đang hiểu rõ về xung đột và hoang mang trong chính người ta, mà, trong sự chiếu rọi của nó, là Thế giới? Liệu những học thuyết mới mẻ có thể mang lại sự hiệp thông giữa con người và con người? Liệu những niềm tin không đưa con người chống lại con người hay sao? Chúng ta không phải đập nát những rào chắn thuộc học thuyết của chúng ta – bởi vì tất cả những rào chắn đều thuộc học thuyết – và thậm chí những vấn đề của chúng ta, không qua sự cố chấp của kết luận và những công

thức, nhưng trực tiếp và không có thành kiến, hay sao? Chúng ta không bao giờ hiệp thông trong sự liên hệ với những vấn đề của chúng ta, nhưng luôn luôn qua niềm tin hay công thức nào đó. Chúng ta có thể giải quyết vấn đề của chúng ta chỉ khi nào chúng ta hiệp thông trong liên hệ với chúng. Không phải những vấn đề của chúng ta mới khiến con người chống lại con người, nhưng những ý tưởng của chúng ta về chúng. Những vấn đề mang chúng ta lại cùng nhau, nhưng những ý tưởng tách rời chúng ta.

Nếu người ta được phép hỏi, tại sao bạn quá quan tâm về sự khủng hoảng?

“Ồ, tôi không biết. Tôi thấy quá nhiều đau khổ, quá nhiều phiền muộn, và tôi cảm thấy việc gì đó phải được thực hiện cho nó.”

Liệu bạn thực sự quan tâm, hay bạn chỉ tham vọng để làm cái gì đó?

“Khi ông giải thích nó theo cách đó, tôi nghĩ rằng tôi đang có tham vọng làm cái gì đó mà trong nó tôi sẽ thành công.”

Thế là chẳng có bao nhiêu người trong chúng ta chân thật trong sự suy nghĩ của chúng ta. Chúng ta môn thà nh công hoặc trực tiếp cho chúng ta, hoặc cho lý tưởng đó, niềm tin đó mà chúng ta đã đồng hóa cùng nó. Lý tưởng là sự chiếu rọi riêng của chúng ta, nó là sản phẩm thuộc cái trí của chúng ta, và cái trí của chúng ta trải nghiệm tùy theo tình trạng bị quy định của chúng ta. Vì những tự chiếu rọi này chúng ta làm việc, chúng ta bị biến thành nô lệ và chết đi. Chủ nghĩa quốc gia, giống như tôn sùng Thượng đế, chỉ là sự tôn vinh của chính người ta. Chính người ta mới quan trọng, thực sự hay học thuyết, chứ không phải thảm họa và đau khổ. Chúng ta thực sự không muốn làm bất kỳ việc gì cho sự khủng hoảng; nó chỉ là một chủ đề mới mẻ cho những người

khôn khéo, một lãnh vực cho những người hoạt động xã hội và cho những người lý tưởng.

Tại sao chúng ta tham vọng?

“Nếu chúng ta không tham vọng, không việc gì sẽ được thực hiện trong thế giới. Nếu chúng ta không tham vọng chúng ta sẽ vẫn còn đi loanh quanh bằng chiếc xe ngựa. Tham vọng là một cái tên khác của sự tiến bộ. Nếu không có sự tiến bộ, chúng ta sẽ thoái hóa, sẽ tàn tạ.”

Trong khi cho mọi sự việc được thực hiện trong thế giới, chúng ta cũng đang nuôi dưỡng những chiến tranh và những đau khổ không kể xiết. Liệu tham vọng là sự tiến bộ? Lúc này chúng ta không đang thâm nhập về sự tiến bộ, nhưng tham vọng. Tại sao chúng ta tham vọng? Tại sao chúng ta muốn thành công, là một người nào đó? Tại sao chúng ta đấu tranh để vượt trội hơn? Tại sao có tất cả những nỗ lực để khẳng định chính người ta này, dù trực tiếp, hay qua một học thuyết hay Chính thể? Tự khẳng định này không là nguyên nhân chính của xung đột và hỗn loạn của chúng ta hay sao? Nếu không có tham vọng, liệu chúng ta sẽ chết? Liệu chúng ta không thể tồn tại thuộc cơ thể nếu không có tham vọng?

“Ai muốn hiện diện mà không có thành công, mà không có công nhận?”

Liệu ham muốn này cho thành công, cho vinh quang, không tạo ra xung đột cả bên trong lẫn bên ngoài, hay sao? Được tự do khỏi tham vọng có nghĩa thoái hóa, hay sao? Nó là trì trệ khi không có xung đột, hay sao? Chúng ta có thể làm mê muội chính chúng ta, ru ngủ chúng ta bằng những niềm tin, những tín điều, và vì thế không có xung đột sâu thẳm. Đối với hầu hết chúng ta, loại hoạt động nào đó là viên thuốc ru ngủ. Chắc chắn, một trạng thái như thế là một trạng thái thoái hóa, không hợp thông. Nhưng khi chúng ta nhận biết được điều giả dối như điều giả dối, liệu nó mang lại chết

chóc? Nhận biết rằng tham vọng trong bất kỳ hình thức nào, dù cho hạnh phúc, cho Thượng đế, hay cho thành công, là khởi đầu của xung đột cả bên trong lẫn bên ngoài, chắc chắn không có nghĩa kết thúc của tất cả hành động, kết thúc của sự sống.

Tại sao chúng ta tham vọng?

“Tôi sẽ buồn chán nếu tôi không được bận tâm bởi cố gắng đạt được loại kết quả nào đó. Lúc trước tôi tham vọng cho người chồng của tôi, và tôi nghĩ ông sẽ nói rằng nó là cho chính tôi qua người chồng của tôi; và lúc này tôi tham vọng cho chính tôi qua một ý tưởng. Tôi chưa bao giờ suy nghĩ về tham vọng, tôi chỉ là tham vọng.”

Tại sao chúng ta khôn ngoan và tham vọng? Tham vọng không là một thôi thúc phải lẫn tránh cái gì là, hay sao? Thật ra, khôn ngoan này không là dứt nát, mà là cái gì chúng ta là, hay sao? Tại sao chúng ta quá kinh hãi cái gì là? Tốt lành gì đâu khi chạy trốn khỏi nó nếu bất kỳ cái gì chúng ta là luôn luôn ở đó? Chúng ta có lẽ thành công trong tẩu thoát, nhưng cái gì chúng ta là vẫn còn ở đó, đang nuôi dưỡng xung đột và đau khổ. Tại sao chúng ta quá kinh hãi về cô độc của chúng ta, về trống rỗng của chúng ta? Bất kỳ hành động nào thoát khỏi cái gì là chắc chắn đều tạo ra đau khổ và hận thù. Xung đột là phủ nhận cái gì là hay chạy trốn cái gì là; không có xung đột nào khác hơn việc đó. Xung đột của chúng ta trở thành mỗi lúc một phức tạp nhiều hơn và không thể giải quyết được bởi vì chúng ta không đối diện cái gì là. Không có sự phức tạp trong cái gì là, nhưng chỉ có trong nhiều tẩu thoát mà chúng ta tìm kiếm.

Chương 80

THỎA MÃN

Bầu trời nặng nề bởi những đám mây và ngày nóng ẩm, mặc dù những làn gió nhẹ đang đùa giỡn cùng những chiếc lá. Có sấm sét xa xa, và những giọt mưa rắc rắc đang làm lắng bụi bặm trên con đường. Những con vẹt đang bay loạn xạ, rít lên chói tai khi những cái đầu nhỏ xíu của chúng kéo dài ra, và một con chim ưng lớn đang đậu trên cành cao nhất của cái cây, tia lông, đang nhìn ngắm tất cả những trò chơi đang diễn ra phía dưới. Một con khỉ nhỏ đang ngồi trên một cành cây khác, và hai con đang nhìn nhau ở một khoảng cách an toàn. Lúc này một con quạ tham gia cùng chúng. Sau buổi vệ sinh sáng sớm của nó, con chim ưng vẫn còn bất động một chút xíu, và sau đó tung cánh bay đi. Ngoại trừ những con người, nó là một ngày mới mẻ; không gì đã giống như ngày hôm qua. Những cái cây và những con vẹt không giống hết; cỏ và những bụi cây có một chất lượng hoàn toàn khác hẳn. Hồi tưởng của ngày hôm qua chỉ làm tối tăm ngày hôm nay, và so sánh ngăn cản sự nhận biết. Những bông hoa vàng ò óo dễ thương làm sao! Dễ thương không thuộc thời gian. Chúng ta vác theo những gánh nặng từ ngày sang ngày, và chẳng bao giờ có một ngày không có bóng của nhiều ngày hôm qua. Những ngày của chúng ta là một chuyển động liên tục, ngày hôm qua hòa trộn với ngày hôm nay và ngày mai; nhưng không bao giờ một kết thúc.

Chúng ta sợ hãi kết thúc, nhưng nếu không có kết thúc, làm thế nào có thể có cái mới mẻ? Nếu không có chết, làm thế nào có thể có sống? Và chúng ta hiểu rõ cả hai điều này nhờ nhau làm sao? Chúng ta có tất cả những từ ngữ, tất cả những giải thích và chúng gây thỏa mãn chúng ta. Những từ ngữ làm biến dạng kết thúc, và có kết thúc chỉ khi nào những từ ngữ không hiện diện. Chúng ta biết kết thúc thuộc những từ ngữ; nhưng kết thúc không có những từ ngữ, sự yên lặng mà không thuộc những từ ngữ, chúng ta không bao giờ biết. Biết là ký ức; ký ức luôn luôn tiếp tục, và ham muốn là sợi dây đó mà trôi chặ t ngày sang ngày. Kết thúc của ham muốn là cái mới mẻ. Chết là cái mới mẻ, và sống như sự tiếp tục chỉ là ký ức, một sự việc trống rỗng. Cùng cái mới mẻ, chết và sống là một.

Một cậu bé đang dạo bộ bằng những sải chân dài, đang ca hát khi cậu ấy bước đi. Cậu ấy mỉm cười với những người mà cậu ấy đi ngang qua và dường như có nhiều bạn bè. Cậu ấy ôm yếu, với mảnh vải quấn quanh đầu, nhưng cậu ấy có khuôn mặt sáng láng và hai mắt rục rờ. Bằng những sải chân thoăn thoắt cậu ấy đi qua một người đàn ông mập mạp đang đội một cái mũ. Người đàn ông mập mạp đi loạng choạng, đầu cúi xuống, lo âu và sợ hãi. Ông ấy không nghe bài hát cậu bé đang hát, thậm chí còn không nhìn người hát. Cậu bé sải bước qua những cái cổng lớn; qua những ngôi vườn đẹp đẽ và qua cây cầu bắc qua con sông, cậu ấy vòng qua một khúc cua hướng ra biển, nơi cậu ấy được tham gia cùng một số bạn bè, và khi bóng ối ập xuống tất cả những đứa trẻ bắt đầu cùng nhau ca hát. Những ánh đèn của một chiếc xe hơi làm sáng lên khuôn mặt của chúng, nhưng hai mắt của chúng sâu tằm bởi những hân hoan không biết được. Lúc này đang có mưa tầm tã, và mọi thứ đang nhỏ giọt ướt át.

Ông ấy là một bác sĩ không chỉ về thuốc men nhưng còn cả về tâm lý. Ôm yếu, yên lặng và tự kiểm chế, ông ấy đã đến từ bên kia đại dương, và đã ở đủ lâu trong quốc gia này để quen thuộc với mặt trời và những cơn mưa tầm tã. Ông ấy đã làm việc, ông ấy nói, như một bác sĩ và người tâm lý học suốt chiến tranh, và đã giúp đỡ hết sức mình, nhưng ông ấy không thỏa mãn với những gì ông ấy đã trao tặng. Ông ấy muốn cho nhiều thêm nữa, giúp đỡ nhiều thêm nữa một cách sâu thẳm; những gì ông ấy đã cho còn quá ít ỏi, và có cái gì đó đang bỏ lỡ trong tất cả nó.

Chúng tôi ngồi không nói một lời một thời gian rất lâu trong khi ông ấy tập hợp những áp lực của những buồn thảm của ông ấy. Yên lặng là một việc lạ lùng. Suy nghĩ không tạo ra yên lặng, và cũng không vun quén nó. Yên lặng không thể được sắp xếp vào chung, nó không thể hiện diện cùng hành động của ý muốn. Hỏi tường về yên lặng không là yên lặng. Yên lặng hiện diện ở đó trong căn phòng cùng sự bất động rợn rùng và nói chuyện không quấy rầy được nó. Nói chuyện có ý nghĩa trong yên lặng đó, và yên lặng là nền tảng của từ ngữ. Yên lặng trao tặng sự diễn tả cho suy nghĩ, nhưng suy nghĩ đó không là yên lặng. Suy nghĩ không hiện diện, nhưng yên lặng hiện diện; và yên lặng xuyên thấu, tập hợp và cho sự diễn giải. Suy nghĩ không bao giờ có thể xuyên thấu, và trong yên lặng có hiệp thông.

Người bác sĩ đang nói rằng ông ấy bất mãn với mọi thứ: việc làm của ông ấy, những khả năng của ông ấy, tất cả những ý tưởng mà ông ấy đã vun quén cẩn thận. Ông ấy đã cố gắng thử qua các trường phái khác nhau của sự suy nghĩ, và không thỏa mãn với tất cả chúng. Trong suốt nhiều tháng, từ khi ông ấy đến đây, ông ấy đã đi đến nhiều người thầy khác nhau, nhưng òi đã đi khỏi kèm theo nhiều bất mãn to

tát hơn. Ông ấy đã thử qua nhiều chủ nghĩa, gồm cả chủ nghĩa yếm thế, nhưng sự bất mãn vẫn còn hiện diện ở đó.

Liệu bạn đang tìm kiếm sự thỏa mãn và từ trước đến nay đã không tìm được nó? Liệu ham muốn có được sự thỏa mãn đang gây ra bất mãn? Đang tìm kiếm hàm ý cái đã được biết. Bạn nói rằng bạn không thỏa mãn, và tuy nhiên bạn đang tìm kiếm; bạn đang tìm kiếm sự thỏa mãn, và bạn vẫn chưa tìm được nó. Bạn muốn sự thỏa mãn, mà có nghĩa rằng bạn không bất mãn. Nếu thực sự bạn bất mãn với mọi thứ, bạn sẽ không tìm kiếm một cách thoát khỏi nó. Bất mãn mà tìm kiếm để có được sự thỏa mãn chẳng mấy chốc sẽ tìm được cái gì nó muốn trong loại liên hệ nào đó với những sở hữu, với một con người, hay với chủ nghĩa nào đó.

“Tôi đã trải qua tất cả việc đó tuy nhiên tôi hoàn toàn bất mãn.”

Bạn có lẽ bất mãn với những liên hệ bên ngoài, nhưng có lẽ bạn đang tìm kiếm quyền luyến thuộc tâm lý nào đó mà sẽ cho sự thỏa mãn trọn vẹn.

“Tôi cũng đã trải qua tất cả điều đó, nhưng tôi vẫn còn bất mãn.”

Tôi không hiểu liệu bạn thực sự là bất mãn? Nếu bạn hoàn toàn **l**át mãn, sẽ không có chuyển động trong bất kỳ phương hướng đặc biệt nào, đúng chứ? Nếu bạn hoàn toàn bất mãn với việc ở trong một căn phòng, bạn không tìm kiếm một căn phòng lớn hơn với đồ đạc đẹp đẽ hơn; tuy nhiên sự ham muốn phải tìm được một căn phòng tốt hơn này là điều gì bạn gọi là bất mãn. Bạn không bất mãn với tất cả những căn phòng, nhưng chỉ với c ăn phòng đặc biệt này, mà bạn muốn tẩu thoát khỏi nó. Bất mãn của bạn nảy sinh do bởi đã không tìm được sự thỏa mãn trọn vẹn. Bạn thực sự đang tìm kiếm sự thỏa mãn, vì vậy bạn liên tục đang chuyển động, đang nhận xét, đang so sánh, đang cân nhắc, đang phủ nhận;

và theo tự nhiên bạn bị bất mãn. Đây không là như thế hay sao?

“Trông có vẻ như hướng đó, đúng chứ?”

Vậy là, thật ra bạn không bất mãn; đơn giản rằng từ trước đến nay bạn đã không thể tìm được sự thỏa mãn vĩnh cửu và trọn vẹn trong bất kỳ thứ gì. Đó là điều gì bạn muốn: sự thỏa mãn trọn vẹn, một mãn nguyện sâu thẳm bên trong nào đó mà sẽ vĩnh cửu.

“Nhưng tôi muốn giúp đỡ, và bất mãn này ngăn cản tôi không hiến dâng mình cho nó một cách trọn vẹn.”

Mục đích của bạn là giúp đỡ và tìm sự thỏa mãn trọn vẹn trong nó. Thật ra bạn không muốn giúp đỡ, nhưng tìm kiếm sự thỏa mãn trong giúp đỡ. Bạn tìm kiếm sự thỏa mãn trong giúp đỡ, một người khác tìm kiếm nó trong chủ nghĩa nào đó, và ắt vậy một người khác trong một loại nghiện ngập nào đó. Bạn đang tìm kiếm một loại thuốc gây thỏa mãn trọn vẹn mà lúc này bạn gọi là giúp đỡ. Trong tìm kiếm để trang bị cho chính bạn để giúp đỡ, bạn đang trang bị cho chính bạn để hoàn toàn được thỏa mãn. Điều gì bạn thực sự muốn là sự tự thỏa mãn vĩnh cửu.

Đối với hầu hết chúng ta, bất mãn tìm được một thỏa mãn dễ dàng. Bất mãn chẳng mấy chốc sẽ được ru ngủ; chẳng mấy chốc nó sẽ được cho thuốc mê, được làm cho yên lặng và được kính trọng. Phía bên ngoài bạn có lẽ đã kết thúc tất cả những chủ nghĩa, nhưng thuộc tâm lý, sâu thẳm, bạn đang tìm kiếm cái gì đó mà bạn có thể bám vào. Bạn nói rằng bạn đã kết thúc tất cả những liên hệ thuộc cá nhân với một người khác. Có lẽ bởi vì trong liên hệ cá nhân bạn đã không tìm được sự thỏa mãn vĩnh cửu, và thế là bạn đang tìm kiếm sự liên hệ với một ý tưởng mà luôn luôn là tự chiếu rọi. Trong tìm kiếm cho một liên hệ mà sẽ gây thỏa mãn trọn vẹn, cho một chỗ trú an toàn mà sẽ ngăn cản tất cả những cơn bão,

liệu bạn không mất đi chính sự việc mà tạo ra sự thỏa mãn, hay sao? Thỏa mãn, có lẽ, là một từ ngữ xấu xa, nhưng sự thỏa mãn thực sự không hàm ý trì trệ, thỏa hiệp, nhân nhượng, vô cảm. Thỏa mãn là đang hiểu rõ cái gì là, và cái gì là không bao giờ đứng yên. Một cái trí đang diễn giải, đang giải thích cái gì là, bị trói buộc trong những thành kiến riêng của sự thỏa mãn của nó. Diễn giải không là đang hiểu rõ.

Cùng đang hiểu rõ cái gì là hiện diện tình yêu, hiền lành, khiêm tốn vô cùng. Có lẽ đó là điều gì bạn đang tìm kiếm; nhưng điều đó không thể được tìm kiếm và được tìm ra. Dù bạn làm bất kỳ việc gì, bạn sẽ không bao giờ tìm được nó. Nó hiện diện ở đó khi tất cả sự tìm kiếm đã kết thúc. Bạn có thể tìm kiếm chỉ cho điều mà bạn đã biết rồi, mà là thỏa mãn thêm nữa. Đang tìm kiếm và đang nhìn ngắm là hai tiến hành khác hẳn; một cái đang trói buộc, và cái còn lại đang mang lại hiểu rõ. Tìm kiếm, luôn luôn có một kết thúc trong quan điểm, luôn luôn đang trói buộc; nhìn ngắm thực sự mang lại đang hiểu rõ về cái gì là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc. Trong cái gì là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc luôn luôn có một kết thúc; trong tìm kiếm có tiếp tục. Tìm kiếm không bao giờ tìm được cái mới mẻ; chỉ trong kết thúc mới có cái mới mẻ. Cái mới mẻ là cái không thể cạn kiệt. Tình yêu, một mình nó, luôn luôn đang mới mẻ.

Chương 81

THÔNG MINH KHÔNG LÀ SỰ TÍCH LŨY HIỂU BIẾT

Cái cabin ở thật cao trong những hòn núi, và để đến được đó người ta phải băng qua sa mạc rộng lớn bằng xe hơi, vượt qua nhiều thị trấn, và qua những vườn cây ăn quả sum sê và những trang trại màu mỡ mà đã được cải tạo từ sa mạc bởi hệ thống dẫn nước và làm việc cực nhọc. Một thị trấn đặc biệt dễ chịu với những bãi cỏ xanh và những cây có bóng mát rộng, bởi vì gần bên là một con sông được chảy vào ngay trung tâm của sa mạc từ những hòn núi xa xôi. Vượt khỏi thị trấn này, đi theo một con sông ngoằn ngoèo, con đường tiếp tục dẫn đến những đỉnh núi tuyết. Lúc này quả đất đầy đá, tro trụi và cháy nắng mặt trời, nhưng có nhiều cây cối dọc theo hai bờ sông. Con đường uốn khúc vô ra, lên cao hơn và cao hơn, và băng qua những cánh rừng thông cổ xưa cùng mùi hương của mặt trời trong chúng. Không khí đã mát mẻ và trong lành, và chẳng mấy chốc chúng tôi đến được cabin.

Sau vài ngày, khi nó đã quen thuộc với chúng tôi, một con sóc màu đỏ đen đen và ngồi bên bệ cửa sổ và không hiểu vì lý do gì lại la mắng chúng tôi. Nó muốn những hạt đậu. Mọi du khách chắc là đã nuôi ăn nó; nhưng lúc này những du khách không còn bao nhiêu người, và nó quá háo hức dự trữ trong mùa đông lễ tiếp. Nó là một con sóc rất vui vẻ, năng động, và nó luôn luôn sẵn sàng để lượm lặt bất kỳ thứ gì có

thê cho nhiều tháng ngày có tuyết và lạnh lẽo. Tổ ấm của nó ở trong một cái hốc của một cái cây chắc đã bị khô queo trong nhiều năm. Nó sẽ chộp lấy một hạt, chạy nhanh đến thân cây khổng lồ, leo lên nó thật ồn ào, chửi mắng và đe dọa, biến mất vào một cái lỗ, và sau đó tụt xuống lại bằng một tốc độ đến nỗi người ta nghĩ rằng nó sẽ rơi xuống; nhưng nó không bao giờ bị rơi cả. Chúng tôi trải qua một buổi sáng cho nó nguyên một bịch đậu; nó trở nên rất thân thiện và vào ngay trong căn phòng, lông của nó bóng mượt và đôi mắt hạt đậu to lấp lánh. Móng rất nhọn và đuôi rậm rạp như cây chổi. Một con vật nhỏ nhắn, vui tươi và tin cậy và dường như sở hữu toàn vùng chung quanh, ngăn chặn tất cả những con sóc khác.

Ông ấy là một người dễ chịu, và háo hức tìm kiếm sự thông minh. Ông ấy muốn thu lượm nó như con sóc đó đã thu lượm những hạt đậu. Mặc dù ông ấy không giàu có lắm, ông ấy chắc đã đi du lịch khá nhiều, bởi vì dường như ông ấy đã gặp nhiều người trong nhiều quốc gia. Chắc chắn ông ấy cũng đã đọc rất nhiều, bởi vì ông ấy thường trích dẫn một hay hai cụm từ từ người triết lý hay vị thánh nào đó. Ông ấy nói rằng ông ấy có thể dễ dàng đọc tiếng Hi Lạp và biết chút ít tiếng Phạn. Ông ấy đã trở nên già nua và háo hức thu lượm sự thông minh.

Liệu người ta có thể thu lượm sự thông minh?

“Tại sao không? Chính trải nghiệm mới khiến cho một người được thông minh, và hiểu biết là cốt lõi cho sự thông minh.”

Liệu một người đã tích lũy có thể thông minh?

“Sống là một tiến hành của tích lũy, xây dựng dần dần của nhân cách, một phơi bày chậm chậm. Rốt cuộc, trải nghiệm là sự lưu trữ của hiểu biết. Hiểu biết là cốt lõi cho tất cả hiểu rõ.”

Liệu hiểu rõ theo cùng hiểu biết, cùng trải nghiệm? Hiểu biết là căn bản của trải nghiệm, thâm lượm của quá khứ. Hiểu biết, ý thức luôn luôn là quá khứ; và liệu quá khứ có khi nào có thể hiểu rõ? Liệu hiểu rõ không hiện diện trong những khoảng ngừng đó khi sự suy nghĩ yên lặng? Và liệu nỗ lực để kéo dài hay tích lũy những khoảng không yên lặng đó có thể mang lại sự hiểu rõ?

“Nếu không có sự tích lũy, chúng ta sẽ không hiện diện; sẽ không có sự tiếp tục của suy nghĩ, của hành động. Sự tích lũy là nhân cách, sự tích lũy là đạo đức. Chúng ta không thể tồn tại nếu không có sự tập hợp. Nếu tôi không biết cấu trúc của chiếc xe máy đó, tôi sẽ không thể hiểu rõ nó; nếu tôi không biết cấu trúc của âm nhạc, tôi sẽ không thể trân trọng nó sâu thẳm. Chỉ những người nông cạn mới thường thức âm nhạc. Muốn trân trọng âm nhạc, ông phải biết làm thế nào nó được tạo ra, được sắp xếp vào chung. Biết là sự tích lũy. Không có sự trân trọng nếu không biết những sự kiện. Sự tích lũy thuộc một loại nào đó là cần thiết cho hiểu rõ, mà là thông minh.”

Muốn khám phá, phải có sự tự do, đúng chứ? Nếu bạn bị trói buộc, bị trì trệ, bạn không thể thâm nhập thẳm thẳm. Làm thế nào có thể có tự do nếu có sự tích lũy thuộc bất kỳ loại nào? Cái người mà tích lũy, dù tiền bạc hay hiểu biết, không bao giờ có thể được tự do. Bạn có lẽ được tự do khỏi sự tích lũy thâm lượm về của những sự vật, nhưng sự tham lam cho hiểu biết vẫn còn là ngục tù, nó giam cầm bạn. Liệu một cái trí mà bị trói buộc bởi bất kỳ hình thức nào của tích lũy có thể thâm nhập sâu thẳm và khám phá? Liệu đạo đức là sự tích lũy? Liệu một cái trí đang tích lũy đạo đức có khi nào có thể là đạo đức? Đạo đức không là sự tự do khỏi trở thành hay sao? Nhân cách có thể cũng là một ngục tù. Đạo đức

không bao giờ có thể là ngục tù, nhưng tất cả sự tích lũy là ngục tù.

“Làm thế nào có thể có thông minh mà không có trải nghiệm?”

Thông minh là một việc và hiểu biết là một việc khác. Hiểu biết là sự tích lũy của trải nghiệm; nó là sự tiếp tục của trải nghiệm, mà là ký ức. Ký ức có thể được vun quén, được củng cố, được định hình, được quy định; nhưng liệu thông minh là sự bành trướng của ký ức? Liệu thông minh là cái mà có sự tiếp tục? Chúng ta có hiểu biết, sự tích lũy của vô số thời đại; và tại sao chúng ta không thông minh, hạnh phúc, sáng tạo? Liệu hiểu biết tạo ra hạnh phúc? Hiểu biết, mà là sự tích lũy của trải nghiệm, không là đang trải nghiệm. Đang biết ngăn cản đang trải nghiệm. Sự tích lũy của trải nghiệm là một qui trình liên tục, và mỗi trải nghiệm củng cố qui trình này; mỗi trải nghiệm củng cố ký ức, cho sự sống vào nó. Nếu không có phản ứng liên tục này của ký ức, ký ức chẳng mấy chốc sẽ tan biến. Suy nghĩ là ký ức, từ ngữ, sự tích lũy của trải nghiệm. Ký ức là quá khứ, giống như ý thức. Toàn gánh nặng này của quá khứ là cái trí, là suy nghĩ. Suy nghĩ là những điều được tích lũy; và làm thế nào suy nghĩ có thể được tự do để khám phá cái mới mẻ? Nó phải kết thúc cho cái mới mẻ hiện diện.

“Tôi có thể hiểu rõ vấn đề này cho đến một mấu chốt; nhưng nếu không có suy nghĩ, làm thế nào có thể có được đang hiểu rõ?”

Liệu đang hiểu rõ là một qui trình của quá khứ, hay liệu nó luôn luôn trong hiện tại? Đang hiểu rõ có nghĩa hành động trong hiện tại. Liệu bạn không nhận ra rằng đang hiểu rõ ở trong ngay tức khắc, rằng nó không thuộc thời gian, hay sao? Bạn đang hiểu rõ dần dần à? Đang hiểu rõ luôn luôn tức khắc, ngay lúc này, đúng chứ? Suy nghĩ là sản phẩm của quá

khứ; nó được hình thành trên quá khứ, nó là một phản ứng của quá khứ. Quá khứ là những điều được tích lũy, và suy nghĩ là phản hồi của sự tích lũy. Lúc này, vậy thì làm thế nào suy nghĩ có thể đang hiểu rõ? Đang hiểu rõ là một qui trình ý thức hay sao? Liệu bạn cố ý khởi sự để đang hiểu rõ? Liệu bạn chọn lựa để thưởng thức vẻ đẹp của một buổi tối?

“Nhưng đang hiểu rõ không là một nỗ lực có ý thức hay sao?”

Bạn có ý gì qua từ ngữ ý thức? Khi nào bạn có ý thức? Ý thức không là sự phản ứng đến thách thức, đến kích thích, vui thú hoặc đau khổ, hay sao? Phản ứng đến thách thức này là trải nghiệm. Trải nghiệm là đang đặt tên, đang cho một thuật ngữ, sự hồi tưởng. Nếu không có đang đặt tên, sẽ không có trải nghiệm, đúng chứ? Toàn qui trình của thách thức, phản ứng, đặt tên, trải nghiệm, là ý thức, đúng chứ? Ý thức luôn luôn là một qui trình của quá khứ. Nỗ lực có ý thức, ý muốn để hiểu rõ, để thấu lượm, ý muốn để là, là một tiếp tục của quá khứ, có lẽ được bổ sung, nhưng vẫn còn thuộc quá khứ. Khi chúng ta tạo ra một nỗ lực để là hay để trở thành cái gì đó, cái gì đó là sự chiếu rọi của chính chúng ta. Khi chúng ta tạo ra một nỗ lực có ý thức để hiểu rõ, chúng ta đang nghe sự nhiễu loạn của những tích lũy riêng của chúng ta. Chính nhiễu loạn này ngăn cản đang hiểu rõ.

“Vậy thì thông minh là gì?”

Thông minh hiện diện khi hiểu biết kết thúc. Hiểu biết có sự tiếp tục; nếu không có sự tiếp tục không có hiểu biết. Cái mà có sự tiếp tục không bao giờ có thể được tự do, cái mới mẻ. Có sự tự do chỉ đối với cái mà có một kết thúc. Hiểu biết không bao giờ có thể mới mẻ, nó luôn luôn đang trở thành cái cũ kỹ. Cái cũ kỹ luôn luôn đang thẩm thấu cái mới mẻ và vì vậy đang kiếm được sức mạnh. Cái cũ kỹ phải kết thúc cho cái mới mẻ hiện diện.

“Ông đang nói, trong **những** từ ngữ khác , rằng suy nghĩ phải kết thúc cho thông minh hiện diện. Nhưng làm thế nào suy nghĩ sẽ kết thúc?”

Không có kết thúc suy nghĩ qua bất kỳ loại nào của kỷ luật, luyện tập, ép buộc. Người suy nghĩ là suy nghĩ, và anh ấy không thể vận hành vào chính anh ấy; khi anh ấy làm như thế, nó chỉ là một tự đối gạt. Anh ấy là suy nghĩ, anh ấy không tách khỏi suy nghĩ; anh ấy có thể giả vờ rằng anh ấy khác biệt, giả vờ để không giống nhau, nhưng đó chỉ là sự ranh mãnh của suy nghĩ để khiến cho chính nó thành vĩnh cửu. Khi suy nghĩ nỗ lực để kết thúc suy nghĩ, nó chỉ củng cố cho chính nó. Dù nó làm **lắt** kỳ điều gì, suy nghĩ không thể tự kết thúc chính nó. Chỉ khi nào sự thật của điều này được thấy thì suy nghĩ kết thúc. Có tự do chỉ trong đang thấy sự thật của cái gì là, và thông minh là nhận biết sự thật đó. Cái gì là không bao giờ đứng yên. Và một cách thụ động muốn nhận biết được nó phải có sự tự do khỏi tất cả những tích lũy.

Chương 82

XAO NHÃNG

Nó là một con kênh rộng và dài, dẫn từ con sông vào đất liền nơi không có nước. Con kênh này cao hơn con sông, và nước vào trong nó được điều khiển bởi một hệ thống những ổ khóa. Thật an bình dọc theo con kênh đó; những chiếc xà lan cất đầy hàng hóa di chuyển lên xuống con kênh, và những cánh buồm hình tam giác trắng xóa hiện ra tương phản bầu trời xanh và những cây dừa màu sẫm. Một buổi chiều dễ thương, thanh thản và khoáng đạt, và nước rất yên lặng. Những phản ảnh của những cây dừa lẫn những cây xoài quá sắc nét và rõ ràng đến độ nó gây rối loạn khi phân biệt những thực sự và những phản ảnh. Mặt trời đang lặn khiến cho nước trong suốt và những tia sáng hoàng hôn đang ở trên mặt nước. Vì sao hôm đang bắt đầu lộ diện lẫn trong những phản ảnh. Nước không có một chuyển động, và một ít dân làng đang đi qua, những người thường nói lớn tiếng và dai dẳng, cũng im lặng. Ngay cả những thi thâm giữa những chiếc lá cũng không còn. Từ cánh đồng cỏ, một vài con thú nào đó xuất hiện; chúng uống nước và biến mất cũng lặng lẽ như lúc chúng đến. Sự yên lặng ôm trọn đất đai, nó dường như bao phủ mọi thứ.

Sự ồn ào kết thúc, nhưng sự yên lặng đang thâm nhập và không có kết thúc. Người ta có thể tự khóa chặt khỏi sự ồn ào, nhưng không có bao bọc chống lại sự yên lặng; không

bức tường nào có thể ngăn cản nó, không kháng cự nào chống lại được nó. Sự ồn ào không cho phép tất cả mọi sự việc đi vào, nó đang loại trừ và đang cô lập; sự yên lặng bao gồm tất cả mọi sự việc bên trong chính nó. Sự yên lặng, giống như tình yêu, không thể phân chia được; nó không có sự phân chia của ồn ào và yên lặng. Cái trí không thể đuổi theo nó hay được làm cho yên lặng để tiếp nhận nó. Cái trí mà được làm cho yên lặng chỉ có thể phản ánh những hình ảnh riêng của nó, và chúng rất sắc sảo và rõ ràng, ồn ào trong sự loại trừ của chúng. Một cái trí mà được làm cho yên lặng chỉ có thể kháng cự, và tất cả mọi kháng cự là kích động. Cái trí mà yên lặng và không bị làm cho yên lặng luôn luôn đang trải nghiệm sự yên lặng; lúc đó suy nghĩ, từ ngữ, ở bên trong sự yên lặng, và không bên ngoài nó. Thật lạ thường làm sao, trong sự yên lặng này, cái trí yên lặng, bởi một yên lặng mà không được hình thành. Bởi vì sự yên lặng không thể mua bán được, không có giá trị và không thể sử dụng được, nó có một chất lượng của tinh khiết, của một mình. Cái mà có thể được sử dụng chẳng mấy chốc bị kiệt quệ. Sự yên lặng không khởi đầu hay kết thúc, và vẫn vậy một cái trí yên lặng nhận biết một hạnh phúc mà không là phản ảnh của sự ham muốn riêng của nó.

Bà ấy nói rằng bà ấy luôn luôn bị kích động bởi việc này hay việc kia; nếu nó không bởi gia đình, nó lại bởi người hàng xóm hay hoạt động xã hội nào đó. Kích động đã ngập tràn sống của bà ấy, và bà ấy không bao giờ có thể tìm được lý do của những kích động liên tục này. Bà ấy không hạnh phúc lắm; và làm thế nào người ta có thể cùng thế giới này như nó hiện diện? Bà ấy đã chia sẻ những hạnh phúc thoáng chốc, nhưng những hạnh phúc đó đều trong quá khứ, và lúc này bà ấy đang khao khát điều gì đó mà sẽ cho một ý nghĩa vào sống. Bà ấy đã trải qua nhiều sự việc mà ngay tại lúc đó

đường như xứng đáng, nhưng sau đó đi tan biến vào trạng thái trống rỗng. Bà ấy đã tham gia nhiều hoạt động xã hội thuộc loại nghiêm túc; bà ấy đã tin tưởng mãnh liệt vào những sự việc của tôn giáo, đã chịu đựng đau khổ bởi chết chóc trong gia đình bà ấy, và đã đối diện một giải phẫu nghiêm trọng. Sống đã không còn dễ dàng cho bà ấy, bà ấy thêm vào, và đã có hàng triệu người khác trong thế giới giống như bà ấy. Bà ấy muốn thoát khỏi tất cả những việc này, dù rằng ngốc nghếch hay cần thiết, và tìm ra cái gì đó mà thực sự xứng đáng.

Những việc xứng đáng sẽ không được tìm ra. Chúng không thể được bày bán, chúng phải xảy ra; và đang xảy ra không thể được lên kế hoạch một cách ranh mãnh. Liệu không đúng thực rằng bất kỳ cái gì mà có ý nghĩa thăm thẳm luôn luôn đang xảy ra, nó không bao giờ được tạo ra, hay sao? Đang xảy ra là quan trọng, không phải đang tìm kiếm. Đang tìm kiếm tương đối dễ dàng, nhưng đang xảy ra hoàn toàn là một vấn đề khác. Không phải rằng nó khó khăn; nhưng sự thôi thúc để tìm kiếm, để tìm ra, phải ngừng lại hoàn toàn cho đang xảy ra xảy ra. Tìm được hàm ý mất mát; bạn phải có để mất. Sở hữu hay được sở hữu không bao giờ được tự do để hiểu rõ.

Nhưng tại sao luôn luôn có sự kích động này, sự náo động này? Trước đây bạn không tìm hiểu nó nghiêm túc, hay sao?

“Tôi đã gắng sức nửa vời, nhưng không bao giờ có mục đích. Tôi luôn luôn bị xao nhãng.”

Không phải bị xao nhãng, nếu người ta được phép vạch rõ; chỉ do bởi chưa bao giờ đây là một vấn đề sống còn đối với bạn. Khi có một vấn đề sống còn, lúc đó không có xao nhãng. Xao nhãng không hiện diện; xao nhãng hàm ý một quan tâm trung tâm mà cái trí lang thang khỏi nó; nhưng

nếu có một quan tâm trung tâm, không có xao nhãng. Đang lang thang từ một sự việc sang một sự việc của cái trí không là xao nhãng, nó là ~~một~~ lần tránh khỏi cái gì là. Chúng ta thích lang thang ra khỏi bởi vì vấn đề rất gần gũi. Đang lang thang cho chúng ta cái gì đó để làm, giống như lo âu và bàn tán; và mặc dù đang lang thang thường là đau khổ, chúng ta ưa thích nó hơn cái gì là. Liệu một cách nghiêm túc bạn ao ước thâm nhập tất cả điều này, hay liệu bạn chỉ đang chơi đùa quanh nó?

“Tôi thực sự muốn thâm nhập vào tận cùng của nó. Đó là lý do tại sao tôi đã đến đây.”

Bạn không hạnh phúc bởi vì không có con suối luôn luôn làm đầy ắp cái giếng, đúng chứ? Lúc trước có lẽ bạn đã nghe tiếng nước rả rích trên những hòn đá cuội, nhưng lúc này con suối cạn khô. Bạn đã biết hạnh phúc, nhưng nó luôn luôn mang máng, nó luôn luôn là một sự việc của quá khứ. Liệu con suối đó là thứ mà bạn đang theo đuổi? Và liệu bạn có thể tìm kiếm nó, hay bạn phải bất ngờ bắt gặp nó? Nếu bạn biết nó ở đâu, bạn sẽ tìm ra phương tiện để đến được nó; nhưng không biết, không có con đường dẫn đến nó. Biết nó là ngăn cản đang xảy ra của nó. Đó là một trong những vấn đề?

“Chính xác là như thế. Sống quá nhàm chán và không sáng tạo, và nếu điều đó có thể xảy ra người ta sẽ không đòi hỏi bất kỳ điều gì khác.”

Liệu cô độc là một vấn đề?

“Tôi không quan tâm đến việc bị cô độc, tôi biết làm thế nào để giải quyết được nó. Hoặc tôi ra ngoài dạo bộ, hoặc ngồi yên lặng cùng nó cho đến khi nó biến mất. Và lại, tôi ưa thích một mình.”

Tất cả chúng ta đều biết cô độc là gì: một trống rỗng đau đớn, kinh hãi mà không thể khuây khỏa được. Chúng ta

cũng biết làm thế nào để chạy trốn nó, bởi vì tất cả chúng ta đã tìm hiểu nhiều phương tiện của tẩu thoát. Một số bị trói buộc trong một phương tiện đặc biệt, và những người khác tiếp tục tìm hiểu; nhưng cả hai đều không hề thông trực tiếp cùng cái gì là. Bạn nói bạn biết làm thế nào để đối phó với sự cô độc. Nếu người ta được phép vạch rõ, chính hành động này vào sự cô độc là phương cách lẩn tránh nó của bạn. Bạn ra ngoài dạo bộ, hay ngồi cùng sự cô độc cho đến khi nó biến mất. Bạn đang luôn luôn vận hành vào nó, bạn không cho phép nó kể câu chuyện của nó. Bạn muốn điều phối nó, vượt qua nó, chạy trốn nó; vì vậy sự liên hệ với nó của bạn là sự liên hệ của sợ hãi.

Liệu thành tựu cũng là một vấn đề? Thành tựu chính người ta trong cái gì đó hàm ý sự lẩn tránh người ta là gì, đúng chứ? Tôi nhỏ bé; nhưng nếu tôi đồng hóa chính tôi cùng quốc gia, cùng gia đình, hay cùng niềm tin nào đó, tôi cảm thấy được thành tựu, được hoàn tất. Sự tìm kiếm cho hoàn tất này là lẩn tránh cái gì là.

“Vâng, đó là như thế; đó cũng là vấn đề của tôi.”

Nếu chúng ta có thể đang hiểu rõ cái gì là, vậy thì có lẽ tất cả những vấn đề này sẽ kết thúc. Sự tiếp cận của chúng ta đến bất kỳ vấn đề nào là lẩn tránh nó; chúng ta muốn làm cái gì đó về nó. Đang làm ngăn cản đang hiện diện của chúng ta trong sự hiệp thông trực tiếp cùng nó, và sự tiếp cận này khóa chặt đang hiểu rõ về vấn đề. Cái trí bị bận tâm bởi tìm kiếm một phương cách xử lý vấn đề, mà thực sự là một lẩn tránh khỏi nó; và thế là vấn đề không bao giờ được hiểu rõ, nó vẫn còn hiện diện ở đó. Muốn cho vấn đề, cái gì là, được cởi mở và kể câu chuyện của nó một cách trọn vẹn, cái trí phải nhạy cảm, phải nhạy bén để theo kịp. Nếu chúng ta làm mê muội cái trí qua những tẩu thoát, qua biết giải quyết vấn đề như thế nào, hay qua đang tìm kiếm một giải thích hay

một nguyên nhân cho nó, mà chỉ là một kết luận bằng từ ngữ, vậy thì cái trí bị khiến cho trì trệ và không thể mau lẹ theo sau câu chuyện mà là vấn đề, cái gì là, đang bộc lộ. Thấy sự thật của điều này và cái trí có nhạy cảm; và chỉ lúc đó nó có thể tiếp nhận. Bất kỳ hoạt động nào của cái trí liên quan đến vấn đề chỉ khiến cho nó trì trệ và vì vậy không thể đang bám sát, không thể đang lắng nghe vấn đề. Khi cái trí nhạy cảm – không phải được làm cho nhạy cảm, mà chỉ là một cách khác của khiến cho nó trì trệ – vậy thì cái gì là, đang thái trống rỗng, có một ý nghĩa hoàn toàn khác hẳn.

Làm ơn đang trải nghiệm khi chúng ta đang nói chuyện, đừng ở lại trên mức độ từ ngữ.

Sự liên hệ của cái trí với cái gì là gì? Trước đến nay cái gì là được trao tặng một cái tên, một thuật ngữ, một biểu tượng của sự hồi tưởng, và đang đặt tên này ngăn cản sự hiệp thông trực tiếp, mà khiến cho cái trí trì trệ, vô cảm. Cái trí và cái gì là không là hai qui trình tách rời, nhưng đang đặt tên tách rời chúng. Khi đang đặt tên này kết thúc, có một hiệp thông trực tiếp: cái trí và cái gì là là một. Lúc này cái gì là là chính người quan sát mà không có một thuật ngữ, và chỉ lúc đó cái gì là mới được thay đổi; nó không còn là cái gì việc được gọi là sự trống rỗng cùng những liên tưởng của nó về sợ hãi, và vân vân. Vậy là cái trí chỉ là trạng thái của đang trải nghiệm, mà trong đó người trải nghiệm và vật được trải nghiệm không hiện diện. Vậy là có chiều sâu không thể đo lường, bởi vì anh ấy người mà đo lường không còn nữa. Cái mà là thăm thẳm là yên lặng, an bình, và trong an bình này là con suối của cái không thể cạn kiệt. Sự kích động của cái trí là sự sử dụng của từ ngữ. Khi từ ngữ không hiện diện, cái vô hạn hiện diện.

Chương 83

THỜI GIAN

Ông ấy là một người khá già, nhưng giữ gìn sức khỏe tốt, có mái tóc bạc dài và một bộ râu quai nón trắng xóa. Ông ấy đã giảng về triết học tại những trường đại học trong nhiều vùng đất khác nhau của thế giới. Ông ấy là người có học thức và điềm đạm. Ông ấy nói rằng ông ấy đã không thiên định; cũng không là người tôn giáo trong ý nghĩa thông thường. Ông ấy chỉ quan tâm đến sự hiểu biết; và mặc dù ông ấy giảng dạy về triết học và những trải nghiệm tôn giáo, ông ấy không có lát kỳ điều gì của riêng ông ấy và ông ấy cũng không tìm kiếm bất kỳ điều gì. Ông ấy đến để nói chuyện về vấn đề của thời gian.

Khó khăn làm sao cho con người của những sở hữu được tự do! Quả là gian nan cho một người giàu có muốn từ bỏ của cải của anh ấy. Chỉ khi nào có những thôi thúc khác quan trọng hơn thì anh ấy sẽ quên sự nhận thức hài lòng rằng anh ấy là một người giàu có; anh ấy phải tìm được sự thành tựu của tham vọng của anh ấy tại một mức độ khác trước khi anh ấy buông bỏ cái mà anh ấy có. Đối với con người giàu có, tiền bạc là uy quyền, và anh ấy là người vận dụng nó; anh ấy có lẽ cho những số tiền lớn, nhưng anh ấy là người cho.

Hiểu biết là một hình thức khác của sở hữu, và con người của hiểu biết được thỏa mãn bởi nó; do bởi đối với anh ấy nó là một kết thúc trong chính nó. Anh ấy có một cảm

thấy – ít nhất người đàn ông này có – rằng hiểu biết trong chừng mực nào đó sẽ giải quyết được những vấn đề của chúng ta nếu nó có thể được truyền bá, nhiều hay ít, khắp thế giới. Rất khó khăn cho con người của hiểu biết được tự do khỏi sở hữu hơn con người của của cải. Thật lạ lùng làm sao khi hiểu biết quá dễ dàng được thế chỗ cho đang hiểu rõ và thông minh. Nếu chúng ta có thông tin về những sự việc, chúng ta nghĩ chúng ta hiểu rõ; chúng ta nghĩ rằng biết hay được thông báo về nguyên nhân của một vấn đề sẽ khiến cho nó tan biến. Chúng ta tìm kiếm nguyên nhân của những vấn đề, và chính tìm kiếm này là sự trì hoãn của đang hiểu rõ. Hầu hết chúng ta đều biết nguyên nhân; nguyên nhân của hận thù không được che giấu sâu thẳm lắm, nhưng trong tìm kiếm nguyên nhân chúng ta có thể vẫn còn tận hưởng những kết quả của nó. Chúng ta quan tâm đến sự thỏa hiệp những kết quả, và không phải đến đang hiểu rõ toàn qui trình. Hầu hết chúng ta đều quyến luyến đến những vấn đề của chúng ta, nếu không có chúng chúng ta sẽ bị lạc lõng; những vấn đề trao tặng chúng ta việc gì đó để làm, và những hoạt động của vấn đề ngập tràn những sống của chúng ta. Chúng ta là vấn đề và những hoạt động của nó.

Thời gian là một hiện tượng rất lạ lùng. Không gian và thời gian là một; cái này không hiện diện nếu không có cái kia. Đối với chúng ta thời gian quan trọng lạ lùng, và nỗi người trao cho nó ý nghĩa đặc biệt riêng của anh ấy. Thời gian đối với những người sơ khai chẳng có ý nghĩa bao nhiêu nhưng đối với những người văn minh lại có ý nghĩa cực kỳ. Những người không có văn hóa quên từ ngày này sang ngày khác; nhưng nếu một người có giáo dục làm điều đó, anh ấy sẽ được mời vào bệnh viện tâm thần hay mất đi việc làm của anh ấy. Đối với người khoa học, thời gian là một công việc; đối với người thợ hồ nó là một công việc khác. Đối với người

viết sử, thời gian là việc nghiên cứu quá khứ; đối với một người ở thị trường chứng khoán, nó là dấu ✓ đã kiểm tra; đối với một người mẹ, nó là ký ức về đứa con trai của bà ấy; đối với người đàn ông kiệt sức, nó là phần còn lại trong bóng tối. Mỗi người diễn giải nó tùy theo những nhu cầu và những thỏa mãn đặc biệt của anh ấy, định hình nó để phù hợp vào cái trí ranh mãnh riêng của anh ấy. Tuy nhiên chúng ta không thể làm gì nếu không có thời gian. Nếu chúng ta muốn sống, thời gian tuần tự là một cốt lõi giống như bốn mùa. Nhưng liệu có thời gian thuộc tâm lý, hay liệu chỉ là một thuận tiện dối gạt của cái trí? Chắc chắn, chỉ có thời gian tuần tự, và tất cả thời gian khác đều là dối gạt. Có thời gian để trưởng thành và thời gian để chết, thời gian để gieo hạt và thời gian để gặt hái; nhưng liệu thời gian tâm lý, qui trình của đang trở thành, hoàn toàn không giả tạo, hay sao?

“Đối với ông thời gian là gì? Ông có nghĩ về thời gian? Ông nhận biết về thời gian?”

Liệu người ta có thể suy nghĩ về thời gian ngoại trừ trong ý nghĩa tuần tự? Chúng ta có thể sử dụng thời gian như một phương tiện, nhưng trong chính nó nó không có ý nghĩa gì cả, đúng chứ? Thời gian như một trừu tượng là một giả thuyết thuần túy, và tất cả giả thuyết đều hảo huyền. Chúng ta sử dụng thời gian như một phương tiện của đạt được, có thật hay thuộc tâm lý. Thời gian được cần đến để đi đến một nhà ga, nhưng hầu hết chúng ta sử dụng thời gian như một phương tiện để đạt được một kết thúc thuộc tâm lý, và những kết thúc thì nhiều lắm. Chúng ta nhận biết được thời gian khi có một cản trở đến sự thành tựu của chúng ta, hay khi có khoảng ngừng của đang được thành công. Thời gian là khoảng trống giữa cái gì là và cái gì có lẽ, nên, hoặc sẽ là. Bắt đầu đang hướng về kết thúc là thời gian.

“Liệu không có thời gian khác? Còn những hàm ý thuộc khoa học về thời gian-không gian thì sao?”

Có thời gian tuần tự và thời gian tâm lý. Thời gian tuần tự là cần thiết, và nó hiện diện ở đó; nhưng thời gian còn lại là vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Nguyên nhân-kết quả được nói là qui trình của thời gian, không chỉ thuộc vật chất nhưng cũng còn thuộc tâm lý. Nó được hiểu rằng khoảng trống giữa nguyên nhân và kết quả là thời gian; nhưng liệu có một khoảng trống? Nguyên nhân và kết quả của một căn bệnh có lẽ được tách rời bởi thời gian, mà lại nữa là tuần tự; nhưng liệu có một khoảng trống giữa nguyên nhân và kết quả thuộc tâm lý? Nguyên nhân-kết quả không là một qui trình duy nhất hay sao? Không có khoảng trống giữa nguyên nhân và kết quả. Ngày hôm nay là kết quả của ngày hôm qua và là nguyên nhân của ngày mai; nó là một chuyển động, một trôi chảy liên tục. Không có sự tách rời, không có đường phân biệt giữa nguyên nhân và kết quả; nhưng phía bên trong chúng ta tách rời chúng với mục đích để trở thành, để đạt được. Tôi là cái này, và tôi sẽ trở thành cái kia. Muốn trở thành cái kia tôi cần thời gian – thời gian tuần tự được sử dụng cho những mục đích thuộc tâm lý. Tôi đốt nát nhưng tôi sẽ trở thành thông minh. Đốt nát trở thành thông minh chỉ là sự đốt nát tiến triển; bởi vì đốt nát không bao giờ có thể trở thành thông minh, giống như tham lam không bao giờ có thể trở thành không tham lam. Đốt nát là chính qui trình của đang trở thành.

Liệu suy nghĩ không là sản phẩm của thời gian hay sao? Hiểu biết là sự tiếp tục của thời gian. Thời gian là sự tiếp tục. Trải nghiệm là hiểu biết, và thời gian là sự tiếp tục của trải nghiệm như ký ức. Thời gian như sự tiếp tục là một trừu tượng, và giả thuyết là đốt nát. Trải nghiệm là ký ức, cái trí. Cái trí là bộ máy của thời gian. Cái trí là quá khứ. Sự suy

nghĩ luôn luôn thuộc quá khứ; quá khứ là sự tiếp tục của hiểu biết. Hiểu biết luôn luôn thuộc quá khứ; hiểu biết không bao giờ ra khỏi thời gian, nhưng luôn luôn trong thời gian và thuộc thời gian. Sự tiếp tục của ký ức, hiểu biết này là ý thức. Trải nghiệm luôn luôn trong quá khứ; nó là quá khứ. Quá khứ này giao hội với hiện tại đang chuyển động đến tương lai; tương lai là quá khứ, có lẽ được bổ sung, nhưng vẫn còn là quá khứ. Toàn qui trình này là sự suy nghĩ, cái trí. Sự suy nghĩ không thể vận hành trong bất kỳ lãnh vực nào khác ngoại trừ lãnh vực của thời gian. Sự suy nghĩ có lẽ phỏng đoán về cái không thời gian, nhưng nó vẫn còn là sự chiếu rọi riêng của nó. Tất cả phỏng đoán là dốt nát.

“Vậy thì tại sao thậm chí ông không đề cập đến cái không thời gian? Liệu có khi nào cái không thời gian có thể được biết đến? Liệu có khi nào nó có thể được công nhận như cái không thời gian?”

Sự công nhận hàm ý người trải nghiệm, và người trải nghiệm luôn luôn thuộc thời gian. Để công nhận cái gì đó, sự suy nghĩ chắc chắn đã trải nghiệm nó; và nếu nó đã trải nghiệm nó, vậy thì nó là cái đã được biết. Cái đã được biết không là cái không thời gian, chắc chắn. Cái đã được biết luôn luôn ở trong mạng lưới của thời gian. Sự suy nghĩ không thể biết cái không thời gian; cái không thời gian không là một kiếm được thêm nữa, một thành tựu thêm nữa; không có đang hướng về nó. Nó là một trạng thái của đang hiện diện mà trong đó suy nghĩ, thời gian, không hiện diện.

“Nó có giá trị gì?”

Không có giá trị gì cả. Nó không là việc mua bán. Nó không thể được đong đếm vì một mục đích. Giá trị của nó là không biết được.

“Nhưng nó có vai trò gì trong sống?”

Nếu sống là sự suy nghĩ, vậy thì không gì cả. Chúng ta muốn đạt được nó như một cái nguồn của an bình và hạnh phúc, như một lá chắn chống lại tất cả phiền muộn, hay như một phương tiện của hiệp thông những con người. Nó không thể được sử dụng cho bất kỳ mục đích nào. Mục đích hàm ý phương tiện dẫn đến một kết thúc, và thế là chúng ta lại quay lại cùng qui trình của suy nghĩ. Cái trí không thể lập thành công thức cái không thời gian, định hình nó theo mục đích riêng của cái trí; nó không thể bị sử dụng. Sống có ý nghĩa chỉ khi nào cái không thời gian hiện diện; ngược lại sống là đau khổ, xung đột và phiền muộn. Suy nghĩ không thể giải quyết được bất kỳ vấn đề nào của con người, bởi vì chính suy nghĩ là vấn đề. Sự kết thúc của hiểu biết là sự khởi đầu của thông minh. Thông minh không thuộc thời gian, nó không là sự tiếp tục của trải nghiệm, hiểu biết. Sống trong thời gian là hoang mang và đau khổ; nhưng khi cái là là cái không thời gian, có hạnh phúc.

Chương 84

ĐAU KHỔ

Một con vật to chết sinh đang trôi nổi bênh bồng trên sông. Trên nó có nhiều con kê n kên, đang xé cái xác thối; Chúng sẽ đánh nhau để xua đuổi những con kên kên khác cho đến khi đã nhét đầy bụng, và chỉ đến lúc đó chúng mới bay đi khỏi. Những con khác đang chờ đợi trên những cái cây, trên hai bờ sông hay bay vòng vòng trên đầu. Mặt trời vừa mọc, và đã có sương hột trên cỏ. Bên bờ kia của con sông những cánh đồng xanh tươi đầy sương mù, và những tiếng nói của những người dân làng được dòng nước mang qua thật thân thương. Một buổi sáng đẹp trời, trong lành và mới mẻ. Một con khỉ con đang đùa giỡn quanh con mẹ giữa những cành cây. Nó sẽ chạy thật nhanh dọc cành cây, nhảy sang cành kế tiếp và quay lại thật nhanh, hay nhảy lên nhảy xuống gần con mẹ. Con mẹ mệt mỏi bởi những đùa giỡn này, và sẽ leo xuống cái cây đó rồi leo lên một cây khác. Khi chúng tôi bắt đầu đi xuống, con con sẽ chạy trốn và bám vào mẹ nó, bầu lưng mẹ và đóng đũa dưới mẹ nó. Nó có một khuôn mặt nhỏ với hai mắt đầy nô đùa và nghịch ngợm đượm chút sợ hãi.

Chúng ta rất sợ hãi cái mới mẻ, cái không biết được! Chúng ta ưa thích vẫn còn được bao bọc trong những thói quen, những lễ thói, những cãi cọ và những lo âu hàng ngày của chúng ta. Chúng ta thích suy nghĩ trong cùng cách cũ kỹ,

sử dụng cùng con đường, thấy cùng những khuôn mặt và có cùng những lo âu. Chúng ta không thích gặp gỡ những người lạ, và khi chúng ta phải gặp gỡ chúng ta có thái độ cách biệt và bất an. Và chúng ta sợ hãi biết chừng nào khi gặp một con thú không quen thuộc ! Chúng ta suy nghĩ bên trong những bức tường của sự suy nghĩ riêng của chúng ta; và khi chúng ta có mạo hiểm đi ra ngoài, nó vẫn còn trong sự mở rộng của những bức tường đó. Chúng ta không bao giờ có một kết thúc, nhưng luôn luôn nuôi dưỡng những tiếp tục. Chúng ta mang theo ngày sang ngày cái gánh nặng ngày hôm qua; sống của chúng ta là một sống của những chuyển động liên tục, lâu dài và những cái trí của chúng ta trì trệ, vô cảm.

Hầu như anh ấy không thể ngăn được những giọt nước mắt. Nó không phải khóc lóc được kiểm soát hay được kiềm chế, nhưng một nức nở khiến cho toàn cơ thể của anh ấy bị rung động. Anh ấy là một người còn khá trẻ, tinh táo với hai mắt đã có những tầm nhìn sâu. Trong một khoảng thời gian nào đó anh ấy không thể nói; và cuối cùng khi anh ấy cất lời được, giọng nói của anh ấy rung động và bật ra những nức nở to hơn, không chút mắc cỡ và rất hồn nhiên. Tiếp theo anh ấy nói:

“Tôi đã không khóc gì cả từ cái ngày vợ tôi chết. Tôi không biết điều gì đã khiến tôi khóc như thế, nhưng nó đã là một khuây khỏa. Trước kia tôi đã khóc, với cô ấy khi cô ấy còn sống, và vì vậy tiếng khóc đã lau sạch tiếng cười; nhưng do bởi cái chết của cô ấy, mọi thứ đã thay đổi. Tôi quen thuộc với việc vẽ vời, nhưng lúc này tôi không thể sờ đến cái cọ hay nhìn ngắm những bức tranh tôi đã thực hiện. Trong sáu tháng vừa qua dường như tôi cũng chết rồi. Chúng tôi không có con cái, nhưng cô ấy đã mong chờ một đứa con; và bây giờ cô ấy không còn nữa. Thậm chí vào lúc này tôi không nhận ra việc đó, bởi vì chúng tôi đã làm mọi thứ cùng

nhau. Cô ấy rất xinh đẹp và rất ngoan ngoãn, và tôi sẽ làm gì bây giờ đây? Tôi xin lỗi vì đã phải khóc lóc như thế, và Thượng đế biết điều gì khiến cho tôi làm nó; nhưng tôi hầu như rất tốt lành khi có thể rơi nước mắt. Dầu vậy, nó sẽ không bao giờ giống như cũ; cái gì đó đã không còn trong sống của tôi. Ngày hôm trước tôi đã nhặt lên những chiếc cọ vẽ, và chúng là những thứ thật xa lạ đối với tôi. Trước kia, thậm chí tôi không biết tôi đã cầm một cái cọ trong bàn tay của tôi; nhưng bây giờ nó có trọng lượng, nó rất nặng nề. Tôi thường dạo bộ đến con sông, ao ước không bao giờ quay lại; nhưng tôi luôn luôn quay lại. Tôi không thể thấy những con người, bởi vì khuôn mặt vợ tôi luôn luôn hiện diện ở đó. Tôi ngủ nghê, ăn uống cùng cô ấy, nhưng tôi biết nó không bao giờ có thể như thế lại. Tôi đã lý luận về tất cả nó, đã cố gắng hợp lý hóa biến cố đó và hiểu rõ nó; nhưng tôi biết cô ấy không còn ở đó. Tôi ngủ mơ thấy cô ấy đêm này qua đêm khác; nhưng luôn luôn tôi không thể ngủ được, mặc dù tôi đã cố gắng. Tôi không dám sờ vào những vật dụng của cô ấy, và chính cái mùi của chúng đã khiến cho tôi gần gần phát điên. Tôi đã cố gắng quên đi, nhưng dù tôi làm bất kỳ việc gì, nó không bao giờ có thể giống như cũ. Hồi trước tôi thường lắng nghe chim chóc hót líu lo, nhưng lúc này tôi mún đập nát mọi thứ. Tôi không thể tiếp tục như thế này. Từ biến cố đó, tôi không bao giờ gặp gỡ bất kỳ người bạn nào của chúng tôi, và nếu không có cô ấy họ chẳng còn ý nghĩa gì với tôi cả. Tôi sẽ phải làm gì đây?”

Chúng tôi yên lặng khá lâu.

Tình yêu mà biến thành đau khổ và hận thù không là tình yêu. Liệu chúng ta biết tình yêu là gì? Liệu nó là tình yêu mà, khi bị ngăn cản, trở thành điên cuồng? Liệu có tình yêu khi có kiểm được và mất đi?

“Trong thương yêu cô ấy, tất cả những việc đó không tồn tại. Tôi hoàn toàn không nhận biết được chúng, thậm chí không nhận biết được chính tôi. Tôi đã biết tình yêu như thế đó, và tôi vẫn có tình yêu đó cho cô ấy; nhưng lúc này tôi cũng nhận biết được những việc khác, được chính tôi, được đau khổ của tôi, được những ngày âu sầu của tôi.”

Tình yêu biến thành hận thù, ghen tuông, đau khổ mau lẹ làm sao! Chúng ta đã mất hút trong khói đó sâu thẳm đến chừng nào, và cái rất gần gũi lại quá xa xôi làm sao! Lúc này chúng ta nhận biết được những sự việc khác, mà bỗng nhiên trở thành quá quan trọng. Lúc này chúng ta nhận biết rằng chúng ta cô độc, không có một người đồng hành, không có nụ cười và những từ ngữ ngon ngọt thân thuộc; lúc này chúng ta nhận biết được về chính chúng ta, và không chỉ về người khác. Người khác là mọi thứ, và chúng ta không là gì cả; lúc này người khác không hiện diện và chúng ta là cái là. Người khác là một giấc mộng, và cái thực sự là cái gì chúng ta là. Liệu người khác có khi nào là thực sự, hay một giấc mộng của sự sáng chế riêng của chúng ta, được bao bọc bởi vẻ đẹp của hân hoan riêng của chúng ta mà chẳng mấy chốc tan biến. Đang tan biến là chết, và sống là cái gì chúng ta là. Chết không thể luôn luôn che kín sống, tuy nhiên có lẽ chúng ta khao khát nó biết chừng nào; sống còn mãnh liệt hơn chết. Cái gì là còn mãnh liệt hơn cái gì không là. Chúng ta thương yêu chết biết chừng nào, và không phải sống! Sự phủ nhận của sống quá dễ chịu, quá nhẹ nhàng. Khi cái khác hiện diện, chúng ta không hận diện; khi cái khác hiện diện chúng ta được tự do, không bị kiềm chế; cái khác là bông hoa, người hàng xóm, mùi hương, sự hồi tưởng. Tất cả chúng ta đều u ao ước cái khác, tất cả chúng ta đều đồng hóa cùng cái khác; cái khác quá quan trọng, và không phải chính chúng ta. Cái khác là giấc mộng của chính chúng ta; và khi thức giấc chúng ta là

cái gì là. Cái gì là không chết, nhưng chúng ta muốn kết thúc cái gì là. Ham muốn để kết thúc tạo ra sự tiếp tục, và cái gì tiếp tục không bao giờ có thể biết được cái không chết.

“Tôi biết tôi không thể tiếp tục sống giống như thế này, dở dở ương ương. Tôi hoàn toàn không chắc chắn rằng tôi hiểu rõ điều gì ông đang nói. Tôi choáng váng quá đến độ không thể thấu nhận bất kỳ điều gì nữa.”

Liệu bạn không thường xuyên phát hiện rằng, mặc dù bạn không đang trao sự chú ý tổng thể của bạn vào điều gì đang được nói hay vào điều gì bạn đang đọc, dẫu vậy đã có một đang lắng nghe, có lẽ không ý thức được, và rằng cái gì đó đã thâm nhập thăm thẳm mà không cần đến bạn, hay sao? Mặc dù bạn đã không cố ý quan sát những cái cây đó, nhưng hình ảnh của chúng bỗng nhiên ập vào trong mọi chi tiết – bạn chưa bao giờ nhận thấy điều đó đang xảy ra, hay sao? Dĩ nhiên bạn bị bàng hoàng bởi sự chấn động mới đây; nhưng bất kể việc đó, khi bạn ra khỏi nó, điều gì chúng ta đang nói lúc này sẽ được ghi nhớ và sau đó nó có lẽ có sự trợ giúp nào đó cho bạn. Nhưng điều gì quan trọng là phải nhận ra việc này: khi bạn ra khỏi cơn chấn động, sự đau khổ sẽ còn mãnh liệt nhiều hơn, và ham muốn của bạn sẽ là tẩu thoát, chạy trốn khỏi sự đau khổ riêng của bạn. Có quá nhiều người sẽ giúp đỡ bạn tẩu thoát; họ sẽ cống hiến mọi giải thích khéo léo, những kết luận mà họ hay những người khác đã đạt được, mọi loại lý luận; hoặc chính bạn sẽ tìm ra một hình thức nào đó của rút lui, dễ chịu hay khó chịu, để dim chết sự đau khổ của bạn. Đến lúc này bạn đã quá gần sát sự kiện, nhưng khi ngày tháng trôi qua bạn sẽ khao khát một loại an ủi nào đó: tôn giáo, yếm thế, hoạt động xã hội, hay học thuyết nào đó. Nhưng những tẩu thoát thuộc bất kỳ loại nào, dù là Thượng đế hay nhậu nhẹt, chỉ ngăn cản đang hiểu rõ về đau khổ.

Đau khổ phải được hiểu rõ và không bị bỏ qua. Bỏ qua nó là cho sự tiếp tục đến đau khổ; bỏ qua nó là tẩu thoát khỏi đau khổ. Muốn đang hiểu rõ đau khổ cần đến một tiếp cận thử nghiệm, năng động. Thử nghiệm không là tìm kiếm một kết quả xác định. Nếu bạn tìm kiếm một kết quả xác định, thử nghiệm không thể xảy ra được. Nếu bạn biết điều gì bạn muốn, việc theo đuổi nó không là thử nghiệm. Nếu bạn tìm kiếm để vượt khỏi đau khổ, mà là để chỉ trích nó, vậy thì bạn không đang hiểu rõ toàn qui trình của nó; khi bạn cố gắng khuất phục đau khổ, quan tâm duy nhất của bạn là lẩn tránh nó. Muốn đang hiểu rõ đau khổ, phải không có hành động tích cực của cái trí để bênh vực hay khuất phục nó: cái trí phải hoàn toàn thụ động, đang lặng lẽ nhìn ngắm, để cho không một chút do dự, nó có thể theo sát đang khai mở của đau khổ. Cái trí không thể theo sát câu chuyện của đau khổ nếu nó bị trói buộc vào bất kỳ hy vọng, kết luận hay hồi tưởng nào. Để theo sát chuyển động vùn vụt của cái gì là, cái trí phải được tự do; tự do không phải có được tại khúc cuối, nó phải ở đó ngay khởi đầu.

“Ý nghĩa của tất cả đau khổ này là gì?”

Liệu đau khổ không là sự thể hiện của xung đột, xung đột của đau khổ và vui thú, hay sao? Đau khổ không là hàm ý của dốt nát, hay sao? Dốt nát không là thiếu thông tin về những sự kiện; dốt nát là không nhận biết được tiến hành tổng thể của chính người ta. Phải có đau khổ nếu không có đang hiểu rõ những phương cách của cái tôi; và những phương cách của cái tôi sẽ được khám phá chỉ trong hành động của sự liên hệ.

“Nhưng sự liên hệ của tôi đã kết thúc.”

Không có kết thúc đối với sự liên hệ. Có lẽ có sự kết thúc của một liên hệ đặc biệt; nhưng sự liên hệ không bao giờ có thể kết thúc. Hiện diện là có liên hệ, và không thứ gì có

thể sống trong cô lập. Mặc dù chúng ta cố gắng tự tách rời chúng ta qua một liên hệ đặc biệt, chắc chắn sự cô lập như thế sẽ nuôi dưỡng đau khổ. Đau khổ là qui trình của sự cô lập.

“Có khi nào sống có thể là cái gì nó đã là?”

Liệu có khi nào hân hoan của ngày hôm qua có thể được lặp lại ngày hôm nay? Ham muốn cho sự lặp lại nảy sinh chỉ khi nào không có hân hoan ngày hôm nay; khi ngày hôm nay là trống rỗng, chúng ta nhìn về quá khứ hay về tương lai. Ham muốn có được sự lặp lại là ham muốn có được sự tiếp tục, và trong sự tiếp tục không bao giờ có cái mới mẻ. Có hạnh phúc, không phải trong quá khứ hay trong tương lai, nhưng chỉ trong chuyển động của hiện tại.

Chương 85

CẢM XÚC VÀ HẠNH PHÚC

Chúng tôi đang ở rất cao trên biển xanh, và sự ồn ào của cánh quạt máy bay đập vào không khí cùng tiếng gầm thét của ống khói khiến cho nói chuyện trở nên khó khăn. Ngoài ra, có vài cậu trai đại học đang đi đến một gặp gỡ thể thao trên hòn đảo này; một người trong họ có một cây đàn banjo, cậu ấy đang đánh đàn và ca hát suốt nhiều tiếng đồng hồ. Cậu ấy khuyến khích những người khác, và tất cả bọn họ đều tham gia ca hát cùng nhau. Cậu trai đang đánh đàn banjo có giọng hát thật hay, và những bài hát là những bài hát của Mỹ, những bài hát tình cảm, cowboy hay jazz. Tất cả bọn họ trình diễn rất hay, giống hết những đĩa hát. Họ là một nhóm người lạ lùng, chỉ quan tâm đến hiện tại; và họ không suy nghĩ về bất kỳ việc gì khác ngoài sự hưởng thụ tức khắc. Ngày mai chứa đựng tất cả những phiền muộn: việc làm, hôn nhân, tuổi già và chết chóc. Nhưng ở đây, thật cao trên biển cả, nó là những bài hát Mỹ và những lý thuyết đẹp đẽ. Sét đánh trong những đám mây đen và họ không để ý gì cả, họ không bao giờ nhìn thấy đoạn cong của đất đai khi nó duỗi theo biển cả, cũng không nhìn thấy cái làng xa xôi trong ánh mặt trời.

Lúc này hòn đảo gần như ở dưới chúng tôi. Nó màu xanh và lấp lánh, vừa được rửa sạch bởi những cơn mưa. Từ cao độ đó mọi thứ đều ngăn nắp và trật tự làm sao! Ngọn đồi

cao nhất trải ra bằng phẳng, và những con sóng trắng xóa không chuyển động. Một con thuyền đánh cá màu nâu cùng những cánh buồm đang vội vã trước khi cơn bão đến; nó sẽ về bờ an toàn, vì bên cảng nhìn thấy được. Con sông uốn khúc chảy ra biển và đất có màu nâu vàng. Tại cao độ đó người ta thấy việc gì đang xảy ra bên hai bờ sông, và quá khứ lẫn tương lai gặp gỡ. Tương lai không bị giấu giếm, mặc dù nó nằm sau đoạn cong. Tại cao độ đó không có quá khứ lẫn tương lai; không gian uốn cong đã không giấu giếm cả thời gian gieo hạt lẫn thời gian thu hoạch.

Người đàn ông nơi ghé kể bên bắt đầu kể về những khó khăn của sống. Ông ấy phàn nàn về công việc của ông ấy, việc đi lại liên tục, thiếu chăm sóc gia đình của ông ấy, và sự vô ích của chính trị hiện nay. Ông ấy đang trên đường đến một nơi xa thật xa, và khá buồn bã khi phải rời tổ ấm của ông ấy. Khi ông ấy nói ông ấy từ từ càng nghiêm túc hơn, mỗi lúc một quan tâm hơn về thế giới và, quan tâm về chính ông ấy và về gia đình của ông ấy.

“Tôi muốn trốn khỏi tất cả mọi việc để đến một nơi an bình, làm việc chút ít và hưởng hạnh phúc. Tôi không nghĩ rằng tôi đã hạnh phúc trong suốt sống của tôi, và tôi không biết nó có nghĩa gì. Chúng ta sống, sinh sản, làm việc và chết, giống như bất kỳ con thú nào khác. Tôi đã mất đi tất cả nhiệt huyết, ngoại trừ kiếm tiền, và việc đó cũng trở nên quá nhàm chán. Tôi làm việc khá giỏi và có lương cao, nhưng tất cả điều đó có nghĩa gì đâu khi tôi cảm g có một ý tưởng mang máng nào. Tôi muốn được hạnh phúc, và ông nghĩ tôi có thể làm gì về nó?”

Hiểu rõ điều này rất phức tạp, và đây không là nơi thích hợp cho một nói chuyện nghiêm túc.

“Tôi e rằng tôi không có thời gian nào khác; ngay khi chúng ta xuống phi trường, tôi lại phải đi nơi khác rồi. Bên

ngoài có lẽ tôi không nghiêm túc lắm, nhưng cũng có chút ít những khoảng thời gian nghiêm túc trong tôi; sự rắc rối duy nhất là, dường như chúng không bao giờ tập hợp lại cùng nhau. Thật ra, tận đáy lòng, tôi thực sự hoàn toàn nghiêm túc. Người cha và những người thân thiết lớn tuổi của tôi được biết đến do bởi thái độ khản thiết của họ, nhưng những điều kiện kinh tế hiện nay không cho phép người ta hoàn toàn nghiêm túc. Tôi đã bị cuốn hút khỏi tất cả điều đó, nhưng tôi muốn quay lại nó và quên đi tất cả sự dốt nát này. Tôi nghĩ rằng tôi hèn nhát và cần nhằn về những hoàn cảnh; nhưng tất cả đều giống hệt như vậy, tôi muốn có được hạnh phúc thực sự.”

Cảm xúc là một việc, và hạnh phúc là một việc khác. Cảm xúc luôn luôn đang tìm kiếm cảm xúc thêm nữa, luôn luôn trong những vòng tròn lan rộng hơn và lan rộng hơn. Không có sự kết thúc cho những vui thú của cảm xúc; chúng gia tăng gấp bội, nhưng luôn luôn có không thỏa mãn trong sự thành tựu của chúng; luôn luôn có sự ham muốn cho nhiều hơn, và sự đòi hỏi cho nhiều hơn không có kết thúc. Cảm xúc và không thỏa mãn không thể tách rời được, bởi vì sự ham muốn cho nhiều hơn trói buộc chúng cùng nhau. Cảm xúc là sự ham muốn cho nhiều hơn và cũng cả sự ham muốn cho ít hơn. Trong chính động thái của thành tựu hay cảm xúc đó, sự đòi hỏi cho nhiều hơn được sinh ra. Nhiều hơn đó luôn luôn trong tương lai; nó là sự không thỏa mãn mãi mãi với cái gì đã là. Có xung đột giữa cái gì đã là và cái gì sẽ là. Cảm xúc luôn luôn không thỏa mãn. Người ta có thể che đậy cảm xúc trong lớp áo tôn giáo, nhưng nó vẫn còn là cái gì nó là: một sự việc của cái trí và một cái nguồn của xung đột và sợ hãi. Những cảm xúc thuộc cơ thể luôn luôn đang kêu gào cho nhiều hơn; và khi chúng bị ngăn cản, có tức giận, ghen tuông, hận thù. Có vui thú trong hận thù, và ganh tị gây thỏa mãn;

khi một cảm xúc bị ngăn cản, thỏ a mãi được tìm ra trong chính đối nghịch mà sự thất vọng đã tạo ra.

Cảm xúc luôn luôn là một phản ứng, và nó lang thang từ một phản ứng sang một phản ứng khác. Vật lang thang là cái trí; cái trí là cảm xúc. Cái trí là kho lưu trữ của cảm xúc, dễ chịu và khó chịu, và tất cả trải nghiệm là phản ứng. Cái trí là ký ức, mà rốt cuộc là phản ứng. Phản ứng hay cảm xúc không bao giờ có thể được thỏa mãn; phản ứng không bao giờ có thể mãn nguyện. Phản ứng luôn luôn phủ nhận, và cái gì là không bao giờ có thể hiện diện. Cảm xúc không biết đến mãn nguyện. Cảm xúc, phản ứng phải luôn luôn nuôi dưỡng xung đột, và chính xung đột là cảm xúc thêm nữa. Hỗn loạn nuôi dưỡng hỗn loạn. Hoạt động của cái trí, tại tất cả những mức độ khác nhau của nó, là đang tăng thêm của cảm xúc; và khi sự lan rộng của nó bị khước từ, nó tìm được sự thỏa mãn trong cố chấp. Cảm xúc, phản ứng, là sự xung đột của những đối nghịch; và trong xung đột này của kháng cự và chấp nhận, nhượng bộ và phủ nhận, có sự thỏa mãn mà luôn luôn đang tìm kiếm sự thỏa mãn hơn nữa.

Cái trí không bao giờ có thể tìm được hạnh phúc. Hạnh phúc không là một sự việc để được theo đuổi và được tìm ra, như cảm xúc. Cảm xúc có thể được tìm ra lặp đi và lặp lại, bởi vì nó luôn luôn đang bị mất đi; nhưng hạnh phúc không bao giờ có thể được tìm ra. Hạnh phúc được nhớ lại luôn luôn là một cảm xúc, một phản ứng ủng hộ hay chống lại hiện tại. Cái gì qua rồi không là hạnh phúc; trải nghiệm của hạnh phúc mà qua rồi là cảm xúc, bởi vì sự hồi tưởng là quá khứ và quá khứ là cảm xúc. Hạnh phúc không là cảm xúc.

Bạn có khi nào nhận biết được hạnh phúc?

“ Dĩ nhiên, tôi có, cảm ơn Thượng đế, nếu không tôi sẽ không biết hạnh phúc có nghĩa gì.”

Chắc chắn, điều gì bạn biết là cảm xúc của một trải nghiệm mà bạn gọi là hạnh phúc; nhưng đó không là hạnh phúc. Điều gì bạn biết là quá khứ, không là hiện tại; và quá khứ là cảm xúc, phản ứng, ký ức. Bạn nhớ rằng bạn đã hạnh phúc; và liệu quá khứ đó có thể nói hạnh phúc là gì? Nó có thể nhớ lại nhưng nó không thể là. Sự công nhận không là hạnh phúc; biết hạnh phúc là gì, không là hạnh phúc. Sự công nhận là phản hồi của ký ức; và liệu cái trí, cái phức tạp của những kỷ niệm, những trải nghiệm, có khi nào ~~đọc~~ hạnh phúc? Chính sự công nhận ngăn cản đang trải nghiệm.

Khi bạn nhận biết rằng bạn hạnh phúc, liệu có hạnh phúc? Khi có hạnh phúc, liệu bạn nhận biết nó? Ý thức hiện diện chỉ cùng sự xung đột, xung đột của sự hồi tưởng về cái nhiều hơn. Hạnh phúc không là sự hồi tưởng của cái nhiều hơn. Nơi nào có xung đột, hạnh phúc không hiện diện. Xung đột là nơi cái trí hiện diện. Tại mọi mức độ, suy nghĩ là phản hồi của ký ức, và vì vậy suy nghĩ luôn luôn nuôi dưỡng xung đột. Suy nghĩ là cảm xúc, và cảm xúc không là hạnh phúc. Những cảm xúc luôn luôn đang tìm kiếm những thỏa mãn. Cái kết thúc là cảm xúc, nhưng hạnh phúc không là một kết thúc; nó không thể được tìm ra.

“Nhưng làm thế nào những cảm xúc có thể kết thúc?”

Kết thúc cảm xúc là mời mọc chết. Hành hạ chỉ là một hình thức khác của cảm xúc. Trong hành hạ, thuộc cơ thể hay thuộc tâm lý, nhạy cảm bị hủy diệt, nhưng không phải cảm xúc. Suy nghĩ mà tự hành hạ chính nó chỉ đang tìm kiếm cảm xúc thêm nữa, bởi vì chính suy nghĩ là cảm xúc. Cảm xúc không bao giờ có thể kết thúc cảm xúc; nó có lẽ có những cảm xúc khác nhau ở những mức độ khác nhau, nhưng không có kết thúc cho cảm xúc. Hủy diệt cảm xúc là vô cảm, chết rồi; không thấy, không nghĩ, không sờ là chết rồi, mà là sự cô lập. Vấn đề của chúng ta hoàn toàn khác ~~đ~~, đúng

chứ? Suy nghĩ không bao giờ có thể mang lại hạnh phúc; nó chỉ có thể nhớ lại những cảm xúc, bởi vì suy nghĩ là cảm xúc. Nó không thể vun đắp, sinh sản, hay tiến triển hướng về hạnh phúc. Suy nghĩ chỉ có thể hướng về cái mà nó biết rồi, nhưng cái đã được biết không là hạnh phúc; cái đã được biết là cảm xúc. Dù nó làm bất kỳ điều gì nó muốn, suy nghĩ không thể là hạnh phúc hay tìm được hạnh phúc. Suy nghĩ chỉ có thể nhận biết được cấu trúc riêng của nó, chuyển động riêng của nó khi suy nghĩ tạo ra một nỗ lực để tự kết thúc chính nó, nó chỉ đang tìm kiếm để được thành công nhiều hơn, để đạt được một mục đích, một kết thúc mà sẽ gây thỏa mãn nhiều hơn. Nhiều hơn là hiểu biết, nhưng không là hạnh phúc. Suy nghĩ phải nhận biết được những phương cách riêng của nó, những đối gạt ranh mãnh riêng của nó. Trong tự nhận biết được chính nó, mà không có bất kỳ ham muốn để là hay để không là, cái trí thức được một trạng thái của không hành động. Không hành động không là chết; nó là một nhìn ngắm thụ động mà trong đó suy nghĩ hoàn toàn không hoạt động. Nó là trạng thái tột đỉnh của nhạy cảm. Khi cái trí hoàn toàn không hoạt động tại mọi mức độ của nó, chỉ lúc đó mới có hành động. Tất cả những hoạt động của cái trí chỉ là những cảm xúc, những phản ứng đến kích thích, đến ảnh hưởng, và vì vậy không là hành động gì cả. Khi cái trí không có hoạt động, có hành động; hành động này không có nguyên nhân, và chỉ lúc đó mới có hạnh phúc.

Chương 86

THẤY CÁI GIẢ DỐI NHƯ CÁI GIẢ DỐI

Một buổi chiều đẹp. Bầu trời đang lóe lên đỏ rực đằng sau những cánh đồng lúa, và những cây dừa mảnh khảnh, cao vút đang đong đưa trong cơn gió nhẹ. Chiếc xe buýt chất đầy người đang tạo ra nhiều ồn ào khi nó ì ạch leo lên quả đồi nhỏ, và con sông uốn quanh quả đồi đang tìm đường ra biển. Gia súc mập mạp, cây cối dày đặc, và những bông hoa quá dư thừa. Những cậu bé phúng phính đang nô đùa trong một cánh đồng, và những cô gái nhỏ nhắn đứng nhìn bằng hai mắt kính ngạc. Có một ngôi đền nhỏ gần bên, và một người nào đó đang thấp sáng ngọn đèn trước bức ảnh. Trong một căn nhà cô đơn, những lời cầu nguyện buổi tối đang được cất lên, và căn phòng được thấp sáng bởi một ngọn đèn không sáng quá. Toàn gia đình đã tụ họp ở đó, và tất cả họ dường như đang tận hưởng những lời cầu nguyện của họ. Một con chó ngủ say giữa đường và một người đạp xe quanh nó. Lúc này trời đang tối dần, và những con đom đóm chiếu sáng những khuôn mặt mọi người đang yên lặng đi qua. Một con đom đóm lị vượng vào mái tóc của một người phụ nữ, sáng tạo một ánh sáng dịu dịu cho cái đầu của cô ấy.

Chúng ta tử tế một cách tự nhiên làm sao, đặc biệt khi ra khỏi những thành phố, ở trong những cánh đồng và những ngôi làng nhỏ! Sự sống thân mật nhiều hơn giữa những con

người ít được giáo dục hơn, nơi sự hùng hực của tham vọng vẫn chưa bị lan tràn. Cậu bé mỉm cười với bạn, người phụ nữ lớn tuổi thắc mắc, người đàn ông ngậm ngừng rồi đi qua. Một nhóm người bỗng nhiên ngắt ngang cuộc nói chuyện lớn tiếng và quay lại nhìn bằng sự hứng thú kinh ngạc, và một người phụ nữ đang chờ bạn đi qua cô ấy. Chúng ta biết quá ít về chính chúng ta; chúng ta biết nhưng chúng ta không hiểu rõ; chúng ta biết nhưng chúng ta không hiệp thông cùng người khác. Chúng ta không biết về chính chúng ta. Và làm thế nào chúng ta có thể biết về một người khác? Chúng ta không bao giờ có thể biết về một người khác, chúng ta chỉ có thể hiệp thông cùng một người khác. Chúng ta có thể biết những thứ chết rồi, nhưng không bao giờ những thứ đang sống; điều gì chúng ta biết là quá khứ chết rồi, không phải cái đang sống. Muốn nhận biết cái đang sống, chúng ta phải chôn cất cái chết rồi trong chính chúng ta. Chúng ta biết những cái tên của những cái cây, của những con chim, của những cửa hàng, nhưng chúng ta biết gì về chính chúng ta ngoại trừ những từ ngữ hay những ham muốn nào đó? Chúng ta có thông tin, những kết luận về quá nhiều sự việc; nhưng không có hạnh phúc, không có hòa bình mà không là tri kỷ. Những sóng của chúng ta đều dờ dẩn và trống rỗng, và thế là đây nghệt những từ ngữ và hoạt động đến độ nó làm đui mù chúng ta. Hiểu biết không là thông minh, và nếu không có thông minh không có hòa bình, không có hạnh phúc.

Ông ấy là một người trẻ tuổi, một giáo sư thuộc loại nào đó, biết mãi, lo âu và bị chất nặng bởi những trách nhiệm. Ông ấy bắt đầu kể về những phiền muộn của ông ấy, số mạng thảm não của con người. Ông ấy được giáo dục tốt, ông ấy nói – mà hầu hết đều là một vấn đề của biết làm thế nào để đọc và thấu lượm thông tin từ những quyển sách. Ông ấy nói rằng ông ấy đã đến lắng nghe vô số nói chuyện có

thê được, và ông ấy tiếp tục giải thích rằng trong nhiều năm ông ấy đã cố gắng bỏ hút thuốc lá, nhưng không bao giờ có thể từ bỏ được nó hoàn toàn. Ông ấy muốn từ bỏ nó vì nó đắt tiền cũng như ngu xuẩn. Ông ấy đã làm mọi thứ để có thể ngừng hút thuốc lá, nhưng luôn luôn phải quay lại nó. Đây là một trong những vấn đề của ông ấy, trong số những vấn đề khác. Ông ấy rất mãnh liệt, căng thẳng và ốm yếu.

Liệu chúng ta hiểu rõ bất kỳ việc gì nếu chúng ta chỉ trích nó? Xua đuổi nó đi, hay chấp nhận nó, là điều dễ dàng; nhưng chính chỉ trích hay chấp nhận là một lần tránh khỏi vấn đề. Chỉ trích một đứa trẻ là xua đuổi cậu ấy ra xa bạn để không bị quấy rầy, nhưng đứa trẻ vẫn còn đó. Chỉ trích là không quan tâm, không chú ý; và không thể có đang hiểu rõ qua sự chỉ trích.

“Tôi đã chỉ trích chính tôi về việc hút thuốc lá, lặp đi và lặp lại. Thật khó khăn khi không chỉ trích.”

Vâng, thật khó khăn khi không chỉ trích, bởi vì tình trạng quy định của chúng ta được đặt nền tảng trên sự phủ nhận, sự bào chữa, sự so sánh và sự cam chịu. Đây là nền quá khứ của chúng ta, tình trạng bị quy định mà chúng ta tiếp cận với mọi vấn đề. Chính tình trạng bị quy định này nuôi dưỡng vấn đề, xung đột đó. Bạn đã cố gắng lý luận để thoát khỏi hút thuốc lá, đúng chứ? Khi bạn nói nó là xuẩn ngốc, bạn đã suy nghĩ về nó và đến kết luận rằng nó là xuẩn ngốc. Và tuy nhiên sự lý luận đó đã không khiến cho bạn từ bỏ nó. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta có thể được tự do khỏi một vấn đề bằng cách biết nguyên nhân của nó; nhưng biết chỉ là thông tin, một kết luận bằng từ ngữ. Hiểu biết này chắc chắn ngăn cản đang hiểu rõ về vấn đề. Biết nguyên nhân của một vấn đề và đang hiểu rõ về vấn đề là hai sự việc hoàn toàn khác nhau.

“Nhưng làm thế nào người ta có thể kết thúc một vấn đề?”

Đó là điều gì chúng ta sẽ tìm ra. Khi chúng ta khám phá sự tiếp cận giả dối là gì, chúng ta sẽ nhận biết được sự tiếp cận duy nhất. Đang hiểu rõ về cái giả dối là khám phá về sự thật. Gian nan tìm để thấy cái giả dối như cái giả dối. Chúng ta nhìn ngắm cái giả dối qua sự so sánh, qua đo lường của suy nghĩ, và liệu cái giả dối có thể được thấy như cái giả dối qua bất kỳ qui trình suy nghĩ nào? Liệu chính suy nghĩ không bị quy định và vì vậy giả dối, hay sao?

“Nhưng làm thế nào chúng ta có thể biết cái giả dối như cái giả dối mà không có qui trình suy nghĩ?”

Đây là toàn vấn đề của chúng ta, đúng chứ? Khi chúng ta sử dụng suy nghĩ để giải quyết một vấn đề, chắc chắn chúng ta đang sử dụng một dụng cụ không thỏa đáng; bởi vì chính suy nghĩ là một sản phẩm của quá khứ, của trải nghiệm. Trải nghiệm luôn luôn trong quá khứ. Muốn thấy cái giả dối như cái giả dối, suy nghĩ phải nhận biết được chính nó như một qui trình chết rồi. Suy nghĩ không bao giờ có thể được tự do, và phải có tự do để khám phá, tự do khỏi suy nghĩ.

“Tôi hoàn toàn không thấy điều gì ông có ý.”

Một trong những vấn đề của bạn là hút thuốc lá. Bạn đã tiếp cận nó bằng sự chỉ trích, hay bạn đã cố gắng lý luận nó. Sự tiếp cận này là giả dối. Làm thế nào bạn khám phá được rằng nó giả dối? Chắc chắn, không phải qua suy nghĩ, nhưng bằng cách nhận biết thụ động được cách bạn tiếp cận vấn đề như thế nào. Nhận biết thụ động không đòi hỏi suy nghĩ; trái lại, nếu suy nghĩ đang vận hành không thể có thụ động. Suy nghĩ vận hành chỉ để chỉ trích hay bênh vực, so sánh hay chấp nhận; nếu có một nhận biết thụ động được qui trình này, vậy thì nó được nhận biết như nó là gì.

“Vâng, tôi thấy điều đó; nhưng làm thế nào ứng dụng điều này vào việc hút thuốc lá của tôi?”

Chúng ta hãy thử nghiệm cùng nhau để tìm ra liệu người ta có thể tiếp cận vấn đề hút thuốc lá mà không chỉ trích, so sánh, và vân vân. Liệu chúng ta có thể nhìn vào vấn đề mới mẻ lại, mà không có quá khứ đang tỏa bóng lên nó? Thật khó khăn vô cùng để nhìn ngắm nó mà không có bất kỳ phản ứng nào, đúng chứ? Dường như chúng ta không thể nhận biết được nó một cách thụ động, luôn luôn có một loại phản ứng nào đó từ quá khứ. Lý thú vô cùng khi thấy nguyên nhân tại sao chúng ta không thể quan sát vấn đề như thể nó mới mẻ. Chúng ta mang theo cùng chúng ta tất cả những nỗ lực, những kết luận, những ý định quá khứ của chúng ta; chúng ta không thể nhìn ngắm vấn đề ngoại trừ qua những bức màn này.

Không vấn đề nào là luôn luôn cũ kỹ; nhưng chúng ta tiếp cận nó bằng những công thức cũ kỹ, mà ngăn cản đang hiểu rõ của chúng ta về nó. Hãy nhìn ngắm thụ động về những phản ứng này. Chỉ nhận biết thụ động được chúng, thấy rằng chúng không thể giải quyết được vấn đề. Vấn đề là thực sự, nó là một thực tế, nhưng sự tiếp cận hoàn toàn không trọn vẹn. Phản ứng không trọn vẹn đến cái gì là nuôi dưỡng xung đột; và xung đột là vấn đề. Nếu có một đang hiểu rõ về toàn qui trình này, vậy thì bạn sẽ phát giá c rằng bạn sẽ hành động tổng thể về việc hút thuốc lá.

Chương 87

AN TOÀN

Con suối nhỏ đang chảy rất êm ả bên cạnh con đường uốn quanh những cánh đồng lúa, và nó đầy những bông sen; chúng có màu tím phớt cùng những cái nhụy vàng, và chúng giữ sạch nước. Mùi thơm của chúng vẫn còn quanh quanh chúng, và chúng rất đẹp. Bầu trời u ám; đang bắt đầu mưa rất nhẹ hạt, và có âm trong những đám mây. Sét vẫn còn xa lắm, nhưng nó đang hướng về cái cây nơi chúng tôi trú mưa. Mưa bắt đầu nặng hạt, và những lá sen đang hứng những giọt nước; khi những giọt nước trở nên quá lớn, chúng trôi tuột khỏi những chiếc lá, chỉ để hình thành lại sau đó. Lúc này sét đang ở trên cao ngay cái cây, và gia súc sợ hãi đang kéo căng sợi dây buộc chúng. Một con bê đen, ướt và run lập cập, giật đứt sợi dây buộc và chạy về phía một cái chòi gần bên. Những bông sen đang tự khép lại thật chặt, giữ lại sức nóng của chúng cho sự lạnh lẽo của bóng tối đang tập hợp; người ta phải xé đi cánh hoa màu tím phớt để lấy được những cái nhụy màu vàng. Chúng sẽ vẫn còn khép chặt cho đến khi mặt trời ló dạng. Thậm chí trong giấc ngủ, chúng cũng rất đẹp. Sét đang chuyển động về hướng thị trấn; lúc này bầu trời đen kịt, và người ta chỉ có thể nghe tiếng thì thầm của con suối. Con đường dẫn qua ngôi làng đến con đường đưa chúng tôi trở lại thị trấn ồn ào.

Anh ấy là một người trẻ tuổi, trong lứa tuổi hai mươi; anh ấy được nuôi nấng đầy đủ, đã đi du lịch chút ít và đã học đại học. Anh ấy hơi hơi bồn chồn và có bản khoán trong hai mắt của anh ấy. Đã tế lắm rồi, nhưng anh ấy muốn nói chuyện; anh ấy muốn người nào đó thâm nhập cái trí của anh ấy giùm anh ấy. Anh ấy tự phơi bày chính mình rất đơn giản, mà không chút do dự hay giả vờ. Vấn đề của anh ấy rất rõ ràng, nhưng không phải đối với anh ấy; anh ấy cứ mò mẫm loanh quanh.

Chúng ta không lắng nghe và khám phá cái gì là; chúng ta gán ghép những ý tưởng và những quan điểm của chúng ta cho một người khác, cố gắng ép buộc người khác vào cái khung của sự suy nghĩ của chúng ta. Những suy nghĩ và những nhận xét riêng của chúng ta quá quan trọng cho chúng ta hơn là tìm ra cái gì là. Cái gì là luôn luôn đơn giản, chính chúng ta mới phức tạp. Chúng ta khiến cho cái đơn giản, cái gì là, trở nên phức tạp, và chúng ta bị lạc lõng trong nó. Chúng ta chỉ lắng nghe tiếng ồn ào đang gia tăng của sự hoang mang riêng của chúng ta. Muốn lắng nghe, chúng ta phải được tự do. Không phải rằng phải không có những xao nhãng, bởi vì chính suy nghĩ là một hình thức của xao nhãng. Chúng ta phải được tự do để yên lặng, và chỉ lúc đó mới có thể nghe.

Anh ấy đang nói rằng anh ấy thường vùng dậy trong khi đang ngủ, anh ấy sẽ ngồi dậy và bắt đầu một sự hãi không nguyên nhân. Sau đó căn phòng sẽ mất đi những cân đối của nó; những bức tường sẽ sập xuống, sẽ không có mái, và sàn nhà sẽ biến mất. Anh ấy thường sợ hãi và toát mồ hôi. Điều này đã xảy ra trong nhiều năm.

Bạn sợ hãi cái gì?

“Tôi không biết; nhưng khi tôi bị đánh thức bởi sự sợ hãi, tôi đi đến người chị của tôi, người cha hay người mẹ của

tôi, và nói chuyện với họ rất lâu để tự trấn tĩnh lại, và sau đó đi ngủ lại. Họ hiểu rõ, nhưng tôi trong lứa tuổi hai mươi và nó đang trở nên khá ngu xuẩn.”

Bạn lo âu về tương lai?

“Vâng, trong chừng mực nào đó. Mặc dù chúng tôi có tiền bạc, tôi vẫn khá lo âu về nó.”

Tại sao?

“Tôi muốn lập gia đình và cung cấp sự an nhàn cho người vợ tương lai của tôi.”

Tại sao lại lo âu về tương lai? Bạn còn quá trẻ, và bạn có thể làm việc để cho cô ấy điều gì cần thiết. Tại sao lại quá bận tâm trước bởi điều này? Liệu bạn sợ mất đi vị trí xã hội của bạn?

“Phần nào đó. Chúng tôi có một chiếc xe hơi, một số tài sản và danh tiếng. Tự nhiên, tôi không muốn đánh mất tất cả những thứ này, mà có lẽ là nguyên nhân gây ra sự sợ hãi của tôi. Nhưng không phải hoàn toàn như thế. Chính là sự sợ hãi của không hiện diện. Khi tôi bị đánh thức bởi sự sợ hãi, tôi cảm thấy tôi bị mất hút, tôi không là người nào cả, tôi đang nát ra từng mảnh.”

Rốt cuộc, một chính phủ mới mẻ có lẽ được thành lập và có lẽ bạn mất đi tài sản của bạn, những sở hữu của bạn; nhưng bạn còn khá trẻ, và bạn có thể luôn luôn làm việc. Hàng triệu người đang mất đi những của cải thế gian của họ, và bạn cũng phải đối diện việc đó. Và lại, những của cải của thế gian cần được chia sẻ chứ không phải sự sở hữu độc quyền. Tại cái tuổi của bạn, tại sao bạn quá bảo thủ, quá sợ hãi mất mát?

“Ông thầy, tôi muốn lấy một người con gái đặc biệt, và tôi nóng lòng mong muốn đến độ không gì có thể ngừng lại việc đó. Không gì có thể chặn đứng việc đó, nhưng tôi

nhớ thương cô ấy và cô ấy nhớ thương tôi, và đây có lẽ là một nguyên nhân khác của sự sợ hãi của tôi.”

Đó là nguyên nhân của sự sợ hãi của bạn hay sao? Bạn nói rằng không việc gì từ những việc bình thường có thể xảy ra để ngăn cản việc kết hôn với cô ấy của bạn, vậy tại sao có sự sợ hãi này?

“Đúng, đúng thực rằng chúng tôi có thể lấy nhau bất kỳ khi nào chúng tôi quyết định, vì vậy đó không thể là nguyên nhân gây ra sự sợ hãi của tôi, ít nhất không phải lúc này. Tôi nghĩ tôi thực sự bị sợ hãi bởi không hiện diện, bởi mất đi nhận dạng của tôi, danh tánh của tôi.”

Thậm chí nếu bạn không lo lắng về danh tánh của bạn, và cả tài sản của bạn và vân vân, bạn sẽ vẫn còn bị sợ hãi phải không? Bạn có ý gì qua nhận dạng? Nó là đấng hóa cùng một cái tên, cùng tài sản, cùng một con người, cùng những ý tưởng; nó là kết hợp cùng cái gì đó, để được công nhận như cái này hay cái kia, được dán nhãn hiệu như thuộc một nhóm người hay quốc gia đặc biệt, và vân vân. Bạn sợ hãi mất đi cái nhãn hiệu của bạn, đó là nó?

“Vâng. Nếu không, tôi là gì? Vâng, đó là nó.”

Thế là, bạn là những sở hữu của bạn. Cái tên và danh tiếng của bạn, chiếc xe hơi và những tài sản khác của bạn, người con gái mà bạn sắp sửa kết hôn, những tham vọng mà bạn có – bạn là những điều này. Những điều này, cùng những đặc điểm và giá trị nào đó, tập hợp lại để tạo ra cái gì bạn gọi là “Tôi”; bạn là tổng thể của tất cả điều này, và bạn sợ hãi mất mát nó. Giống như mọi người khác, luôn luôn có thể mất mát; một chiến tranh có lẽ xảy ra, có lẽ có một cách mạng hay một thay đổi trong chính phủ hướng về phe tả. Cái gì đó có thể xảy ra để tước đoạt tất cả những việc này khỏi bạn, ngay lúc này hay ngày mai. Nhưng tại sao lại sợ hãi về không an toàn? Liệu không an toàn không là chính bản chất của tất

cả mọi việc hay sao? Chông lại không an toàn này bạn dựng lên những bức tường mà sẽ bảo vệ bạn; nhưng những bức tường này có thể bị và đang bị phá sập. Bạn có lẽ tẩu thoát nó trong chốc lát, nhưng sự nguy hiểm của không an toàn luôn luôn ở đó. Cái mà là, bạn không thể lẩn tránh; cái không an toàn hiện diện ở đó, dù bạn thích nó hay không. Điều này không có nghĩa rằng bạn giao phó mình cho nó, hoặc bạn chấp nhận hay phủ nhận nó; nhưng bạn còn trẻ, và tại sao phải sợ hãi không an toàn?

“Lúc này bởi vì ông gả thích nó theo cách này, tôi không nghĩ rằng tôi sợ hãi về không an toàn. Và tôi thực sự không cảm thấy bức bối khi phải làm việc; tôi làm việc trên tám tiếng đồng hồ một ngày nơi công việc của tôi, và mặc dù tôi không ưa thích nó lắm, tôi có thể tiếp tục. Không, tôi không sợ mất tài sản, chiếc xe hơi, và vân vân; nhưng người vợ sắp cưới của tôi và tôi có thể kết hôn bất cứ lúc nào chúng tôi muốn. Lúc này tôi thấy rằng không phải do bởi việc này mà khiến tôi sợ hãi. Vậy thì nó là gì?”

Chúng ta hãy cùng nhau tìm ra. Có lẽ tôi có thể bảo cho bạn, nhưng nó sẽ không là sự khám phá của bạn; nó sẽ chỉ trên mức độ của từ ngữ, và vì vậy hoàn toàn vô ích. Đang tìm ra nó sẽ là đang trải nghiệm riêng của bạn về nó, và chính là điều này mới thực sự quan trọng. Đang khám phá là đang trải nghiệm; cùng nhau chúng ta sẽ khám phá nó.

Nếu không phải những sự việc này mà bạn sợ hãi mất mát, nếu bạn không sợ hãi về không an toàn phía bên ngoài, vậy thì bạn sợ hãi cái gì? Đừng trả lời ngay tức khắc; chỉ lắng nghe, hãy nhìn ngắm để tìm ra. Liệu bạn hoàn toàn chắc chắn rằng bạn không sợ hãi về không an toàn thuộc vật chất? Đến mức độ người ta còn có thể chắc chắn về những sự việc như thế, bạn nói rằng bạn không sợ hãi về nó. Nếu bạn chắc chắn

rằng đây không là một khẳng định thuần túy bằng từ ngữ, vậy thì bạn sợ hãi cái gì?

“Tôi hoàn toàn chắc chắn rằng tôi không sợ hãi về không an toàn vật chất ; chúng tôi có thể kết hôn và có được thứ gì chúng tôi cần thiết. Tôi phải sợ hãi điều gì đó còn hơn là sự mất mát thuần túy về những thứ vật chất. Nhưng nó là gì?”

Chúng ta sẽ tìm ra, nhưng chúng ta hãy suy nghĩ nó một cách yên lặng. Bạn thực sự muốn tìm ra, đúng chứ?

“ Dĩ nhiên tôi muốn, đặc biệt bởi vì chúng ta đã thâm nhập sâu thẳm như thế này. Tôi sợ hãi cái gì?”

Muốn tìm ra chúng ta phải yên lặng, nhìn ngắm, nhưng không phải ép buộc. Nếu bạn không sợ hãi về không an toàn vật chất , liệu bạn sợ hãi không an toàn phía bên trong, hay liệu không thể đạt được kết thúc đó mà bạn đã đặt ra cho chính bạn? Đừng trả lời, chỉ lắng nghe. Liệu bạn cảm thấy không thể trở thành người nào đó? Có thể bạn có một lý tưởng tôn giáo; và bạn cảm thấy bạn không thể sống theo nó hay đạt được nó? Liệu bạn cảm thấy một ý thức của vô hy vọng về nó, một ý thức của tội lỗi hay tuyệt vọng?

“Ông hoàn toàn đúng. Kể từ khi tôi nghe ông cách đây vài năm khi còn là một cậu bé, nó đã là lý tưởng của tôi, nếu tôi được phép nói như thế, để được giống như ông. Chính là trong máu huyết của chúng ta để là tôn giáo, và tôi đã cảm thấy tôi có thể giống như thế đó; nhưng luôn luôn có một sợ hãi thăm thẳm của không bao giờ đến gần nó.”

Chúng ta hãy thâm nhập chậm chậm. Mặc dù bạn không sợ hãi về không an toàn phía bên ngoài, bạn sợ hãi về không an toàn phía bên trong. Một người khác khiến cho anh ấy được an toàn phía bên ngoài bằng một danh tiếng, bằng nổi tiếng, bằng tiền bạc, và vân vân, trong khi bạn muốn được an toàn phía bên trong bởi một lý tưởng; và bạn cảm

thấy bạn không thể trở thành lý tưởng đó. Tại sao bạn muốn trở thành hay đạt được một lý tưởng? Nó không phải chỉ là để được an toàn, để cảm thấy an toàn hay sao? Sự tẩu thoát của bạn bạn gọi là một lý tưởng; nhưng thật ra bạn muốn được an toàn, được bảo vệ. Liệu đó là như thế?

“Lúc này do bởi ông đã vạch rõ nó, chính xác đó là nó.”

Lúc này bạn đã khám phá điều này, đúng chứ? Nhưng chúng ta hãy thâm nhập sâu thêm nữa. Bạn thấy sự nông cạn rõ ràng của an toàn phía bên ngoài; nhưng bạn cũng thấy sự giả dối của tìm kiếm an toàn phía bên trong qua trở thành lý tưởng. Lý tưởng là chỗ lánh nạn của bạn, thay vì tiền bạc. Bạn thực sự thấy điều này?

“Vâng, tôi thực sự thấy.”

Vậy thì hãy là bạn là gì. Khi bạn thấy sự giả dối của lý tưởng, ngay tức khắc nó rơi khỏi bạn. Bạn là cái gì bạn là. Từ đó thâm nhập để hiểu rõ cái gì là – nhưng không phải hướng về bất kỳ kết thúc đặc biệt nào, bởi vì kết thúc, mục đích luôn luôn trốn khỏi cái gì là. Cái gì là là chính bạn, không phải tại bất kỳ thời điểm đặc biệt nào hay trong bất kỳ tâm trạng nào, nhưng chính bạn như bạn là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc. Đừng chỉ trích chính bạn hay bị giao phó đến cái gì bạn thấy, nhưng hãy nhìn ngắm mà không diễn giải chuyển động của cái gì là. Công việc này sẽ gian nan lắm, nhưng có hân hoan trong nó. Chỉ đối với cái tự do mới có hạnh phúc, và tự do hiện diện cùng sự thật của cái gì là.

Chương 88

CÔNG VIỆC

Cách biệt và có khuynh hướng yếm thế, ông ấy là một bộ trưởng nào đó trong Chính phủ. Ông ấy đã bị mang theo, hay có thể bị kéo lê, bởi một người bạn, và dường như rất ngạc nhiên khi phát giác rằng chính ông ấy lại đang hiện diện ở đó. Người bạn muốn nói điều gì đó và chắc đã nghĩ rằng người còn lại có thể theo cùng và nghe ẩn đề của ông ấy. Người bộ trưởng lại hiếu kỳ và khá kên kiệu. Ông ấy là một người to béo, hai mắt sắc bén và nói chuyện khá tế nhị. Ông ấy đã đến được trong sóng, và đang ổn định lại. Đang đi là một việc, và đến được là một việc khác. Đang đi là đang đến liên tục, và đến được mà không còn đi lại thêm nữa là chết. Chúng ta được thỏa mãn dễ dàng làm sao, và không thỏa mãn tìm được thỏa mãn mau lẹ biết chừng nào! Tất cả chúng ta đều muốn một ẩn náu của loại nào đó, một nơi tẩu thoát khỏi tất cả sự xung đột, và thông thường chúng ta tìm được nó. Những người khôn ngoan, giống như những người dốt nát, tìm chỗ trú ẩn của họ và tinh tảo ở bên trong nó.

“Tôi đã cố gắng hiểu rõ vấn đề của tôi trong nhiều năm, nhưng tôi không thể thâm nhập vào tận cùng của nó. Trong công việc của tôi tôi luôn luôn tạo ra thù địch; trong chừng mực nào đó thù địch đã len lỏi vào tất cả những người mà tôi đã cố gắng giúp đỡ. Trong sự giúp đỡ người nào đó, tôi đã gieo rắc sự thù địch nơi những người khác. Tôi cho

bằng tay này, và nơi tay kia dường như tôi gây tổn thương. Điều này đã xảy ra trong nhiều năm đến độ tôi không thể nhớ được, và lúc này một tình huống đã nảy sinh mà trong đó tôi phải hành động khá dứt khoát. Tôi thực sự không muốn gây tổn thương bất kỳ người nào, và tôi không biết phải làm gì.”

Cái nào quan trọng nhiều hơn: không gây tổn thương, không tạo ra kẻ thù, hay làm một số việc nào đó?

“Trong tiến hành công việc của tôi tôi có gây tổn thương những người khác, tôi là một trong những người mà quãng chính họ vào công việc của họ; nếu tôi đảm trách việc gì đó, tôi muốn thấy nó được thực hiện hoàn tất. Tôi luôn luôn theo dõi đó. Tôi nghĩ rằng tôi khá hiệu quả và tôi ghét thấy sự vô hiệu quả. Rốt cuộc, nếu chúng ta đảm trách một loại công việc xã hội nào đó, chúng ta phải vượt qua nó, và tự nhiên những người không hiệu quả hay trì trệ phải bị tổn thương và trở thành thù địch. Công việc giúp đỡ những người khác là quan trọng, và trong giúp đỡ những người nghèo khổ tôi gây tổn thương những người cản đường. Nhưng tôi thực sự không muốn gây tổn thương con người, và tôi đã bắt đầu nhận ra rằng tôi phải làm việc gì đó về nó.”

Đối với bạn điều gì là quan trọng: làm việc, hay không gây tổn thương con người?

“Khi người ta thấy quá nhiều đau khổ và mê mải trong công việc đổi mới, trong tiến hành công việc đó người ta gây tổn thương những người nào đó, mặc dù đa phần đều không phải mong muốn.”

Trong cứu thoát một nhóm người, những người khác bị hủy diệt. Một quốc gia sống sót bằng đổi chác một quốc gia khác. Những con người tạm gọi là tinh thần, trong sự nhiệt thành đổi mới của họ, cứu thoát một số người và hủy diệt những người khác; họ mang lại những ân lành và cũng

cả những nguyên rủa. Dường như chúng ta tử tế với vài người và tàn nhẫn với những người khác. Tại sao?

Đối với bạn điều gì là quan trọng: làm việc, hay không gây tổn thương người khác?

“Rốt cuộc, người ta phải gây tổn thương người nào đó, những người cầu thả, những người không hiệu quả, những người ích kỷ, có vẻ là điều không tránh khỏi. Ông không gây tổn thương con người bởi những nói chuyện của ông hay sao? Tôi biết một người giàu có rất dễ bị tổn thương bởi điều gì ông nói về sự giàu có.”

Tôi không muốn gây tổn thương bất kỳ người nào. Nếu con người bị tổn thương trong khi tiến hành công việc nào đó, vậy thì đối với tôi công việc đó phải bị gạt đi. Tôi không có việc làm, không có những kế hoạch cho bất kỳ loại đổi mới, hay cách mạng nào. Đối với tôi, công việc không là trên hết, nhưng phải không gây tổn thương những người khác. Nếu một người giàu có cảm thấy bị tổn thương bởi điều gì đó được nói ra, anh ấy không bị tổn thương bởi tôi, nhưng bởi sự thật của cái gì là, mà anh ấy không thích; anh ấy không muốn bị phơi bày. Không phải là ý định của tôi để phơi bày một người khác. Nếu một người tạm thời bị phơi bày bởi sự thật của cái gì là và trở nên tức giận bởi điều gì anh ấy thấy, anh ấy chỉ trích những người khác; nhưng đó chỉ là một tẩu thoát khỏi sự kiện. Thật dốt nát khi tức giận một sự kiện. Lẩn tránh một sự kiện qua sự tức giận là một trong những phản ứng thiếu chín chắn nhất.

Nhưng bạn vẫn chưa trả lời câu hỏi của tôi. Đối với bạn điều gì là quan trọng: làm việc, hay không gây tổn thương người khác?

“Công việc phải được thực hiện, ông không nghĩ vậy sao?” người bộ trưởng chen vào.

Tại sao nó phải được thực hiện? Nếu trong tiến hành gây lợi lộc vài người bạn gây tổn thương hay hủy diệt những người khác, nó có giá trị gì đâu? Bạn có lẽ cứu thoát quốc gia đặc biệt của bạn, nhưng bạn bóc lột hay tàn sát một quốc gia khác. Tại sao bạn quá quan tâm đến quốc gia của bạn, đảng phái của bạn, học thuyết của bạn? Tại sao bạn quá đồng hóa cùng công việc của bạn? Tại sao công việc tạo ra phiền muộn nhiều như thế?

“Chúng ta phải làm việc, phải hoạt động, nếu không chúng ta có lẽ chết rồi. Khi ngôi nhà đang cháy, ngay lúc đó chúng ta không thể quan tâm đến những chủ đề cơ bản.”

Đối với những người thuần túy hoạt động, những cơ bản không bao giờ là chủ đề; họ chỉ quan tâm đến hoạt động, mà mang lại những lợi lộc hời hợt và những thiệt hại sâu thẳm. Nhưng nếu tôi được phép hỏi người bạn của chúng ta, tại sao một loại công việc nào đó lại quá quan trọng với bạn? Tại sao bạn quá quyến luyến nó?

“Ồ, tôi không biết nhưng nó cho tôi nhiều hạnh phúc.”

Thế là bạn không quan tâm đến chính công việc, nhưng quan tâm đến cái gì bạn nhận được từ nó. Bạn có lẽ không kiếm được nhiều tiền bởi nó, nhưng bạn rút được hạnh phúc từ nó. Do bởi một người khác có được quyền hành, vị trí và thanh danh trong việc cứu thoát đảng phái của anh ấy hay quốc gia của anh ấy, thế là bạn kiếm được sự vui thú từ công việc của bạn; do bởi một người khác tìm được sự thỏa mãn vô cùng mà anh ấy gọi là một ân lành, trong việc phục vụ đáng cứu rỗi của anh ấy, vị đạo sư của anh ấy, người thầy của anh ấy, thế là bạn được thỏa mãn bởi điều gì bạn gọi là công việc vị tha. Thực ra nó không là quốc gia, công việc, hay đáng cứu rỗi mà quan trọng đối với bạn, nhưng cái gì bạn nhận được từ nó. Hạnh phúc riêng của bạn là quan trọng

nhất, và công việc đặc biệt của bạn trao tặng bạn điều gì bạn ao ước. Bạn thực sự không quan tâm đến những người mà bạn nghĩ rằng đang giúp đỡ; họ chỉ là một phương tiện để kiếm được hạnh phúc của bạn. Và chắc chắn những người không hiệu quả, những người cản trở bạn, đều bị tổn thương; bởi vì công việc là quan trọng, công việc là hạnh phúc của bạn. Đây là một sự thật tàn nhẫn, nhưng chúng ta ranh mãnh che đậy nó bằng những từ ngữ mỹ miều như phục vụ, quốc gia, hòa bình, Thượng đế, và vân vân.

Vì vậy, nếu người ta được phép vạch rõ, bạn thực sự không quan tâm khi gây tổn thương những người cản trở sự hiệu quả của công việc mà trao tặng bạn hạnh phúc, bạn tìm được hạnh phúc trong công việc nào đó, và công việc đó, dù nó là gì, là bạn. Bạn quan tâm đến nhận được hạnh phúc, và công việc cống hiến cho bạn phương tiện; vì vậy công việc trở nên rất quan trọng, và dĩ nhiên sau đó bạn rất hiệu quả, rất tàn nhẫn, đang thống trị chỉ vì cái mà trao tặng bạn hạnh phúc. Vì vậy bạn không quan tâm khi gây tổn thương người khác, khi nuôi dưỡng hận thù.

“Tôi đã không bao giờ thấy nó theo cách đó trước kia, và nó hoàn toàn đúng. Nhưng tôi sẽ làm gì về nó đây?”

Liệu cũng không quan trọng phải tìm ra tại sao bạn đã mất quá nhiều năm để thấy một sự kiện đơn giản như thế này, hay sao?

“Tôi nghĩ rằng, như ông nói, tôi thực sự không quan tâm liệu tôi gây tổn thương mọi người hay không chừng nào tôi còn có được phương cách của tôi. Thông thường tôi có được phương cách của tôi, bởi vì tôi luôn luôn rất hiệu quả và thẳng thắn – mà ông sẽ gọi là tàn nhẫn, và ông hoàn toàn đúng. Lúc này tôi sẽ làm gì đây?”

Bạn đã phải mất tất cả những năm tháng này để thấy sự thật đơn giản này bởi vì từ trước đến nay bạn đã không

sẵn lòng thấy nó; bởi vì trong đang thấy nó, bạn đang tấn công ngay nền tảng của đang hiện diện của bạn. Bạn đã tìm kiếm hạnh phúc và tìm được nó, nhưng nó luôn luôn tạo ra xung đột và thù hận, và lúc này, có lẽ lần đầu tiên, bạn đang đối diện những sự kiện của chính bạn. Bạn sẽ làm gì đây? Liệu không có một tiếp cận khác dẫn đến công việc, hay sao? Liệu không thể hạnh phúc và làm việc, hơn là tìm kiếm hạnh phúc trong công việc, hay sao? Khi chúng ta sử dụng công việc hay con người như phương tiện đạt được một kết thúc, vậy thì chắc chắn chúng ta không có sự liên hệ, không hiệp thông, hoặc cùng công việc hoặc cùng con người; và vậy thì chúng ta không thể có tình yêu. Tình yêu không là một phương tiện dẫn đến một kết thúc; nó là vĩnh cửu riêng của nó. Khi tôi sử dụng bạn và bạn sử dụng tôi, mà thông thường được gọi là sự liên hệ, chúng ta quan trọng với nhau chỉ như một phương tiện đạt được cái gì khác; vì vậy chúng ta không quan trọng với nhau gì cả. Từ sự sử dụng lẫn nhau này, xung đột và thù hận chắc chắn phải nảy sinh. Vì vậy bạn sẽ làm gì? Cả hai chúng ta hãy khám phá phải làm gì hơn là tìm kiếm một đáp án từ một người khác. Nếu bạn có thể tìm ra nó, đang tìm ra nó của bạn sẽ là đang trải nghiệm của bạn về nó; vậy thì nó sẽ là thực sự và không phải chỉ là một khẳng định hay kết luận, một đáp án thuần từ ngữ.

“Vậy thì, vấn đề của tôi là gì?”

Liệu chúng ta không thể giải quyết nó theo cách này? Một cách tự phát, phản ứng đầu tiên của bạn là gì đến câu hỏi này: liệu công việc hiện diện trước? Nếu nó không hiện diện trước, vậy thì cái gì hiện diện trước?

“Tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông đang cố gắng nhắm đến. Phản ứng đầu tiên của tôi là choáng váng; tôi thực sự bị kinh hoàng khi thấy điều gì tôi đã gây ra trong công việc của tôi trong quá nhiều năm. Đây là lần đầu tiên tôi đối diện sự

kiện của cái gì là, như ông gọi nó, và tôi cam đoan với ông rằng nó không dễ chịu lắm. Nếu tôi có thể vượt khỏi nó, có lẽ tôi sẽ thấy điều gì là quan trọng, và vậy thì công việc sẽ tự nhiên theo sau. Nhưng ầu công việc hay cái gì khác hiện diện trước vẫn không rõ ràng đối với tôi.”

Tại sao nó không rõ ràng? Liệu sự rõ ràng là vấn đề của thời gian, hay của sẵn lòng để thấy? Liệu sự ham muốn để thấy sẽ tự biến mất trong qui trình của thời gian? Liệu không rõ ràng của bạn là do bởi sự kiện đơn giản rằng bạn không muốn được rõ ràng bởi vì nó sẽ gây khó chịu cho toàn khuôn mẫu thuộc sống hàng ngày của bạn? Nhưng nếu bạn nhận ra rằng bạn đang cố ý trì hoãn, liệu bạn không tức khắc được rõ ràng, hay sao? Do bởi lần tránh này mới mang lại sự hoang mang.

“Lúc này đối với tôi dường như tất cả đều đang trở nên rất rõ ràng, và công việc gì tôi sẽ làm là không quan trọng. Có lẽ tôi sẽ làm công việc gì tôi đã làm, nhưng bằng một tinh thần hoàn toàn khác hẳn. Chúng ta sẽ thấy?”

Ông Không đọc bản tiếng Anh sang tiếng Việt (ghi âm):

08-6-2011 – 06-7-2011

Ông Q đánh máy: 08-6-2011– 23-10-2011

Ông Không sửa trên vi tính, in nháp:

24-10-2011– 12-2-2012

Ông Q đọc bản nháp, Ông Không sửa bản nháp,

in sách: 21-4-2012/29-4-2012

Ông Q đọc lại sách in, sửa chữa lần cuối: 04-5-2012

Đã dịch: [\[www.jkrishnamurtiongkhong.com\]](http://www.jkrishnamurtiongkhong.com)

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngẫm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sống (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sống Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)

Exploration Into Insight

47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)

Commentaries on living - Second Series

48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 4-2013)

Commentaries on Living-Third Series